

Sólveig Thorgrímsen

H. C. Andersens

Samlede Skrifter.

Femtende Bind.

H. C. Andersens

Samlede Skrifter.

Femtende Bind.

Anden Udgave.

Kjøbenhavn.

C. A. Reitzels Forlag.

1880.

Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

Indhold.

Side.

Indholdsfortegnelse til

H. C. Andersens samlede Skrifter,

2den Udgave, 1—15 Bind.

Sommerfuglen.

Sommerfuglen vilde have sig en Kjæreste. Naturligviis vilde han have sig en net, lille En af Blomsterne. Han saae paa dem; hver sad saa stille og besindig paa sin Stilk, som en Jomfru skal sidde, naar hun ikke er forlovet; men her var saa Mange at vælge imellem, det blev en Besværlighed, det gad Sommerfuglen ikke være over, og saa fløi han til Gaaseurten. Hende kalde de Franske Margrethe, de veed, at hun kan spaae, og det gjør hun, idet Kjærestefolk plukke Blad for Blad af hende, og ved hvert gjøre de et Spørgsmaal om Kjæresten: „af Hjerte? — med Smerte? — elsker meget? — lille bitte? — ikke det allermindste?“ eller saadant Noget. Enhver spørger paa sit Sprog. Sommerfuglen kom ogsaa for at spørge; han nippede ikke Bladene af, men kyssede paa hvert eet, i den Mening, at man kommer længst med det Gode.

„Søde Margrethe Gaaseurt!“ sagde han, „De er den klogeste Kone af alle Blomsterne! De forstaaer at spaae! siig mig, faaer jeg Den eller Den? Og hvem faaer jeg? Naar jeg veed det, kan jeg flyve lige til og frie!“

Men Margrethe svarede slet ikke. Hun kunde ikke lide, at han kaldte hende Kone, for hun var jo Jomfru, og saa er man ikke Kone. Han spurgte anden Gang og han spurgte tredie Gang, og da han ikke fik

et eneste Ord af Hende, saa gad han ikke spørge mere, men fløi uden videre paa Frieri.

Det var i det tidlige Foraar; der var fuldt op af Sommergjække og Crocus. „De ere meget nette!" sagde Sommerfuglen, „nydelige, smaa Confirmander! men noget ferske." Han, som alle unge Mandfolk, saae efter ældre Piger. Derpaa fløi han til Anemonerne; de vare ham lidt for beeske; Violerne lidt for sværmeriske; Tulipanerne for prangende; Pintselilierne for borgerlige; Lindeblomsterne for smaa og de havde saa stort Familieskab; Æbleblomsterne vare jo rigtignok som Roser at see paa, men de stode i Dag og faldt af i Morgen, ligesom Vinden blæste, det blev et for kort Ægteskab, syntes han. Ærteblomsten var den, som meest behagede, den var rød og hvid, den var skjær og fiin, hørte til de huuslige Piger, som see godt ud og dog due for Kjøkkenet; han var lige ved at frie til hende, men i det Samme saae han tæt ved hang en Ærtebælg med vissen Blomst paa Spidsen. „Hvem er det?" spurgte han. „Det er min Søster," sagde Ærteblomsten.

„Naa, saaledes kommer De til at see ud senere!" Det skræmmede Sommerfuglen, og saa fløi han.

Caprifolierne hang over Gjerdet; der var fuldt op af de Frøkener, lange i Ansigtet og gule i Skindet; det Slags holdt han ikke af. Ja, men hvad holdt han af? Spørg ham!

Foraaret gik, Sommeren gik og saa var det Efteraar; lige nær var han. Og Blomsterne kom i de deiligste Klæder, men hvad kunde det hjelpe, her var ikke det friske, duftende Ungdomssind. Duft trænger just Hjertet til med Alderen, og Duft er der nu ikke synderligt af hos Georginer og Stokroser. Saa søgte Sommerfuglen ned til Krusemynten.

„Den har nu slet ingen Blomst, men den er heel Blomst, dufter fra Rod til Top, har Blomsterduft i hvert et Blad. Hende tager jeg!"

Og saa friede han endelig.

Men Krusemynten stod stiv og stille og tilsidst sagde den: „Venskab, men heller ikke mere! jeg er gammel og De er gammel! vi kunne meget godt leve for hinanden, men gifte os — nei! lad os bare ikke gjøre os til Nar i vor høie Alder!“

Og saa fik Sommerfuglen slet Ingen. Han havde søgt for længe, og det skal man ikke. Sommerfuglen blev Pebersvend, som man kalder det.

Seent var det paa Efteraaret, med Regn og Rusk; Vinden blæste koldt ned ad Ryggen paa de gamle Piletræer, saa at det knagede i dem. Det var ikke godt at flyve ude i Sommerklæder, da vilde man faae Kjærligheden at føle, som man siger; men Sommerfuglen fløi heller ikke ude, han var tilfældigviis kommen inden Døre, hvor der var Ild i Kakkelovnen, ja rigtigt sommervarmt; han kunde leve; men, „leve er ikke nok!“ sagde han, „Solskin, Frihed og en lille Blomst maa man have!“

Og han fløi mod Ruden, blev seet, beundret og sat paa Naal i Raritetskassen; Mere kunde man ikke gjøre for ham.

„Nu sidder jeg ogsaa paa Stilk ligesom Blomsterne!“ sagde Sommerfuglen; „ganske behageligt er det dog ikke! det er nok som at være gift, man sidder fast!“ og saa trøstede han sig dermed.

„Det er en daarlig Trøst!“ sagde Potteblomsterne i Stuen.

„Men Potteblomster kan man ikke ganske troe,“ meente Sommerfuglen, „de omgaaes for meget med Mennesker.“

Psychen.

I Dagningen, i den røde Luft, skinner en stor Stjerne, Morgenens klareste Stjerne; dens Straale sittrer mod den hvide Væg, som om den vilde der nedskrive, hvad

den veed at fortælle, hvad den i Aartusinder saae her og der paa vor omdreiende Jord.

Hør en af dens Historier!

Nu nyligt, dens nyligt er os Mennesker for Aarhundreder siden, fulgte mine Straaler en ung Konstner; det var i Pavestaten, i Verdensbyen Rom. Meget der har i Tidernes Løb forandret sig, men ikke saa hurtigt, som Menneskeskikkelsen gaaer over fra Barn til Olding. Keiserborgen var, som endnu i Dag, Ruiner; Figentræet og Laurbærtræet voxte mellem de omstyrtede Marmorsøiler og hen over de ødelagte, med Guld i Væggen prangende Badekamre; Colosseum var en Ruin; Kirkeklokkerne ringede, Røgelsen duftede, Processioner gik med Lys og straalende Baldachiner gjennem Gaderne. Der var kirkehelligt, og Konsten var høi og hellig. I Rom levede Verdens største Maler Raphael; her levede Tidsalderens første Billedhugger Michel Angelo; selv Paven hyldede de To, beærede dem med Besøg; Konsten var erkjendt, hædret og lønnet. Men ikke alt Stort og Dygtigt er derfor seet og kjendt.

I en lille, snever Gade stod et gammelt Huus, det havde en Gang været et Tempel; her boede en ung Konstner; fattig var han, ubekjendt var han; ja, han havde jo nok unge Venner, ogsaa Konstnere, unge i Sind, i Haab og Tanke; de sagde ham, at han var rig paa Talent og Dygtighed, men han var en Nar, at han aldrig selv kunde troe paa det. Han brød jo altid itu, hvad han havde formet i Leret, han blev aldrig tilfreds, fik aldrig Noget færdigt, og det maa man, for at det kan sees, erkjendes og skaffe Penge.

„Du er en Drømmer!" sagde de, „og det er din Ulykke! men det kommer af, at Du ikke har levet endnu, ikke smagt Livet, nydt det i store, sunde Drag, som det skal nydes. I Ungdommen just, kan og skal man gjøre Det og sig til Eet! see den store Mester Raphael, som Paven hædrer, og Verden beundrer, han tager for sig af Vinen og Brødet!"

„Han spiser Bagerkonen med, den nydelige Fornarina!“ sagde Angelo, en af de lystigste, unge Venner.

Ja, de sagde Alle saa Meget, efter deres Ungdom og Forstand. De vilde have den unge Konstner med paa Lystighed, paa Vildskab, Galskab kan det ogsaa kaldes; og dertil følte han ogsaa i Øieblikke Lyst; hans Blod var varmt, Phantasien stærk; han kunde slaae med ind i den lystige Tale, lee høit med de Andre; og dog, Det de kaldte „Raphaels muntre Liv“, sank hen for ham som Morgentaagen, saae han den Guds Glands, der lyste ud fra den store Mesters Billeder; og stod han i Vaticanet foran Skjønhedsskikkelserne, Mestre for Aartusinder siden havde formet af Marmorblokken, da svulmede hans Bryst, han følte i sig Noget saa høit, saa helligt, opløftende, stort og godt, og han ønskede at skabe, at meisle ud af Marmorblokken saadanne Skikkelser. Han vilde give et Billede af, hvad der svang sig fra hans Hjerte op mod det Uendelige, men hvorledes, og i hvilken Skikkelse! Det bløde Leer bøiede sig i Skjønhedsformer for hans Fingre, men Dagen efter, som altid, brød han itu, hvad han havde skabt.

En Dag gik han forbi et af de rige Paladser, af hvilke Rom har mange, han standsede der ved den store, aabne Indgangsport og saae billedsmykkede Buegange omslutte en lille Have, der var overfyldt af de skjønneste Roser. Store, hvide Callaer med deres grønne, saftige Blade skøde op i Marmorkummen, hvor det klare Vand pladskede; og her forbi svævede en Skikkelse, en ung Pige, Datteren af dette fyrstelige Huus; saa fiin, saa let, saa deilig! saaledes havde han ingen Qvinde seet, jo! malet af Raphael, malet som Psyche, i et af Roms Paladser. Ja, der var hun malet, her gik hun levende.

I hans Tanke og Hjerte var hun levende; og han gik hjem i sin fattige Stue og formede i Leret Psyche; det var den rige, unge Romerinde, den adelsbaarne Qvinde; og for første Gang saae han tilfreds paa sit Værk. Det havde Betydning, det var hende. Og Ven=

nerne, som saae det, jublede høit i Glæde; dette Arbeide var en Aabenbarelse af hans Konstner-Storhed, den, de havde forud erkjendt, Verden skulde nu erkjende den.

Leret er vel kjødfuldt og levende, men det har ikke Marmorets Hvidhed og Varighed; i Marmorblokken maatte Psychen her faae Liv, og det kostbare Stykke Marmor havde han; det laae allerede i mange Aar, som Forældrenes Eiendom, i Gaarden; Flaskeskaar, Finochi Top, Levninger af Artiskokker dyngede sig hen over og tilsølede det, men inden i var det som Bjergets Snee; herfra skulde Psychen løfte sig.

En Dag traf det sig saa, ja, den klare Stjerne fortæller Intet derom, den saae det ikke, men vi vide det: et fornemt, romersk Selskab kom i den snevre, ringe Gade. Vognen holdt noget derfra, Selskabet kom for at see den unge Konstners Arbeide, ved et Tilfælde havde det hørt derom. Og hvem vare de fornemme Besøgende? Stakkels, unge Mand! altfor lykkelige, unge Mand, kunde han ogsaa kaldes. Den unge Pige selv stod her i Stuen, og med hvilket Smiil, da hendes Fader sagde de Ord: „Det er jo Dig lyslevende!“ det Smiil kan ikke formes, det Blik kan ikke gjengives, det forunderlige Blik, hvormed hun saae paa den unge Konstner, det var et Blik, som løftede, adlede og — knuste.

„Psychen maa fuldføres i Marmor!“ sagde den rige Herre. Og det var Livsens Ord for det døde Leer og for den tunge Marmorblok, som det var Livsens Ord for den betagne, unge Mand. „Naar Arbeidet er fuldført, kjøber jeg det!“ sagde den fyrstelige Herre.

Det var som en ny Tid rullede op i det fattige Værksted; Liv og Munterhed lyste derinde, Travlhed blev der. Den lysende Morgenstjerne saae, hvorledes Arbeidet skred frem. Leret selv var blevet som beaandet, fra hun var her, det bøiede sig i forhøiet Skjønhed til de kjendte Træk.

„Nu veed jeg, hvad Livet er!“ jublede han, „det er Kjærlighed! det er Opløftelse i det Herlige, Henrykkelse i det Skjønne! hvad Vennerne kalde Liv og

Nyden, er Forkrænkelse, er Bobler i den gjærende Bærme, ikke den rene, himmelske Alterviin, Indvielsen i Livet!"

Marmorblokken blev reist, Meislen huggede store Stykker bort; der blev maalt, sat Punkter og Mærker, det Haandværksmæssige gjort, til lidt efter lidt Stenen blev Legeme, Skjønhedsskikkelse, Psychen, deilig som Guds Billede i den unge Qvinde. Den tunge Steen blev svævende, dandsende, luftiglet, en yndig Psyche, med Smilet, himmelsk uskyldigt, som det havde speilet sig i den unge Billedhuggers Hjerte.

Stjernen i den rosenfarvede Morgen saae det og forstod tilvisse, hvad der rørte sig hos den unge Mand, forstod den vexlende Farve paa hans Kinder, Blinket fra hans Øine, idet han skabte, gjengav, hvad Gud havde givet.

„Du er en Mester, som hine i Grækernes Tid!" sagde de henrykte Venner. „Snart vil hele Verden beundre din Psyche."

„Min Psyche!" gjentog han. „Min! ja, det maa hun være! ogsaa jeg er Konstner, som hine store Henfarne! Gud har forundt mig Naadegaven, løftet mig høit, som den Adelsbaarne."

Og han sank paa sine Knæ, græd i Tak til Gud — og glemte igjen ham for hende, for hendes Billede i Marmor, Psyche-Skikkelsen, der stod, som skaaren af Snee, rødmende i Morgensolen.

I Virkeligheden skulde han see hende, den Levende, Svævende, hende, hvis Ord klang som Musik. I det rige Palads kunde han bringe Efterretningen om, at Marmor-Psychen var fuldført. Han kom derind, gik gjennem den aabne Gaard, hvor Vandet pladskede fra Delphinerne i Marmorkummen, hvor Callaerne blomstrede og de friske Roser vældede frem. Han traadte ind i den store, høie Forhal, hvis Vægge og Loft prangede i Farver med Vaabenmærker og Billeder. Pyntede Tjenere, stolte, kneisende som Kaneheste med Bjælder, gik op og ned, Nogle havde ogsaa strakt sig magelige, overmodige paa de udskaarne Træbænke; de syntes Husets Herrer.

Han sagde sit Ærende og blev nu ført op ad den blanke Marmortrappes bløde Tæpper. Statuer stode paa begge Sider; han kom gjennem rige Stuer med Billeder og skinnende Masaikgulve. Den Pragt og Glands gjorde Aandedraget noget tungt, men snart igjen blev det let; den gamle, fyrstelige Herre modtog ham saa mildt, næsten hjerteligt, og da de havde talt, bad han ham ved Afskeden at træde over til den unge Signora, hun vilde ogsaa see ham. Tjenerne førte ham gjennem pragtfulde Stuer og Sale til hendes Kammer, hvor hun var Pragten og Herligheden.

Hun talte til ham; intet Miserere, ingen Kirkesang havde mere kunnet smelte Hjertet, løfte Sjælen. Han greb hendes Haand, trykkede den til sine Læber; ingen Rose er saa blød, men der gik en Ild fra denne Rose, en Ild igjennem ham, en Opløftelse; der fløi Ord fra hans Tunge, han vidste det ikke selv; veed Krateret, at det kaster glødende Lava? Han sagde hende sin Kjærlighed. Hun stod overrasket, fornærmet, stolt, og med en Haan, ja, et Udtryk, som havde hun pludselig berørt den vaade, klamme Frø; hendes Kinder rødmede, Læberne bleve blege; hendes Øine vare Ild, og dog sorte, som Nattens Mulm.

„Affindige!“ sagde hun. „Bort! ned!“ og hun vendte ham Ryggen. Skjønhedsansigtet havde et Udtryk af hiint forstenende Ansigt med Slangehaarene.

Som en synkende, livløs Ting kom han ned paa Gaden, som en Søvngænger naaede han hjem og opvaagnede i Raseri og Smerte, greb sin Hammer, løftede den høit i Veiret og vilde sønderslaae det smukke Marmorbillede; men i sin Tilstand mærkede han ikke, at Vennen Angelo stod tæt ved ham, greb ham med kraftigt Tag i Armen.

„Er Du bleven gal? hvad har Du for?“

De brødes med hinanden; Angelo var stærkere, og med dybe Aandedræt kastede den unge Konstner sig ·ed over en Stol.

„Hvad er der skeet?" spurgte Angelo. „Tag Dig dog sammen! tal!"

Men hvad kunde han tale? Hvad kunde han sige? Og da Angelo ikke kunde faae fat i Taletraaden, lod han den være gjemt.

„Du faaer tykt Blod i det evige Drømmeri! vær dog Menneske, som vi Andre, og lev ikke i Idealer, saa knækker man over! faa Dig en lille Ruus af Vinen, saa sover Du deiligt ovenpaa! lad en smuk Pige være din Doctor! Pigen fra Campagnen er deilig, som Prindsessen i Marmorslottet, Begge ere Evadøttre og ikke at skjelne fra hinanden i Paradiis! Følg Du din Angelo! Din Engel er jeg, Livsens Engel! Der kommer en Tid, Du bliver gammel, Legemet falder sammen, og saa en smuk Solskinsdag, naar al Ting leer og jubler, ligger Du som et vissent Straa, der ikke mere groer; jeg troer ikke, hvad Præsterne sige, at der er et Liv bag Graven; det er en smuk Indbildning, et Eventyr for Børn, fornøieligt nok, naar man kan bilde sig det ind, jeg lever ikke i Indbildninger, men i Virkeligheden; kom med! bliv Menneske!"

Og han drog ham med sig, han kunde det i dette Øieblik; der var en Ild i den unge Konstners Blod, en Forandring i hans Sjæl, en Trang efter at rive sig løs fra alt det Gamle, alt Det, han var vant til, rive sig ud af sit eget gamle Jeg, og han fulgte i Dag Angelo.

I en Udkant af Rom laae et af Konstnere besøgt Osterie, bygget ind i Ruinen af et gammelt Badekammer; de store, gule Citroner hang mellem det mørke, glindsende Løv og dækkede en Deel af de gamle, rødgule Mure; Osteriet var en dyb Hvælving, næsten som en Hule ind i Ruinen; en Lampe brændte derinde foran Madonnabilledet; en stor Ild blussede paa Skorstenen, her blev stegt, kogt og braset; udenfor, under Citron- og Laurbærtræer, stode et Par dækkede Borde.

Lystigt og jublende bleve de To modtagne af Vennerne; Lidt spiste man, Meget drak man, det gav Mun-

terhed; sunget blev der og spillet Guitar; Saltarello klang, og den lystige Dands begyndte. Et Par unge Romerpiger, Modeller for de unge Konstnere, traadte med i Dandsen, blandede sig med i Lystigheden; to nydelige Bacchantinder! ja, de havde ikke Psyche-Skikkelse, vare ikke fine, smukke Roser, men friske, kraftige, blussende Nelliker.

Hvor var det varmt paa denne Dag, varmt selv ved Solnedgang! Ild i Blodet, Ild i Luften, Ild i hvert et Blik! Luften svømmede i Guld og Roser, Livet var Guld og Roser.

„Nu endelig en Gang er Du med! lad Dig bære af Strømmen om Dig og i Dig!"

„Aldrig før var jeg saa sund og glad!" sagde den unge Konstner. „Du har Ret, I have Alle Ret, jeg var en Nar, en Drømmer, Mennesket hører til Virkeligheden og ikke til Phantasien."

Med Sang og klingende Guitarrer droge de unge Mænd i den klare, stjernelyse Aften fra Osteriet gjennem Smaagaderne; de to blussende Nelliker, Campagnens Døttre, vare med i Toget.

I Angelos Stue, mellem omstrøede Skizzer, henslængte Foglietter og glødende, yppige Billeder, klang Stemmerne mere dæmpede, men ikke mindre ildfulde; paa Gulvet laae i Tegning mangt et Blad, Campagnens Døttre i vexlende, kraftig Deilighed saa liig, og dog vare de selv langt skjønnere. Den sexarmede Lampestage lod alle sine Bæger brænde og lyse; og indenfra brændte og lyste frem Menneskeskikkelsen som Guddom.

„Apollo! Jupiter! ind i Eders Himmel og Herlighed løftes jeg! det er, som Livsens Blomst i dette Minut sprang ud i mit Hjerte."

Ja, den sprang ud — knækkede, faldt, og en bedøvende, hæslig Dunst hvirvlede ud, blendede Synet, bedøvede Tankerne, Sandsernes Fyrværkeri slukkedes, og det blev mørkt.

Han naaede sit Hjem, satte sig paa sin Seng, samlede sig. „Fy!" klang det fra hans egen Mund, fra

hans Hjertegrund. „Elendige! bort! ned —!“ Og han drog et Suk saa smertefuldt.

„Bort! ned!“ disse hendes Ord, den levende Psyches Ord, løde i hans Bryst, løde fra hans Læber. Han heldede sit Hoved til Puderne, uklar blev Tanken, og han sov.

I Dagningen foer han op, samlede sig paany. Hvad var det? Havde han drømt det Hele? drømt hendes Ord, Besøget i Osteriet, Aftenen med Campagnens purpurrøde Nelliker? — Nei, Alt var Virkeligheden, den han ikke før havde kjendt.

I den purpurfarvede Luft skinnede den klare Stjerne, dens Straale faldt paa ham og Marmor-Psychen, han selv sittrede ved at betragte Uforkrænkelighedens Billede, ureent var hans Blik, syntes han. Klædet kastede han hen over den, endnu en Gang berørte han det for at afsløre Skikkelsen, men han kunde ikke betragte sit Værk.

Stille, mørk, rullet i sig selv, sad han den lange Dag, ikke fornam han, hvad der rørte sig udenfor, Ingen vidste, hvad der rørte sig indenfor i dette Menneskehjerte.

Der gik Dage, der gik Uger; Nætterne vare de længste. Den blinkende Stjerne saae ham en Morgen bleg, feberskjælvende, reise sig fra Sengen, gaae hen til Marmorbilledet, løfte Klædet til Side, see med et Blik saa smerteligt, saa inderligt paa sit Værk og derpaa, næsten segnende under Vægten, slæbe Statuen ud i Haven. Der var en forfalden, udtørret Brønd, et Hul kunde det kaldes, i det sænkede han Psychen, kastede Jord hen over den, smed Qvas og Nelder over den friske Gravning.

„Bort! ned!“ var den korte Gravtale.

Stjernen saae det fra den rosenrøde Luft og sittrede i to tunge Taarer paa den unge Mands dødblege Kinder, han, den Febersyge, — den Dødssyge, kaldte de ham paa Sygeleiet.

Klosterbroderen Ignatius kom som Ven og Læge,

kom med Religionens Trøsteord, talte om Kirkens Fred og Lykke, Menneskenes Synd, Naaden og Freden i Gud.

Og Ordene faldt som varme Solstraaler paa den vaade gjærende Grund; den dampede, og løftede Taage-skyer, Tankebilleder, Billeder, som havde deres Virkelig-hed; og fra disse svømmende Øer saae han ned over Menneskelivet: Feilgreb, Skuffelser var det, havde det været for ham. Konsten var en Troldqvinde, der bar os ind i Forfængelighed, ind i jordiske Lyster. Falske vare vi mod os selv, falske mod vore Venner, falske mod Gud. Slangen talte altid i os: „smag, og Du skal blive som Gud!“

Nu først syntes han at have forstaaet sig, fundet Veien til Sandheden og Freden. I Kirken var Guds Lys og Klarhed, i Munkecellen den Ro, hvor Menneske-træet kunde voxe op gjennem Evigheden.

Broder Ignatius støttede hans Tanke, og Beslut-ningen stod fast. Et Verdens Barn blev en Kirkens Tjener, den unge Konstner gav Afkald paa Verden, gik i Kloster.

Hvor kjærligt, hvor glad hilsedes han af Brødrene! hvor søndagsfestlig var Indvielsen. Gud, syntes han, var i Kirkens Solskin, straalede i det fra de hellige Billeder og fra det blanke Kors. Og da han nu i Aftenstunden, ved Solnedgang, stod i sin lille Celle og aabnede Vinduet, saae ud over det gamle Rom, de sønderbrudte Templer, det mægtige, men døde Colos-seum, saae det i Foraarstiden, da Akasierne blomstrede, det Evigtgrønne var friskt, Roserne myldrede frem, Ci-troner og Oranger skinnede, Palmerne viftede, følte han sig greben og opfyldt, som aldrig før. Den aabne, stille, Campagne strakte sig mod de blaanende, sneedækkede Bjerge, de syntes malede paa Luften; Alt sammensmel-tende, aandende Fred og Skjønhed, saa svømmende, saa drømmende, — en Drøm det Hele!

Ja, en Drøm var Verden her, og Drømmen raader i Timer og kan komme igjen i Timer, men Klosterlivet er et Liv af Aaringer, lange, mange.

Indenfra kommer Meget, der gjør Mennesket ureent, maatte han sande! hvad var det for Flammer, der stundom gjennemblussede ham? Hvad var det for et Væld af det Onde, Det, som han ikke vilde, der bestandigt vældede frem? Han straffede sit Legeme, men indenfra kom det Onde. Hvad var det for en Aandens Deel i ham, der saa smidig, som Slangen, bøiede sig om sig selv og krøb med hans Samvittighed ind under Alkjærlighedens Kaabe og trøstede: de Hellige bede for os, Moderen beder for os, Jesus selv har givet sit Blod for os. Var det Barnesind eller Ungdoms lette Sind, der gjorde, at han gav sig hen i Naaden og syntes at føle sig løftet ved den, løftet over saa Mange; thi han havde jo stødt fra sig Verdens Forfængelighed, han var en Kirkens Søn.

En Dag, efter mange Aar, mødte han Angelo, der kjendte ham.

„Menneske!“ sagde han, „ja, det er Dig! Er Du nu lykkelig? — Du har syndet mod Gud og kastet hans Naadegave fra Dig, forspildt din Sendelse i denne Verden. Læs Parablen om de betroede Penge! den Mester, der fortalte den, han gav Sandhed! Hvad har Du nu vundet og fundet! Laver Du Dig ikke et Drømmeliv! laver Dig en Religion efter dit Hoved, som de nok Alle gjøre det. Om nu Alt var en Drøm, en Phantasie, smukke Tanker kun!“

„Viig fra mig, Satan!“ sagde Munken og gik fra Angelo.

„Der er en Djævel, en personlig Djævel! jeg saae ham i Dag!“ mumlede Munken. „Jeg rakte ham en Gang en Finger, han greb min hele Haand —! Nei,“ sukkede han, „i mig selv er det Onde, og i dette Menneske er det Onde, men han knuges ikke af det, han gaaer med opreist Pande, har sin Velværen; — og jeg griber efter min Velværen i Religionens Trøst —! om den kun var Trøst! om Alt her, som Verden, jeg slap, var smukke Tanker kun! Bedrag, som de røde Aftenskyers Deilighed er det, som det bølgeblaanende Skjønne

i de fjerne Bjerge! nær ved ere de anderledes! Evighed, Du er som det store, uendelige, blikstille Ocean, der vinker, kalder, fylder os med Anelser, og stige vi derud, da synke vi, vi forsvinde, — døe, — høre op at være til! — Bedrag! bort! ned!"

Og uden Taarer, sunken i sig selv, sad han paa sit haarde Leie, knælende — for hvem? Steenkorset, der sad i Muren? Nei, Vanen lod Legemet synke i denne Bøining.

Jo dybere han saae ind i sig selv, desmørkere syntes det ham. „Intet derinde, Intet derude! forspildt dette Liv!" og denne Tankesneebold rullede, voxte, knuste ham — slettede ham ud.

„Ingen tør jeg betroe om den nagende Orm herinde! min Hemmelighed er min Fange, slipper jeg den, er jeg dens!"

Og Gudskraften i ham led og stred.

„Herre! Herre!" udbrød han i sin Fortvivlelse, „vær barmhjertig, giv mig Tro! — Din Naadegave kastede jeg fra mig, min Sendelse i denne Verden! jeg manglede Kraften, Du gav mig den ikke. Udødeligheden, Psychen i mit Bryst, — bort, ned! — begraves skal den som hiin Psyche, mit bedste Livsblink! — aldrig opstaaer den af Graven!"

Stjernen i den rosenrøde Luft lyste, Stjernen, der tilvisse skal udslukkes og henveires, medens Sjælene leve og lyse; den sittrende Straale faldt paa den hvide Væg, men ingen Skrift satte den der om Herligheden i Gud, om Naaden, om Alkjærligheden, den der klinger i den Troendes Bryst.

„Psychen herinde aldrig døe! — Leve i Bevidsthed? — kan det Ufattelige skee? — Ja! ja! ufattelig er mit Jeg. Ufattelig Du, o Herre! hele din Verden ufattelig; — et Underværk af Magt, Herlighed — Kjærlighed!" —

Hans Øine lyste, hans Øine brast. Kirkeklokkens Klang var den sidste Lyd over ham, den Døde; og han

kom i Jord, hentet fra Jerusalem, blandet med Støv af fromme Døde.

Efter Aaringer toges Beenraden frem, som de døde Munkes før ham, den iførtes den brune Kutte, fik en Perlesnor i Haanden og stilledes i Nische af Menneske-knogler, som de fandtes her i Klosterets Begravelse. Og Solen skinnede udenfor, og Røgelsen duftede derinde, Messerne læstes.

Aaringer gik.

Knogler og Been faldt fra hinanden, mellem hinanden; Dødningehoveder stilledes op, de dannede en heel Kirkens ydre Muur; der stod ogsaa hans i det brændende Solskin, der vare saa mange, mange Døde, Ingen kjendte nu Navnene paa dem, heller ikke paa ham. Og see! i Solskinnet rørte sig noget Levende inde i de to Øiehuler, hvad var det! et broget Fiirbeen sprang derinde i den hule Pandeskal, smuttede ud og ind af de tomme, store Øiehuler. Den var nu Livet derinde i det Hoved, hvor een Gang de store Tanker, lyse Drømme, Kjærlighed til Konsten og det Herlige havde løftet sig, hvorfra hede Taarer vare trillede, og hvor Haabet levede for en Udødelighed. Fiirbenet sprang, forsvandt; Pandeskallen smuldrede, blev Støv i Støvet.

Det var Aarhundreder efter. Den klare Stjerne skinnede uforandret, klar og stor, som i Aartusinder, Luften lyste i Rødt, frisk som Roser, blussende som Blod.

Hvor een Gang var en snever Gade med Levninger af et gammelt Tempel, laae nu ud til Pladsen et Nonnekloster; her i Haven blev gravet en Grav, en ung Nonne var død og skulde i denne Morgenstund sænkes i Jorden. Spaden stødte mod en Steen; blendende hvid skinnede den; det hvide Marmor var at see, det rundede sig til en Skulder, den kom mere frem; forsigtigere førtes Spaden; et Qvindehoved blev at see, — Sommerfuglevinger. Fra Graven, hvori den unge Nonne skulde nedlægges, løftede man i den rosenrøde, blussende Morgen en deilig Psycheskikkelse, meislet af det hvide Marmor.

„Hvor er den deilig! fuldendt! et Konstværk fra den bedste Tid!“ sagde man. Hvo kunde være Mesteren? Ingen vidste det, Ingen kjendte ham uden den klare, i Aartusinder lysende Stjerne; den kjendte hans Jordlivs Gang, hans Prøve, hans Svaghed, hans dette: „kun Mennesket!“ — men det var dødt, veiret hen, som Støvet maa og skal, men Udbyttet af hans bedste Stræben, det Herligste, som viste det Guddommelige i ham, Psychen, der aldrig døer, der overstraaler Eftermælet, Blinket fra den her paa Jorden, selv Dette blev her, blev seet, erkjendt, beundret og elsket.

Den klare Morgenstjerne i den rosenfarvede Luft sendte sin blinkende Straale paa Psychen og paa de Lyksalighedssmiil om Mund og i Øie hos de Beundrende, der saae Sjælen meislet af Marmorblokken.

Hvad Jordisk er, veires hen, forglemmes, kun Stjernen i det Uendelige veed det. Hvad Himmelsk er, straaler selv i Eftermælet, og naar Eftermælet slukkes — da lever endnu Psychen.

Sneglen og Rosenhækken.

Rundt om Haven var et Gjerde af Nøddebuske, og udenfor var Mark og Eng med Køer og Faar, men midt i Haven stod en blomstrende Rosenhæk, under den sad en Snegl, den havde Meget i sig, den havde sig selv.

„Vent til min Tid kommer!“ sagde den, „jeg skal udrette noget Mere, end at sætte Roser, end at bære Nødder, eller give Melk, som Køer og Faar.“

„Jeg venter grumme Meget af Dem,“ sagde Rosenhækken. „Tør jeg spørge, naar kommer det?“

„Jeg giver mig Tid,“ sagde Sneglen. „De har nu saa meget Hastværk! det spænder ikke Forventningerne.“

Næste Aar laae Sneglen omtrent paa samme Sted

i Solskinnet under Rosentræet, der satte Knop og udfoldede Roser, altid friske, altid nye. Og Sneglen krøb halv frem, strakte ud Følehornene, og tog dem til sig igjen.

„Alt seer ud, som i Fjor! der er ingen Fremgang skeet; Rosentræet bliver ved Roserne, videre kommer det ikke!"

Sommeren gik, Efteraaret kom, Rosentræet havde stadigt Blomster og Knopper, lige til Sneen faldt, Veiret blev raat og vaadt; Rosentræet bøiede sig mod Jorden, Sneglen krøb i Jorden.

Nu begyndte et nyt Aar, og Roserne kom frem, og Sneglen kom frem.

„Nu er De en gammel Rosenstok," sagde den, „De maa snart see at gaae ud. De har givet Verden Alt, hvad De har havt i Dem; om det betød Noget, er et Spørgsmaal, jeg ikke havde Tid at tænke over; men det er da tydeligt, De har ikke gjort det Mindste for Deres indre Udvikling, der var ellers kommet noget Andet frem af Dem. Kan De forsvare det? De gaaer nu snart op i bare Pind! Kan De forstaae, hvad jeg siger?"

„De forskrækker mig," sagde Rosenhækken. „Det har jeg aldrig tænkt over."

„Nei, De har nok aldrig givet Dem meget af med at tænke! har De nogensinde gjort Rede for Dem selv, hvorfor De blomstrede, og hvorledes det gik til med at blomstre. Hvorledes og ikke anderledes!"

„Nei!" sagde Rosenhækken. „Jeg blomstrede i Glæde, for jeg kunde ikke Andet. Solen var saa varm, Luften saa forfriskende, jeg drak den klare Dug og den stærke Regn; jeg aandede, jeg levede! Der kom fra Jorden en Kraft op i mig, der kom en Kraft fra Oven, jeg fornam en Lykke, altid ny, altid stor, og derfor maatte jeg altid blomstre; det var mit Liv, jeg kunde ikke Andet!"

„De har ført et meget mageligt Liv," sagde Sneglen.

„Tilvisse! Alt blev givet mig!" sagde Rosen-

hækken; „men Dem blev endnu Mere givet! De er en af disse tænkende, dybsindige Naturer, en af de høit begavede, der vil forbause Verden."

„Det har jeg aldeles ikke i Sinde," sagde Sneglen. „Verden kommer ikke mig ved! hvad har jeg med Verden at gjøre? Jeg har Nok med mig selv og Nok i mig selv."

„Men skulle vi ikke Alle her paa Jorden give vor bedste Deel til de Andre! bringe hvad vi kunne —! ja, jeg har kun givet Roser! — men De? De, som fik saa Meget, hvad gav De Verden? Hvad giver De den?"

„Hvad jeg gav? Hvad jeg giver! jeg spytter ad den! den duer ikke! den kommer ikke mig ved. Sæt De Roser, De kan ikke drive det videre! lad Hasselbusken bære Nødder! lad Køer og Faar give Melk; de have hver deres Publicum, jeg har mit i mig selv! jeg gaaer ind i mig selv, og der bliver jeg. Verden kommer ikke mig ved!"

Og saa gik Sneglen ind i sit Huus og kittede det til.

„Det er saa sørgeligt!" sagde Rosentræet. „Jeg kan med bedste Villie ikke krybe ind, jeg maa altid springe ud, springe ud i Roser. Bladene falde af, de flyve hen i Vinden! dog een af Roserne saae jeg blive lagt i Huusmoderens Psalmebog, een af mine Roser fik Plads ved en ung, deilig Piges Bryst og een blev kysset af en Barnemund i livsalig Glæde. Det gjorde mig saa vel, det var en sand Velsignelse. Det er min Erindring, mit Liv!"

Og Rosentræet blomstrede i Uskyldighed, og Sneglen dvaskede i sit Huus, Verden kom ikke ham ved.

Og Aaringer gik.

Sneglen var Jord i Jorden, Rosentræet var Jord i Jorden; ogsaa Erindringsrosen i Psalmebogen var veiret hen, — — men i Haven blomstrede nye Rosenhækker, i Haven voxte nye Snegle; de krøb ind i deres Huus, spyttede, — Verden kom ikke dem ved.

Skal vi læse Historien om forfra igjen? — Den bliver ikke anderledes.

Lygtemændene ere i Byen, sagde Mosekonen.

Der var en Mand, som en Gang vidste saa mange nye Eventyr, men nu vare de slupne for ham, sagde han; Eventyret, der af sig selv gjorde Visit, kom ikke mere og bankede paa hans Dør; og hvorfor kom det ikke? Ja, det er sandt nok, Manden havde i Aar og Dag ikke tænkt paa det, ikke ventet, at det skulde komme at banke paa, men det havde vist heller ikke været her, thi udenfor var Krig og indenfor Sorg og Nød, som Krigen fører med sig.

Stork og Svale kom fra deres lange Reise; de tænkte paa ingen Fare, og da de kom, var Reden brændt, Menneskenes Huse brændte, Ledet af Lave, ja reent borte; Fjendens Heste traadte paa de gamle Grave. Det var haarde, mørke Tider; men ogsaa de faae Ende.

Og nu havde de Ende, sagde man, dog endnu bankede ikke Eventyret paa, eller lod høre fra sig.

„Det er vel dødt og borte med de mange Andre," sagde Manden. Men Eventyret døer aldrig!

Og der gik over et heelt Aar, og han længtes saa saare.

„Mon dog ikke Eventyret skulde komme igjen og banke paa!" Og han huskede det saa levende i alle de mange Skikkelser, det var kommet til ham; snart ungt og deiligt, Foraaret selv, en yndig, lille Pige med Skovmærkekrands om Haaret og Bøgegreen i Haanden; hendes Øine skinnede som dybe Skovsøer i klart Solskin; snart var det ogsaa kommet som Bissekræmmer, havde aabnet Kramkisten og ladet Silkebaand flagre med Vers og Indskrift fra gamle Minder; men allerdeiligst var det dog, naar det kom som gamle Moerlille med sølvhvidt Haar og med Øine saa store og saa kloge, da vidste hun ret at fortælle om de allerældste Tider, længe endnu før Prindsesserne spandt paa Guldteen, mens Drager og Lindorme laae udenfor og passede paa. Da fortalte hun saa levende, at der kom sorte Pletter for Øinene

af Enhver, som hørte derpaa, Gulvet blev sort af Menneskeblod; grueligt at see og at høre, og dog saa fornøieligt, for det var saalænge siden, at det var skeet.

„Mon hun ikke mere skulde banke paa!" sagde Manden og stirrede mod Døren, saa at der kom sorte Pletter for Øinene, sorte Pletter paa Gulvet; han vidste ikke, om det var Blod eller Sørgeflor fra de tunge, mørke Dage.

Og som han sad, kom ham i Tanke, om ikke Eventyret havde skjult sig, ligesom Prindsessen i de rigtige gamle Eventyr, og vilde nu søges op; blev hun funden, da straalede hun i ny Herlighed, deiligere end nogensinde før.

„Hvo veed! maaskee ligger hun skjult i det henkastede Straahalm, der vipper paa Brøndkanten. Forsigtig! forsigtig! maaskee har hun gjemt sig i en vissen Blomst, lagt ind i en af de store Bøger paa Hylden."

Og Manden gik hen, aabnede en af de allernyeste til at faae Forstand af; men der laae ingen Blomst, der stod at læse om Holger Danske; og Manden læste, at hele den Historie var opfunden og sat sammen af en Munk i Frankrig, at det var en Roman, der var bleven „„oversat og prentet udi det danske Sprog;"" at Holger Danske slet ikke havde været og altsaa slet ikke kom igjen, som vi havde sunget om og saa gjerne vilde troet paa: Det var med Holger Danske, som med Vilhelm Tell, kun Mundsveir, ikke til at forlade sig paa, og det stod i Bogen skrevet sammen med stor Lærdom.

„Ja, jeg troer nu, hvad jeg troer," sagde Manden, „der groer ikke Veibred, hvor ingen Fod har traadt."

Og han lukkede Bogen, satte den paa Hylden og gik saa hen til de friske Blomster i Vindueskarmen; der maaskee havde Eventyret skjult sig i den røde Tulipan med de guldgule Kanter, eller i den friske Rose, eller i den stærkt farvede Camellia. Solskinnet laae mellem Bladene, men ikke Eventyret.

„Blomsterne, her stode i Sorgens Tid, vare alle langt smukkere; men de bleve skaarne af, hver een, bundne

i Krandse, lagte ned i Kiste og over den bredtes Flaget. Maaskee med de Blomster er Eventyret jordet! Men derom maatte Blomsterne have vidst, og Kisten havde fornummet det, Jorden havde fornummet det, hvert lille Græsstraa, der skød frem, vilde have fortalt det. Eventyret døer aldrig!

Maaskee har det ogsaa været her og banket paa, men hvo havde den Gang Øre for det, Tanke for det! Man saae mørk, tungsindig, næsten vred til Foraarets Solskin, dets Fugleqvidder, og alt det fornøielige Grønne; ja Tungen kunde ikke bære de gamle, folkefriske Sange, de bleve skrinlagte med saa Meget, vort Hjerte havde kjært. Eventyret kan godt have banket paa; men det er ikke hørt, ikke sagt velkommen, og saa er det blevet borte.

Jeg vil gaae at søge det op.

Ud paa Landet! ud i Skoven ved den aabne Strand!"

Derude ligger en gammel Herregaard med røde Mure, takket Gavl og vaiende Flag paa Taarnet. Nattergalen synger under de fiinkfryndsede Bøgeblade, mens den seer paa Havens blomstrende Æbletræer og troer, at de bære Roser. Her har i Sommersolen Bierne travlt, og med summende Sang sværme de om deres Dronning. Efteraarsstormen veed at fortælle om den vilde Jagt, om Menneskeslægter og Skovens Løv, der fare hen. Ved Juletid synge de vilde Svaner ude fra det aabne Vand, mens inde i den gamle Gaard, ved Kakkelovnsilden, man føler sig stemt til at høre Sange og Sagn.

Ned i den gamle Deel af Haven, hvor den store Allee af vilde Kastanier lokker med sit Halvmørke, gik Manden, der søgte Eventyret; her havde en Gang Vinden suset for ham om Valdemar Daae og hans Døttre. Dryaden i Træet, det var Eventyrmoer selv, havde her fortalt ham det gamle Egetræes sidste Drøm. I Moermoers Tid stode her beskaarne Hækker, nu voxte kun Bregner og Nelder; de bredte sig over henslængte

Rester af gamle Steenfigurer; der voxte dem Mos i Øinene, men de kunde ligesaa godt see som før, det kunde Manden efter Eventyr ikke, han saae ikke Eventyret. Hvor var det?

Hen over ham og de gamle Træer fløi Krager i hundredeviis og skrege: „herfra! herfra!"

Og han gik fra Haven hen over Gaardens Voldgrav, ind i Ellelunden; der stod et lille, sexkantet Huus med Hønsegaard og Andegaard. Midt i Stuen sad den gamle Kone, som styrede det Hele og vidste nøiagtigt om hvert Æg, der blev lagt, hver Kylling, der kom ud af Ægget; men hun var ikke Eventyret, som Manden søgte; det kunde hun bevise ved christelig Døbeattest og Vaccinationsattest, begge laae i Dragkisten.

Udenfor, ikke langt fra Huset, er en Høi med Rødtjørn og Guldregn; her ligger en gammel Gravsteen, der for mange Aar siden kom herhid fra Kjøbstadkirkegaarden, et Minde om en af Byens hæderlige Raadmænd; hans Hustru og hans fem Døttre, Alle med foldede Hænder og Pibekrave, staae omkring ham, udhugne i Stenen. Man kunde saalænge betragte denne, at den ligesom virkede paa Tankerne og disse igjen paa Stenen, saa at denne fortalte om gamle Tider; i det Mindste var det saaledes gaaet Manden, der søgte Eventyret. Idet han nu kom her, saae han en levende Sommerfugl sidde lige i Panden paa Raadmandens udhuggede Billede; den slog med Vingerne, fløi et lille Stykke og satte sig igjen tæt ved Gravstenen for ligesom at vise, hvad der groede. Der groede en Fiirkløver, der groede hele syv ved Siden af hinanden. Kommer Lykken, kommer den fuldt op! han plukkede Kløverne og puttede dem i Lommen. Lykken er ligesaa god som rede Penge, men et nyt, deiligt Eventyr var dog endnu bedre, tænkte Manden, men det fandt han ikke der.

Solen gik ned, rød og stor; Engen dampede, Mosekonen bryggede.

Det var ud paa Aftenen; han stod alene i sin Stue, saae ud over Haven, over Eng, Mose og Strand; Maanen skinnede klar, der laae en Damp hen over Engen, som var den en stor Sø, og det havde her en Gang ogsaa været, der gik Sagn herom, og i Maaneskinnet viste sig Syn for Sagn. Da tænkte Manden paa, hvad han inde i Byen havde læst, at Vilhelm Tell og Holger Danske ikke havde været til, men i Folketroen blive de dog, som Søen herude, levende Syn for Sagn. Jo, Holger Danske kommer igjen!

Idet han saaledes stod og tænkte, slog Noget ganske stærkt paa Vinduet. Var det en Fugl? En Flaggermuus eller en Ugle? Ja, dem lukker man ikke ind, om de banke paa. Vinduet sprang op af sig selv, en gammel Kone saae ind paa Manden.

„Hvad behager!“ sagde han. „Hvem er Hun? Lige ind i første Etage seer Hun. Staaer Hun paa Stige?“

„De har en Fiirkløver i Lommen,“ sagde hun, „ja De har hele syv, hvoraf den ene er en Sexkløver.“

„Hvem er Hun!“ spurgte Manden.

„Mosekonen!“ sagde hun. „Mosekonen, som brygger; det var jeg i Færd med; Tappen sad i Tønden, men en af de smaa Moseunger rev i Kaadhed Tappen af, kylede den lige herop imod Gaarden, hvor den slog mod Vinduet; nu løber Øllet af Tønden, og det er Ingen tjent med.“

„Siig mig dog!“ sagde Manden.

„Ja, vent lidt!“ sagde Mosekonen, „nu har jeg Andet at tage Vare!“ og saa var hun borte.

Manden var ved at lukke Vinduet, saa stod Konen der igjen.

„Nu er det gjort!“ sagde hun, „men det halve Øl kan jeg brygge om i Morgen, om det bliver Veir dertil. Naa, hvad har De saa at spørge om? Jeg kom igjen, for jeg holder altid mit Ord, og De har i Lommen syv Fiirkløver, hvoraf den ene er en Sexkløver, det giver Respect, det er Ordenstegn, som groe ved Landeveien, men ikke findes af Enhver. Hvad har De saa at spørge

om? Staa nu ikke der som en løierlig Tip, jeg maa snart afsted til min Tap og min Tønde!"

Og Manden spurgte om Eventyret, spurgte om Mosekonen havde seet det paa sin Vei.

„Ih, du store Brygning!" sagde Konen, „har De endnu ikke nok af Eventyret? Det troer jeg da rigtignok, at de Fleste have. Her er Andet at tage Vare, Andet at passe paa. Selv Børnene ere komne ud over det. Giv Smaadrengene en Cigar og Smaapigerne en ny Crinoline, det holde de mere af! Høre paa Eventyr! Nei her er sandelig Andet at tage Vare, vigtigere Ting at udrette!"

„Hvad mener De med det?" spurgte Manden. „Og hvad veed De om Verden? De seer jo kun Frøer og Lygtemænd!"

„Ja tag De Dem i Agt for Lygtemændene!" sagde Konen, „de ere ude! de ere slupne løs! dem skulle vi tale om! kom De til mig i Mosen, hvor min Nærværelse er nødvendig; der skal jeg sige Dem det Hele, men skynd Dem lidt, mens Deres syv Fiirkløver med den ene Sexer ere friske og Maanen endnu er oppe!"

Væk var Mosekonen.

Klokken slog tolv paa Taarnuhret, og før den slog Qvarteerslag var Manden ude i Gaarden, ude af Haven og stod i Engen. Taagen havde lagt sig, Mosekonen holdt op at brygge.

„Det varede længe, før De kom!" sagde Mosekonen. „Troldtøi kommer hurtigere frem, end Mennesker, og jeg er glad ved, at jeg er født Troldtøi."

„Hvad har De nu at sige mig?" spurgte Manden. „Er det et Ord om Eventyret?"

„Kan De da aldrig komme videre, end at spørge om det?" sagde Konen.

„Er det da om Fremtids-Poesien, De kan tale?" spurgte Manden.

„Bliv bare ikke høitravende!" sagde Konen, „saa skal jeg nok svare. De tænker kun paa Digteriet, spørger om Eventyret, ligesom om hun var Madamen for det

Hele! hun er nok bare den Ældste, men hun gaaer altid for den Yngste. Jeg kjender hende nok! jeg har ogsaa været ung, og det er ingen Børnesygdom. Jeg har en Gang været en ganske net Elverpige og dandset med de Andre i Maaneskinnet, hørt paa Nattergalen, gaaet i Skoven og mødt Eventyrfrøkenen, der altid var ude at føite. Snart tog hun Natteleie i en halv udsprungen Tulipan eller i en Engblomme; snart smuttede hun ind i Kirken og svøbte sig i Sørgefloret, der hang fra Alterlysene!"

„De veed deilig Besked!" sagde Manden.

„Jeg skulde da sagtens vide ligesaa Meget, som De veed!" sagde Mosekonen. „Eventyr og Poesi, ja de er to Alen af et Stykke: de kunne gaae at lægge sig, hvor de ville. Al deres Værk og Tale kan man brygge efter og have bedre og billigere. De skal faae dem hos mig for ingen Ting. Jeg har et heelt Skab fuldt af Poesi paa Flasker. Det er Essentsen, det Fine af den; Urten, baade den søde og beeske. Jeg har paa Flaske Alt hvad Menneskene behøve af Poesi, for om Helligdagene at faae Lidt paa Lommetørklædet at lugte til."

„Det er ganske forunderlige Ting, De siger," sagde Manden. „Har De Poesi paa Flasker?"

„Meer end De kan taale!" sagde Konen. „De kjender vel Historien om Pigen, som traadte paa Brødet, for ikke at smudske sine nye Skoe? Den er baade skreven og trykt."

„Den har jeg selv fortalt," sagde Manden.

„Ja, saa kan De den," sagde Konen, „og veed, at Pigen sank lige ned i Jorden til Mosekonen, just som Fandens Oldemo'er gjorde Visit for at see Bryggeriet. Hun saae Pigen, som sank, og udbad sig hende til Postament, en Erindring om Besøget, og hun fik hende, og jeg fik en Foræring, som jeg har intet Gavn af, et Reise-Apothek, et heelt Skab fyldt med Poesi paa Flasker. Oldemo'er sagde, hvor Skabet skulde staae, og der staaer det endnu. See en Gang! De har jo Deres syv

Fiirkløver i Lommen, hvoraf den ene er en Sexkløver, saa vil De nok kunne see det."

Og virkeligt, midt i Mosen laae ligesom en stor Elletrunte, det var Oldemo'ers Skab. Det stod aabent for Mosekonen og for Enhver i alle Lande og i alle Tider, sagde hun, naar de kun vidste, hvor Skabet stod. Det var til at aabne for og bag, paa alle Sider og Kanter, et heelt Konststykke, og saae dog kun ud som en gammel Elletrunte. Alle Landes Poeter, især vort eget Lands, vare her lavede efter; Geisten af dem var speculeret ud, recenseret, renoveret, concentreret og sat paa Flaske. Med stort Instinkt, som det kaldes, naar man ikke vil sige Geni, havde Oldemo'er taget Det i Naturen, der ligesom smagte af den eller den Poet, sat lidt Djævelskab til, og saa havde hun hans Poesi paa Flaske for hele Fremtiden.

„Lad mig see en Gang!" sagde Manden.

„Ja, men der er vigtigere Ting at høre!" sagde Mosekonen.

„Men nu ere vi ved Skabet!" sagde Manden og saae derind. „Her er Flasker af alle Størrelser. Hvad er der i den? Og hvad i den?"

„Her er det, de kalde Maiduft!" sagde Konen, „jeg har ikke prøvet den, men jeg veed, at slaaer man af den kun en lille Slat paa Gulvet, saa staaer der strax en deilig Skovsø, med Aakander, Brudelys og vilde Krusemynter. Man helder bare to Draaber paa en gammel Stilebog, selv fra nederste Classe, og saa bliver Bogen en heel Duftkomedie, som man meget godt kan opføre og falde i Søvn over, saa stærkt dufter den. Det skal nok være en Høflighed mod mig, at der staaer skrevet paa Flasken: „„Mosekonens Bryg.""

Her staaer Skandale-Flasken. Det seer ud, som om der kun var snavset Vand i den, og det er snavset Vand, men med Bruuspulver af Byssladder, tre Lod Løgn og to Gran Sandhed, rørt om med en Birkeqvist, ikke fra en Spidsrod, lagt i Saltlage og skaaren ud af Synderens blodige Krop, eller en Stump fra

Skolemesterens Riis, nei lige tagen fra Kosten, der feiede Rendestenen.

Her staaer Flasken med den fromme Poesi, udi Psalmetone. Hver Draabe har Klang, som Smæld af Helvedes Porte, og er lavet af Tugtelsens Blod og Sved; Nogle sige, det er kun Duegalde; men Duerne ere de frommeste Dyr, de have ingen Galde, sige Folk, der ikke kunne Naturhistorie."

Her stod Flasken for alle Flasker; den bredte sig i det halve Skab: Flasken med Hverdagshistorier; den var bunden til baade med Svineskind og med Blæreskind, for den kunde ikke taale at tabe af sin Kraft. Hver Nation kunde her faae sin egen Suppe, den kom, eftersom man vendte og dreiede Flasken. Her var gammel, tydsk Blodsuppe med Røverboller, ogsaa tynd Huusmandssuppe med virkelige Hofraader, der laae som Rødder, og hen over dem svømmede philosophiske Fedtøine. Der var engelsk Gouvernantesuppe og den franske Potage à la Kock, lavet paa Hanebeen og Spurveæg, paa Dansk kaldet Cancansuppe; men den bedste af Supperne var den kjøbenhavnske. Det sagde Familien.

Her stod Tragedien paa Champagneflaske; den kunde knalde, og det skal den. Lystspillet saae ud som fiint Sand til at kaste Folk i Øinene, det vil sige, det finere Lystspil; det grovere var ogsaa paa Flaske, men bestod kun af Fremtids-Placater, hvor Navnet paa Stykket var det Kraftigste. Der var udmærkede Komedienavne, saaledes: „Tør Du spytte i Værket?", „Een paa Gummerne", „Det søde Asen" og „Hun er sprøitefuld!"

Manden faldt ganske hen i Tanker derved, men Mosekonen tænkte længere frem, hun vilde have Ende paa det.

„Nu har De vel seet nok i Kramkisten!" sagde hun, „nu veed De, hvad der er; men det Vigtigere, De skulde vide, veed De ikke endnu. Lygtemændene ere i Byen! Det har mere at betyde, end Poesi og Eventyr. Jeg skulde nu holde Mund dermed, men det maa være en

Styrelse, en Skjæbne, Noget, der gaaer mig over, det er sat mig i Qværken, det maa herud. Lygtemændene ere i Byen! de ere slupne løs! tag Eder i Agt, Mennesker!"

„Det forstaaer jeg ikke et Ord af!" sagde Manden.

„Vær saa god at sætte Dem paa Skabet!" sagde hun, „men fald ikke ind i det og slaa Flaskerne itu; De veed, hvad der er i dem. Jeg skal fortælle den store Begivenhed; den er ikke ældre end fra i Gaar; den er hændet tidligere. Denne har endnu trehundrede og fire- og tresindstyve Dage at løbe paa. De veed vel, hvormange Dage der er i Aaret?"

Og Mosekonen fortalte.

„Her var Stort paa Færde i Gaar ude i Sumpen! her var Barnegilde! her blev født en lille Lygtemand, her blev født tolv af det Kuld, som det er givet, at de kunne, om de ville, træde op som Mennesker og agere og commandere imellem disse, ligesom om de vare fødte Mennesker. Det er en stor Begivenhed i Sumpen, og derfor dandsede som Smaalys, hen over Mose og Eng, alle Lygtemænd og Lygtekoner; der er ogsaa Hunkjøn, men de ere ikke i Omtale. Jeg sad paa Skabet der og havde paa mit Skjød alle de tolv smaa, nyfødte Lygtemænd; de skinnede som Sanct Hansorme; de begyndte allerede at hoppe, og hvert Minut toge de til i Størrelse, saa at, før et Qvarteer var omme, saae hver af dem ligesaa stor ud, som Fader eller Onkel. Nu er det en gammel, medfødt Lov og Begunstigelse, at naar Maanen netop staaer, som den stod i Gaar, og den Vind blæser, som blæste i Gaar, saa er det givet og forundt alle de Lygtemænd, som i den Time og i det Minut fødes, at kunne blive Mennesker, og hver af dem, et heelt Aar igjennem, rundt om øve deres Magt. Lygtemanden kan løbe Landet rundt og Verden med, om han ikke er bange for at falde i Søen eller blæses ud i en svær Storm. Han kan fare lige lukt ind i Mennesket, tale for ham og gjøre alle Bevægelser, han vil. Lygtemanden kan paatage sig hvilkensomhelst Skikkelse, Mand

eller Qvinde, handle i deres Aand, men med hele sin egen Yderlighed, saa at der kommer ud af det, hvad han vil; men i eet Aar maa han vide og forstaae at føre trehundrede og fem og tresindstyve Mennesker paa gal Vei og det i stor Stiil, føre dem bort fra det Sande og det Rigtige, da opnaaer han det Høieste, en Lygtemand kan drive det til, at blive Løber foran Fandens Stadskarreet, faae gloende brandguul Kjole og Luen lige ud af Halsen. Det kan en simpel Lygtemand slikke sig om Munden efter. Men der er ogsaa Fare og stort Bryderi for en ærgjerrig Lygtemand, der agter at spille en Rolle. Faaer Mennesket Øinene op for hvem han er, og kan blæse ham væk, saa er han væk og maa tilbage i Sumpen; og dersom, før Aaret er omme, Lygtemanden betages af Længsel efter at komme til sin Familie, opgiver sig selv, saa er han ogsaa væk, kan ikke længer brænde klart, gaaer snart ud og kan ikke tændes igjen; og er Aaret endt, og han da endnu ikke har ført trehundrede og femogtresindstyve Mennesker bort fra Sandheden og hvad godt og deiligt er, saa er han dømt til at ligge i raaddent Træ og skinne uden at kunne røre sig, og det er den frygteligste Straf for en livlig Lygtemand. Alt Dette vidste jeg og alt Dette sagde jeg de tolv smaa Lygtemænd, jeg sad med paa Skjødet, og de vare som ellevilde af Glæde. Jeg sagde dem, at det var det Sikkreste og Mageligste at opgive Æren og ikke at bestille Noget; det vilde de unge Blus ikke, de saae sig allerede gloende brandguul med Luen ud af Halsen. „Bliv hos os!“ sagde nogle af de Gamle. „Driv Spil med Menneskene!“ sagde de Andre. „Menneskene tørre vore Enge ud, de draine! hvad skal der blive af vore Efterkommere!“

„Vi ville flamme mig flamme!“ sagde de nyfødte Lygtemænd, og saa var det afgjort.

Her blev strax Minutbal, kortere kunde det ikke være! Elverpigerne svang sig tre Gange rundt med alle de Andre, for ikke at synes storagtige; de dandse ellers helst med sig selv. Saa blev der givet Fadder=

gave: „kastet Smut", som det hedder. Foræringer fløi, som Kiselstene, hen over Mosevandet. Hver af Elverpigerne gav en Flig af deres Slør: „Tag den!" sagde de, „saa kan Du strax den høiere Dands, de vanskeligste Sving og Vendinger, naar det kniber; Du faaer den rette Holdning og kan vise Dig i de strunkeste Selskaber." Natravnen lærte hver af de unge Lygtemænd at sige: „Bra', bra', brav!" sige det paa det rette Sted, og det er en stor Gave, der lønner sig selv. Uglen og Storken lode ogsaa Noget falde, men det var ikke værd at tale om, sagde de, og saa tale vi ikke om det. Kong Valdemars vilde Jagt foer just hen over Mosen, og da det Herskab hørte om Stadsen, sendte de til Foræring et Par fine Hunde, der jage med Vindens Fart og nok kunne bære en Lygtemand eller tre. To gamle Marer, som ernære sig ved at ride, vare med ved Gildet; de lærte strax fra sig den Konst at slippe ind igjennem et Nøglehul, det er, som om alle Døre stode aabne for En. De tilbøde at føre de unge Lygtemænd til Byen, hvor de vidste god Besked. De rede sædvanligviis gjennem Luften paa deres eget lange Nakkehaar, som de havde bundet Knude paa, for at sidde haardt, men nu satte de sig hver skrævs over den vilde Jagts Hunde, toge paa Skjødet de unge Lygtemænd, der skulde ind at forlede og forvilde Menneskene, — hutsch! vare de borte. Det var Altsammen i Gaar Nat. Nu ere Lygtemændene i Byen, nu have de taget fat, men hvordan og hvorledes, ja siig mig det! Jeg har en Veirtraad igjennem min store Taa, den siger mig altid Noget."

„Det er et heelt Eventyr," sagde Manden.

„Ja, det er da kun Begyndelsen til eet," sagde Konen. „Kan De fortælle mig, hvorledes Lygtemændene nu tumle og tee sig, i hvilke Skikkelser de ere traadte op for at faae Menneskene paa gale Veie?"

„Jeg troer nok," sagde Manden, „der kunde skrives en heel Roman om Lygtemændene, hele tolv Dele, een om hver Lygtemand, eller maaskee endnu bedre, en heel Folkekomedie."

„Den skulde De skrive," sagde Konen, „eller hellere lade være."

„Ja, det er mageligere og behageligere," sagde Manden, „saa slipper man for at tøires i Avisen, og det er tidt ligesaa trangt som for en Lygtemand at ligge i raaddent Træ, skinne og ikke turde sige et Muk."

„Mig er det lige fedt," sagde Konen, „men lad hellere de Andre skrive, de som kunne og de som ikke kunne! Jeg giver fra min Tønde en gammel Tap, den lukker op Skabet med Poesi paa Flasker, derfra kunne de faae, hvad der skorter for dem; men De, min gode Mand, synes mig nu at have blækket Deres Fingre nok til og maa være kommen til den Alder og Sathed, ikke hvert Aar at løbe efter Eventyr, nu her er langt vigtigere Ting at gjøre. De har vel dog forstaaet, hvad der er paa Færde?"

„Lygtemændene ere i Byen!" sagde Manden, „jeg har hørt det, jeg har forstaaet det! men hvad vil De, at jeg skal gjøre? Jeg vil jo blive dænget over, om jeg seer og siger Folk: see en Gang, der gaaer en Lygtemand i hæderlig Kjole —!"

„De gaae ogsaa i Skjørter!" sagde Konen. „Lygtemanden kan paatage sig alle Skikkelser og træde op paa alle Steder. Han gaaer i Kirke, ikke for Vorherres Skyld, maaskee er han faret i Præsten! Han taler paa Valgdag, ikke for Land og Riges Skyld, men kun for sin egen; han er Konstner baade i Farvepotten og i Theaterpotten, men faaer han ganske Magten, saa er Potten ude! Jeg snakker og jeg snakker, jeg maa ud med hvad der sidder mig i Qværken, til Skade for min egen Familie; men jeg skal nu være Menneskenes Redningskone! Det er sandelig ikke med min gode Villie eller for Medaillens Skyld. Jeg gjør det Galeste, jeg kan, jeg siger det til en Poet, og saa faaer da snart hele Byen det at vide."

„Byen lægger sig det ikke paa Hjertet!" sagde Manden. „Det vil ikke anfegte et eneste Menneske,

de troe Allesammen at jeg fortæller et Eventyr, idet jeg med den inderligste Alvor siger dem: „Lygtemændene ere i Byen, sagde Mosekonen, tag Eder i Agt!“

Veirmøllen.

Der stod paa Bakken en Veirmølle, stolt at see paa og stolt følte den sig:

„Aldeles ikke stolt er jeg!“ sagde den, „men jeg er meget oplyst, uden og inden. Sol og Maane har jeg til udvortes Brug og til indvendig med, og saa har jeg desuden Stearinlys, Tranlampe og Tællepraas; jeg tør sige, at jeg er oplyst; jeg er et tænkende Væsen og saa velskabt at det er en Fornøielse. Jeg har en god Qværn i Brystet, jeg har fire Vinger, og de sidde mig oppe i Hovedet, lige under Hatten; Fuglene have kun to Vinger og maae bære dem paa Ryggen. Jeg er en Hollænder af Fødsel, det kan sees paa min Skabelon; en flyvende Hollænder! den regnes til det Overnaturlige, veed jeg, og dog er jeg meget naturlig. Jeg har Galleri om Maven og Beboelsesleilighed i Nederdelen; der huse mine Tanker. Min stærkeste Tanke, den der styrer og raader, kaldes af de andre Tanker: Manden paa Møllen. Han veed hvad han vil, han staaer høit over Meel og Gryn, men har dog sin Mage, og hun kaldes Mutter; hun er Hjertelaget; hun løber ikke avet om, ogsaa hun veed hvad hun vil, hun veed hvad hun kan, hun er mild som et Vindpust, hun er stærk som Blæsten; hun forstaaer at lirke, at faae sin Villie. Hun er mit bløde Sind, Fatter er mit haarde; de ere To og dog Een, de kalde ogsaa hinanden „min Halvpart“. De have Rollinger de To: smaa Tanker, som kunne voxe. De Smaa gjøre et Styr! Forleden, da jeg i Dybsindighed lod „Fatter“ og hans Svende see Qværn og

Hjul efter i mit Bryst, jeg vilde vide, hvad der var i Veien, thi der var Noget i Veien inden i mig, og man skal ransage sig selv, saa gjorde de Smaa et forfærdeligt Styr, der ikke tager sig ud, naar man, som jeg, staaer høit paa Bakken; man maa huske, at man staaer i Belysning: Omdømmet er ogsaa Belysning. Men hvad jeg vilde sige, det var et forfærdeligt Styr af de Smaa! Den Mindste foer mig lige op i Hatten og trallede, saa det kildrede i mig. De smaa Tanker kunne voxe, det har jeg fornummet, og udenfra komme ogsaa Tanker og ikke ganske af min Slægt, for jeg seer Ingen af den, saa langt jeg seer, Ingen uden mig selv; men de vingeløse Huse, hvor Qværnen ikke høres, de have ogsaa Tanker, de komme til mine Tanker og forlove sig med dem, som de kalde det. Underligt nok! ja der er Meget underligt. Det er kommet over mig eller i mig: Noget har forandret sig i Møllevækket! det er, som om Fatter havde skiftet Halvpart, faaet et endnu mildere Sind, en endnu kjærligere Mage, saa ung og from og dog den Samme, men blødere, frommere med Tiden. Hvad Beesk var er fordunstet; det er meget fornøieligt det Hele. Dagene gaae og Dagene komme, altid fremad til Klarhed og Glæde, og saa, ja det er sagt og skrevet, saa kommer der en Dag, at det er forbi med mig og aldeles ikke forbi: jeg skal rives ned for at reise mig ny og bedre, jeg skal høre op og dog blive ved at være! blive en ganske Anden og dog den Samme! det er mig svært at begribe, ihvor oplyst jeg end er, ved Sol, Maane, Stearin, Tran og Tælle! mit gamle Tømmer og Muurværk skal reise sig igjen af Gruset. Jeg vil haabe, at jeg beholder de gamle Tanker: Fatter paa Møllen, Mutter, Store og Smaa, Familien, den jeg kalder det Hele, Een og dog saa Mange, hele Tanke-Compagniet, for det kan jeg ikke undvære! og mig selv maa jeg ogsaa blive, med Qværn i Brystet, Vinger paa Hovedet, Altan om Maven, ellers kan jeg ikke kjende mig selv, og de Andre kunne heller ikke kjende mig og

sige, der har vi jo Møllen paa Bakken, stolt at see, dog aldeles ikke stolt."

Det sagde Møllen, den sagde meget Mere, men dette var nu det Vigtigste.

Og Dagene kom og Dagene gik, og den yderste var den sidste.

Der gik Ild i Møllen; Flammerne løftede sig, sloge ud, sloge ind, slikkede Bjælker og Bræder, aad dem op. Møllen faldt, der var kun en Askehob tilbage; Røgen foer hen over Brandstedet, Vinden bar den bort.

Hvad Levende der havde været paa Møllen blev, det kom ikke Noget til ved den Begivenhed, det vandt ved den. Møllerfamilien, een Sjæl, mange Tanker og dog kun een, fik sig en ny, en deilig Mølle, den kunde være tjent med, den lignede aldeles den gamle, man sagde: der staaer jo Møllen paa Bakken, stolt at see! men denne var bedre indrettet, mere tidssvarende, for det gaaer fremad. Det gamle Tømmer, der var ormstukket og svampet, laae i Støv og Aske; den Møllekrop reiste sig ikke, som den havde troet; den tog det lige efter Ordene, og man skal ikke tage Alting lige efter Ordene.

Sølvskillingen.

Der var en Skilling, den kom blank fra Mynten, sprang og klang, „Hurra! nu skal jeg ud i den vide Verden!" og det kom den.

Barnet holdt fast paa den med varme Hænder og den Gjerrige med kolde, klamme Hænder; den Ældre vendte og dreiede den mange Gange, mens Ungdommen strax lod den løbe videre. Skillingen var af Sølv, havde meget lidt Kobber i sig og var allerede et heelt Aar ude i Verden, det vil sige, ude omkring i det Land, hvor den var myntet; saa kom den paa Reise ud af

Landet, den var den sidste af Landets Mynt, der blev tilbage i Pengepungen, dens reisende Herre havde med, han vidste ikke selv, han havde den, før den kom ham mellem Fingrene.

„Her har jeg jo endnu en Skilling hjemme fra!" sagde han, „den kan gjøre Reisen med!" og Skillingen klang og sprang af Glæde, da han puttede den igjen i Pungen. Her laae den hos fremmede Kammerater, der kom og gik; den Ene gjorde Plads for den Anden, men Skillingen hjemme fra blev altid tilbage; det var en Udmærkelse.

Nu var allerede flere Uger forbi, og Skillingen var langt ude i Verden, uden just at vide hvor; den hørte af de andre Mynter, at de vare franske og italienske; den Ene sagde, at nu vare de i den By, den Anden sagde, at de vare i den, men Skillingen kunde ikke gjøre sig Forestilling derom, man seer ikke Verden, naar man altid er i Pose, og det var den; men som den en Dag laae der, mærkede den, at Pengepungen ikke var lukket, og da listede den sig til Aabningen, for at kige lidt ud; det skulde den nu ikke have gjort, men den var nysgjerrig, det straffer sig; den gled ud i Buxelommen, og da om Aftenen Pengepungen blev lagt til Side, laae Skillingen endnu, hvor den laae og kom med Klæderne ud paa Gangen; der faldt den strax paa Gulvet; Ingen hørte det, Ingen saae det.

I Morgenstunden kom Klæderne ind, Herren tog dem paa, reiste bort, og Skillingen kom ikke med, den blev funden, skulde igjen gjøre Tjeneste, gik ud med tre andre Mynter.

„Det er dog rart at see sig om i Verden!" tænkte Skillingen, „kjende andre Mennesker, andre Skikke!"
„Hvad er det for en Skilling," blev der lige i det Samme sagt. „Den er ikke Landets Mynt! den er falsk! duer ikke!"

Ja nu begynder Skillingens Historie, som den siden fortalte den.

„Falsk! duer ikke! det foer igjennem mig," sagde Skillingen. „Jeg vidste, jeg var af godt Sølv, god

Klang og med ægte Præg. De maatte bestemt tage feil, mig kunde de ikke mene, men mig meente de dog! mig var det, de kaldte falsk, jeg duede ikke! „Den maa jeg give ud i Mørke!“ sagde Manden, som havde den, og jeg blev givet ud i Mørke og saa igjen skjældt ud ved Dagslys, — „falsk, duer ikke! den maae vi see at blive af med.“

Og Skillingen sittrede imellem Fingrene hver Gang den i Smug skulde listes bort og gjelde for Landets Mynt.

„Jeg elendige Skilling! hvad hjelper mig mit Sølv, mit Værd, mit Præg, naar det ikke har Noget at betyde! Man er for Verden, hvad Verden troer om En! Det maa dog være skrækkeligt at have en ond Samvittighed, at liste sig frem paa det Ondes Vei, naar jeg, der dog er aldeles uskyldig, kan være saaledes til Mode ved bare at have Udseendet deraf! — Hver Gang jeg blev tagen frem, gruede jeg for de Øine, der vilde see paa mig; jeg vidste, at jeg vilde blive stødt tilbage, kastet hen ad Bordet, som var jeg Løgn og Bedrag.

En Gang kom jeg til en stakkels, fattig Kone, hun fik mig i Dagløn for sit Slid og Slæb, men hun kunde nu slet ikke blive mig qvit, Ingen vilde tage imod mig, jeg var en sand Ulykke for hende.“

„Jeg er saamænd nødt til at narre Nogen med den,“ sagde hun. „Jeg har ikke Raad til at gjemme paa en falsk Skilling; den rige Bager skal have den, han kan bedst taale det, men en Uret er det alligevel, jeg gjør.“

„Nu skal jeg endogsaa belemre Konens Samvittighed!“ sukkede det i Skillingen. „Er jeg da virkelig paa mine ældre Dage bleven saa forandret?“

„Og Konen gik til den rige Bager, men han kjendte altfor godt til de gangbare Skillinger, jeg fik ikke Lov at ligge, hvor jeg laae, jeg blev smidt i Ansigtet paa Konen; hun fik intet Brød for mig, og jeg følte mig saa inderlig bedrøvet ved at være myntet saaledes til Andres Fortræd, jeg, som i unge Dage havde været saa

freidig og saa sikker; saa bevidst om mit Værd og mit ægte Præg. Jeg blev saa melankolsk, som en stakkels Skilling kan blive det, naar Ingen vil have den. Men Konen tog mig hjem igjen, betragtede mig ret inderligt, mildt og venligt. „Nei, jeg vil Ingen narre med Dig!" sagde hun. „Jeg vil slaae et Hul i Dig, saa at Enhver kan see, at Du er en falsk Ting, — og dog, — det falder mig nu saa ind, — Du er maaskee en Lykkeskilling, ja det vil jeg troe! den Tanke kommer over mig. Jeg slaaer et Hul i Skillingen, trækker en Lidse gjennem Hullet og giver saa Nabokonens lille Barn Skillingen om Halsen som Lykkeskilling."

„Og hun slog et Hul i mig; det er aldrig behageligt at blive slaaet Hul i, men naar Hensigten er god, kan man taale Meget; en Lidse fik jeg igjennem mig, blev et Slags Medaille at bære; jeg blev hængt det lille Barn om Halsen, og Barnet smilede til mig, kyssede mig, og jeg hvilede en heel Nat paa Barnets varme, uskyldige Bryst.

I Morgenstunden tog Moderen mig imellem sine Fingre, saae paa mig og havde sine egne Tanker derved, det fornam jeg snart. Hun fik en Sax frem og klippede Lidsen over."

„Lykkeskilling!" sagde hun. „Ja det skal vi nu see!" og hun lagde mig i Suurt, saa at jeg blev grøn; derpaa kittede hun Hullet til, gned mig lidt, og gik saa i Mørkningen til Lottericollecteuren for at faae en Lotteriseddel, der skulde bringe Lykke.

Hvor var jeg ilde til Mode! det klemte i mig, som om jeg skulde knække over; jeg vidste, jeg vilde blive kaldt falsk og smidt hen og det lige foran den Mængde Skillinger og Mynter, der laae med Indskrift og Ansigt, som de kunde være stolte af; men jeg slap; der var saa mange Mennesker hos Collecteuren, han havde saa travlt, jeg foer klingende i Skuffen mellem de andre Mynter; om der siden blev vundet paa Sedlen, veed jeg ikke, men det veed jeg, at allerede den næste Dag var jeg kjendt som en falsk Skilling, lagt til Side og sendt ud for at

bedrage og altid bedrage. Det er nu ikke til at holde ud, naar man har en reel Charakteer, og den kan jeg ikke negte mig selv.

I Aar og Dag gik jeg saaledes fra Haand til Haand, fra Huus til Huus, altid udskjældt, altid ilde seet; Ingen troede mig, og jeg troede ikke mig selv, ikke Verden, det var en svær Tid.

Da kom en Dag en Reisende, ham blev jeg naturligviis snydt paa, og han var troskyldig nok til at tage mig for gangbar Mynt; men nu skulde han give mig ud, og da hørte jeg igjen de Raab: „duer ikke! falsk!"

„Jeg har faaet den for ægte," sagde Manden og saae nu ret nøie paa mig; da smilede hele hans Ansigt, det pleiede ellers aldrig noget Ansigt ved nøie at see paa mig: „Nei, hvad er dog det!" sagde han. „Det er jo en af vore egne Landets Mynter, en god, ærlig Skilling hjemme fra, som man har slaaet Hul i og kalder falsk. Det var ganske morsomt det! Dig skal jeg dog opbevare og tage hjem med!"

Det foer af Glæde gjennem mig, jeg blev kaldt en god, ærlig Skilling, og hjem skulde jeg, hvor Alle og Enhver vilde kjende mig og vide, at jeg var af godt Sølv og med ægte Præg. Jeg kunde gjerne have gnistret af Glæde, men det ligger nu ikke i min Natur at gnistre, det kan Staal, men ikke Sølv.

Jeg blev svøbt ind i fiint, hvidt Papir, for ikke at blandes med de andre Mynter og komme bort; og kun ved festlig Leilighed, naar der mødtes Landsmænd, blev jeg viist frem og overmaade vel omtalt; de sagde, at jeg var interessant; det er morsomt nok, at man kan være interessant uden at sige et eneste Ord!

Og saa kom jeg hjem! Al min Nød var forbi, min Glæde begyndte, jeg var jo af godt Sølv, jeg havde det ægte Præg, og det var mig slet ikke til Fortræd, at man havde slaaet Hul i mig som falsk; det gjør ikke noget, naar man ikke er det! Man skal holde ud; Alt kommer i Tiden til sin Ret! Det er nu min Tro!" sagde Skillingen.

Bispen paa Børglum og hans Frænde.

Nu ere vi oppe i Jylland, heelt ovenfor Vildmosen; vi kunne høre „Vestervovvov“, høre, hvor det ruller, det er ganske nær ved; men foran os løfter sig en stor Sandhøide, den har vi længe seet, og vi kjøre endnu hen imod den, langsommelig kjøre vi i det dybe Sand. Oppe paa Sandhøiden ligger en stor, gammel Gaard, det er Børglum Kloster, den største Fløi er endnu Kirken; derop komme vi nu i den sildige Aften, men Veiret er klart, det er lyse Nætter; man seer saa langt, saa langt vidt omkring, over Mark og Mose ned til Aalborg Fjord, over Hede og Eng, lige ud over det mørkeblaa Hav.

Nu ere vi deroppe, nu rumle vi ind mellem Lo og Lade, og svinge om, ind ad Porten til den gamle Borggaard, hvor Lindetræerne staae i Række langs Muren; der have de Ly for Vind og Veir, derfor groe de, saa Grenene næsten skjule Vinduerne.

Vi gaae op ad den steenlagte Vindeltrappe, vi gaae hen ad de lange Gange under det Bjælkeværks Loft, Vinden suser her saa underlig, ude eller inde, man veed ikke rigtig, hvor det er, og saa fortæller man — ja man fortæller saa Meget, man seer saa Meget, naar man er bange eller vil gjøre Andre bange. De gamle, afdøde Kanniker, siger man, glide stille forbi os ind i Kirken, hvor Messen synges, man kan høre det i Vindens Suus; man bliver saa underlig stemt derved, man tænker paa de gamle Tider — tænker, saa at man er i den gamle Tid.

— Der er Stranding paa Kysten, Bispens Folk ere dernede, de skaane ikke dem, Havet skaanede; Søen skyller bort det røde Blod, som flød fra de knuste Pander. Det strandede Gods er Bispens, og der er meget Gods. Søen ruller op Anker og Tønde, fyldt med kostelig

Viin til Klosterets Kjælder, og i den er allerede fuldt op af Øl og Mjød; der er fuldt op i Kjøkkenet af fældede Dyr, af Pølse og Skinke; i Dammene derude svømmer den fede Brasen og den lækkre Karudse. Bispen paa Børglum er en mægtig Mand, han har Land i Eie, og mere vil han vinde; Alt maa bøie sig for Oluf Glob. I Thy er død hans rige Frænde. „Frænde er Frænde værst," det maa Enken dernede sande. Hendes Huusbond raadede der over det hele Land, kun ikke over det geistlige Gods; Sønnen er i fremmed Land; alt som Dreng sendtes han derud at lære fremmed Skik, som hans Hu stod til; i Aaringer hørtes ikke fra ham, maaskee er han lagt i sin Grav, og kommer altsaa aldrig hjem at raade, hvor nu hans Moder raader.

„Hvad, skal Kvinde raade?" siger Bispen. Han sender hende Stævning og lader hende kalde til Thinge; men hvad hjelper ham det? Hun veg aldrig af fra Loven, og hun har Styrke i sin retfærdige Sag.

Bisp Oluf til Børglum, hvad pønser Du paa? Hvad skriver Du ned paa det blanke Pergament? Hvad gjemmer det under Segl og Baand, idet Du giver det til Rytter og Svend, der ride med det afsted ud af Landet, langveis bort, til Pavens By?

Det er Løvfaldstid, Strandingstid; nu kommer den iisnende Vinter.

Tvende Gange kom den, nu sidst kommer den herop med Velkomst til Rytter og Svend, der med paveligt Brev vende hjem fra Rom, Bandbrev over Enken, der turde krænke den fromme Bisp. „Forbandelse være over hende og Alt, hvad hendes er! Udstødt være hun af Kirke og Menighed! Ingen yde hende hjelpsom Haand; Frænder og Venner skye hende som Pest og Spedalskhed!"

„Det skal knækkes, som ikke vil bøies!" siger Bispen paa Børglum.

De slippe hende Allesammen; men hun slipper ikke sin Gud, han er hende Værn og Værge.

Et eneste Tyende, en gammel Pige, bliver hende

tro; med hende gaaer hun bag Ploven, og Kornet groer, skjøndt Jorden er forbandet af Pave og Bisp.

„Du Helvedes Barn! Jeg skal dog faae min Villie!" siger Børglums Bisp, „nu rører jeg Dig med Pavens Haand, til Stævning og Dom!"

Da spænder hun for Vognen de to sidste Oxer, hun eier, sætter sig op med sin Pige og kjører hen over Heden, ud af det danske Land; hun kommer som Fremmed til fremmed Folk, hvor fremmed Tungemaal tales, fremmed Skik bliver øvet; langt bort, hvor de grønne Høie løfte sig til Bjerge og Vinen groer. Der komme reisende Kjøbmænd, de speide angest fra deres varebelæssede Vogne, frygte for Overfald af Røverriddernes Svende. De to fattige Kvinder paa det uselige Kjøretøi, trukket af to sorte Oxer, kjøre trygt i den usikkre Huulvei og i de tætte Skove. Det er i Franken. Her møder hun en stadselig Ridder, ham følge tolv stridsklædte Svende; han standser og seer paa det underlige Tog, og spørger de to Kvinder om deres Reises Maal, og fra hvilket Land de komme; da nævner den Yngste Thy i Danmark, melder sin Sorg og Elende, og snart faaer det Ende, Vorherre har ledet det saa. Den fremmede Ridder er hendes Søn. Han rækker hende Haanden, han tager hende i Favn; og Moderen græder, det kunde hun ikke i Aaringer, men vel bide sig i Læben, saa de varme Blodbraaber piplede frem.

Det er Løvfaldstid, det er Strandingstid, Havet ruller Viinfade i Land til Bispens Kjælder og Kjøkken; der braser over Flammen det spiddede Vildt; deroppe er luunt inden Døre, nu da Vinteren bider paa. Der høres Nyt: Jens Glob til Thy er vendt hjem med sin Moder; Jens Glob gjør Stævning, han stævner Bispen for geistlig Ret og Lands Lov og Ret.

„Det skal hjelpe ham stort!" siger Bispen. „Lad bare din Trætte fare, Ridder Jens!"

Det er Løvfaldstid, i det næste Aar, det er Strandingstid, nu kommer den iisnende Vinter; de hvide Bier sværme, de stikke i Ansigtet, til de selv smelte.

Det er friskt Veir i Dag, sige Folk, naar de have været udenfor Døren. Jens Glob staaer i Tanker, saa han svier sin side Kjole, ja brænder Hul i den.

„Du Børglums Bisp! jeg magter Dig dog! Under Pavens Kappe kan Loven ikke naae Dig, men Jens Glob skal naae Dig!“

Saa skriver han et Brev til sin Svoger, Hr. Oluf Hase i Salling; stævner ham til at komme Juleaften til Ottesang i Hvidberg Kirke; derovre skal Bispen læse Messe, derfor reiser han fra Børglum til Thyland, det kjender og veed Jens Glob.

Eng og Mose ligge med Iis og Snee, de bære baade Hest og Rytter, det hele Tog, Bispen med Klerke og Svende; de ride den korteste Vei mellem de skjøre Rør, hvor Vinden suser sørgeligt.

Blæs i din Messingtrompet, Du ræveskindsklædte Spillemand! det klinger godt i den klare Luft. Saa ride de over Hede og Mose, Fata Morganas Enghave i den varme Sommerdag, Syd paa, de ville til Hvidberg Kirke.

Vinden blæser stærkere i sin Trompet, den blæser en Storm, et Guds Veir, det voxer i voldelig Vælde. Til Guds Huus i det Guds Veir gaaer det afsted. Guds Huus staaer fast, men det Guds Veir farer hen over Mark og Mose, over Fjord og Hav. Børglum Bisp naaer til Kirke, det magter nok neppe Hr. Oluf Hase, ihvor skrapt han rider. Han kommer med sine Mænd paa hin Side Fjorden Jens Glob til Hjelp, nu Bispen skal stævnes for den Høiestes Dom.

Guds Huus er Retssalen, Alterbordet Rettergangsbord; Lysene ere alt tændte i de svære Messingstager. Stormen læser op Klage og Dom. Det suser i Luften, over Mose og Hede, over de rullende Vande. Ingen Færge sætter over Fjorden i sligt Guds Veir.

Oluf Hase staaer ved Ottesund; der afskediger han sine Mænd, skjænker dem Hest og Harnisk, giver dem Orlov at drage hjem og Hilsen til sin Hustru; alene vil han friste sit Liv i det brusende Vand; men de skulle

vidne for ham, at det ikke er hans Skyld, Jens Glob staaer uden Undsætning i Hvidberg Kirke. De trofaste Svende slippe ham ikke, de følge ham ud i det dybe Vand. De ti skylles bort; Oluf Hase selv og to af hans Smaadrenge naae den anden Bred; endnu have de fire Miil at ride.

Det er Midnat forbi, det er Julenat. Vinden har lagt sig; Kirken er oplyst; det straalende Skjær skinner gjennem Ruderne ud over Eng og Hede. Ottesangen er endt forlængst; i Guds Huus er det stille, man kan høre Voxet dryppe fra Lyset paa Gulvets Steen. Nu kommer Oluf Hase.

I Vaabenhuset byder Jens Glob ham „God Dag! nu har jeg forligt mig med Bispen!"

„Det har Du gjort!" siger Oluf, „da skal hverken Du eller Bispen komme med Livet fra Kirken!"

Og Sværdet farer af Skeden, og Oluf Hase slaaer til, saa Planken splintres i Kirkens Dør, den, Jens Glob slaaer i mellem ham og sig.

„Hold inde, kjære Svoger, see først paa Forliget! Jeg har slaget Bispen og alle hans Mænd. De sige ikke et Muk mere i den hele Sag, og jeg ikke heller om al den Uret, der er skeet min Moder."

Tanderne i Lysene paa Alteret skinne saa røde, men rødere skinner det fra Gulvet; der ligger i Blod Bispen med kløvet Pande, og dræbte ligge alle hans Svende; der er lydløst og stille i den hellige Julenat.

Men tredie Juledags Aften ringe i Børglum Kloster Klokkerne til Liig; den dræbte Bisp og de slagne Svende blive stillede til Skue under en sort Baldachin med floromsvøbte Candelabrer. I Sølvmors Kaabe, med Krumstav i den magtløse Haand, ligger den Døde, den en Gang mægtige Herre. Røgelsen dufter, Munkene synge; det klinger som Klage, det klinger som en Vredens og Fordømmelsens Dom, som maa den høres vidt over Land, baaren af Vinden, sungen med af Vinden; den lægger sig vel til Hvile, men aldrig døer den, altid hæver den sig igjen og synger sine Sange, synger dem

ind i vor Tid, synger heroppe om Bispen paa Børglum og hans haarde Frænde; det høres i den mørke Nat, høres af den frygtsomme Bonde, som paa den tunge Sandvei kjører forbi Børglum Kloster; høres af den lyttende Søvnløse i Børglums tykmurede Stuer, og derfor pusler det i de lange, lydsfingrende Gange, der føre hen til Kirken, hvis tilmurede Indgang længst er tillukket, men ikke for Overtroens Øine; de see endnu Døren der, og den aabner sig, Lysene fra Kirkens Messingkroner skinne, Røgelsen dufter, Kirken straaler i Fortids Pragt, Munkene synge Messe over den dræbte Bisp, der ligger i Sølvmors Kaabe, med Bispestav i sin magtløse Haand, og fra hans blege, stolte Pande skinner den blodige Vunde, den skinner som Ild; det er Verdens Sind og onde Lyster, som brænde ud.

Synk i Graven, synk i Nat og Glemsel, uhyggelige Minder fra gamle Dage!

Hør Vindens Kast, den døver det rullende Hav! Det er en Storm derude, der vil koste Menneskers Liv! Havet har ikke skiftet Sind med den nye Tid. Det er i Nat bare Mund til at sluge, i Morgen maaskee klart Øie til at speile sig i, som i gammel Tid, den vi nu have begravet. Sov blidelig, om Du mægter det!

Nu er det Morgen.

Den nye Tid skinner med Solskin ind i Stuen! Vinden tager Tag endnu. Der meldes om Stranding, som i gammel Tid.

I Nat, dernede ved Løkken, den lille Fiskerby med røde Tage, vi see den fra Vinduerne heroppe, er strandet et Skib. Noget ude, stødte det paa, men Redningsraketten bandt Bro mellem Vraget og det faste Land, frelste bleve Alle, der vare ombord, de kom i Land og tilsengs; i Dag ere de indbudne paa Børglum Kloster. I de hyggelige Stuer ville de finde Gjestfrihed og møde milde Øine, kunne hilses i deres eget Lands Sprog. Fra Claveret klinge Hjemlandets Melo-

dier, og før disse ere endte, bruser en anden Stræng, lydløs og dog saa klangfuld og sikker: Tanke-Budstikken naaer til de Skibbrudnes Hjem i fremmed Land, og melder om deres Frelse; da føler Sindet sig let, da kan der trædes en Dands ved Gildet i Aften i Børglums Borgestue. Vals og Langtour ville vi træde, og Sange skulle synges om Danmark og „den tappre Landsoldat" i den nye Tid.

Velsignet være du nye Tid! rid paa den rensede Luftstrøm Sommer i By! lad dine Solstraaler lyse ind i Hjerter og Tanker! paa din straalende Grund svæve forbi de mørke Sagn fra de haarde, de strenge Tider.

I Børnestuen.

Fader og Moder og alle Sødskende vare paa Komedie, kun lille Anna og hendes Gudfader sad ene hjemme.

„Vi ville ogsaa have Komedie!" sagde han, „og den kan begynde strax."

„Men vi have intet Theater," sagde lille Anna, „og vi have Ingen til at agere! min gamle Dukke kan ikke, for hun er saa ækel, og min nye maa ikke faae sine pene Klæder krøllede."

„Man kan altid faae de Agerende, naar man tager, hvad man har!" sagde Gudfader. „Nu reise vi Theatret. Her stille vi en Bog, der een og saa nok een, i skjevt Geled. Nu tre paa den anden Side; der have vi Coulisserne! den gamle Æske, her ligger, kan være Bagtæppe; vi vende Bunden ud. Theatret forestiller en Stue, det kan da Enhver see! Nu skulle vi have dem, som agere! Lad os see, hvad der findes her i Legetøiskuffen! Først Personerne, saa lave vi Komedien, det Ene holder da paa det Andet, og det bliver udmærket!

Her ligger et Pibehoved og her ligger en umage Handske, de kunne godt være Fader og Datter!"

„Men de ere kun to Personer!" sagde lille Anna. „Her ligger min Broders gamle Vest! kan den ikke spille Komedie?"

„Den er stor nok til det!" sagde Gudfader. „Den skal være Kjæresten. Den har ikke Noget i Lommerne, det er allerede interessant, det er halv ulykkelig Kjærlighed! — Og her have vi Nøddeknækkerens Støvle med Spore paa! Pots, Blitz, Mazurka! han kan trampe og kneise. Han skal være den ubeleilige Frier, som Frøkenen ikke synes om. Hvad Slags Komedie vil Du nu have? Sørgespil eller Familiestykke?"

„Familiestykke!" sagde lille Anna; „det holde de Andre saa meget af. Kan Du eet?"

„Jeg kan hundrede!" sagde Gudfader. „De meest velseete ere efter det Franske, men de ere ikke pene for smaa Piger. Vi kunne jo imidlertid tage et af de netteste, indvortes ligne de Allesammen hverandre. Nu ryster jeg Posen! kukkelurum! splinternyt! nu ere de splinternye! Hør nu Placaten." Og Gudfader tog en Avis og lod, som om han læste op:

Pibehoved og godt Hoved,

Familiestykke i een Akt.

Personerne ere:

Hr. Pibehoved, Fader.
Frøken Handske, Datter.
Hr. Vest, Kjæreste.
Von Støvle, Frier.

Og nu begynde vi! Tæppet gaaer op; vi have intet Tæppe, men saa er det oppe. Alle Personerne ere inde; saa have vi dem strax. Nu taler jeg som Fader Pibehoved. Han er vred i Dag; man kan see, han er røget Meerskum:

„Snik snak snurre, basselurre! jeg er Herre i mit Huus! jeg er Fader til min Datter! vil man høre efter,

hvad jeg siger! Von Støvle er en Person, man kan speile sig i, Safian i Overdelen og Sporer paa Nederdelen; snikke, snikke, snak! Han skal have min Datter!"

„Pas nu paa Vesten, lille Anna!" sagde Gudfader. „Nu taler Vesten. Den har omboiet Krave, er meget beskeden, men kjender sit eget Værd og har Ret til at sige, hvad den siger:

„Pletfri er jeg! Boniteten maa ogsaa tages i Overveielse. Jeg er af ægte Silketøi og jeg bærer Snore."

„Paa Bryllupsdagen, ikke længer! de holde ikke Couleur i Vasken!" det er Hr. Pibehoved, som taler. „Von Støvle er vandtæt, stærk i Skindet og dog saa fiin, kan knirke, klirre med Spore og har Physiognomi af Italien."

„Men de skulle tale paa Vers!" sagde lille Anna, „det skal være det Yndigste."

„Det kunne de ogsaa!" sagde Gudfader. „Og naar Publicum befaler, man taler! — See paa den lille Frøken Handske, hvor hun strækker Fingre:

„Heller alle Dage
Handske uden Mage!
Ak!

Jeg kan ikke overvind' 'et!
Jeg revner i Skindet." —

„Snak!"

Det var Fader Pibehoved, som sagde Snak, nu taler Hr. Vest:

„Elskede Handske!
Om selv de blev spanske,
Min skal Du blive!
Nu svor Holger Danske."

Støvle slaaer ud, tramper i Gulvet, klirrer med Spore og river tre Coulisser om!"

„Det er udmærket deiligt!" sagde lille Anna.

„Stille, stille!" sagde Gudfader; „stumt Bifald

viser, at Du er et dannet Publicum i første Parket. Nu synger Frøken Handske sin store Arie med Knæk:

„Jeg kan ikke tale,
Saa maa jeg gale
Kykkeleky, i de høie Sale!"

Nu kommer det Spændende, lille Anna! det er det Vigtigste i Komedien. Seer Du, Hr. Vest knapper sig op, sin Tale kaster han lige ud til Dig, for at Du skal klappe; lad bare være! det er finere. Hør, hvor det rasler i Silketøiet: „Vi ere paa det Høieste! vogt Dem! nu kommer Intriguen! De er Pibehoved, jeg er det gode Hoved. — Vup, er De væk!" Saae Du det, lille Anna!" sagde Gudfader. „Det er et udmærket Sceneri og Komediespil: Hr. Vest greb gamle Pibehoved og puttede ham i Lommen; der ligger han, og Vesten taler:

„De er i min Lomme, i min dybeste Lomme! aldrig kommer De derfra, før De lover at forene mig med Deres Datter, Handske til Venstre; jeg rækker Høire!"

„Det er rædsomt deiligt!" sagde lille Anna.

„Og nu svarer gamle Pibehoved:

„Jeg bliver saa ør!
Det er ikke som før.
Hvor er mit Humeur?
Jeg føler, mig mangler mit hule Rør.
Ak aldrig før
Var jeg saaledes skjør. —
O, tag mit Hoved
Af Lommen atter,
Og vær forlovet
Saa med min Datter!"

„Er Komedien allerede ude?" sagde lille Anna.

„Bevar' os vel!" sagde Gudfader, „den er kun ude for Hr. Støvle. De Elskende knæle, den Ene synger:

„Fatter!"

den Anden:

„Tag Hoved atter,
Velsign saa Søn og Datter!“

De velsignes, holde Bryllup, og Meublerne synge i Chor:

„Knik, knak,
Mange Tak!
Nu er Stykket ude.“

Og saa klappe vi!“ sagde Gudfader, „kalde dem Allesammen frem, Meublerne med. De ere af Mahogni!“

„Er vor Komedie nu ligesaa god, som den, de Andre have i det rigtige Theater?“

„Vor Komedie er meget bedre!“ sagde Gudfader, „den er kortere, den er frit tilkjørt, og Tiden er gaaet til Theevand.“

Guldskat.

Trommeslagerens Kone gik i Kirke; hun saae det nye Alter med malede Billeder og udskaarne Engle; de vare saa smukke, baade de paa Lærredet i Farver og Glorie og de, der vare udskaarne i Træ, dertil malede og forgyldte. Haaret straalede som Guld og Solskin, deiligt at see; men Guds Solskin var dog endnu mere deiligt; det skinnede klarere, rødere, mellem de mørke Træer, naar Solen gik ned. Deiligt at see ind i Guds Aasyn! og hun saae ind i den røde Sol, og hun tænkte saa inderligt derved, tænkte paa den Lille, Storken skulde bringe, og Trommeslagerens Kone var saa glad derved, hun saae og hun saae og hun ønskede, at Barnet maatte faae Glands herfra, i det Mindste ligne en af de straalende Engle paa Altertavlen.

Og da hun nu virkelig holdt i sine Arme sit lille Barn og løftede det op mod Faderen, da var det at see

som en af Englene i Kirken, Haaret som Guld; Skjæret af den synkende Sol var lagt deri.

„Min Guldskat, min Rigdom, mit Solskinsveir!" sagde Moderen og kyssede de straalende Lokker; og det klang som Musik og Sang i Trommeslagerens Stue; der var Glæde, Liv og Røre. Trommeslageren slog en Hvirvel, en Glædes-Hvirvel. Trommen gik, Brandtrommen gik:

„Røde Haar! Ungen har røde Haar! tro Trommeskindet og ikke hvad din Moder siger! trommelom! trommelom!"

Og Byen talte, som Brandtrommen talte.

Drengen kom i Kirke, Drengen blev døbt. Der var ikke Noget at sige paa Navnet; Peter blev han kaldt. Hele Byen, Trommen med, kaldte ham: Peter, Trommeslagerens Dreng med de røde Haar; men hans Moder kyssede ham paa hans røde Haar og kaldte ham Guldskat.

I Huulveien, ind i den lerede Skrænt, havde saa mangen En ridset sit Navn for at mindes.

„Berømmelse!" sagde Trommeslageren, „det er altid Noget!" og saa ridsede han ogsaa sit Navn og sin lille Søns.

Og Svalerne kom; de havde paa deres lange Reiser seet varigere Skrift hugget i Klippens Side, i Templets Væg i Hindostan: store Bedrifter af mægtige Konger, udødelige Navne, saa gamle, at nu Ingen kunde læse eller nævne dem.

Navneværdi! Berømmelighed!

I Huulveien byggede Jordsvalerne; de borede sig Huller i Skrænten, Regn og Rusk smuldrede og skyllede bort Navnene, ogsaa Trommeslagerens og hans lille Søns.

„Peters blev dog staaende halvandet Aar!" sagde Faderen.

„Narre!" tænkte Brandtrommen, men den sagde kun: „Dum, dum, dum! dummelum!"

Det var en Dreng fuld af Liv og Lyst: „Trommeslagerens Søn med de røde Haar." En deilig Røst havde han; synge kunde han og synge gjorde han, som Fuglen i Skoven; der var Melodi og dog ingen Melodi.

„Han bør blive Chordreng!" sagde Moderen; „synge i Kirken, staae der under de deilige, forgyldte Engle, som han ligner!"

„Ildkat!" sagde de vittige Hoveder i Byen. Trommen hørte det af Nabokonerne.

„Gaa ikke hjem, Peter!" raabte Gadedrengene. „Sover Du paa Qvisten, saa er der Ild i øverste Etage, og saa gaaer Brandtrommen."

„Tag Eder i Agt for Trommestikkerne!" sagde Peter; og ihvor lille han var, gik han freidig paa, og drev sin Næve lige ind i Maven paa den Nærmeste, saa Benene gik fra samme og de Andre toge Benene med sig, deres egne Been.

Stadsmusikanten var saa fornem og fiin, han var Søn af en kongelig Sølvpop; han syntes om Peter, tog ham timeviis hjem, gav ham Violin og lærte ham at spille; det var, som det laae Drengen i Fingrene, han vilde blive meer end Trommeslager, han vilde blive Stadsmusikant.

„Soldat vil jeg være!" sagde Peter; for han var endnu en ganske lille Fyr og syntes, at det var det Yndigste i Verden at bære Gevær og at kunne gaae saaledes „Een, to! een, to!" og at bære Uniform og Sabel.

„Du skal lære at lystre Trommeskindet! trommelom! kom, kom!" sagde Trommen.

„Ja, naar han kunde marschere op til General!" sagde Faderen; „men saa maa der være Krig!"

„Gud frie os fra den!" sagde Moder.

„Vi have ikke Noget at miste!" sagde Fader.

„Ja, vi have da min Dreng!" sagde hun.

„Men naar han nu kommer hjem som General!" sagde Fader.

„Uden Arme og Been!" sagde Moder; „nei, maa jeg beholde min Guldskat heel!"

„Trom! trom! trom!" Brandtrommen gik, alle Trommerne gik. Der var Krig. Soldaterne droge afsted og Trommeslagerens Dreng fulgte med: „Rødtop! Guldskat!" Moderen græd; Faderen saae ham i Tankerne „berømmelig", Stadsmusikanten meente, han burde ikke gaae i Krigen, men blive ved Hjemme-Musiken.

„Rødtop!" sagde Soldaterne, og Peter loe; men sagde En og Anden: „Ræfvepels!" da bed han Munden sammen, saae frem i den vide Verden; det Skjældsord kom ham ikke ved.

Flink var Drengen; Sindet freidigt, Humeuret godt og det er den bedste Feltflaske, sagde de gamle Kammerater.

I Regn og Rusk, gjennemblødt til Skindet, maatte han, under aaben Himmel, ligge ude mangen Nat, men Humeuret blev hos ham, Trommestikkerne slog: „Trommelom! Alle Mand op!" Jo han var tilvisse født Trommeslager.

Det var en Slagdag; Solen var endnu ikke oppe, men Morgen var det, Luften kold, Kampen hed; der var Taage i Luften, men mere Damp af Krudtet. Kuglerne og Granaterne fløi hen over Hovederne og ind i Hovederne, i Krop og Lemmer; men fremad gik det. En og Anden sank i Knæ, blodig i Tindingen, kridhvid i Ansigtet. Den lille Trommeslager havde endnu sin sunde Couleur; ham var ingen Meen skeet; han saae med nok saa fornøiet et Ansigt paa Regimentshunden, der sprang foran ham, rigtig glad, som var det Løier det Hele, som sloge Kuglerne ned kun for at lege med den.

„Marsch! fremad, marsch!" vare Commando-Ordene, satte ud for Tromme; og de Ord vare ikke at tage tilbage; men de kunne tages tilbage og der kan være stor Forstand deri; og nu blev der sagt: „tilbage!" og saa slog den lille Trommeslager: „Marsch! fremad!"

han forstod, at det var Ordren og Soldaterne løde Trommeskindet. Det var gode Trommeslag, de gave Seiersslag for dem, som vare i Færd med at vige.

Liv og Lemmer gik i det Slag. Granaten river Kjødet af i blodige Stykker; Granaten tænder Ild i Halmbunken, hvor den Saarede har slæbt sig hen, for at ligge forladt i mange Timer, forladt maaskee i dette Liv. Det hjelper ikke at tænke derpaa! og dog tænker man derpaa, selv langt derfra i den fredsomme By; der tænkte Trommeslageren og hans Kone derpaa: Peter var jo i Krigen.

„Nu er jeg kjed af det Klynk!" sagde Brandtrommen.

Det var Slagdag; Solen var endnu ikke oppe, men Morgen var det. Trommeslageren og hans Kone sov, det havde de ikke næsten hele Natten; Sønnen havde de talt om; han var jo derude — „under Guds Haand". Og Fader drømte, at Krigen var endt, at Soldaterne kom hjem, og Peter havde Sølvkorset paa Brystet; men Moder drømte, at hun traadte ind i Kirken, saae paa de malede Billeder og de udskaarne Engle med de forgyldte Haar; og hendes egen kjære Dreng, hendes Hjertes Guldskat, stod i hvide Klæder midt imellem Englene og sang saa deiligt, som vist kun Englene kunne synge, og med dem løftede han sig i Solskinnet og nikkede saa kjærligt til sin Moder.

„Min Guldskat!" raabte hun og vaagnede i det Samme. „Nu har Vorherre taget ham!" sagde hun, foldede sine Hænder, heldede Hovedet hen imod det Kattuns Sengeomhæng og græd. „Hvor hviler han nu, mellem de Mange i den store Grav, de grave for de Døde? Maaskee i det dybe Mosevand! Ingen veed hans Grav! intet Gudsord læses over den!" Og Fader vor gik lydløst over hendes Læber; Hovedet bøiede sig, hun var saa træt, fik et Blund.

Dagene fare hen, i Livet og i Drømmene!

Det var mod Aften; en Regnbue løftede sig hen over Valpladsen, den berørte Skovens Side og den

„Veed Du Nyt, Peter!“ sagde hun, da hun kom tilbage, „deiligt Nyt! Borgemesterens Lotte er bleven forlovet med Etatsraadens Søn; det skete i Aftes!“

„Nei!“ sagde Peter og sprang op fra Stolen. Men Moder sagde Jo; hun havde det fra Barberens Kone, og hendes Mand havde det igjen lige ud af Borgemesterens egen Mund.

Og Peter blev bleg som et Liig, og han satte sig ned igjen.

„Herre Gud, hvordan har Du det!“ sagde Moderen.

„Godt! godt! lad mig bare være!“ sagde han, og Taarerne løb ham ned over Kinderne.

„Mit søde Barn! min Guldskat!“ sagde Moderen og græd; men Brandtrommen sang, ind ad, ikke ud ad:

„„Lotte ist todt! Lotte ist todt!““ ja nu er den Vise ude!

Visen var ikke ude, den havde endnu tilbage mange Vers, lange Vers, de allerdeiligste, en Livsens Guldskat.

„Hun fjanter om og skaber sig!“ sagde Nabomoer. „Alverden skal læse Brevene, hun faaer fra hendes Guldskat, høre hvad Aviserne sige om ham og hans Violin. Penge sender han hende, det kan hun trænge til, nu hun sidder Enke.“

„Han spiller for Keisere og Konger!“ sagde Stadsmusikanten. „Det faldt ikke i min Lod; men han er min Elev og glemmer ikke sin gamle Lærer.“

„Fader drømte saamænd,“ sagde Moder, „at Peter kom hjem fra Krigen med Sølvkors paa Brystet, han fik det ikke i Krigen, der er det nok sværere at faae! Nu har han Ridderkors. Det skulde Fader have oplevet!“

„Berømt!“ sagde Brandtrommen, og Fødebyen sagde det med: Trommeslagerens Søn, Peter med det røde Haar, Peter, de havde seet som Lille med Træ-

skoe paa, seet som Trommeslager og spille op til Dands, berømt!

„Han spillede for os, før han spillede for Kongerne!“ sagde Borgemesterens Frue. „Han var den Gang reent henne i Lotte! han saae altid høit op! den Gang var det næsviist og fabelagtigt! Min egen Mand loe, da han hørte om det Pjank! Nu er Lotte Etatsraadinde!“

Der var lagt en Guldskat i Hjerte og Sjæl hos det fattige Barn, der som lille Trommeslager slog „Marsch, fremad!“ Seiersslag for dem, der vare i Færd med at vige. Der laae i hans Bryst en Guldskat, Tonernes Væld; det brusede fra Violinen, som var der et heelt Orgel derinde, som dandsede hen ad Strængene alle en Sommernats Alfer; man hørte Droslens Slag og Menneskets fuldklare Stemme; derfor rungede det til Henrivelse gjennem Hjerterne, og bar hans Navn gjennem Landene. Der var stor Ildebrand, Begeistringens Ildebrand.

„Og saa er han saa deilig!“ sagde de unge Damer, de gamle med; ja den Ældste anskaffede sig et Album for berømte Haarlokker, bare for at kunne udbede sig en Lok af den unge Violinspillers rige, deilige Haarvæxt, en Skat, en Guldskat.

Og ind i Trommeslagerens fattige Stue traadte Sønnen, fiin som en Prinds, lykkeligere end en Konge. Øinene vare saa klare, Ansigtet som Solskin. Og han holdt sin Moder i sine Arme, og hun kyssede hans varme Mund og græd saa lyksalig som man græder i Glæde; og han nikkede til hvert gammelt Meubel i Stuen, til Dragkisten med dens Theekopper og Blomsterglas; han nikkede til Slagbænken, hvori han havde sovet som Lille; men den gamle Brandtromme tog han frem midt paa Gulvet, og han sagde baade til Moder og til Trommen:

„Fader vilde i Dag have slaaet en Hvirvel! nu maa jeg gjøre det!“ og han slog paa Trommen et heelt Tordenveir, og den følte sig saa beæret derved, at den revnede i Trommeskindet.

„Han slaaer en deilig Næve!“ sagde Trommen.

„Nu har jeg da, for al Tid, en Erindring om ham! jeg venter, at ogsaa Mutter revner af Glæde over sin Guldskat."

Det er Historien om Guldskat.

Stormen flytter Skilt.

I gamle Dage, da Mo'erfa'er var en ganske lille Dreng og gik med røde Buxer, rød Trøie, Skjærf om Livet og Fjer i Kasketten, for saaledes gik i hans Barnetid de smaa Drenge klædte, naar de vare rigtig pyntede, da var saa Meget ganske anderledes end nu; der var tidt Stads i Gaden, Stads, som vi ikke see, for den er afskaffet, den blev saa gammeldags; men morsomt er det at høre Mo'erfa'er fortælle om den.

Det maa rigtignok have været en Stads den Gang at see Skomagerne flytte Skilt, naar de skiftede Laugshuus. Deres Silkefane vaiede; der var malet paa den en stor Støvle og en Ørn med to Hoveder; de yngste Svende bare Velkomsten og Laden, og havde røde og hvide Baand flagrende ned om Skjorteærmerne; de ældre førte dragen Kaarde med en Citron paa Spidsen. Der var fuld Musik, og deiligst af Instrumenterne var „Fuglen", som Mo'erfa'er kaldte den store Stang med Halvmaanen paa og alt muligt klingende Dingeldangel, rigtig tyrkisk Musik. Den blev løftet og svungen, den klingede og klang, og det skjar ordenligt i Øinene at see Solen skinne paa alt det Guld, Sølv eller Messing.

Foran Toget løb Harlekin, i Klæder syet sammen af alle mulige couleurte Lapper, sort i Ansigtet og med Bjælder paa Hovedet, ligesom en Kanehest; og saa slog han ind paa Folk med sin Brix, der smældede uden at

gjøre ondt, og Folk trykkede hverandre for at komme tilbage og for at komme frem; smaa Drenge og Piger faldt over deres egne Been lige i Rendestenen; gamle Madamer puffede med Albuerne, saae suurt og skjændte. En loe, en Anden snakkede; der var Folk paa Trapper og i Vinduer, ja heelt ude paa Taget. Solen skinnede; lidt Regn fik de ogsaa, men det var godt for Landmanden, og naar de bleve rigtig dyngvaade, saa var det en sand Velsignelse for Landet.

O hvor Mo'erfa'er kunde fortælle! Han havde, som lille Dreng, seet al den Stads i dens største Deilighed. Den ældste Laugssvend holdt Tale fra Stilladset, hvor Skiltet blev hængt ud, og Talen var paa Vers, ligesom om den kunde være digtet, og det var den ogsaa; de havde været Tre om det og først drukket en heel Bolle Punsch, for at faae den rigtig god. Og Folk raabte Hurra for Talen, men de raabte endnu mere Hurra for Harlekin, da han kom frem paa Stilladset og vrængede efter. Narren gjorde saa udmærket Nar og drak Mjød af Snapseglas, som han saa hivede ud imellem Folk, der greb dem i Luften. Mo'erfa'er havde eet af dem, som Kalkslageren havde fanget og foræret ham. Det var rigtignok morsomt. Og Skiltet hang med Blomster og Grønt paa det nye Laugshuus.

Saadan en Stads glemmer man aldrig, ihvor gammel man bliver, sagde Mo'erfa'er, og han glemte den heller ikke, uagtet han fik at see megen anden Stads og Herlighed og fortalte derom, men morsomst var det dog at høre ham fortælle om at flytte Skilt ogsaa inde i den store Stad.

Mo'erfa'er reiste jo som Lille derind med sine Forældre; han havde den Gang aldrig før seet den største Stad i Landet. Der var saa mange Mennesker paa Gaden, saa at han troede, at der skulde flyttes Skilt, og der var mange Skilte at flytte; man kunde faae hundrede Stuer fyldte med Billeder, bleve de hængte op indenfor og ikke udenfor. Der var saaledes alle Slags Menneskeklæder malede af hos Skrædderen, han kunde

sye Folk om fra Grovt til Fiint; der var Tobakspinderskilter med de yndigste Smaadrenge, der røg Cigar, ligesom i det Virkelige; der var Skilter med Smør og Spegesild, Præstekraver og Liigkister, og saa desuden Indskrifter og Opslag; man kunde godt gaae en heel Dag op og ned ad Gaderne og see sig mæt paa Billeder, og saa vidste man med det Samme, hvilke Mennesker der boede derinde, de havde selv hængt deres Skilt ud, og det er saa godt, sagde Mo'erfa'er, og saa lærerigt at vide i en stor By, hvad der boer indenfor.

Men saa skulde Det med Skiltene hænde, ligesom Mo'erfa'er kom til Byen; han har selv fortalt det, og han havde ingen Skjelm bag Øret, som Moder sagde at han havde, naar han vilde bilde mig Noget ind; han saae ganske tilforladelig ud.

Den første Nat, han kom til den store By, blev her det frygteligste Veir, man nogensinde har læst om i Avisen: et Veir, som det ikke havde været i Mands Minde. Hele Luften var opfyldt med Tagsteen; gamle Plankeværk gik over Ende; ja, der var en Trillebør, der af sig selv løb op ad Gaden, bare for at redde sig. Det tudede i Luften, det hylede og ruskede, det var en Storm saa forfærdelig. Vandet i Canalerne løb heelt op over Bolværket, det vidste ikke, hvor det turde være. Stormen foer hen over Byen og tog Skorstenene med sig; meer end eet gammelt, stolt Kirkespiir maatte bøie sig og har siden aldrig forvundet det.

Der stod et Skilderhuus udenfor hos den gamle, skikkelige Brandmajor, der altid kom med sidste Sprøite; Stormen kunde ikke unde ham det lille Skilderhuus, det blev revet af Tappen og trumlede hen ad Gaden; og, underligt nok, det reiste sig og blev staaende udenfor Huset, hvor den sølle Tømmersvend boede, der havde reddet tre Menneskers Liv ved den sidste Ildebrand; men Skilderhuset tænkte ikke Noget derved.

Barberens Skilt, den store Messingtallerken, blev revet af og flyttet lige hen i Vinduesfordybningen hos Justitsraadens, og det var næsten som en Ondskab, sagde

hele Nabolaget, for det og de allerintimeste Veninder kaldte Fruen Ragekniven. Hun var saa klog, hun vidste mere om Menneskene, end Menneskene vidste om sig selv.

Der fløi et Skilt med en afridset, tør Klipfisk lige hen over Døren, hvor der boede en Mand, som skrev en Avis. Det var en flau Spøg af Stormvinden, den huskede nok ikke, at en Avisskriver aldeles ikke er at spøge med, han er Konge i sin egen Avis og i sin egen Mening.

Veirhanen fløi over paa Gjenboens Tag, og der stod den som den sorteste Ondskab, sagde Naboerne.

Bødkerens Tønde blev hængt ud under „Damepynt".

Spisequarterets Madseddel i svær Ramme, som hang ved Døren, blev af Stormen stillet lige over Indgangen til det Theater, hvor Folk aldrig kom; det var en løierlig Placat: „Peberrods Suppe og fyldt Kaalhoved." Men saa kom der Folk!

Bundtmagerens Ræveskind, der er hans honnette Skilt, blev flyttet hen paa Klokkestrængen hos den unge Mand, der altid gik i Frokprædiken, saae ud som en nedslaaet Paraply, stræbte efter Sandhed og var „Exempel", sagde hans Moster.

Indskriften: „Høiere Dannelses-Anstalt" blev flyttet hen over Billardklubben, og Anstalten selv fik Skiltet: „Her opammes Børn paa Flaske"; det var aldeles ikke vittigt, kun uartigt, men Stormen havde nu gjort det, og den kan man ikke styre.

Det var en frygtelig Nat; og om Morgenen, tænk bare, da vare næsten alle Byens Skilter flyttede; og somme Steder var det med en saadan Malice, at Mo'erfa'er vilde ikke omtale det, men han loe indvendig, det saae jeg nok, og det er muligt, at han da havde Noget bag Øret.

De stakkels Mennesker i den store By, især de Fremmede, de gik aldeles feil af Menneskene, og de kunde ikke andet, naar de gik efter Skiltet. Nogle vilde ind til en meget alvorlig Forsamling af Ældre, der skulde afhandle

de vigtigste Ting, og saa kom de ind i en straalende Drengeskole, der var lige ved at springe op paa Bordet.

Der var Folk, som toge feil af Kirken og Theatret, og det er dog forfærdeligt!

Saadan en Storm har nu aldrig blæst i vore Dage, det er kun Mo'ersa'er, som har oplevet den, og det var som ganske Lille; en saadan Storm kommer maaskee ikke i vor Tid, men i vore Børnebørns; da maae vi rigtignok haabe og bede om, at de holde sig inde, mens Stormen flytter Skilt.

Theepotten.

Der var en stolt Theepotte, stolt af sit Porcellain, stolt af sin lange Tud, stolt af sin brede Hank; den havde Noget forud og bagud, Tuden for, Hanken bag, og det talte den om; men den talte ikke om sit Laag, det var knækket, det var klinket, det havde Mangel, og sin Mangel taler man ikke gjerne om, det gjør nok de Andre. Kopper, Fløde- og Sukkerskaal, den hele Theeopstilling vilde nok mere huske paa Laagets Skrøbelighed og tale om den, end om den gode Hank og den udmærkede Tud; det vidste Theepotten.

„Jeg kjender dem!“ sagde den ind i sig selv, „jeg kjender ogsaa nok min Mangel og jeg erkjender den, deri er min Ydmyghed, min Beskedenhed; Mangler have vi Alle, men man har da ogsaa Begavelse. Kopperne fik en Hank, Sukkerskaalen et Laag, jeg fik nu begge Dele og een Ting forud, den de aldrig faae, jeg fik en Tud, den gjør mig til Dronning paa Theebordet. Sukkerskaalen og Flødepotten forundes det at være Velsmagens Tjenerinder, men jeg er den Givende, den Raadende, jeg udbreder Velsignelsen blandt den tørstende Menneskehed; i mit Indre forarbeides de chinesiske Blade i det kogende, smagløse Vand.“

Alt Dette sagde Theepotten i dens freidige Ungdomstid. Den stod paa det dækkede Bord, den blev løftet af den fineste Haand; men den fineste Haand var keitet, Theepotten faldt, Tuden knak af, Hanken knak af, Laaget er ikke værdt at tale om, der er talt nok om det. Theepotten laae besvimet paa Gulvet, det kogende Vand løb ud af den. Det var et svært Stød, den fik, og det Sværeste var, at de loe, de loe ad den og ikke ad den keitede Haand.

„Den Erindring faaer jeg nu aldrig ud af mig!" sagde Theepotten, naar den siden fortalte sig selv sit Levnetsløb. „Jeg blev kaldt Invalid, sat hen i en Krog og Dagen derpaa foræret bort til en Kone, der tiggede Madfedt; jeg kom ned i Armoden, stod maalløs, baade ud og ind, men der, som jeg stod, begyndte mit bedre Liv; man er Et og bliver et ganske Andet. Der blev lagt Jord ind i mig; det er for en Theepotte at begraves, men i Jorden blev lagt et Blomsterløg; hvem der lagde det, hvem der gav det, veed jeg ikke, givet blev det, en Erstatning for de chinesiske Blade og det kogende Vand, en Erstatning for den afbrudte Hank og Tud. Og Løget laae i Jorden, Løget laae i mig, det blev mit Hjerte, mit levende Hjerte, et saadant havde jeg for aldrig havt. Der var Liv i mig, der var Kraft og Kræfter; Pulsen slog, Løget skød Spire, det var ved at sprænges af Tanker og Følelser; de brøde ud i Blomst; jeg saae den, jeg bar den, jeg glemte mig selv i dens Deilighed; velsignet er det at glemme sig selv i Andre! Den sagde mig ikke Tak; den tænkte ikke paa mig; — den blev beundret og lovpriist. Jeg var saa glad derover, hvad maatte den da ikke være det. En Dag hørte jeg, der blev sagt, at den fortjente en bedre Potte. Man slog mig midt over; det gjorde voldsomt ondt; men Blomsten kom i en bedre Potte, — og jeg blev kastet ud i Gaarden, ligger der som et gammelt Skaar, — men jeg har Erindringen, den kan jeg ikke miste."

Folkesangens Fugl.

Det er Vintertid; Jorden har et Sneelag, som var det Marmor, hugget ud af Fjeldet: Luften er høi og klar, Vinden skarp som et dværgesmedet Sværd, Træerne staae som hvide Koraller, som blomstrende Mandelgrene, her er frisk som paa de høie Alper. Deilig er Natten med Nordlysblink og talløse funklende Stjerner.

Stormene komme, Skyerne løfte sig, ryste Svanedunn; Sneefloкkerne fyge, dække Huulvei og Huus, den aabne Mark og de lukkede Gader. Men vi sidde i den lune Stue, ved den blussende Kakkelovn, og der fortælles om gammel Tid; vi høre en Saga:

Ved det aabne Hav laae en Kæmpegrav, paa den sad i Midnatstimen Spøgelset af den begravne Helt, en Konge havde han været; Guldringen skinnede om hans Pande, Haaret flagrede i Vinden, han var klædt i Jern og Staal; sit Hoved bøiede han sorrigfuld og sukkede dybt i Smerte som en usalig Aand.

Da kom et Skib forbi. Mændene kastede Anker og stege i Land. En Skjald var der mellem dem; han traadte hen mod Kongeskikkelsen og spurgte: „Hvorfor sørger og lider Du?"

Da svarede den Døde: „Ingen har besjunget min Livsgjerning; den er død og borte; Sangen bar den ikke ud over Landene og ind i Menneskenes Hjerter; derfor har jeg ikke Ro, ikke Hvile."

Og han mælede om sin Gjerning og Stordaad, den hans Samtid havde kjendt, men ei besjunget, thi hos den var ingen Skjald.

Da greb den gamle Barde i Harpens Strænge, sang om Heltens Ungdoms Mod, Manddoms Kraft og god Gjernings Storhed. Den Dødes Ansigt lyste derved, som Skyens Kant i Maaneskin: glad og livsalig løftede Skikkelsen sig i Glands og Straaler, der svandt som et Nordlysblink; der var kun at see den Grønsværs-Høi med de runeløse Stene; men hen over den svang sig

ved Strængenes sidste Klang, ret som var det ud fra Harpen den kom, en lille Fugl, den deiligste Sangfugl med Droslens klangfulde Slag, med Menneskehjertets Slag, Hjemlandets Klang, som Trækfuglen hører den. Sangfuglen fløi over Fjeld, over Dal, over Mark og Skov, det var Folkesangens Fugl, der aldrig døer.

Vi høre Sangen; vi høre den nu her i Stuen, i Vinteraftenen, mens de hvide Bier sværme derude og Stormen tager stærke Tag. Fuglen synger os ikke blot Heltens Drapa, den synger søde, bløde Elskovssange, saa rige og saa mange, om Troskab i Nord; den har Eventyr i Toner og Ord; den har Ordsprog og Sangsprog, der som Runer lagt under Dødmands Tunge faaer ham til at tale og man veed hans Hjemland, Folkesangens Fugl.

I Hedningeold, i Vikingetid, hang dens Rede i Bardens Harpe. I Ridderborgens Dage, da Næven holdt Retfærds Vægtskaal, kun Magten var Ret, en Bonde og en Hund vare lige i Bytte, hvor fandt da Sangfuglen Skjul og Ly? Raahed og Smaahed tænkte ei paa den. I Ridderborgens Karnap, hvor Borgfruen sad ved Pergamentet og nedskrev de gamle Minder i Sang og Sagn, Morlille fra Græstørvhuset og den omvandrende Bissekræmmer sad paa Bænken hos hende og fortalte, der, hen over dem, flagrede og fløi, qviddrede og sang Fuglen, der aldrig døer, saalænge Jorden har en Tue for dens Fod, Folkesangens Fugl.

Nu synger den for os herinde. Ude er det Sneestorm og Nat; den lægger Runer under vor Tunge, vi kjende vort Hjemland; Gud taler til os vor Moders Sprog i Folkesangfuglens Toner; de gamle Minder løfte sig, de afblegede Farver opfriskes, Sang og Sagn give en Velsignelsens Drik, der løfter Sind og Tanke, saa at Aftenen bliver en Julefest. Sneen fyger, Isen knager, Stormen raader, den har Magten, den er Herre, men ikke Vorherre.

Det er Vintertid, Vinden skarp som et dværgesmedet Sværd; Sneen fyger, — den føg, synes os, i Dage og

Uger, og ligger som et uhyre Sneebjerg over den store Stad; en tung Drøm i Vinternatten. Alt dernede skjult og borte, kun Kirkens gyldne Kors, Troens Symbol, løfter sig over Sneegraven og skinner i den blaa Luft, i det klare Solskin.

Og hen over den begravede Stad flyve Himlens Fugle, de smaa og de store; de pippe og de synge, som de kunne det, hver Fugl med sit Næb.

Først kommer Spurvenes Flok; de pippe om alt det Smaa i Gade og i Stræde, i Rede og i Huus; de vide Historier fra Forhuus og Baghuus. „Vi kjende den begravede Stad!“ sige de. „Alt Levende derinde har Pip! Pip! Pip!“

De sorte Ravne og Krager flyve hen over den hvide Snee. „Grav! grav!“ skrige de. „Dernede er endnu Noget at faae, Noget for Skrotten, den er det Vigtigste; det er de Flestes Mening dernede paa Bunden og den Mening er bra', bra', brav!“

De vilde Svaner komme paa susende Vinger, og synge om det Herlige og Store, der endnu spirer fra Menneskenes Tanker og Hjerter derinde i den under Sneelagene hvilende Stad.

Døden er der ikke, Livet vælder; vi fornemme det i Toner, de bruse som fra Kirkens Orgel, gribe os som Klang fra Elverhøi, som Ossianske Sange, som Valkyriens susende Vingeslag. Hvilken Samklang! den taler ind i vort Hjerte, løfter vor Tanke, det er Folkesangens Fugl, vi høre! Og i dette Nu: Guds varme Aande puster fraoven, Sneebjerget slaaer Revner, Solen skinner derind, Vaaren kommer, Fuglene komme, nye Slægter, med de hjemlige, samme Toner. Hør Aarets Drapa: Sneestormens Magt, Vinternattens tunge Drøm! Alt løses, Alt løfter sig i deilig Sang fra Folkesangens Fugl, der aldrig døer.

De smaa Grønne.

I Vinduet stod et Rosentræ, nys var det ungdomsfriskt, nu saae det sygeligt ud, det led af Noget.

Det havde faaet Indqvartering, der aad det op; forresten meget honnet Indqvartering i grøn Uniform.

Jeg talte med En af de Indqvarterede, han var kun tre Dage gammel og allerede Oldefader. Veed Du, hvad han sagde? Sandt var det, hvad han sagde; han talte om sig og hele Indqvarteringen.

„Vi er det mærkeligste Regiment af Jordens Skabninger. I den varme Tid føde vi levende Unger; Veiret er jo da godt; vi forlove os strax og holde Bryllup. Mod den kolde Tid lægge vi Æg; de Smaa ligge luunt. Det viseste Dyr, Myren, vi have megen Agtelse for den, studerer os, vurderer os. Den æder os ikke strax, den tager vore Æg, lægger dem i sin og Familiens fælles Tue, underste Etage, lægger os med Kjendskab og Nummer, Side om Side, Lag paa Lag at hver Dag en Frisk kan springe ud af Ægget; saa sætte de os i Stald, klemme os over Bagbenene, malke os, saa vi døe; det er en stor Behagelighed! Hos dem have vi det yndeligste Navn: „søde, lille Malkeko!" Alle Dyr med Myre-Forstand nævne os saaledes, kun Menneskene, og det er os en Krænkelse, det er til at miste sin Sødme over, — kan De ikke skrive derimod, kan De ikke vise dem til Rette, disse Menneskene! — de see saa dumt paa os, see med sudle Øine, fordi vi spise et Rosenblad, medens de selv æde al levende Skabning, Alt, hvad grønnes og groer. De give os det foragteligste Navn, det væmmeligste Navn; jeg nævner det ikke, uh! det vender sig i mig! jeg kan ikke sige det, i det Mindste ikke i Uniform, og jeg er altid i Uniform.

Jeg er født paa Rosentræets Blad; jeg og det hele Regiment leve af Rosentræet, men det lever igjen i os, der høre til den høiere stillede Skabning. Menneskene taale os ikke; de komme og dræbe os med Sæbe-

vand; det er en fæl Drik! jeg synes, at jeg lugter den. Det er forfærdeligt at blive vasket, naar man er født til ikke at vaskes!

Menneske! Du, som seer paa mig med de strenge Sæbevands Øine; tænk over vor Plads i Naturen, vor konstige Udstyrelse i at lægge Æg og levere Unger! Vi fik Velsignelsen: „at opfylde og formere!“ Vi fødes i Roser, vi døe i Roser; hele vort Liv er Poesi. Hæft ikke paa os det Navn, Du finder meest væmmeligt og stygt, det Navn —, jeg siger det ikke, nævner det ikke! Kald os Myrens Malkeko, Rosentræets Regiment, de smaa Grønne!“

Og jeg, Mennesket, stod og saae paa Træet og paa de smaa Grønne, hvis Navn jeg ikke skal nævne, ikke krænke en Rosenborger, en stor Familie med Æg og levende Unger. Sæbevandet, jeg vilde vaske dem med, for jeg var kommen med Sæbevand og onde Hensigter, vil jeg nu pidske og blæse i Skum, puste Sæbebobler, see paa den Pragt, maaskee ligger der et Eventyr i hver.

Og Boblen blev saa stor med straalende Farver, og der laae i den ligesom en Sølvperle paa Bunden. Boblen svaiede, svævede, fløi mod Døren og brast, men Døren sprang op, og der stod Eventyrmo'er selv.

„Ja nu kan hun fortælle bedre end jeg om — jeg siger ikke Navnet! — de smaa Grønne.“

„Bladluus!“ sagde Eventyrmo'er. „Man skal nævne enhver Ting ved sit rette Navn, og tør man det ikke i Almindelighed, saa skal man kunne det i Eventyret.“

Nissen og Madamen.

Nissen kjender Du, men kjender Du Madamen, Gartnerens Madame? Hun havde Læsning, kunde Vers

udenad, ja med Lethed skrive dem selv; kun Rimene, „Klinkningen", som hun kaldte det, voldte hende lidt Besvær. Hun havde Skrivegave og Talegave, hun kunde godt have været Præst, i det Mindste Præstekone.

„Jorden er deilig i sin Søndagskjole!" sagde hun, og den Tanke havde hun sat i Stiil og „Klinkning", sat den i en Vise, saa skjøn og lang.

Seminaristen Hr. Kisserup, Navnet gjør ikke til Sagen, var Søskendebarn og i Besøg hos Gartnerens; han hørte Madamens Digt og havde godt deraf, sagde han, inderlig godt. „De har Aand, Madame!" sagde han.

„Snikke mig snak!" sagde Gartneren, „sæt mig ikke saadant Noget i hende! en Kone skal være Krop, anstændig Krop, og passe sin Gryde at Grøden ikke bliver sveden."

„Det Svedne tager jeg bort med en Træglød!" sagde Madamen, „og det Svedne tager jeg fra Dig med et lille Kys. Man skulde troe, at Du kun tænkte paa Kaal og Kartofler, og dog elsker Du Blomsterne!" og saa kyssede hun ham. „Blomsterne ere Aanden!" sagde hun.

„Pas din Gryde!" sagde han og gik i Haven, den var hans Gryde og den passede han.

Men Seminaristen sad hos Madamen og talte med Madamen; hendes skjønne Ord „Jorden er deilig", holdt han ligesom en heel Prædiken over, paa sin Maade.

„Jorden er deilig, gjører Eder den underdanig, blev sagt, og vi bleve Herskabet. Een er det ved Aanden, Een ved Legemet, Een blev sat ind i Verden som et Forbauselsens Udraabstegn, en Anden som en Tankestreg, saa at man nok kan spørge, hvad skulde han her? Een bliver Bisp, en Anden kun fattig Seminarist, men Alt er viseligt. Jorden er deilig og altid i Søndagskjole! Det var et tankevækkende Digt, Madamens, fuldt af Følelse og Geographi."

„De har Aand, Hr. Kisserup!" sagde Madamen, „megen Aand, det forsikkrer jeg Dem! Man faaer Klarhed i sig selv, naar man taler med Dem."

Og saa talte de videre, lige smukt og lige godt; men ude i Kjøkkenet var der ogsaa Een, som talte, det var Nissen, den lille, graaklædte Nisse med den røde Hue; Du kjender ham! Nissen sad i Kjøkkenet og var Pottekiger; han talte, men Ingen hørte ham uden den store, sorte Missekat, „Flødetyven“, som Madamen kaldte ham.

Nissen var saa vred paa hende, thi hun troede ikke paa hans Tilværelse, vidste han; hun havde rigtignok aldrig seet ham, men hun maatte dog med al hendes Læsning vide, at han var til og da vise ham en lille Opmærksomhed. Det faldt hende aldrig ind Juleaften at sætte saameget som en Skeefuld Grød hen til ham, det havde alle hans Forfædre faaet, og det af Madamer, der slet ikke havde Læsning; Grøden havde svømmet i Smør og Fløde. Katten blev ganske vaad om Skjægget ved at høre derom.

„Hun kalder mig et Begreb!“ sagde Nissen, „det gaaer over alle mine Begreber. Hun fornegter mig jo! Det har jeg luret mig til og nu har jeg luret igjen; hun sidder og hvæser for Drengebankeren, Seminaristen. Jeg siger med Fatter: „Pas din Gryde!“ Det gjør hun ikke; nu skal jeg faae den til at koge over!“

Og Nissen pustede til Ilden, der blussede og brændte. „Surre-rurre-rup!“ der kogte Gryden over.

„Nu skal jeg ind og pille Huller i Fatters Sokker!“ sagde Nissen. „Jeg vil trevle op et stort Hul i Taa og Hæl, saa bliver der Noget at stoppe, dersom hun ikke skal hen at digte; Digte-Madame, stop Fatters Hoser!“

Katten nøs derved; han var forkølet, uagtet han altid gik i Skindpels.

„Jeg har lukket Spisekammerdøren op,“ sagde Nissen; „der staaer henkogt Fløde, saa tyk som Meelpap. Vil Du ikke slikke, saa vil jeg!“

„Skal jeg have Skylden og Bankene,“ sagde Katten, „saa lad mig ogsaa slikke Fløden!“

„Først Flø'en, saa Kløen!“ sagde Nissen. „Men nu skal jeg ind i Seminaristens Stue, hænge hans Seler

paa Speilet og putte hans Sokker i Vandfadet, saa troer han, at Punschen har været for stærk og han ør i Hovedet. I Nat sad jeg paa Brændestabelen ved Hundehuset; jeg har megen Fornøielse af at drille Lænkehunden; jeg lod mine Been hænge ned og dingle. Hunden kunde ikke naae dem, ihvor høit han sprang; det ærgrede ham; han gjøede og gjøede, jeg dinglede og danglede; det var et Spektakel. Seminaristen vaagnede derved, stod tre Gange op og kigede ud, men han saae mig ikke, uagtet han havde Briller paa; han sover altid med Briller."

„Siig miav, naar Madamen kommer!" sagde Katten. „Jeg hører ikke godt, jeg er syg i Dag."

„Du er slikſyg!" sagde Nissen, „slik væk! slik Sygdommen væk! men tør Dig om Skjægget, at Fløden ikke hænger i! Nu gaaer jeg og lurer."

Og Nissen stod ved Døren og Døren stod paa Klem, der var Ingen i Stuen uden Madamen og Seminaristen; de talte om hvad Seminaristen saa skjønt kaldte Det, man skal sætte over Potten og Gryden i enhver Huusholdning: Aandens Gaver.

„Hr. Kisserup!" sagde Madamen, „nu skal jeg i den Anledning vise Dem Noget, som jeg endnu aldrig har viist til nogen jordisk Sjæl, mindst til et Mandfolk, mine Smaavers; nogle ere jo rigtignok noget lange, jeg har kaldt dem: „Klinkninger af en Dannegvinde!" jeg holder saameget af gamle, danske Ord."

„Dem skal man ogsaa holde paa!" sagde Seminaristen; „man skal rydde det Tydske ud af Sproget."

„Det gjør jeg ogsaa!" sagde Madamen; „aldrig skal De høre mig sige „„Kleiner"" eller „„Butterdeig"", jeg siger Fedtkager og Bladdeig."

Og hun tog ud af Skuffen en Skrivebog med lysegrønt Omslag og to Blækklatter.

„Der er megen Alvor i den Bog!" sagde hun. „Jeg har stærkest Fornemmelse til det Sørgelige. Her er nu „Sukket i Natten", „min Aftenrøde" og „da jeg fik Klemmensen", min Mand; det kan De springe over, uagtet det er følt og tænkt. „Huusmoderens

Pligter" er det bedste Stykke! alle meget sørgelige, deri har jeg min Evne. Kun et eneste Stykke er spøgefuldt, det er nogle muntre Tanker, som man jo ogsaa kan have dem, Tanker om — De maa ikke lee ad mig! — Tanker om — at være Digterinde. Det er kun kjendt af mig selv, min Skuffe, og nu ogsaa af Dem, Hr. Kisserup! Jeg holder af Poesien, den kommer over mig, den driller, raader og regjerer. Jeg har udtalt det med Overskrift: „Lille Nisse". De kjender nok den gamle Bondetro om Huusnissen, der altid er paa Spil i Huset. Jeg har tænkt mig, at jeg selv var Huset, og at Poesien, Fornemmelserne i mig, var Nissen, Geisten der raader; hans Magt og Storhed har jeg besjunget i „Lille Nisse!" men De maa love mig med Haand og Mund aldrig at røbe det for min Mand eller Nogen. Læs det høit, at jeg kan høre, om De forstaaer min Skrift."

Og Seminaristen læste og Madamen hørte og den lille Nisse hørte; han lurede, veed Du, og var netop kommen idet der læstes Overskriften: Lille Nisse.

„Det angaaer jo mig!" sagde han. „Hvad kan hun have skrevet om mig? Ja, jeg skal nappe hende, nappe hendes Æg, nappe hendes Kyllinger, jage Fedtet af Fedekalven: See mig til Madamen!"

Og han hørte efter med spids Mund og lange Øren; men alt som han hørte om Nissens Herlighed og Magt, hans Herredømme over Madamen, det var Digtekonsten, veed Du, hun meente, men Nissen tog det lige efter Overskriften, blev den Lille mere og mere smilende, hans Øine glindsede i Glæde, der kom ligesom noget Fornemt i Mundvigerne paa ham, han løftede sine Hæle, stod paa sine Tæer, blev en heel Tomme høiere end før; han var henrykt over hvad der blev sagt om lille Nisse.

„Madamen har Aand og stor Dannelse! Hvor har jeg gjort den Kone Uret! Hun har sat mig ind i sin „Klinkning", der vil blive trykt og læst! Nu skal Katten ikke faae Lov til at drikke hendes Fløde, det skal jeg selv

gjøre! Een drikker mindre end To, det er altid en Besparelse, og den vil jeg indføre, agte og ære Madamen!"

„Hvor han er Menneske, den Nisse!" sagde den gamle Kat. „Bare et født Miav af Madamen, et Miav om ham selv, saa skifter han strax Sind. Hun er luun, Madamen!"

Men hun var ikke luun, det var Nissen, som var Menneske.

Kan Du ikke forstaae denne Historie, saa spørg, men Du skal ikke spørge Nissen, heller ikke Madamen.

Peiter, Peter og Peer.

Det er utroligt Alt, hvad Børn i vor Tid vide! man veed næsten ikke mere, hvad de ikke vide. At Storken har hentet dem fra Brønden eller Mølledammen og bragt dem som Smaa til Fader og Moder, er nu saa gammel en Historie, at de ikke troe paa den, og det er dog den eneste rigtige.

Men hvorledes komme de Smaa i Mølledammen og Brønden? Ja, det veed ikke Enhver, men Nogle vide det dog. Har Du rigtig betragtet Himlen i en stjerneklar Nat, seet de mange Stjerneskud, det er, som en Stjerne faldt og forsvandt! De Lærdeste kunne ikke forklare, hvad de ikke selv vide; men det kan forklares, naar man veed det. Det er, som et lille Julelys faldt fra Himlen og slukkedes; det er en Sjæle-Gnist fra Vorherre, som farer ned mod Jorden, og idet den kommer ind i vor tættere, tunge Luft, svinder Glandsen, der bliver kun, hvad vore Øine ikke mægte at see, thi det er Noget langt finere end vor Luft, det er et Himmelbarn, der sendes, en lille Engel, men uden Vinger, den Lille skal jo blive Menneske; stille glider den gjennem Luften, og Vinden bærer den hen i en Blomst; det kan

nu være i en Natviol, i en Fandens Melkebøtte, i en Rose eller i en Vegnellike; der ligger den og sunder sig. Luftig og let er den, en Flue kan flyve med den, sagtens en Bi, og de komme skifteviis og søge efter det Søde i Blomsten; ligger nu Luftbarnet dem i Veien, saa sparke de det ikke ud, det nænne de ikke, de lægge det hen i Solen i et Aakandeblad, og derfra kravler og kryber det ned i Vandet, hvor det sover og voxer, til Storken kan see det og hente det til en Menneske=Familie, som ønsker sig en sød lille Een; men hvor sød eller ikke, beroer paa om den Lille har drukket af det klare Væld, eller om der er kommet Mudder og Andemad i Brangstruben; det gjør saa jordisk. Storken tager uden Brag den Første, han seer. Een kommer i et godt Huus til mageløse Forældre, en Anden kommer til haarde Folk i stor Elendighed, det havde været meget bedre at blive i Mølledammen.

De Smaa huske slet ikke, hvad de drømte under Aakandebladet, hvor om Aftenen Frøerne sang for dem: „Koax, koax! strax, strax!“ det betyder i Menneske=Sproget: „Ville I nu see, I kunne sove og drømme!“ De kunne heller ikke huske, i hvilken Blomst de først laae, eller hvorledes den duftede, og dog er der Noget hos dem, naar de blive voxne Mennesker, som siger: „den Blomst holde vi meest af!“ og det er den, de laae i som Luftbørn.

Storken bliver en meget gammel Fugl, og altid giver han Agt paa, hvorledes det gaaer de Smaa, han har bragt, og hvorledes de skikke sig i Verden; han kan rigtignok ikke gjøre Noget for dem eller forandre deres Vilkaar, han har sin egen Familie at sørge for, men han slipper dem aldrig af Tanke.

Jeg kjender en gammel, meget honnet Stork, som har store Forkundskaber og har hentet flere Smaa og veed deres Historie, hvori der altid er lidt Mudder og Andemad fra Mølledammen. Jeg bad ham at fortælle en lille Levnetsbeskrivelse af Een af dem, og saa sagde

han, at jeg skulde faae tre for een fra Peitersens Huus.

Det var en særdeles net Familie, Peitersens; Manden var en af Byens to og tredive Mænd, og det var en Udmærkelse; han levede for de To og Tredive og gik i de To og Tredive. Her kom Storken og bragte en lille Peiter, det blev Barnet kaldt. Næste Aar kom Storken igjen med Een til, ham kaldte de Peter, og da den Tredie blev bragt, fik han Navnet Peer, thi i Navnene Peiter-Peter-Peer ligger Navnet Peitersen.

Det var altsaa tre Brødre, tre Stjerneskud, vuggede hver i sin Blomst, lagt hen under Aakandebladet i Mølledammen og derfra af Storken bragt til Familien Peitersen, hvis Huus ligger paa Hjørnet, hvor Du nok veed.

De voxte op i Krop og Tanke, og saa vilde de være Noget endnu mere end de to og tredive Mænd.

Peiter sagde, at han vilde være Røver. Han havde seet Komedien om „Fra Diavolo“ og bestemt sig for Røverhaandværket som det Yndigste i Verden.

Peter vilde være Skraldemand, og Peer, der var saa sød og saa artig en Dreng, buttet og rund, men bed sine Negle af, det var hans eneste Feil, Peer vilde være „Fa'er“. Det sagde nu hver, naar man spurgte dem: hvad de vilde være i Verden.

Og saa kom de i Skole. Een blev Dux, og Een blev Fux, og Een kom midt imellem, men derfor kunde de jo være lige gode og lige kloge, og det var de, sagde deres meget indsigtsfulde Forældre.

De kom paa Børnebal; de røge Cigarer, naar Ingen saae det; de toge til i Kundskab og Kjendskab.

Peiter var fra lille af stridig, som jo en Røver maa være; han var en meget uartig Dreng, men det kom af, sagde Moderen, at han led af Orm; uartige Børn have altid Orm: Mudder i Maven. Hans Stivhed og Stridighed gik en Dag ud over Moderens nye Silkekjole.

„Stød ikke til Kaffebordet, mit Guds Lam!“ havde

hun sagt. „Du kunde vælte Flødepotten, og jeg faae Stænk paa min nye Silkekjole!“

Og det „Guds Lam“ tog med fast Haand om Flødepotten og heldte med fast Haand Fløden lige i Skjødet paa Mama, der ikke kunde lade være at sige: „Lam! Lam! det var ikke besindigt, Lam!“ Men Villie havde Barnet, maatte hun indrømme. Villie viser Charakteer, og det er saa lovende for en Moder.

Han kunde ganske vist være bleven Røver, men blev det ikke lige efter Ordet; han kom bare til at see ud som Røver: gik med bulet Hat, bar Hals og lange, løse Haar; han skulde være Konstner, men kom kun i Klæderne, saae dertil ud som en Stokrose; alle de Mennesker, han tegnede, saae ud som Stokroser, saa lange vare de. Han holdt meget af den Blomst, han havde ogsaa ligget i en Stokrose, sagde Storken.

Peter havde ligget i en Smørblomst. Han saae saa smørret ud om Mundvigerne, var guul i Skindet, man maatte troe, at blev han skaaren i Kinden, da kom der Smør ud. Han var som født til Smørkræmmer, og kunde have været sit eget Skilt, men inderlig, saadan inden i sig, var han „Skraldemand“: han var den musikalske Deel af den Peitersenske Familie, „men Nok for dem Allesammen!“ sagde Naboerne. Han lavede sytten nye Polkaer i een Uge og satte dem sammen til en Opera med Trompet og Skralde; fy, hvor den var deilig!

Peer var hvid og rød, lille og almindelig; han havde ligget i en Gaaseurt. Aldrig slog han fra sig, naar de andre Drenge bankede ham, han sagde, at han var den Fornuftigste, og den Fornuftigste giver altid efter. Han samlede først paa Grifler, siden paa Segl, saa fik han sig et lille Naturaliekabinet, hvori var Skelettet af en Hundesteile, tre blindfødte Rotteunger i Spiritus og en udstoppet Muldvarp. Peer havde Sands for det Videnskabelige og Øie for Naturen, og det var fornøieligt for Forældrene og for Peer med. Han gik heller i Skoven end i Skolen, heller i Naturen end i

Optugtelsen; hans Brødre vare allerede forlovede, da han endnu levede for at fuldstændiggjøre sin Samling af Vandfugleæg. Han vidste snart meget mere om Dyrene end om Menneskene, ja meente, at vi ikke kunde naae op til Dyret i det, vi sætte høiest: Kjærlighed. Han saae, at naar Hun-Nattergalen rugede paa sine Æg, sad Fa'er-Nattergal og sang hele Natten for sin lille Kone: „Kluk! kluk! zi zi! lo lo li!" Det kunde Peer aldrig have udført eller hengivet sig til. Naar Storkemo'er laae med Unger i Reden, stod Storkefa'er hele Natten paa eet Been paa Tagryggen, Peer kunde ikke have staaet saaledes en Time. Og da han en Dag betragtede Edderkoppens Væv og hvad der sad i den, saa opgav han aldeles Ægtestanden. Hr. Edderkop væver for at fange ubetænksomme Fluer, unge og gamle, blodfyldte og vindtørre, han lever for at væve og ernære sin Familie, men Madame Edderkop lever ene og alene for Fatter. Hun æder ham op af bare Kjærlighed, hun æder hans Hjerte, hans Hoved, hans Mave, kun hans lange, tynde Been blive tilbage i Spindelvæven, hvor han sad med Næringssorger for hele Familien. Det er den rene Sandhed lige ud af Naturhistorien. Det saae Peer, det tænkte han over, „saaledes at elskes af sin Kone, ædes af hende i voldsom Kjærlighed. Nei! saa vidt driver intet Menneske det; og vilde det være ønskeligt?"

Peer besluttede aldrig at gifte sig! aldrig at give eller tage et Kys, det kunde see ud som det første Skridt til Ægtestanden. Men et Kys fik han dog, det, vi Alle faae, Dødens store Smækkys. Naar vi have levet længe nok, faaer Døden Ordre: „kys væk!" og saa er Mennesket væk; der lysner fra Vorherre et Solblink, saa stærkt, at det bliver Een sort for Øinene; Menneskesjælen, der kom som et Stjerneskud, flyver igjen hen som et Stjerneskud, men ikke for at hvile i en Blomst eller drømme under et Aakandeblad; den har vigtigere Ting for, den flyver ind i det store Evighedsland, men hvorledes der er og seer ud, kunde Ingen sige. Ingen

har seet derind, ikke en Gang Storken, ihvor langt han end seer og ihvor Meget han end veed; han vidste nu heller ikke det Mindste mere om Peer, men derimod om Peiter og Peter, men dem havde jeg hørt Nok om, og det har Du vel ogsaa; saa sagde jeg Storken Tak for denne Gang; men nu forlanger han for denne lille, almindelige Historie tre Frøer og en Snoge-Unge, han tager Betaling i Levnetsmidler. Vil Du betale? Jeg vil ikke! Jeg har hverken Frøer eller Snoge-Unger.

Gjemt er ikke glemt.

Der laae en gammel Gaard med muddrede Grave og Vindebro; den var mere oppe end nede; ikke alle Gjester, som komme, ere gode. Under Tagskjægget vare Huller til at skyde ud af og til at helde kogende Vand, ja smeltet Bly ned over Fjenden, kom han for nær paa. Indenfor var høit til Bjælkeloftet, og det var godt for den megen Røg, der kom fra Kamin-Ilden, hvor de store, vaade Brændeknuder laae. Der hang paa Væggen Billeder af harnisklædte Mænd og stolte Fruer i svære Klæder; den Strunkeste af dem Alle gik levende om herinde, hun kaldtes Mette Mogens; hun var Gaardens Frue.

Ved Aftentid kom der Røvere; de sloge tre af hendes Folk ihjel, Lænkehunden med, og saa bandt de Fru Mette i Hundelænke ved Hundehuset, og satte sig selv op i Salen og drak Vinen fra hendes Kjælder og alt det gode Øl.

Fru Mette stod i Hundelænke; hun kunde ikke en Gang gjøe.

Da kom Røverens Dreng; han listede sig saa stille, det maatte ikke mærkes, for ellers havde de slaaet ham ihjel.

„Fru Mette Mogens!" sagde Drengen; „kan Du huske, da min Fader red paa Træhesten i din Huusbonds Tid; da bad Du for ham, men det hjalp ikke; han skulde sidde sig til Krøbling; men Du listede Dig ned, som jeg nu lister mig; selv lagde Du en lille Steen under hver af hans Fødder, at han kunde finde Hvile. Ingen saae det, eller de lode, som de ikke saae det, Du var den unge, naadige Frue. Det har min Fader fortalt, og det har jeg gjemt, men ikke glemt! nu løser jeg Dig, Fru Mette Mogens!"

Og saa toge de Heste paa Stalden og rede i Regn og i Blæst og fik Vennehjelp.

„Det var vel betalt for den Smule Gjerning mod den Gamle!" sagde Mette Mogens.

„Gjemt er ikke glemt!" sagde Drengen.

Røverne bleve hængte.

Der laae en gammel Gaard, den ligger der endnu; det var ikke Fru Mette Mogens's; den tilhører en anden høiadelig Slægt.

Det er i vor Tid. Solen skinner paa Taarnets forgyldte Spiir, smaa Skov-Øer ligge som Bouquetter paa Vandet, og rundt om dem svømme de vilde Svaner. I Haven groe Roser; Gaardens Frue er selv det fineste Rosenblad, det skinner i Glæde, god Gjernings Glæde, ikke ude i den vide Verden, men inde i Hjerterne, der er det gjemt, men ikke glemt.

Nu gaaer hun fra Gaarden hen til det lille Udflytter-Huus paa Marken. Derinde boer en stakkels, værkbrudden Pige; Vinduet i den lille Stue vender mod Nord; Solen kommer der ikke; hun har kun at see hen over et Stykke Mark, som lukkes ved den høie Grøft. Men i Dag er der Solskin, Vorherres varme, deilige Sol er derinde; den kommer fra Syd gjennem det nye Vindue, hvor før kun var Muur.

Den Værkbrudne sidder i det varme Solskin, seer Skov og Strand, Verden er bleven saa stor og saa

deilig, og det ved et eneste Ord af Gaardens venlige Frue.

„Det Ord var saa let, den Gjerning saa lille!“ siger hun; „Glæden, jeg fik, var uendelig stor og velsignet!“

Og derfor øver hun saa mangen god Gjerning, tænker paa dem Alle i de fattige Huse og i de rige Huse, hvor der ogsaa ere Bedrøvede. Det er skjult og gjemt, men det er ikke glemt af Vorherre.

Der var en gammel Gaard, det var inde i den store, travle By. I Gaarden var Stuer og Sale; i dem gaae vi ikke ind; vi blive i Kjøkkenet; og der er luunt og lyst, der er reent og nydeligt; Kobbertøiet skinner, Bordet er som bonet, Vasken er som et nys skuret Spekkebræt; det har Altsammen Enepigen udrettet, og dog faaet Tid til at sætte Tøiet paa sig, som om hun skulde i Kirke. Hun har Sløife paa Kappen, sort Sløife; det tyder Sorg. Hun har jo Ingen at sørge for, hverken Fader eller Moder, hverken Slægt eller Kjæreste; hun er en fattig Pige. En Gang var hun forlovet, det var med en fattig Karl; de holdt inderligt af hinanden. En Dag kom han til hende.

„Vi To have ingen Ting!“ sagde han; „den rige Enke henne i Kjælderen har sagt mig varme Ord; hun vil sætte mig i Velstand; men Du er i mit Hjerte. Hvad raader Du mig til?“

„Det, Du troer, der er din Lykke!“ sagde Pigen. „Vær god og kjærlig imod hende, men husk paa, at fra den Stund vi skilles, kunne vi To ikke oftere sees!“

— Og saa gik der et Par Aar; da mødte hun paa Gaden sin fordums Ven og Kjæreste; han saae syg og elendig ud; da kunde hun ikke lade være, hun maatte spørge: „Hvordan har Du det dog?“

„Rigt og godt i alle Maader!“ sagde han; „Konen er brav og god, men Du er i mit Hjerte. Jeg har stridt

min Strid, snart er den forbi! Vi sees nu ikke før hos Vorherre."

En Uge er gaaet; i Morges stod i Avisen, at han var død; derfor bærer Pigen Sorg. Kjæresten er død fra Kone og tre Stedbørn, som der staaer at læse; det klinger sprukket, og dog er Malmen reen.

Den sorte Sløife tyder Sorg, Pigens Ansigt tyder den end mere; i Hjertet er den gjemt, bliver aldrig glemt!

Ja, see det er tre Historier, tre Blade paa een Stilk. Ønsker Du flere Kløverblade? Der er mange i Hjertebogen gjemt er ikke glemt.

Portnerens Søn.

Generalens boede paa første Sal, Portnerens boede i Kjælderen; der var stor Afstand mellem de to Familier, hele Stue-Etagen og Rangforordningen; men under samme Tag boede de med Udsigt til Gaden og til Gaarden; i denne var en Græsplet med et blomstrende Akasietræ, naar det blomstrede, og under det sad sommetider den pyntede Amme med det endnu mere pyntede General-Barn, „lille Emilie". Foran dem dandsede paa sine bare Been Portnerens lille Dreng, med de store, brune Øine og det mørke Haar, og Barnet loe til ham, strakte sine smaa Hænder ud mod ham, og saae Generalen det fra sit Vindue, saa nikkede han ned og sagde: „Charmant!" Generalinden selv, der var saa ung, at hun næsten kunde være sin Mands Datter af tidligt Ægteskab, saae aldrig ud ad Vinduet til Gaarden, men sin Ordre havde hun givet, at Kjælderfolkenes lille Dreng nok maatte lege for Barnet, men ikke røre ved det. Ammen løb nøiagtigt Fruens Ordre.

Og Solen skinnede ind til dem paa første Sal, og ind til dem i Kjælderen, Akasietræet satte Blomster, de faldt af, og der kom nye igjen næste Aar; Træet blomstrede og Portnerens lille Dreng blomstrede, han saae ud som en frisk Tulipan.

Generalens lille Datter blev fiin og bleg, som det lyserøde Blad paa Akasieblomsten. Nu kom hun sjelden ned under Træet; hun fik sin friske Luft i Karreet. Hun kjørte ud med Mama, og altid nikkede hun da til Portnerens Georg, ja kyssede paa Fingeren ad ham, indtil hendes Moder sagde hende, at nu var hun for stor dertil.

En Formiddag skulde han bringe Generalens de Breve og Aviser, som i Morgenstunden vare lagte ind i Portnerstuen. Idet han kom op ad Trappen, forbi Døren ved Sandhullet, hørte han Noget pippe derinde; han troede, at det var en Kylling, som klynkede, og saa var det Generalens lille Datter i Knipling og Flor.

„Siig det ikke til Papa og Mama, for saa blive de vrede!"

„Hvad er det? lille Frøken!" spurgte Georg.

„Det brænder Altsammen!" sagde hun. „Det brænder i lys Lue!"

Georg aabnede Døren til den lille Barnestue; Vinduesgardinet var næsten afbrændt, Gardinstokken stod i Gløder og Flamme. Georg sprang op, rev ned, kaldte paa Folk; uden ham var der blevet Huusild.

Generalen og Generalinden examinerede lille Emilie.

„Jeg tog kun en eneste Svovlstikke," sagde hun, „saa brændte den strax, og Gardinet brændte strax. Jeg spyttede for at slukke, jeg spyttede Alt, hvad jeg kunde, men jeg havde ikke Spyt nok, og saa løb jeg ud og gjemte mig, thi Papa og Mama vilde blive vrede."

„Spyttede!" sagde Generalen, „hvad er det for et Ord? Naar har Du hørt Papa og Mama sige spyttede? Det har Du nede fra!"

Men lille Georg fik en Fiirskilling. Denne gik ikke til Bageren, den gik i Sparebøssen, og snart var der saa mange Skillinger, at han kunde kjøbe sig en Farvelade og sætte Couleur paa sine Tegninger, og dem havde han mange af; de kom ligesom ud af Blyanten og Fingrene. De første farvede Billeder foræredes til lille Emilie.

„Charmant!" sagde Generalen; Generalinden selv indrømmede, at man tydeligt saae, hvad den Lille havde tænkt sig. „Genius har han!" Det var Ordene, som af Portnerkonen bleve bragte ned i Kjælderen.

Generalen og hans Frue vare fornemme Folk; de havde to Vaabener paa deres Vogn; eet for hver af dem; Fruen havde det paa hvert sit Stykke Tøi, ude og inde, paa sin Natkappe og sin Natsæk; hendes, det ene, var et kostbart Vaaben, kjøbt af hendes Fader for blanke Dalere, for han var ikke født med det, hun ikke heller, hun var kommen for tidlig, syv Aar før Vaabenet; det kunde de fleste Folk huske, men ikke Familien. Generalens Vaaben var gammelt og stort; det kunde nok knage i En at bære dette, end sige bære to Vaabenmærker, og det knagede i Generalinden, naar hun strunk og stadselig kjørte til Hofbal.

Generalen var gammel og graa, men sad godt til Hest, det vidste han, og red hver Dag ud med Rideknegt, i passende Afstand efter sig; kom han i Selskab, var det, som om han kom ridende ind paa sin høie Hest, og Ordener havde han paa, saa mange, at det var ubegribeligt, men det var slet ikke hans Skyld. Som ganske ung havde han fungeret ved det Militære, været med ved de store Høstmanoeuvrer, som da i Fredens Dage holdtes over Tropperne. Fra den Tid havde han en Anecdote, den eneste han havde at fortælle: hans Underofficeer afskar og tog til Fange en af Prindserne, og denne maatte nu, med sin lille Trop fangne Soldater, selv som Fange, ride ind i Byen, bagefter Generalen. Det var en uforglemmelig Begivenhed, der altid, gjennem alle Aaringer, blev gjenfortalt af Generalen, netop med de samme

mindeværdige Ord, han havde sagt, idet han igjen overrakte Prindsen Sabelen: „Kun min Underofficeer kunde tage Deres Høihed til Fange, jeg aldrig!“ og Prindsen svarede: „De er uforlignelig!“ I virkelig Krig havde Generalen aldrig været; da denne gik gjennem Landet, gik han den diplomatiske Vei, gjennem tre udenlandske Hoffer. Han talte det franske Sprog, saa at han næsten glemte sit eget; han dandsede godt, han red godt, der groede Ordener paa hans Kjole i det Ubegribelige; Skildvagterne præsenterede for ham, en af de smukkeste, unge Piger præsenterede for ham og blev Generalinde, og de fik et lille yndigt Barn, det kom som faldet ned fra Himlen, saa yndigt var det, og Portnerens Søn dandsede i Gaarden for det, saa snart det kunde skjønne, og forærede det alle fine tegnede, farvede Billeder, og hun saae paa dem og hun glædede sig ved dem og rev dem i Stykker. Hun var saa fiin og saa nydelig.

„Mit Rosenblad!“ sagde Generalinden. „Født for en Prinds er Du!“

Prindsen stod allerede udenfor Døren; men man vidste det ikke. Menneskene see ikke langt ud over Dørtrinet.

„Forleden deelte saamænd vor Dreng Smørrebrød med hende!“ sagde Portnerkonen; „der var hverken Ost eller Kjød paa, men det smagte hende, som om det havde været en Oxesteg. Der vilde have ligget et Huus, havde Generalens seet det Maaltid, men de saae det ikke.“

Georg havde deelt Smørrebrød med lille Emilie, gjerne havde han deelt sit Hjerte med hende, naar det bare havde kunnet fornøie hende. Han var en god Dreng, han var opvakt og klog, han gik nu i Aftenskole paa Akademiet, for der at lære rigtigt at tegne. Lille Emilie gik ogsaa frem i Kundskaber; hun talte Fransk med sin „Bonne“ og havde Dandsemester.

„Georg skal staae til Paaske!“ sagde Portnerkonen; saa vidt var Georg.

„Fornuftigt blev det vel, om han saa kom i Lære!“ sagde Faderen. „En peen Profession skulde det være! og saa havde vi ham ude af Huset!“

„Han kommer dog til at ligge hjemme om Natten,“ sagde Moderen; „det er ikke let at finde en Mester, som har Plads; Klæder maae vi jo ogsaa give ham; den Smule Mad, han spiser, bliver der vel Raad til, han er jo lyksalig ved et Par kogte Kartofler; fri Lærdom har han. Lad ham bare gaae sin Gang, Du skal see, at vi faae Glæde af ham, det sagde ogsaa Professoren!“

Confirmationsklæderne vare i Stand, Mo'er havde selv syet dem, men de vare tilskaarne af Lappeskrædderen, og han skar godt; var han bleven anderledes stillet og havde kunnet holde Værksted med Svende, sagde Portnerkonen, saa kunde den Mand godt være bleven Hofskrædder.

Klæderne vare i Stand og Confirmanden var i Stand. Georg fik paa sin Confirmationsdag et stort Tombaksuhr af sin Gudfader, Hørkræmmerens gamle Svend, den Rigeste af Georgs Faddere. Uhret var gammelt og prøvet, det gik altid forud, men det er bedre, end at gaae bagefter. Det var en kostbar Gave; og fra Generalens kom en Psalmebog i Safian, sendt fra den lille Frøken, som Georg havde foræret Billeder. Foran i Bogen stod hans Navn og hendes Navn og „bevaagne Velynderinde“. Det var skrevet efter Generalindens Dictat, og Generalen havde læst det igjennem og sagt „Charmant!“

„Det var virkelig en stor Opmærksomhed af et saa fornemt Herskab,“ sagde Portnerkonen; og Georg maatte i Confirmationsklæderne og med Psalmebogen op at vise sig og takke.

Generalinden sad meget indsvøbt og havde sin store Hovedpine, som hun altid havde, naar hun kjedede sig. Hun saae meget venlig paa Georg og ønskede ham alt Godt og aldrig hendes Hovedpine. Generalen gik i Slobrok, bar dusket Hue og rødskaftede, russiske

Støvler; han gik tre Gange op og ned ad Gulvet i egne Tanker og Erindringer, standsede og sagde:

„Lille Georg er altsaa nu en christnet Mand! Vær ogsaa en brav Mand og ær sin Øvrighed! Den Sentents kan Du en Gang, som gammel Mand, sige, har Generalen lært Dig!"

Det var en længere Tale, end Generalen ellers holdt; og han vendte igjen tilbage til sin Indadvendthed og saae fornem ud. Dog af Alt heroppe, hvad Georg hørte og saae, beholdt han klarest i Tanke den lille Frøken Emilie; hvor var hun yndig, hvor var hun mild, hvor var hun svævende, hvor var hun fiin! skulde hun tegnes af, maatte det være i en Sæbeboble. Der var en Duft ved hendes Klæder, ved hendes krøllede, gule Haar, som var hun et nys udsprunget Rosentræ; og med hende havde han en Gang deelt Smørrebrød; hun havde spiist det med voldsom Appetit, og nikket til ham ved hveranden Mundfuld. Mon hun huskede det endnu? Jo, tilvisse: hun havde „i Erindring" herom givet ham den smukke Psalmebog; og da første Gang derefter Nytaarsny tændtes, gik han udenfor med Brød og en Skilling, slog op i Bogen, for at see hvilken Psalme han fik. Det var en Lov- og Takke-Psalme; og han slog op for at see, hvad der skulde forundes lille Emilie; han tog sig just i Agt for ikke at gribe ind i Bogen, hvor Liig-Psalmerne stode, og saa greb han alligevel ind imellem Død og Grav; det var jo ikke Noget at troe paa! dog angest blev han, da den yndige, lille Pige snart laae tilsengs, og udenfor Porten holdt hver Middag Doctorens Vogn.

„De beholde hende ikke!" sagde Portnerkonen, „Vorherre veed nok, hvem han vil have!"

Men de beholdt hende; og Georg tegnede Billeder og sendte hende; han tegnede Czarens Slot, det gamle Kreml i Moskau; accurat som det stod, med Taarne og Kupler, de saae ud som kæmpestore, grønne og forgyldte Agurker, i det Mindste paa Georgs Tegning. Det fornøiede saa meget den lille Emilie, og derfor i Ugens Løb sendte Georg endnu et Par Billeder, allesammen

Bygninger, thi ved dem kunde hun selv tænke sig saa Meget indenfor Porten og Vinduerne.

Han tegnede et chinesisk Huus med Klokkespil gjennem alle sexten Etager; han tegnede to græske Templer med slanke Marmorsøiler og Trappe rundt om; han tegnede en Kirke fra Norge; man kunde see, at den var ganske af Bjælker, huggede ud og underligt stillede, hver Etage saae ud, som om den havde Vuggegænger; deiligst var dog paa et Blad det Slot, som han kaldte „lille Emilies“. Saaledes skulde hun boe; det havde Georg heelt udtænkt og taget til dette Slot Alt, hvad han fandt deiligst ved enhver af de andre Bygninger. Det havde udskaarne Bjælker, som den norske Kirke, Marmorsøiler, som det græske Tempel, Klokkespil i hver Etage, og allerøverst Kupler, grønne og forgyldte, som paa Czarens Kreml. Det var et rigtigt Barneslot! og under hvert Vindue stod skrevet, hvad den Sal eller den Stue indenfor skulde være til: „her sover Emilie, her dandser Emilie og her leger hun „komme Fremmede“. Det var fornøieligt at see paa, og der blev rigtignok seet paa det.

„Charmant!“ sagde Generalen.

Men den gamle Greve, for der var en gammel Greve, som endnu var fornemmere end Generalen, og selv havde Slot og Herregaard, sagde ingen Ting; han hørte, at det var tænkt og tegnet af Portnerens lille Søn. Nu saa lille var han da ikke, han var confirmeret. Den gamle Greve saae paa Billederne og havde sine egne stille Tanker herved.

En Dag, da Veiret var rigtig graat, vaadt, forfærdeligt, den Dag var en af de lyseste og bedste for lille Georg. Professoren ved Kunstakademiet kaldte ham ind til sig.

„Hør, min Ven,“ sagde han, „lad os tale lidt sammen! Vorherre har været Dig ganske god med Evner, han er Dig ogsaa god med gode Mennesker. Den gamle Greve paa Hjørnet har talt til mig om Dig; jeg har ogsaa seet dine Billeder, dem ville vi slaae en Streg over, i dem er Meget at rette! nu kan Du to Gange

om Ugen komme paa min Tegneskole, saa kommer Du nok efter at gjøre det bedre. Jeg troer, at der er Mere i Dig til en Bygmester, end til en Maler; det kan Du selv have Tid til at overveie! men gaa endnu i Dag hen til den gamle Greve paa Hjørnet, og tak Du Vorherre for den Mand!"

Der var en stor Gaard paa Hjørnet; der var udhugget om Vinduerne baade Elephanter og Dromedarer, Altsammen fra gammel Tid; men den gamle Greve holdt meest af den nye Tid med hvad Godt, den bragte, enten det kom fra første Sal, Kjælderen eller Qvisten.

„Jeg troer," sagde Portnerkonen, „at jo fornemmere Folk virkelig er, desmindre stille de sig. Hvor den gamle Greve er yndig og ligefrem! Og han taler saamænd lige som Du og jeg; det kan ikke Generalens! Var ikke ogsaa Georg i Gaar reent fortumlet af Henrykkelse over den yndige Medfart, han fik hos Greven; og i Dag er jeg det, efter at have talt med den mægtige Mand. Var det nu ikke godt, at vi ikke satte Georg i Haandværkslære! Evner har han."

„Men de maae have Hjelp udenfra!" sagde Faderen.

„Den har han nu faaet," sagde Moderen; „Greven talte med klare, tydelige Ord!"

„Det er dog fra Generalens, det er gaaet ud!" sagde Faderen. „Dem maae vi ogsaa takke."

„Det kunne vi gjerne!" sagde Moderen; „men jeg troer ikke, der er Meget at takke for; Vorherre vil jeg takke, og ham vil jeg ogsaa takke, fordi den lille Emilie kommer sig!"

Det gik fremad med hende, det gik fremad med Georg; i Aarets Løb fik han den lille Sølvmedaille og senere den større.

„Det var dog bedre, om han var kommen i Haandværkslære!" sagde Portnerkonen og græd; „saa havde vi nu beholdt ham. Hvad skal han i Rom? Jeg faaer

ham aldrig mere at see, selv om han kommer hjem igjen, men det gjør han ikke, det søde Barn!"

„Men det er hans Lykke og hans Hæder!" sagde Faderen.

„Ja Tak skal Du have, min Ven!" sagde Moderen, „Du snakker, hvad Du ikke mener! Du er ligesaa bedrøvet som jeg."

Og det havde sin Rigtighed baade med Bedrøvelsen og med Afreisen. Det var en stor Lykke for det unge Menneske, sagde alle Folk.

Og der blev taget Afsked, ogsaa hos Generalens; men Fruen viste sig ikke, hun havde sin store Hovedpine. Generalen fortalte til Afsked sin eneste Anecdote, hvad han havde sagt til Prindsen, og hvad Prindsen havde sagt til ham: „De er uforlignelig!" og saa rakte han Georg sin Haand, slat Haand.

Emilie rakte ogsaa Georg sin Haand, og saae næsten bedrøvet ud, men Georg var dog den meest Bedrøvede.

Tiden gaaer, naar man bestiller Noget, den gaaer ogsaa, naar man ikke bestiller Noget. Tiden er lige lang, men ikke lige nyttig. For Georg var den nyttig og slet ikke lang, uden naar han tænkte paa dem hjemme. Hvorledes stod det vel til oppe og nede? Ja, derom blev der skrevet; og man kan lægge saa Meget ind i et Brev, det lyse Solskin og de mørke, tunge Dage. De laae i Brevet, der meldte, at Fader var død, Moder var alene tilbage; Emilie havde været som en Trøstens Engel, hun var kommen ned til hende, ja, det skrev Moder, og tilføiede om sig selv, at hun havde faaet Lov at beholde Embedet i Porten.

Generalinden holdt Dagbog; deri stod hvert Selskab, hvert Bal, hun havde besøgt, og alle de Fremmedes Besøg. Dagbogen blev illustreret med Diplomaternes

og de meest Høiadeliges Visitkort, hun var stolt af sin Dagbog; den voxede i lange Tider, i mange Tider, under mange store Hovedpiner, men ogsaa under mange lyse Nætter, det vil sige Hofballer. Emilie havde første Gang været paa Hofbal; Moderen var i Lyserødt med sorte Kniplinger: Spansk! Datteren i Hvidt, saa klart, saa fiint! grønne Silkebaand flagrede som Siv mellem de krøllede, gule Haar, der bar en Krands af hvide Aakander; Øinene vare saa blaae og klare, Munden saa fiin og rød, hun lignede en lille Havfrue, saa deilig, som den kan tænkes. Tre Prindser dandsede med hende, det vil sige først den Ene, og saa den Anden; Generalinden havde ikke Hovedpine i otte Dage.

Men det første Bal var ikke det sidste, det holdt Emilie ikke ud; det var derfor godt, at Sommeren kom med Hvile, med Luft i det Frie. Til den gamle Greves Slot var Familien indbuden.

Det var et Slot med en Have, værd at see. En Deel af den var aldeles som i gamle Dage, med stive, grønne Hækker, som gik man imellem grønne Skjærmbrætter, hvori vare Kighuller. Buxbom og Taxus stode klippede i Stjerner og Pyramider, Vandet sprang fra store Grotter, besatte med Muslingskaller; rundt om stode Steenfigurer af den allertungeste Steen, det kunde man see baade paa Klæderne og paa Ansigterne; hvert Blomsterbed havde sin Skikkelse, som Fisk, Vaabenskjold eller Navnetræk, det var den franske Deel af Haven; fra den kom man ind ligesom i den frie, friske Skov, hvor Træerne turde groe, som de vilde, og derfor vare saa store og saa prægtige; Græsset var grønt, og til at gaae paa, det blev ogsaa tromlet, klippet, pleiet og passet; det var den engelske Deel af Haven.

„Gammel Tid og ny Tid!“ sagde Greven; „her glide de jo ogsaa godt i hinanden! om to Aar vil Gaarden selv faae sit rigtige Udseende, det vil blive en heel Forvandling til noget Smukt og Bedre; jeg skal vise Tegningerne, og jeg skal vise Bygmesteren, han er her i Dag til Middag!“

„Charmant!“ sagde Generalen.

„Her er paradisisk!“ sagde Generalinden; „og der har De en Ridderborg!“

„Det er mit Hønsehuus!“ sagde Greven; „Duerne boe i Taarnet, Kalkunerne i første Etage, men i Stuen regjerer gamle Else. Hun har Gjesteværelser til alle Sider: Liggehønsene for sig, Hønen med Kyllinger for sig, og Ænderne have egen Udgang til Vandet!“

„Charmant!“ gjentog Generalen.

Og de gik Alle at see denne Herlighed.

Gamle Else stod midt i Stuen, og ved Siden af hende Bygmesteren Georg; han og lille Emilie mødtes efter flere Aar, mødtes i Hønsehuset.

Ja her stod han, og han var kjøn nok at see paa; hans Ansigt aabent og bestemt, et sort glindsende Haar, og ved Munden et Smiil, som sagde: der sidder en Skjelm bag mit Øre, han kjender Eder ud og ind. Gamle Else havde taget sine Træskoe af og stod paa Hosesokker, til Ære for de høifornemme Gjester. Og Hønsene klukkede og Hanen galede, Ænderne vraltede afsted „rap! rap!“ Men den fine, blege Pige, Barndomsveninden, Generalens Datter, stod med Rosenskjær paa de ellers saa blege Kinder, hendes Øine bleve saa store, om hendes Mund talte det, uden at Munden selv sagde et eneste Ord, og den Hilsen han fik, det var den nydeligste Hilsen, nogen ungt Menneske kunde ønske sig af en ung Dame, naar de ikke var i Familie eller tidt havde dandset sammen; hun og Bygmesteren havde aldrig dandset sammen.

Hr. Greven trykkede hans Haand og præsenterede ham: „Ganske Fremmed er han ikke, vor unge Ven, Hr. Georg!“

Generalinden neiede, Datteren var ved at række ham Haanden, men hun rakte ham den ikke.

„Vor lille Hr. Georg!“ sagde Generalen. „Gamle Huusvenner. Charmant!“

„De er ganske bleven Italiener!“ sagde Generalinden, „og De taler vel Sproget som en Indfødt?“

Generalinden sang Sproget, men talte det ikke, sagde Generalen.

Ved Bordet sad Georg ved høire Side af Emilie, Generalen førte hende, Greven førte Generalinden.

Hr. Georg talte og fortalte og han fortalte godt, han var Ordet og Aanden ved Bordet, uagtet den gamle Greve ogsaa kunde være det. Emilie sad taus, Ørene hørte, Øinene lyste.

Men hun sagde Intet.

I Verandaen mellem Blomsterne stod hun og Georg, Rosenhækken skjulte dem. Georg havde igjen Ordet, havde det først.

„Tak for Deres venlige Sind mod min gamle Moder!“ sagde han; „jeg veed det, den Nat min Fader døde kom De ned til hende, var hos hende til hans Øine lukkedes, Tak!“ Han greb Emilies Haand og kyssede paa den, det kunde han nok ved den Leilighed; hun blev blussende rød, men trykkede hans igjen og saae med sine blaae, velsignede Øine paa ham.

„Deres Moder var en kjærlig Sjæl! hvor holdt hun af Dem! og alle Deres Breve lod hun mig læse, jeg troer næsten, jeg kjender Dem! hvor var De venlig mod mig, da jeg var lille, De gav mig Billeder —!“

„Som De rev itu!“ sagde Georg.

„Nei! jeg har mit Slot endnu, Tegningen!“

„Nu maa jeg bygge det i Virkeligheden!“ sagde Georg og blev selv ganske varm ved hvad han sagde.

Generalen og Generalinden talte i deres egne Stuer om Portnerens Søn, han vidste jo at bevæge sig og udtrykke sig med et Kjendskab, en Kundskab. „Han kunde være Informator!“ sagde Generalen.

„Aand!“ sagde Generalinden, og saa sagde hun ikke meer.

Oftere i den smukke Sommertid kom Hr. Georg paa Grevens Slot. Han blev savnet, naar han ikke kom.

„Hvor dog Vorherre har givet Dem Meget fremfor os andre stakkels Mennesker!“ sagde Emilie til ham. „Skjønner De nu ret derpaa?“

Det smigrede Georg, at den smukke, unge Pige saae op til ham, han fandt hende da ualmindelig begavet.

Og Generalen følte sig mere og mere forvisset om, at Hr. Georg umulig kunde være et Kjælderbarn. „Moderen var forresten en meget brav Kone!“ sagde han, „det skylder jeg hendes Gravmæle!“

Sommeren gik, Vinteren kom, der taltes igjen om Hr. Georg; han var vel seet og vel optaget selv paa de høieste Steder, Generalen havde mødt ham paa Hofbal.

Nu skulde der i Huset være Bal for lille Emilie, kunde Hr. Georg indbydes?

„Hvem Kongen indbyder, kan ogsaa Generalen indbyde!“ sagde Generalen, og løftede sig en heel Tomme fra Gulvet.

Hr. Georg blev indbudt, og han kom; og Prindser og Grever kom, og den Ene dandsede bedre end den Anden; men Emilie fik kun dandset den første Dands; i den traadte hun feil paa Foden, ikke farligt, men til at fornemme, og saa maatte man være forsigtig, holde op med at dandse, see paa de Andre, og hun sad og saae, og Bygmesteren stod ved Siden af hende.

„De giver hende nok hele Peterskirken!“ sagde Generalen, idet han gik forbi og smilede som Velvilligheden selv.

Med samme Velvillighedens Smiil modtog han Hr. Georg, nogle Dage efter. Den unge Mand kom vistnok for at takke for Ballet, hvad Andet? Jo det meest Overraskende, det meest Forbausende: vanvittige Ord kom han med, Generalen troede ikke sine egne Øren; „pyramidal Declamation“, et Andragende, der var utænkeligt: Hr. Georg bad om at erholde lille Emilie til Kone.

„Mand!" sagde Generalen og blev kogt i Hovedet. „Jeg forstaaer Dem aldeles ikke! Hvad siger De? Hvad vil De? Jeg kjender Dem ikke! Herre! Menneske! det falder Dem ind at falde ind i mit Huus! maa jeg være her, eller maa jeg ikke være her?" og han gik baglænds ind i sit Sovekammer, dreiede Nøglen om og lod Hr. Georg staae alene; han stod nogle Minutter, dreiede saa om. I Corridoren stod Emilie.

„Min Fader svarede —?" spurgte hun og Stemmen rystede.

Georg trykkede hendes Haand: „han løb fra mig! — der kommer en bedre Tid!"

Der var Taarer i Emilies Øine; der var Forvisning og Mod i den unge Mands Øine; og Solen skinnede ind paa de To og gav dem sin Velsignelse.

I sin Stue sad Generalen aldeles henkogt; ja det kogte endnu, det løb over i Ord og Udbrud: „Vanvid! Portner-Galskab!" —

Der var ikke gaaet en Time, da Generalinden havde det af Generalens egen Mund, og hun kaldte paa Emilie og sad alene med hende.

„Du stakkels Barn! saaledes at fornærme Dig! fornærme os! Du har ogsaa Taarer i Øinene, men de klæde Dig! Du er yndig i Taarer! Du ligner mig paa min Bryllupsdag. Græd kun, lille Emilie!"

„Ja det maa jeg!" sagde Emilie, „dersom ikke Du og Fader siger Ja!"

„Barn!" raabte Generalinden; „Du er syg! taler i Vildelse, og jeg faaer min forfærdelige Hovedpine! al den Ulykke, der kommer over vort Huus! Lad ikke din Moder døe, Emilie, saa har Du ingen Moder!"

Og Generalinden fik vaade Øine, hun kunde ikke taale at tænke paa sin egen Død.

I Avisen stod at læse iblandt Udnævnelserne: Hr. Georg udnævnt til Professor, femte Classe Nummer otte.

„Det er Skade, at hans Forældre ere i Graven og ikke kunne læse det!" sagde de nye Portnerfolk, der nu boede i Kjælderen under Generalens; de vidste, at Professoren var født og voxet op indenfor deres fire Vægge.

„Nu kommer han ind i Rangskatten!" sagde Manden.

„Ja er det ikke grumme Meget for et fattigt Barn," sagde Konen.

„Atten Rigsdaler om Aaret!" sagde Manden; „ja det er mange Penge!"

„Nei Høiheden mener jeg!" sagde Konen. „Hvad troer Du han bryder sig om de Penge, dem kan han fortjene mange Gange! og han faaer vel en rig Kone til. Havde vi Børn, Mand, saa skulde vort Barn ogsaa være Bygmester og Professor!"

Georg blev vel omtalt i Kjælderen, han blev vel omtalt paa første Sal; den gamle Greve tillod sig det.

Det var de tegnede Billeder fra Barndomstiden, som gave Anledning. Men hvorfor omtaltes de? Man talte om Rusland, om Moskau, og saa var man jo ved Kreml, som lille Georg en Gang havde tegnet til Frøken Emilie; han havde tegnet saa mange Billeder, eet især erindrede Greven: „lille Emilies Slot", hvor hun sov, hvor hun dandsede og legede „komme Fremmede"; Professoren havde megen Dygtighed, han vilde vist døe som gammel Conferentsraad, det var ikke umuligt, og forud virkelig have bygget et Slot for den nu saa unge Dame; hvorfor ikke?

„Det var en besynderlig Munterhed," bemærkede Generalinden, da Greven var borte. Generalen rystede betænksom paa Hovedet, red ud med Rideknegt i tilbørlig Afstand og sad stoltere end før paa sin høie Hest.

Det var lille Emilies Fødselsdag, Blomster og Bøger, Breve og Visitkort bleve bragte; Generalinden kyssede hende paa Munden, Generalen paa Panden; det var kjærlige Forældre, og baade hun og de fik høie Besøg, to af Prindserne. Der taltes om Baller og

Theatre, om diplomatiske Sendelser, Riger og Landes Styrelse. Der taltes om Dygtighed, eget Lands Dygtighed, og derved kom den unge Professor paa Tale, Hr. Bygmesteren.

„Han bygger for sin Udødelighed!" blev der sagt, „han bygger sig vist ogsaa ind i en af de første Familier!"

„En af de første Familier!" gjentog siden Generalen for Generalinden. „Hvem er en af vore første Familier?"

„Jeg veed, hvem der tydedes til!" sagde Generalinden, „men jeg udtaler det ikke! jeg tænker det ikke! Gud raader! men forbauses vil jeg."

„Lad mig ogsaa forbauses!" sagde Generalen, „jeg har ikke Idee i mit Hoved!" og han sank hen i Tanke-Forventning.

Der er en Magt, en unævnelig Magt i Naadens Væld fra oven, Hoffets Gunst, Guds Gunst; — og al den Naadens Gunst havde lille Georg. Men vi glemme Fødselsdagen.

Emilies Stue duftede af Blomster fra Venner og Veninder, paa Bordet laae smukke Gaver til Hilsen og Erindring, men ikke en eneste fra Georg, den kunde ikke komme, men behøvedes ikke heller, hele Huset var en Erindring om ham. Selv fra Sandhullet under Trappen pippede Mindeblomsten frem; der havde Emilie pippet, da Gardinet brændte og Georg kom som første Sprøite. Et Blik ud ad Vinduet, og Akasietræet mindede om Barndomstiden. Blomster og Blade vare faldne af, men Træet stod med Riimfrost, som var det en uhyre Koralgreen; og Maanen skinnede klar og stor mellem Grenene, uforandret i al sin Foranderlighed, som da Georg deelte Smørrebrød med lille Emilie.

Fra Skuffen tog hun frem Tegningerne med Czarens Slot, med hendes eget Slot; Mindegaverne fra Georg; de bleve seet paa og tænkt ved, og der løftede sig mange Tanker; hun huskede den Dag, hun, ubemærket af Fader og Moder, gik ned til Portnerkonen, som laae paa sit Yderste; hun sad hos hende, holdt hendes Haand, hørte

hendes sidste Ord: „Velsignelse! — Georg!“ Moderen tænkte paa sin Søn. — Nu lagde Emilie sin Betydning heri. Jo, Georg var med paa Fødselsdagen, rigtig med!

Næste Dag, det traf sig saa, var igjen en Fødselsdag der i Huset: Generalens Fødselsdag; han var født Dagen efter sin Datter, naturligviis tidligere end hun, mange Aar tidligere. Nu kom igjen Foræringer og mellem disse en Sadel, udmærket af Udseende, beqvem og kostelig, der var kun en af Prindserne, der havde Mage til den. Hvem kom den fra? Generalen var henrykt. En lille Seddel fulgte med; havde der staaet paa den: „Tak for i Gaar!“ saa kunde vi Andre nok have gjettet, fra hvem den kom, men der stod skrevet: „Fra En, Hr. Generalen ikke kjender.“

„Hvem i Verden kjender jeg ikke!“ sagde Generalen.

„Alle Mennesker kjender jeg!“ og hans Tanke gik i stort Selskab; han kjendte dem Allesammen. „Det er fra min Kone!“ sagde han tilsidst; „hun smaaskjelmer mig! charmant!“

Men hun smaaskjelmede ikke, den Tid var forbi.

Og nu var der Fest, atter Fest, men ikke hos Generalens, Costumebal hos en af Prindserne; ogsaa Maske var tilladt.

Generalen mødte som Rubens, i spansk Dragt med lille Pibekrave, Kaarde og god Holdning, Generalinden var Madame Rubens, i sort Fløiel, høihalset, forfærdelig varm, med Møllesteen om Halsen, det vil naturligviis sige stor Pibekrave, aldeles efter et hollandsk Maleri, Generalens eiede; og hvor især Hænderne beundredes, de lignede aldeles Generalindens.

Emilie var Psyche, i Flor og Knipling. Hun var som et svævende Svaneduun, hun behøvede slet ikke Vingerne, hun bar dem kun som et Psyche-Mærke.

Der var en Glands, en Pragt, Lys og Blomster, en Rigdom og Smag; der var saa Meget at see, man

ikke fik lagt Mærke til Madame Rubens smukke Hænder.

En sort Domino, med Akasieblomst paa Hætten, dandsede med Psyche.

„Hvem er han?“ spurgte Generalinden.

„Hans kongelige Høihed!“ sagde Generalen, „jeg er ganske sikker paa det, jeg kjendte ham strax paa Haandtrykket!“

Generalinden tvivlede.

General Rubens tvivlede ikke, nærmede sig den sorte Domino og skrev kongelige Bogstaver i Haanden, de benegtedes, men et Fingerpeg blev givet:

„Sabelens Divise! En, Hr. Generalen ikke kjender.“

„Men saa kjender jeg Dem jo!“ sagde Generalen. „De har sendt mig Sabelen!“

Dominoen løftede Haanden, og forsvandt imellem de Andre.

„Hvem er den sorte Domino, Emilie, Du dandsede med?“ spurgte Generalinden.

„Jeg har ikke spurgt om hans Navn!“ svarede hun.

„For Du vidste det! Det er Professoren! Deres Protegé, Hr. Greve, er her!“ vedblev hun og vendte sig til Greven, som stod tæt ved. „Sort Domino med Akasieblomst!“

„Meget muligt, min Naadige!“ svarede han. „Men en af Prindserne er iøvrigt ogsaa saaledes costumeret!“

„Jeg kjender Haandtrykket!“ sagde Generalen. „Fra Prindsen har jeg Sabelen! jeg er saa vis i min Sag, at jeg kan indbyde ham til vort Bord!“

„Gjør det! Er det Prindsen, kommer han vist —!“ sagde Greven.

„Og er det den Anden, saa kommer han ikke!“ sagde Generalen og nærmede sig den sorte Domino, der just stod og talte med Kongen. Generalen forebragte en særdeles ærbødig Indbydelse, at de kunde lære at kjende hinanden; Generalen smilede saa sikker i sin Vished om hvem han indbød; han talte høit og lydeligt.

Dominoen løftede sin Maske: det var Georg.

„Gjentager Hr. Generalen Indbydelsen?“ spurgte han.

Generalen blev ganske vist en Tomme høiere, fik en fastere Holdning, gjorde to Trin tilbage, og eet Trin frem som til en Menuet, og der var Alvor og Udtryk, saa meget der kunde lægges af Generalen i Generalens fine Ansigt.

„Jeg tager aldrig mit Ord tilbage; Professoren er indbudt!“ og han bøiede sig med et Blik mod Kongen, der vistnok kunde have hørt det Hele.

Og saa var der Middag hos Generalens, og der var kun indbudt den gamle Greve og hans Protegé.

„Foden under Bordet,“ meente Georg, „saa er Grundstenen lagt!“ og Grundstenen blev virkelig lagt under stor Høitidelighed hos Generalen og Generalinden.

Mennesket var kommet, og som jo Generalen kjendte og vidste, havde talt, aldeles som en Mand af det gode Selskab, været høist interessant, Generalen maatte mange Gange sige sit „Charmant“. Generalinden talte om sin Middag, talte om den endogsaa til en af Hoffets Damer, og denne, en af de meest aandrige, udbad sig Indbydelse til næste Gang Professoren kom. Saa maatte han jo indbydes, og han blev indbudt og kom, og var igjen charmant, kunde endogsaa spille Skak.

„Han er ikke fra Kjælderen!“ sagde Generalen, „han er ganske vist en fornem Søn! der er mange fornemme Sønner, og det er den unge Mand aldeles uskyldig i.“

Hr. Professoren, der kom i Kongens Huus, kunde godt komme i Generalens, men groe fast var der ikke Tale om, uden i hele Byen.

Han groede. Naadens Dug faldt fra oven!

Det var derfor slet ingen Overraskelse, at da Professoren blev Etatsraad, blev Emilie Etatsraadinde.

„Livet er Tragedie eller Komedie," sagde Generalen, „i Tragedien døe de, i Komedien faae de hinanden."

Her fik de hinanden. Og de fik tre raske Drenge, men ikke lige strax.

De søde Børn rede Kjephest gjennem Stuer og Sale, naar de vare hos Bedstefader og Bedstemoder. Og Generalen red ogsaa paa Kjephest, red bag efter dem: „Som Jockey for de smaa Etatsraader!"

Generalinden sad i Sophaen og smilede, selv om hun havde sin store Hovedpine.

Saavidt bragte Georg det, og endnu meget videre, ellers havde det ikke været Umagen værd at fortælle om Portnerens Søn.

Flyttedagen.

Du husker jo nok Taarnvægteren Ole! jeg har fortalt om to Besøg hos ham, nu skal jeg fortælle om et tredie, men det er ikke det sidste.

Sædvanligviis er det ved Nytaarstid, jeg gaaer op til ham, nu derimod var det paa Flyttedagen, for da er her ikke behageligt nede i Byens Gader, de ere saa opdyngede med Feieskarn, Skaar og Stumper, ikke at tale om udtjent Sengehalm, som man maa gaae og ælte i. Der kom jeg nu og saae, at i denne udvæltede Overflødigheds-Bøtte legede et Par Børn, de legede at gaae i Seng, her var saa indbydende til den Leg, syntes de, ja de krøb ned i den levende Halm og trak et gammelt,

laset Stykke Væggebetræk over sig, som Sengetæppe. „Det var saa yndigt!" sagde de; mig var det for Meget, og saa maatte jeg afsted op til Ole.

„Det er Flyttedag!" sagde han; „Gader og Stræder tjene som Bøtte, storartet Bøtte, mig er en Vognfuld nok! det kan jeg faae Noget ud af, og det fik jeg ogsaa fort efter Juul; jeg kom nede paa Gaden, der var raadt, vaadt, sølet og til at blive forkølet; Skraldemanden holdt med sin Vogn, den var fyldt, et Slags Prøvekort paa Kjøbenhavns Gader ved Flyttedagstid. Bag i Vognen stod et Grantræ, endnu ganske grønt og med Flitterguld paa Grenene; det havde været til Julestads, og var nu kastet ud paa Gaden, og Skraldemanden havde stukket det op bag i Dyngen; lysteligt at see paa, eller at græde over, ja det kan man ogsaa sige, det kommer an paa, hvad man tænker derved, og jeg tænkte derved, og tænke gjorde bestemt ogsaa Eet og Andet af det, der laae paa Vognen, eller det kunde have tænkt, som jo er omtrent Eet og det Samme. Der laae nu en slidt Damehandske; hvad tænkte vel den? Skal jeg sige Dem det? Den laae og pegede med Lillefingeren lige paa Grantræet. „„Mig rører det Træ!"" tænkte den, „„ogsaa jeg har været til Fest med Lysekroner! mit egenlige Liv var en Balnat; et Haandtryk, og jeg revnede! der slipper min Erindring; jeg har ikke Mere at leve for!"" Det tænkte Handsken, eller kunde den have tænkt. „„Det er flaut med det Grantræ!"" sagde Potteskaarene. Knækket Leertøi finder nu al Ting flaut. „„Er man paa Skarnvognen,"" sagde de, „„saa skal man ikke skabe sig og bære Flitterguld! jeg veed, at jeg har gjort Gavn i denne Verden, mere Gavn end saadan en grøn Pind!"" — See det var nu ogsaa en Mening, som nok Flere have, men Grantræet saae dog godt ud, det var lidt Poesie paa Skarndyngen, og af den er der meget omkring i Gaderne, paa Flyttedag! Veien blev mig tung og besværlig dernede og jeg fik Lyst til at komme afsted, igjen paa Taarnet, og at blive heroppe, her sidder jeg og seer ned fra det med Humeur.

Der lege nu de Godtfolk at bytte Huse! de slæbe og ase med deres Flyttegods, og Nissen sidder i Bøtten og flytter med; Huusvrøvl, Familievrøvl, Sorger og Bekymringer flytte fra den gamle til den nye Leilighed, og hvad faae saa de og vi ud af det Hele? Ja, det staaer saamænd allerede for længe siden nedskrevet i det gamle, gode Vers i „Adresseavisen“:

„Tænk paa Dødens store Flyttedag!“

Det er en alvorlig Tanke, men den er Dem vel ikke ubehagelig at høre om. Døden er og bliver den paalideligste Embedsmand, uagtet hans mange Smaaembeder! har De aldrig tænkt derover?

Døden er Omnibusfører, han er Passkriver, han sætter Navn under vor Skudsmaalsbog, og han er Directeur for Livets store Sparekasse. Kan De forstaae det? Alle vort Jordlivs Gjerninger, store og smaa, sætte vi i den „Sparekasse“, og naar saa Døden kommer med sin Flyttedags-Omnibus, og vi maae ind der og kjøre med til Evigheds-Landet, da giver han os ved Grændsen vor Skudsmaalsbog, som Pas! Til Tærepenge paa Reisen tager han ud af Sparekassen een eller anden Gjerning, vi have øvet, den, der meest betegner vor Færd; det kan være fornøieligt, men ogsaa forfærdeligt.

Ingen er endnu sluppen fra den Omnibusfart; der fortælles jo rigtignok om Een, som ikke fik Lov at komme med, Jerusalems Skomager, han maatte løbe bag efter; havde han faaet Lov til at komme ind i Omnibussen, da var han sluppen for Poeternes Behandling. Kig en Gang med Tankerne ind i den store Flyttedags-Omnibus! Der er blandet Selskab! der sidder ved Siden af hinanden Konge og Stodder, den Geniale og Idioten; afsted maae de, uden Gods og Guld, kun med Skudsmaalsbog og Sparekasse-Tærepenge! men hvilken af Ens Gjerninger bliver vel taget frem og givet med? Maaskee en ganske lille, een, lille som en Ært, men Ærten kan skyde en blomstrende Ranke.

Det stakkels Skumpelskud, der sad paa den lave Skammel i Krogen og fik Knubs og haarde Ord, faaer

maaskee sin slidte Skammel med som Tegn og Hjelpe-penge; Skamlen bliver Bærestol ind i Evighedens Land, løfter sig der til en Throne, straalende som Guld, blomstrende som en Løvhytte.

Den, som her altid gik og pimpede Fornøielsens Kryderdrik, for at glemme andet Galt, han her gjorde, faaer sin Træbimpel med og maa drikke af den paa Omnibusfarten, og den Drik er reen og puur, saa at Tankerne klares, alle gode og ædle Følelser blive vakte, han seer og fornemmer, hvad han før ikke gad see, eller ikke kunde see, og da har han i sig Straffen, den nagende Orm, der ikke døer i unævnelige Tider. Stod der paa Glassene skrevet „Glemsel", da staaer der paa Bimpelen: „Erindring".

Læser jeg en god Bog, et historisk Skrift, Personen, jeg læser om, maa jeg da altid tænke mig tilsidst, naar han kom i Dødens Omnibus, tænke over, hvilken af hans Gjerninger Døden tog ud af Sparekassen til ham, hvilken Tærepenge han fik ind i Evigheds-Landet. Der var en Gang en fransk Konge, hans Navn har jeg glemt, Navnet paa det Gode glemmes sommetider, ogsaa af mig, men det lyser nok frem igjen; det var en Konge, der i en Hungersnød blev sit Folks Velgjører, og Folket reiste ham et Monument af Snee, med den Indskrift: „Hurtigere end dette smelter, hjalp Du!" Jeg kan tænke, at Døden gav ham, i Henhold til Monumentet, et eneste Sneefnug, der aldrig smelter, og det fløi som en hvid Sommerfugl over hans kongelige Hoved ind i Udødeligheds-Landet. Der var nu ogsaa Ludvig den Ellevte, ja ham husker jeg Navnet paa, det Onde husker man altid godt, et Træk af ham kommer mig tidt i Tanke, jeg vilde ønske, man kunde sige, Historien var Løgn. Han lod sin Connetable henrette, det kunde han, med Ret eller Uret, men Connetablens uskyldige Børn, det ene otte Aar, det andet syv, lod han stille op paa samme Rettersted og bestænke med deres Faders varme Blod, derpaa føre til Bastillen og sættes i Jernbuur, hvor de ikke en Gang fik et Tæppe at lægge over sig; og Kong Ludvig

sendte hver ottende Dag Bødlen til dem og lod en Tand trække ud paa hver, for at de ikke skulde have det altfor godt, og den Ældste sagde: „„Min Moder vilde døe af Sorg, om hun vidste, at min lille Broder led saa meget; træk derfor to Tænder ud paa mig og lad ham være fri!““ og Bødlen fik Taarer i Øinene derved, men Kongens Villie var stærkere end Taarerne, og hver ottende Dag bragtes paa Sølvtallerken til Kongen to Børnetænder; han havde forlangt dem, han fik dem. De to Tænder, tænker jeg, tog Døden ud af Livets Sparekasse for Kong Ludvig den Ellevte og gav ham med paa Reisen ind i det store Udødeligheds-Land; de flyve, som to Ildfluer, foran ham, de lyse, de brænde, de knibe ham, de uskyldige Børnetænder.

Ja, det er en Alvors Kjøretour, den Omnibustour paa den store Flyttedag! og naar kommer den vel?

Det er det Alvorlige derved, at hver Dag, hver Time, hvert Minut kan man vente Omnibussen. Hvilken af vore Gjerninger mon da Døden tager ud af Sparekassen og giver os med? Ja, lad os tænke derpaa! den Flyttedag staaer ikke i Almanaken.“

Sommergjækken.

Det var Vintertid, Luften kold, Vinden skarp, men inden Døre var luunt og godt, inden Døre laae Blomsten, den laae i sit Løg under Jord og Snee.

En Dag faldt Regn; Draaberne trængte ned gjennem Sneelaget ned i Jorden, rørte ved Blomsterløget, meldte om Lysverdenen oven over; snart trængte Solstraalen saa fiin og borende gjennem Sneen ned til Løget og prikkede paa det.

„Kom ind!“ sagde Blomsten.

„Det kan jeg ikke," sagde Solstraalen; „jeg er ikke stærk nok til at lukke op; jeg bliver stærk til Sommer."

„Naar er det Sommer?" spurgte Blomsten, og gjentog det, hver Gang en ny Solstraale trængte ned. Men det var langt fra Sommertid; Sneen laae endnu, der frøs Iis paa Vandet hver evige Nat.

„Hvor det varer! hvor det varer!" sagde Blomsten. „Jeg føler Kriblen og Krablen, jeg maa række mig, jeg maa strække mig, jeg maa lukke op, jeg maa ud, nikke god Morgen til Sommeren; det bliver en livsalig Tid!"

Og Blomsten rakte sig og strakte sig derinde mod den tynde Skal, som Vandet udenfor havde blødgjort, Snee og Jord opvarmet, Solstraalen prikket ind i; den skød frem under Sneen, med hvidgrøn Knop paa sin grønne Stilk, med smalle, tykke Blade, der ligesom vilde skjerme om den. Sneen var kold, men gjennemstraalet af Lyset, dertil saa let at bryde igjennem, og her kom Solstraalen med stærkere Magt end før.

„Velkommen! velkommen!" sang og klang hver Straale, og Blomsten løftede sig over Sneen ud i Lysverdenen. Solstraalerne klappede og kyssede den, saa at den aabnede sig heelt, hvid som Sneen og pyntet med grønne Striber. Den bøiede sit Hoved i Glæde og Ydmyghed.

„Deilige Blomst!" sang Solstraalerne. „Hvor Du er frisk og skjær! Du er den Første, Du er den Eneste! Du er vor Kjærlighed! Du ringer Sommer, deilig Sommer over Land og By! Al Sneen skal smelte! de kolde Vinde jages bort! Vi skulle raade! Al Ting vil grønnes! Og saa faaer Du Selskab, Syrener og Guldregn og tilsidst Roserne, men Du er den Første, saa fiin og skjær!"

Det var en stor Fornøielse. Det var, som Luften sang og klang, som trængte Lysets Straaler ind i dens Blade og Stilk; der stod den saa fiin og let til at bryde og dog saa kraftig, i ung Deilighed; den stod i hvid Kjortel med grønne Baand og priste Sommer. Men det var langt fra Sommertid, Skyer skjulte Solen, skarpe Vinde blæste paa den.

„Du er kommen lidt for tidligt,“ sagde Vind og Veir. „Vi have endnu Magten; den skal Du føle og finde Dig i! Du skulde være bleven inden Døre, ikke løbet ud at stadse, det er ikke Tiden endnu.“

Det var bidende koldt! Dagene, som kom, bragte ikke en Solstraale; det var Veir til at fryse i Stykker i, for saadan en lille, skjør Blomst. Men der var mere Styrke i den, end den selv vidste; den var stærk i Glæde og Tro paa den Sommer, der maatte komme, der var den forkyndt i dens dybe Attraa og bekræftet af det varme Sollys; og saaledes stod den med Fortrøstning i sin hvide Dragt, i den hvide Snee, bøiende sit Hoved, naar Sneefnuggene faldt tætte og tunge, medens de iisnende Vinde fore hen over den.

„Du knækker over!“ sagde de. „Visner, iisner! Hvad vilde Du ude! Hvorfor lod Du Dig lokke, Solstraalen har gjækket Dig! Nu kan Du have det saa godt, du Sommergjæk!“

„Sommergjæk!“ gjentog den i den kolde Morgenstund.

„Sommergjæk!“ jublede nogle Børn, der kom ned i Haven, „der staaer een, saa yndig, saa deilig, den første, den eneste!“

Og de Ord gjorde Blomsten saa godt, det var Ord ligesom varme Solstraaler. Blomsten fornam i sin Glæde ikke en Gang, at den blev plukket; den laae i Barnehaand, blev kysset af Barnemund, blev bragt ind i den varme Stue, seet paa af milde Øine, sat i Vand, saa styrkende, saa oplivende. Blomsten troede, at den med Eet var kommen lige ind i Sommeren.

Datteren i Huset, en yndig, lille Pige, hun var confirmeret; hun havde en kjær, lille Ven, og han var ogsaa confirmeret, han læste til Levebrød. „Han skal være min Sommergjæk!“ sagde hun; tog saa den fine Blomst, lagde den i et duftende Stykke Papir, som der var skrevet Vers paa, Vers om Blomsten, der begyndte med Sommergjæk, og endte med Sommergjæk, „lille Ven, vær Vinternar!“ hun havde gjækket ham med Sommeren.

Ja, det stod Altsammen i Verset, og det blev lagt som Brev, Blomsten laae deri, og der var mørkt om den, mørkt, som da den laae i Løget. Blomsten kom paa Reise, laae i Postsæk, blev klemt og knuget, det var slet ikke behageligt; men det fik ogsaa Ende.

Reisen var forbi, Brevet blev aabnet og læst af den kjære Ven; han var saa fornøiet, han kyssede Blomsten, og den blev, med sit Vers omkring sig, lagt ned i en Skuffe, hvori laae flere deilige Breve, men alle uden Blomst, den var den Første, den Eneste, som Solstraalerne havde kaldt den, og det var fornøieligt at tænke over.

Længe fik den ogsaa Lov at tænke derover, den tænkte, medens Sommeren gik, og den lange Vinter gik, og det blev Sommer igjen, da kom den atter frem. Men da var den unge Mand slet ikke glad; han tog saa haardt paa Papirerne, smed Verset hen, saa at Blomsten faldt paa Gulvet, flad og vissen var den bleven, men derfor skulde den dog ikke kastes paa Gulvet; dog der laae den bedre end i Ilden, der blussede Versene og Brevene op. Hvad var der skeet? Hvad der skeer saa tidt. Blomsten havde gjækket ham, det var en Spøg; Jomfruen havde gjækket ham, det var ingen Spøg; hun havde kaaret sig en anden Ven i Skjærsommer.

I Morgenstunden skinnede Solen ind paa den lille, fladtrykte Sommergjæk, der saae ud, som den var malet paa Gulvet. Pigen, som feiede, tog den op, lagde den ind i een af Bøgerne paa Bordet, idet hun troede, at den var falden ud, da hun ryddede op og lagde i Orden. Og Blomsten laae igjen mellem Vers, trykte Vers, og de ere fornemmere end de skrevne, i det Mindste er der kostet Mere paa dem.

Saa gik Aaringer, Bogen stod paa Hylden; nu kom den frem, blev aabnet og læst i; det var en god Bog: Vers og Viser af den danske Digter Ambrosius Stub, som nok er værd at kjende. Og Manden, som læste i Bogen, vendte Bladet. „Der ligger jo en Blomst!“ sagde han, „en Sommergjæk! det er nok med Betydning, den er lagt her; stakkels Ambrosius Stub! han var ogsaa

en Sommergjæk, en Digtergjæk! han kom for tidlig i sin Tid, og derfor fik han Slud og skarpe Vinde, gik paa Omgang hos de fyenske Herremænd, som Blomst i Vandglasset, Blomst i Riimbrevet! Sommergjæk, Vinternar, Spas og Narrestreger, og dog den første, den eneste, den ungdomsfriske danske Digter. Ja, lig som Mærke i Bogen, lille Sommergjæk! Du er lagt der med Betydning."

Og saa blev Sommergjækken igjen lagt i Bogen, og følte sig der baade beæret og fornøiet ved at vide, at den var Mærke i den deilige Sangbog, og at Den, der havde først sjunget og skrevet om den, ogsaa havde været Sommergjæk, staaet til Nar i Vinteren. Blomsten forstod det nu paa sin Maade, ligesom vi enhver Ting paa vor Maade.

Det er Eventyret om Sommergjækken!

Moster.

Du skulde have kjendt Moster! hun var yndig! ja, det vil sige, hun var slet ikke yndig, som man forstaaer ved at være yndig, men hun var sød og rar, morsom paa sin Maade, rigtig til at snakke om, naar der skal snakkes og gjøres lystig over Een, hun var til at sætte lige ind i en Komedie, og det ene og alene fordi hun levede for Komediehuset og hvad der rører sig derinde. Hun var saa hæderlig, men Agent Fab, som Moster kaldte Flab, kaldte hende komediegal.

„Theatret er min Skolegang," sagde hun, „min Kundskabs Kilde, derfra har jeg min opfriskede Bibelhistorie: „„Moses"", „„Joseph og hans Brødre,"" det er nu Operaer! Jeg har fra Theatret min Verdenshistorie, Geografi og Menneskekundskab! Jeg kjender fra de franske Stykker Pariserlivet — slibrigt, men høist

interessant! hvor har jeg grædt over „Familien Riquebourg“, at den Mand skal drikke sig ihjel, for at hun kan faae den unge Kjæreste! — Ja hvor mange Taarer har jeg dog grædt i de halvtredsindstyve Aar, jeg har havt abonneret!“

Moster kjendte hvert Theaterstykke, hver Coulisse, hver Person, der traadte op eller havde traadt op. Hun levede kun rigtig i de ni Komedie-Maaneder. Sommertiden uden Sommer-Skuespil var en Tid, der gjorde hende gammel, medens en Komedieaften, der trak ud over Midnat, var en Forlængelse af Livet. Hun talte ikke som andre Folk: „nu faae vi Foraar, Storken er kommen!“ — „der staaer i Avisen om de første Jordbær.“ Hun derimod forkyndte Efteraarets Komme. „Har De seet, nu er Theaterlogerne til Auction, nu begynde Forestillingerne?“

Hun regnede en Bopæls Værd og gode Beliggenhed efter hvor nær den laae Theatret. Det var hende en Sorg at forlade det lille Stræde bag Theatret og flytte hen i den store Gade lidt længere derfra og der boe i et Huus, hvor hun ikke havde Gjenboer.

„Hjemme maa mit Vindue være min Theaterloge! man kan da ikke sidde og gaae op i sig selv, Mennesker maa man dog see! men nu boer jeg, som jeg var flyttet ud paa Landet. Vil jeg see Mennesker, maa jeg gaae ud i mit Kjøkken og sætte mig op paa Vasken, kun der har jeg Gjenboer. Nei, da jeg boede i mit Stræde, der kunde jeg see lige ind til Hørkræmmerens, og saa havde jeg kun tre Skridt til Theatret, nn har jeg tre tusinde Garderskridt.“

Moster kunde være syg, men ihvor ilde hun befandt sig, forsømte hun dog ikke Komedien. Hendes Læge forordnede, at hun en Aften skulde have Suurdeig under Fødderne, hun gjorde, som han sagde, men kjørte hen i Theatret og sad her med Suurdeig under Fødderne. Var hun død der, det vilde have fornøiet hende. Thorvaldsen døde i Theatret, det kaldte hun „salig Død.“

Hun kunde tilvisse ikke tænke sig Himmeriges Rige,

uden at der ogsaa maatte være et Theater; det var jo ikke lovet os, men det var dog at tænke, at de mange udmærkede Skuespillere og Skuespillerinder, der vare gaaede forud, maatte have en fortsat Virkekreds.

Moster havde sin electriske Traad fra Theatret til sin Stue; Telegrammet kom hver Søndag til Kaffe. Hendes electriske Traad var „Hr. Sivertsen ved Theater-Maskineriet", ham, der gav Signalerne til op og ned, ind og ud med Tæpper og Coulisser.

Af ham fik hun forud en kort og syndig Anmeldelse af Stykkerne. Shakspeares „Stormen" kaldte han „forbandet Tøi! der er saa Meget at stille op, og saa begynder det med Vand til første Coulisse!" det vilde sige, saa langt frem gik de rullende Bølger. Stod derimod gjennem alle fem Acter een og samme Stue-Decoration, saa sagde han, det var fornuftigt og velskrevet, det var et Hvilestykke, det spillede sig selv uden Opstilling.

I tidligere Tid, som Moster kaldte Tiden for nogle og tredive Aar tilbage, var hun og nysnævnte Hr. Sivertsen yngre; han var allerede da ved Maskineriet og, som hun kaldte ham, hendes „Velgjører". Det var nemlig i den Tid Skik at ved Aftenens Forestilling paa Stadens eneste og store Theater, kom ogsaa Tilskuere paa Loftet; hver Maskinkarl havde en Plads eller to at raade over. Der var tidt propfuldt og meget fiint Selskab; man sagde, at der havde været baade Generalinder og Commerceraadinder; det var saa interessant at see ned bag Coulisserne og vide hvorledes de Mennesker gik og stode, naar Tæppet var nede.

Moster havde flere Gange været der, baade til Tragedier og Balletter, thi de Stykker, hvori det største Personale traadte op, vare de interessanteste fra Loftet. Man sad saa temmeligt i Mørke deroppe, de Fleste havde Aftensmad med; en Gang faldt tre Æbler og et Lag Smørrebrød med Rullepølse lige ned i Ugolinos Fængsel, hvor Mennesket skulde døe af Sult, og saa blev der et Griin af Publicum. Den Rullepølse var en af de

vægtigste Grunde, hvorfor den høie Direction lod Tilskuerpladsen paa Loftet aldeles gaae ind.

„Men jeg var der syv og tredive Gange,“ sagde Moster, „og det glemmer jeg aldrig Hr. Sivertsen.“

Det var netop sidste Aften, at Loftet stod aabent for Publicum, da spilledes „Salomons Dom“, Moster huskede det saa godt; hun havde, ved sin Velgjører Hr. Sivertsen, skaffet Agent Fab Adgangsbillet, uagtet han ikke fortjente det, da han stedse gjorde Narrestreger med Theatret og talede paa Dril; men hun havde nu skaffet ham derop. Han vilde see Komedie-Tøiet paa Vrangen, det var hans egne Ord, og de lignede ham, sagde Moster.

Og han saae „Salomons Dom“ fra oven og faldt i Søvn; man skulde sandelig troe, at han var kommen fra en stor Middag med mange Skaaler. Han sov og blev lukket inde, sad og sov i den mørke Nat paa Theaterloftet, og da han vaagnede, fortalte han, men Moster troede ham ikke: Salomons Dom var ude, alle Lamper og Lys vare ude, alle Mennesker ude, oppe og nede; men saa begyndte først den rigtige Komedie „Nachspielet“, der var det artigste, sagde Agenten. Der kom Liv i Tøiet! det var ikke Salomons Dom, der blev givet, nei det var Dommedag paa Theatret. Og Alt det havde Agent Fab den Frækhed at ville bilde Moster ind; det var Tak, fordi hun havde skaffet ham paa Loftet.

Hvad fortalte da Agenten, ja det var løierligt nok at høre, men der laae Ondskab og Dril paa Bunden.

„Det saae mørkt ud deroppe,“ sagde Agenten, „men saa begyndte Troldtøiet, stor Forestilling, „„Dommedag paa Theatret““. Controleurerne stode ved Dørene, og hver Tilskuer maatte vise sin aandelige Skudsmaalsbog, om han turde komme ind med løse Hænder eller med bundne, med Mundkurv eller uden Mundkurv. Herskaber, der kom for silde, naar allerede Forestillingen var begyndt, ligesaa unge Mennesker, der jo umuligt altid kunne passe Tiden, bleve tøirede udenfor, fik Filt-

saaler under Fødderne til at gaae ind med ved næste Acts Begyndelse, dertil Mundkurv. Og saa begyndte Dommedag paa Theatret."

„Bare Ondskab, som Vorherre ikke kjender til!" sagde Moster.

Maleren skulde, vilde han ind i Himlen, gaae op ad en Trappe, han selv havde malet, men som intet Menneske kunde skræve op ad. Det var jo kun en Forsyndelse imod Perspectivet. Alle de Planter og Bygninger, Maskinmesteren med stor Uleilighed havde stillet i Lande, hvor de ikke hørte hjemme, skulde det arme Menneske flytte til rette Sted og det før Hanegal, vilde han ind i Himlen. Hr. Fab skulde bare see, at han selv kunde komme derind; og hvad han fortalte om Personalet, baade i Komedien og Tragedien, i Sang og i Dands, var nu det Sorteste af Hr. Fab, Flab! han fortjente ikke at komme paa Loftet, Moster vilde ikke tage hans Ord i sin Mund. Det var nedskrevet det Hele, havde han sagt, Flaben! det skulde komme i Trykken, naar han var død og borte, før ikke; han vilde ikke flaaes.

Moster havde kun een Gang været i Angest og Vaande i sit Lyksaligheds-Tempel, Theatret. Det var en Vinterdag, een af de Dage, hvor man har Dag to Timer og Graat. Det var en Kulde og en Snee, men i Theatret skulde Moster; de gav „Herman von Unna", dertil en lille Opera og en stor Ballet, en Prolog og en Epilog; det vilde vare ud paa Natten. Moster maatte derhen; hendes Logerende havde laant hende et Par Kanestøvler med Laaddent baade ud og ind; de naaede hende op om Benene.

Hun kom i Theatret, hun kom i Logen; Støvlerne vare varme, hun beholdt dem paa. Med Eet blev der raabt Brand; der kom Røg fra en Coulisse, der kom Røg fra Loftet; der blev en frygtelig Bestyrtelse. Folk stormede ud; Moster var den sidste i Logen, — „anden Etage til Venstre, der tage Decorationerne sig bedst ud," sagde hun, „de stilles altid til at sees smukkest fra den

kongelige Side," — Moster vilde ud, de foran hende smækkede i Angest og Ubetænksomhed Døren i; der sad Moster, ud kunde hun ikke komme, ind ikke heller; det vil sige ind i Naboens Loge, Gelænderet var for høit. Hun raabte, Ingen hørte, hun saae ned i Etagen under sig, den var tom, den var lav, den var nær ved; Moster følte sig i Angesten saa ung og let; hun vilde springe ned, fik ogsaa det ene Been over Rækværket, det andet fra Bænken; der sad hun til Hest, vel drapperet, med sit blommede Skjørt, med et langt Been heelt svævende ude, et Been med en uhyre Kanestøvle; det var et Syn at see! og da det blev seet, blev ogsaa Moster hørt, og frelst for at brænde inde, for Theatret brændte ikke.

Det var den meest mindeværdige Aften i hendes Liv, sagde hun og var glad over, at hun ikke havde kunnet seet sig selv, thi saa var hun død af Blussel.

Hendes Velgjører ved Maskineriet, Hr. Sivertsen, kom stadig hver Søndag til hende, men der var lang Tid fra Søndag til Søndag; i den senere Tid havde hun derfor midt i Ugen et lille Barn „til Levning", det vil sige til at nyde, hvad der den Dag blev tilovers fra Middagen. Det var et lille Barn fra Balletten, der ogsaa trængte til Mad. Den Lille traadte op baade som Alf og som Page; det sværeste Parti var som Bagbeen til Løven i „Trylleføiten", men hun voxte til Forbeen i Løven; det fik hun rigtignok kun tre Mark for, Bagbenene gave een Rigsdaler, men der maatte hun gaae krumbøiet og savne den friske Luft. Det var meget interessant at vide, meente Moster.

Hun havde fortjent at leve, saalænge Theatret stod, men det holdt hun dog ikke ud; heller ikke døde hun der, men skikkeligt og honnet i sin egen Seng; hendes sidste Ord vare iøvrigt ganske betydningsfulde, hun spurgte: „hvad spille de i Morgen?"

Efter hendes Død var der nok omtrent fem hundrede Rigsdaler; vi slutte fra Renterne, som ere tyve Rigsdaler. Dem havde Moster bestemt til et Legat for en værdig gammel Jomfru uden Familie; de skulde anvendes

aarlig til at abonnere en Plads i anden Etage, venstre Side og om Løverdagen, for saa gav man de bedste Stykker. Der var kun een Forpligtelse for Den, som nød godt af Legatet, hver Løverdag skulde hun i Theatret tænke paa Moster, der laae i sin Grav.

Det var Mosters Religion.

Skrubtudsen.

Brønden var dyb, derfor var Snoren lang; Vinden gik trangt om, naar man skulde have Spanden med Vand over Brøndkanten. Solen kunde aldrig naae ned at speile sig i Vandet, hvor klart det end var, men saa langt den naaede at skinne, voxte Grønt mellem Stenene.

Der boede en Familie af Skrubtudseslægten, den var indvandret, den var egenlig kommen der hovedkulds ned ved gamle Skrubtudsemo'er, som levede endnu; de grønne Frøer, som langt tidligere vare hjemme her og svømmede i Vandet, erkjendte Fætterskabet og kaldte dem „Brøndgjesterne". Disse havde nok i Sinde at blive der; de levede her meget behageligt paa det Tørre, som de kaldte de vaade Stene.

Frømo'er havde en Gang reist, været i Vandspanden, da den gik op, men det blev hende for lyst, hun fik Øienklemme, heldigvis slap hun ud af Spanden; hun faldt med et forfærdeligt Plump i Vandet, og laae i tre Dage derefter af Rygpine. Meget skulde hun ikke fortælle om Verden ovenfor, men det vidste hun, og det vidste de Alle, at Brønden var ikke hele Verden. Skrubtudsemo'er kunde nok have fortalt Eet og Andet, men hun svarede aldrig, naar man spurgte, og saa spurgte man ikke.

„Tyk og styg, led og fed er hun!" sagde de unge, grønne Frøer. „Hendes Unger blive lige saa lede."

„Kan gjerne være!" sagde Skrubtudsemo'er, „men Een af dem har en Ædelsteen i Hovedet, eller jeg har den."

Og de grønne Frøer hørte, og de gloede, og da de ikke syntes om det, saa vrængede de og gik tilbunds. Men Skrubtudse-Ungerne strakte Bagbenene af bare Stolthed; enhver af dem troede at have Ædelstenen; og saa sad de ganske stille med Hovedet, men endelig spurgte de om, hvad de vare stolte af, og hvad en saadan Ædelsteen egenlig var.

„Det er Noget saa herligt og kosteligt," sagde Skrubtudsemo'er, „at jeg ikke kan beskrive det! Det er Noget, man gaaer med for sin egen Fornøielse, og som de Andre gaae og ærgre sig over. Men spørg ikke, jeg svarer ikke."

„Ja, jeg har ikke Ædelstenen," sagde den mindste Skrubtudse; den var saa styg, som den kunde være. „Hvorfor skulde jeg have saadan en Herlighed? Og naar den ærgrer Andre, kan den jo ikke fornøie mig! nei, jeg ønsker kun, at jeg en Gang maatte komme op til Brøndkanten og see ud; der maa være yndigt!"

„Bliv Du helst, hvor Du er!" sagde den Gamle, „det kjender Du, det veed Du hvad er! Tag Dig i Agt for Spanden, den qvaser Dig! og kommer Du vel i den, saa kan Du falde ud; ikke Alle falde saa heldigt, som jeg, og beholde Lemmerne hele og Æggene hele."

„Qvak!" sagde den Lille, og det var ligesom naar vi Mennesker sige „Ak."

Den havde saadan en Lyst til at komme op ved Brøndkanten og see ud; den følte saadan en Længsel efter det Grønne deroppe; og da næste Morgen tilfældigt Spanden, fyldt med Vand, løftedes op, og den et Øieblik blev staaende stille foran Stenen, hvorpaa Skrubtudsen sad, bævrede det inden i det lille Dyr, den sprang i den fyldte Spand, faldt til Bunds i Vandet, som derefter kom op og heldtes ud.

„Fy, for en Ulykke!" sagde Karlen, som saae den. „Det er da det Ledeste, jeg har seet!" og saa sparkede

han med sin Træsko efter Skrubtudsen, der nær var bleven lemlæstet, men slap dog ved at komme ind mellem de høie Brændenelder. Den saae Stilk ved Stilk, den saae ogsaa opad; Solen skinnede paa Bladene; de vare ganske transparente; det var for den, som for os Mennesker, naar vi med Eet komme ind i en stor Skov, hvor Solen skinner mellem Grene og Blade.

„Her er langt deiligere end nede i Brønden! Her kan man have Lyst til at blive hele sin Levetid!" sagde den lille Skrubtudse. Den laae der en Time, den laae der i to! „Hvad mon der er udenfor? Er jeg kommen saa langt, maa jeg see at komme videre!" og den krøb saa rask den krybe kunde og kom ud paa Veien, hvor Solen skinnede paa den og hvor Støvet puddrede den, idet den marscherede tværs over Landeveien.

„Her er man rigtig paa det Tørre," sagde Skrubtudsen, „jeg faaer næsten for Meget af det Gode, det kriller i mig!"

Nu naaede den Grøften; der voxte Forglemmigei og Spiræa, der var levende Gjerde tæt ved med Hyld og Hvidtjørn; der groede „Marias hvide Særkeærmer" som Slyngplanter; her var Couleurer at see; ogsaa fløi der en Sommerfugl; Skrubtudsen troede, at det var en Blomst, der havde revet sig løs for desbedre at see sig om i Verden, det var jo saa rimeligt.

„Kunde man saadan tage Fart som den," sagde Skrubtudsen, „Qvak! ak! hvilken Deilighed!"

Den blev otte Nætter og Dage her ved Grøften og den savnede ikke Føde. Den niende Dag tænkte den: „videre frem!" — men hvad Deiligere kunde der vel findes? Maaskee en lille Skrubtudse eller nogle grønne Frøer. Det havde i den sidste Nat lydt i Vinden, som vare der „Fættere" i Nærheden.

„Det er deiligt at leve! komme op af Brønden, ligge i Brændenelder, krybe hen ad den støvede Vei og hvile ud i den vaade Grøft! men videre frem! see at finde Frøer eller en lille Skrubtudse, det kan man dog

ikke undvære, Naturen er Een ikke nok!" Og saa tog den igjen paa Vandring.

Den kom i Marken til en stor Dam med Siv om; den søgte derind.

„Her er nok for vaadt for Dem?" sagde Frøerne; „men De er meget velkommen! — Er De en Han eller en Hun? Det er nu det Samme, De er lige velkommen!"

Og saa blev den indbudt til Concert om Aftenen, Familieconcert: stor Begeistring og tynde Stemmer; det kjende vi. Der var ingen Bevertning, kun fri Drikkevarer, hele Dammen, om de kunde.

„Nu reiser jeg videre!" sagde den lille Skrubtudse; den følte altid Trang til noget Bedre.

Den saae Stjernerne blinke, saa store og saa klare, den saae Nymaanen lyse, den saae Solen staae op, høiere og høiere.

„Jeg er nok endnu i Brønden, i en større Brønd, jeg maa høiere op! jeg har en Uro og Længsel!" og da Maanen blev heel og rund, tænkte det stakkels Dyr: „mon det er Spanden, der tridses ned, og som jeg maa springe i for at komme høiere op! eller er Solen den store Spand? hvor den er stor, hvor den er straalende, den kan rumme os Allesammen, jeg maa passe paa Leiligheden! o, hvor det lyser i mit Hoved! jeg troer ikke, at Edelstenen kan lyse bedre! men den har jeg ikke og den græder jeg ikke for, nei, høiere op i Glands og Glæde! jeg har en Forvisning, og dog en Angest, — det er et svært Skridt at gjøre! men det maa man! frem ad! lige ud ad Landeveien!"

Og den tog Skridt, som saadan et Kravledyr kan, og saa var den paa Alfarvei, hvor Menneskene boede; der var baade Blomsterhaver og Kaalhaver. Den hvilede ud ved en Kaalhave.

„Hvor der dog ere mange forskjellige Skabninger, jeg aldrig har kjendt! og hvor Verden er stor og velsignet! men man skal ogsaa see sig om i den og ikke blive siddende paa eet Sted." Og saa hoppede den ind i Kaalhaven. „Hvor her er grønt! hvor her er kjønt!"

„Det veed jeg nok!" sagde Kaalormen paa Bladet. „Mit Blad er det største herinde! det skjuler den halve Verden, men den kan jeg undvære."

„Kluk! kluk!" sagde det, der kom Høns; de trippede i Kaalhaven. Den forreste Høne var langsynet; hun saae Ormen paa det krusede Blad og huggede efter den, saa at den faldt paa Jorden, hvor den vred og vendte sig. Hønen saae først med det ene Øie, saa med det andet, for den vidste ikke hvad der kunde komme ud af den Vridning.

„Den gjør det ikke godvilligt!" tænkte Hønen og løftede Hovedet for at hugge til. Skrubtudsen blev saa forfærdet, at den kravlede lige hen imod Hønen.

„Saa den har Hjelpetropper!" sagde den. „See mig til det Kravl!" og saa vendte Hønen om. „Jeg bryder mig ikke om den lille, grønne Mundfuld, den giver kun Kildren i Halsen!" De andre Høns vare af samme Mening, og saa gik de.

„Jeg vred mig fra den!" sagde Kaalormen; „det er godt at have Aandsnærværelse; men det Sværeste er tilbage, at komme op paa mit Kaalblad. Hvor er det?"

Og den lille Skrubtudse kom og yttrede sin Deeltagelse. Den var glad ved at den i sin Stygged havde skræmmet Hønsene.

„Hvad mener De dermed?" spurgte Kaalormen. „Jeg vred mig jo selv fra dem. De er meget ubehagelig at see paa! maa jeg have Lov at være i mit Eget? Nu lugter jeg Kaal! Nu er jeg ved mit Blad! Der er ikke Noget saa Deiligt, som Eens Eget. Men høiere op maa jeg!"

„Ja, høiere op!" sagde den lille Skrubtudse, „høiere op! den føler ligesom jeg! men den er ikke i Humeur i Dag, det kommer af Forskrækkelsen. Vi ville Alle høiere op!" og den saae saa høit den kunde.

Storken sad i Reden paa Bondens Tag; han knebbrede og Storkemo'er knebbrede.

„Hvor de boe høit," tænkte Skrubtudsen. „Hvo der kunde komme derop!"

Inde i Bondehuset boede to unge Studenter; den Ene var Poet, den Anden Naturforsker; den Ene sang og skrev i Glæde om Alt, hvad Gud havde skabt, og som det speilede sig i hans Hjerte; han sang det ud, kort, klart og rigt i klangfulde Vers; den Anden tog fat paa Tingen selv, ja sprættede den op, naar saa maatte være. Han tog Vorherres Gjerning som et stort Regnestykke, subtraherede, multiplicerede, vilde kjende det ud og ind og tale med Forstand derom, og det var heel Forstand, og han talte i Glæde og med Klogskab derom. Det var gode, glade Mennesker, begge To.

„Der sidder jo et godt Exemplar af en Skrubtudse!" sagde Naturforskeren; den maa jeg have i Spiritus!"

„Du har jo allerede to Andre!" sagde Poeten; „lad den sidde i Ro og fornøie sig!"

„Men den er saa deilig grim," sagde den Anden.

„Ja naar vi kunde finde Ædelstenen i Hovedet paa den!" sagde Poeten, „saa vilde jeg selv være med at sprætte den op!"

„Ædelstenen!" sagde den Anden, „Du kan godt Naturhistorie!"

„Men er der ikke just noget meget Smukt i den Folketro, at Skrubtudsen, det allergrimmeste Dyr, tidt gjemmer i sit Hoved den kosteligste Ædelsteen? Gaaer det ikke med Menneskene ligesaa? Hvilken Ædelsteen havde ikke Æsop, og nu Socrates?" —

Mere hørte Skrubtudsen ikke, og den forstod ikke det Halve deraf. De to Venner gik, og den slap for at komme i Spiritus.

„De talte ogsaa om Ædelstenen!" sagde Skrubtudsen. „Det er godt, at jeg ikke har den, ellers var jeg kommen i Ubehagelighed!"

Da knebbrede det paa Bondens Tag; Storkefa'er holdt Foredrag for Familien, og denne saae skjevt ned paa de to unge Mennesker i Kaalhaven.

„Mennesket er det meest indbildske Kræ!" sagde Storken. „Hør hvor Knebbren gaaer paa dem! og saa kunne de dog ikke slaae en rigtig Skralde. De kroe sig af deres Talegaver, deres Sprog! det er et rart Sprog: det løber over i det Uforstaaelige for dem ved hver Dagreise, vi gjøre; den Ene forstaaer ikke den Anden. Vort Sprog kunne vi tale over hele Jorden, baade i Danmark og i Ægypten. Flyve kunne Menneskene heller ikke! de tage Fart ved en Opfindelse, som de kalde „Jernbanen", men de brække da ogsaa der tidt Halsen. Jeg faaer Kuldegys i Næbbet, naar jeg tænker derpaa; Verden kan bestaae uden Mennesker. Vi kunne undvære dem! Maae vi bare beholde Frøer og Regnorme!"

„Det var da en mægtig Tale?" tænkte den lille Skrubtudse. „Hvor det er en stor Mand, og hvor han sidder høit, som jeg endnu Ingen har seet sidde, og hvor han kan svømme!" udbrød den, da Storken med udbredte Vinger tog Fart igjennem Luften.

Og Storkemo'er talte i Reden, fortalte om Ægyptens Land, om Nilens Vand og om al det mageløse Mudder, der var i fremmed Land; det lød ganske nyt og yndeligt for den lille Skrubtudse.

„Jeg maa til Ægypten!" sagde den. „Bare Storken vilde tage mig med, eller een af dens Unger. Jeg vilde tjene den igjen paa dens Bryllupsdag. Jo, jeg kommer til Ægypten, for jeg er saa lykkelig! Al den Længsel og Lyst jeg har, den er rigtignok bedre end at have en Ædelsteen i Hovedet."

Og saa havde den just Ædelstenen: den evige Længsel og Lyst, opad, altid opad! den lyste derinde, den lyste i Glæde, den straalede i Lyst.

Da kom i det Samme Storken; den havde seet Skrubtudsen i Græsset, slog ned og tog just ikke lempeligt paa det lille Dyr. Næbbet klemte, Vinden susede, det var ikke behageligt, men opad gik det, opad til Ægypten, vidste den; og derfor skinnede Øinene, det var, som der fløi en Gnist ud af dem:

„Qvak! ak!"

Kroppen var død, Skrubtudsen dræbt. Men Gnisten fra dens Øine, hvor blev den af?

Solstraalen tog den, Solstraalen bar Ædelstenen fra Skrubtudsens Hoved. Hvorhen?

Du skal ikke spørge Naturforskeren, spørg helst Poeten; han fortæller Dig det som et Eventyr; og Kaalormen er med deri, og Storkefamilien er med deri. Tænk! Kaalormen forvandles, og bliver en deilig Sommerfugl! Storkefamilien flyver over Bjerge og Have bort til det fjerne Afrika, og finder dog den korteste Vei hjem igjen til det danske Land, til det samme Sted, det samme Tag! ja, det er rigtignok næsten altfor eventyrligt, og dog er det sandt! Du kan gjerne spørge Naturforskeren, han maa indrømme det; og Du selv veed det ogsaa, for Du har seet det.

— Men Ædelstenen i Skrubtudsens Hoved?

Søg den i Solen, see den om Du kan!

Glandsen der er for stærk. Vi have endnu ikke Øine til at see ind i al den Herlighed, Gud har skabt, men vi faae dem nok, og det bliver det deiligste Eventyr! for vi ere selv med deri.

Gudfaders Billedbog.

Gudfader kunde fortælle Historier, saa mange og saa lange, han kunde klippe Billeder og tegne Billeder, og naar det var mod Juul, tog han frem en Skrivebog med rene hvide Blade, paa disse klinede han Billeder, tagne ud af Bøger og Aviser, havde han nu ikke Nok til hvad han vilde fortælle, saa tegnede han dem selv. Jeg fik, da jeg var lille, flere saadanne Billedbøger, men den deiligste af dem alle var dog den fra „det mærkværdige Aar, da Kjøbenhavn fik Gas

i Stedet for de gamle Tranlygter", og det stod bemærket paa det forreste Blad.

„Den Bog maa rigtig forvares vel," sagde Fader og Moder; „den tør kun komme frem ved Stads-Leilighed."

Paa Bindet havde dog Gudfader skrevet:

„Riv Bogen i Stykker, det siger ei stort,
Værre har andre Smaavenner gjort."

Deiligst var det naar Gudfader selv viste Bogen frem, læste Verserne og det andet Skrevne, og saa fortalte dertil saa Meget; da blev Historien just en rigtig Historie.

Der var paa det første Blad et Billede klippet ud af „Den flyvende Post", hvor man saae Kjøbenhavn med „Runde Taarn" og Frue Kirke, til Venstre var klinet et Billede, der forestillede en gammel Lygte, paa den stod skrevet: „Tran", til Høire var en Candelaber — paa den stod skrevet: „Gas".

„See det er Placaten!" sagde Gudfader; „det er Indgangen til Historien, Du skal faae. Den kunde ogsaa være givet som en heel Komedie, naar man kunde have givet den: „Tran og Gas eller Kjøbenhavns Liv og Levnet". Det er en meget god Titel! Nederst paa Bladet sees endnu et lille Billede; det er ikke saa let at forstaae, derfor skal jeg forklare Dig det, det er en Helhest. Han skulde først komme ved Bogens Slutning, men han er løbet forud for at sige, at hverken Indgangen, Inderdelen eller Udgangen duer; han kunde have gjort det bedre, dersom han kunde have gjort det. Helhesten, skal jeg sige Dig, staaer om Dagen tøiret i Avisen, han gaaer paa Spalter, som de kalde det, men om Aftenen slipper han ud og stiller sig udenfor Poetens Dør og vrinsker, at Manden derinde skal døe strax, men han døer dog ikke, er der rigtigt Liv i ham. Helhesten er næsten altid en stakkels Fyr, der ikke kan finde Rede i sig selv, ikke finde Levebrød, og maa have Luft og Føde ved at gaae omkring og vrinske. Han

synes, er jeg forvisset, slet ikke om Gudfaders Billedbog, men derfor kan den dog nok være det Papir værd, den er skrevet paa.

See, det er det første Blad i Bogen, det er Placaten!"

Det var netop den sidste Aften, de gamle Tranlygter vare tændte; Byen havde faaet Gas og den straalede, saa at de gamle Lygter ligesom bleve reent borte i det.

„Jeg var selv paa Gaden den Aften," sagde Gudfader. „Folk gik op og ned for at see paa den nye og den gamle Belysning. Der var mange Mennesker og dobbelt saa mange Been, som Hoveder. Vægterne stode saa sørgmodige, de vidste ikke, naar de skulde afskediges, ligesom Tranlygterne; disse selv tænkte saa langt tilbage — de turde jo ikke tænke frem. De huskede saa Meget fra de stille Aftener og de mørke Nætter. Jeg støttede mig op til en Lygtepæl," sagde Gudfader; „det spruttede i Tran og Væge, jeg hørte hvad Lygten sagde og det skal Du ogsaa faae at høre."

„Vi have gjort hvad vi kunde," sagde Lygten. „Vi have været vor Tid nok, lyst til Glæde og til Bedrøvelse; vi have oplevet mange Mærkeligheder; vi have, saa at sige, været Kjøbenhavns Natøine. Lad nu kun nye Blus løse os af og overtage Embedet; men hvor mange Aaringer de skulle lyse og til hvad de skulle lyse, det vil vise sig! De skinne jo nok lidt stærkere, end vi Gamle, men det er da ingen Sag, naar man er støbt som Gas-Candelaber og har saadanne Forbindelser som de have, den Ene helder i den Anden! De have Rør til alle Kanter og kunne hente Kræfter i Byen og udenfor Byen! Men hver af os Tranlygter lyser af hvad man selv har i sig og ikke ved Familieskab. Vi og vore Forfædre have lyst for Kjøbenhavn fra uendelig gammel Tid, langt tilbage. Men da det nu er den sidste Aften vi lyse og staae, saa at sige, i andet Geled her i

Gaden med Eder, I skinnende Kammerater, saa ville vi ikke mule og misunde, nei langtfra, vi ville være glade og godmodige. Vi ere de gamle Skildvagter, som afløses af nystøbte Drabanter i bedre Uniform end vor. Vi ville fortælle Eder, hvad vor Slægt, heelt op til Tip-tippe-tip-Oldemoer-Lygte har seet og oplevet: hele Kjøbenhavns Historie. Gid I og Eders Efterkommere, indtil den sidste Gas-Candelaber, maae opleve og kunne fortælle ligesaa mærkelige Ting, som vi, naar I en Gang faae Afsked, og det faae I! Det maae I være forberedte paa. Menneskene finde nok paa en stærkere Belysning end Gas. Jeg har hørt en Student sige, at man ymtede om, at de vilde komme til at brænde Søvand!" det spruttede i Væegen, da Lygten sagde disse Ord; det var som den allerede havde Vand i sig."

Gudfader hørte nøie efter, tænkte over og fandt, at det var en udmærket Idee af de gamle Lygter, i denne Overgangs-Aften fra Tran til Gas at fortælle og fremvise hele Kjøbenhavns Historie. „En god Idee maa man ikke slippe," sagde Gudfader, „jeg tog den strax, gik hjem og lavede denne Billedbog til Dig, den gaaer endnu længere tilbage i Tiden end Lygterne kunde.

Her er Bogen, her er Historien:

„Kjøbenhavns Liv og Levnet",

den begynder med Bælgmørke, et kulsort Blad, det er det mørke Tidsrum."

„Nu vende vi Bladet!" sagde Gudfader.

„Seer Du Billedet? Kun det vilde Hav og den blæsende Nordostvind; den driver svære Iisstykker; Ingen er ude at seile paa dem uden store Steenblokke, som oppe i Norge ramlede fra Fjeldene ned paa Isen. Nordostvinden blæser Isen afsted; han vil vise de tydske Bjerge, hvilke Knolde der findes oppe i Norden. Iisflaaden er allerede nede i Sundet ud for Sjællands Kyst, hvor nu Kjøbenhavn ligger, men da var der

intet Kjøbenhavn. Der var under Vandet store Sandbanker, imod en af disse stødte Iisstykkerne med de store Rullesteen; den hele Iisflaade blev staaende, Nordostvinden kunde ikke faae den af Grunden og saa blev han saa gal i sit Hoved, som han kunde blive det, og lyste Forbandelse over den Sandbanke, „den Tyvegrund“, som han kaldte den, og han svor, at løftede den sig nogensinde op over Havfladen, da skulde Tyve og Røvere komme der, Steiler og Hjul blive reiste.

Men idet han saaledes bandede og skjændte, brød Solen frem, og paa dens Straaler gyngede og svang sig lyse, milde Aander, Lysbørn; de dandsede hen over de kuldebringende Iisstykker, der smeltede derved, og de store Rullestene sank ned paa Sandbunden.“

„Sol-Krapyl!“ sagde Nordostvinden. „Er det Kammeratskab og Familieskab! Det skal jeg huske og det skal jeg hevne. Nu lyser jeg Forbandelse!“

„Vi lyse Velsignelse!“ sang Lysbørnene. „Banken skal hæve sig, vi ville skjerme den! Det Sande, det Gode og Skjønne skal bygge der!“

„Sludder for en Sladder!“ sagde Nordostvinden.

„See, om alt Dette vidste nu Lygterne ikke at fortælle,“ sagde Gudfader, „men det veed jeg, og det er af stor Vigtighed for Kjøbenhavns Liv og Levnet.“

„Nu vende vi Bladet!“ sagde Gudfader.

„Aaringer er gaaede, Sandbanken har løftet sig; en Søfugl har sat sig paa den største Steen, der ragede op af Vandet. Du kan see det paa Billedet. Aaringer og Aar ere gaaede. Havet kastede døde Fisk op paa Sandet, den seige Marehalm skød frem, visnede, raadnede, gjødede; der kom flere Arter Græs og Urter, Banken blev en grøn Holm. Vikingerne gik i Land. Der var Holmgang til Dødskamp og god Ankergrund ved Holmen udfor Sjælland.

Den første Tranlampe brændte, jeg troer, at de stegte Fisk over den og Fisk var her nok af. Silden

gik i store Stimer gjennem Sundet, det var svært at føre Baaden hen over dem, det blinkede i Vandet som var der Kornmodn dernede, det lysnede i Dybet som Nordlysskin, Sundet havde Velstand af Fisk, derfor byggedes der Huse paa Sjællands Kyst; Væggene vare af Egetræ og Taget af Bark, der var Træer nok til det Brug. Skibe søgte ind i Havnen; Tranlygten hang i det gyngende Tougværk; Nordostvinden blæste og sang: „Uh=u=ud!“ Lyste paa Holmen en Lygte, da var det en Tyvelygte: Smuglere og Tyve øvede deres Færd paa „Tyvsø“.

„Jeg troer nok det groer, alt det Ilde, som jeg vilde,“ sagde Nordostvinden. „Snart kommer Træet, hvor jeg kan ryste Frugter.“

„Og her staaer Træet,“ sagde Gudfader. „Seer Du Galgen paa Tyvsø. Der hænge i Jernkjæder Røvere og Mordere, accurat som de den Gang hang. Vinden blæste, saa at de lange Beenrade klapprede, men Maanen skinnede meget fornøieligt ned paa dem, som den nu skinner til et Skovbal. Ogsaa Solen skinnede fornøieligt ned, smuldrede hen de dinglende Beenrade og fra Solstraalerne sang Lysbørnene: „Vi vide det, vi vide det! Her skal dog blive smukt i en kommende Tid! Her skal blive godt og prægtigt!“

„Kyllingesnak!“ sagde Nordostvinden.

„Nu vende vi Bladet!“ sagde Gudfader.

„Klokkerne ringede i Roeskilde By, der boede Bisp Absalon; han kunde læse sin Bibel og svinge sit Sværd; han havde Magt og Villie; de driftige Fiskere ved Havnen, hvis By groede frem og var Marked̲splads, vilde Absalon skjerme mod Overfald. Han lod stænke med Vievand den uærlige Grund: Tyvsø fik hæderligt Mærke. Murer og Tømrer toge fat derovre; der voxte en Bygning paa Bispens Bud. Solstraalerne kyssede de røde Mure, alt som de løftede sig.

Der stod Axels Huus.

„Slot med Taarne
Høivelbaarne;
Trapper,
Karnapper;
Buh!
Hu! —
Nordostvinden
Tyk i Kinden
Hvæste,
Blæste,
Borgen stod alligevel!"

Og ud for den stod „Hafn", Kjøbmændenes Havn.

„Havfrubunr med Søer blanke,
Bygt i grønne Lund." *)

De Fremmede kom der og kjøbte den megen Fisk, byggede Boder og Huse med Blæreskind i Vindueshullet, Glasset var for dyrt; der kom Pakhuus med Gavl og med Vinde. Seer Du derinde i Boderne sidde de gamle Svende, de tør ikke gifte sig, de handle med Ingefær og Peber, de Pebersvende!

Nordostvinden blæser gjennem Gader og Gyder, lader Støvet fyge, river ogsaa et Straatag af. Ko og Gris gaae i Gadegrøften."

„Jeg skal kue og knuge," siger Nordostvinden; „suse om de Huse og om Axels Huus! Jeg kan ikke feile! De kalde det Steileborg paa Thvsø."

Og Gudfader viste et Billede deraf, han selv havde tegnet. Paa Muren var Pæl ved Pæl, paa hver sad en fangen Sørøvers Hoved og viste Tænder.

„Det er virkeligt skeet," sagde Gudfader; „det er værd at kjende og godt at forstaae.

Bisp Absalon var i Badstuen og hørte da gjennem den tynde Væg, at et Fribytterskib kom derude. Strax sprang han af Badet og paa sit Fartøi, blæste i Hornet og Mandskabet kom, Pilene fløi i Røvernes Ryg, de

*) N. F. S. Grundtvig.

vilde derfra, de roede saa strapt; der fæstede sig Pile i deres Hænder, der var ikke Tid til at rive dem ud. Bisp Absalon fangede hver levende En og hug Hovedet af dem; hvert eet blev sat paa Slottets Ringmuur. Nordostvinden blæste med tykke Kjæver, med ondt Veir i Kjæften, som Sømanden siger.

„Her vil jeg strække mig," sagde Vinden; „her vil jeg lægge mig og see paa det hele Kram."

Den hvilede i Timer, den blæste i Døgn; Aaringer gik."

„Vægteren kom frem paa Slottets Taarn; han saae mod Øster, mod Vester, mod Sønder og Nord. „Der har Du det paa Billedet," sagde Gudfader og viste det. „Du seer ham der, men hvad han saae skal jeg sige Dig."

„Fra Steileborgs Muur er der aabent Vand heelt ud til Kjøgebugt og bredt er Farvandet over til Sjællands Kyst. Foran Serritslev Mark og Solbjerg Mark, hvor de store Landsbyer ligge, voxer meer og meer den nye Stad med gavlede Bindingsværkshuse. Der er hele Stræder for Skomagere og Skindere, for Kryderhandlere og Ølfolk; der er Markedsplads, der er Gildeshuus, og tæt ved Stranden, hvor før var en Ø, staaer den prægtige Kirke for Sanct Nicolaus. Den har Taarn og Spiir, umaadeligt høit; hvor speiler det sig i det klare Vand! Ikke langt herfra staaer Vor Frue Kirke, hvor Messerne læses og synges, Røgelsen dufter, Voxlys brænde. Kjøbmandshavn er nu Bispens Stad; Bispen af Roeskilde raader og regjerer.

Bisp Erlandsen sidder paa Axels Huus. Der brases i Kjøkkenet, der skjenkes Øl og Claret, der er Lyd af Giger og Kjedeltrommer. Kerter og Lamper brænde, Slottet skinner, som var det Lygten for det hele Land og Rige. Nordostvinden blæser om Taarn og om Muur, de staae nok fast; Nordostvinden blæser om Byens Befæstning Vester paa, et gammelt Plankeværk

kun; det holder vel! Derudenfor staaer Danmarks Konge Christopher I. Oprørerne sloge ham ved Skjelskør; han søger Tilflugt i Bispens By.

Vinden suser og siger som Bispen: „Bliv ude! Bliv ude! Porten er lukket for Dig."

„Det er Ufreds Tid, det er tunge Dage; hver Mand vil raade sig selv. Det holstenske Banner vaier fra Slottets Taarn. Der er Savn og Suk, det er Angestens Nat: Strid i Landet og den sorte Død, bælgmørk Nat — men saa kom Atterdag.

Bispens By er nu Kongens By; den har gavlede Huse og snevre Gader, den har Vægter og Raadhuus, den har en muret Galge ved Vesterport. Ingen udenbyes Mand tør hænges i den; man maa være en Stadens Borger for at kunne dingle der, komme op saa høit, at see Kjøge og Kjøgehøns.

„Det er en deilig Galge," siger Nordostvinden; „det Skjønne groer!" og saa hvæste og blæste den.

Fra Tydskland blæste Fortræd og Nød.

„Hanserne kom," sagde Gudfader; de kom fra Pakhuus og Disk, de rige Kjøbmænd fra Rostock, Lübeck og Bremen, de vilde snappe meer end Guldgaasen fra Valdemars Taarn; de raadede mere i Dankongens By end Dankongen selv, de kom med væbnede Skibe, Ingen var forberedt; Kong Erik havde ei heller Sind at slaaes med de tydske Frænder, de vare saa mange, saa stærke. Kong Erik og alle hans Hofmænd joge hasteligt ud af Vesterport til Sorø By, til den stille Sø og de grønne Skove, til Kjærligheds Sang og Bægerklang.

Men Een blev tilbage i Kjøbenhavn, et Kongehjerte, et Kongesind. Seer Du Billedet her, den unge Kvinde, saa fiin og spæd, med havblaae Øine og hørguult Haar; det er Danmarks Dronning Philippa, Englands Prindsesse. Hun blev i den ængstede Stad, hvor i de smaa Gyder og Gader, med de steile Trapper, Skure og tilklinede Boder, Byfolkene vrimle og vide ikke ud eller ind. Hun har Mands Mod og Hjerte;

hun kalder Borgere og Bønder, opmuntrer, opmander. Skibene tiltakles, Blokhusene faae Mænd, Karrebasserne knalde; der er Ild og Damp, der er godt Humeur, Vor Herre slipper ei Danmark. Og Solen skinner ind i alle Hjerter, den lyser ud af alle Øine i Seiersglæde. Velsignet være Philippa! Det er hun i Hytte, det er hun i Huus, det er hun i Kongens Slot, hvor hun pleier de Saarede og Syge. Jeg har klippet en Krands og lagt om Billedet her," sagde Gudfader. „Velsignet være Dronning Philippa!"

„Nu springe vi Aaringer frem!" sagde Gudfader. „Kjøbenhavn springer med. Kong Christian I har været i Rom, er velsignet af Paven, og hædret og hyldet paa den lange Vei. Han bygger herhjemme en Gaard af brændte Steen; der skal Lærdommen groe, sættes frem paa Latin. Fattigmands Barn fra Plov og fra Værksted kan ogsaa komme med, tigge sig frem, faae den lange, sorte, side Kappe, synge for Borgernes Dør.

Tæt op til Lærdommens Gaard, hvor Alt er Latin, ligger et lille Huus; derinde raader det Danske, i Sprog og i Sæder. Der er Øllebrød til Morgenkost og der er Middag Klokken ti om Formiddagen. Solen skinner ind ad de smaa Ruder, paa Madskab og Bogskab; i det ligger skrevne Skatte, Hr. Mikkels „Rosenkrands" og „gudelige Comedier", Henrik Harpestrengs Lægebog, og Danmarks Riimkrønike af Broder Niels i Sorø; dem bør hver Danismand kjende, siger Huusherren, og han er Mand for, at de kunne blive kjendte. Det er Danmarks første Bogtrykker, Hollænderen Gotfred van Gehmen. Han øver den sorte, velsignede Konst, Bogtrykkerkonsten.

Og Bøgerne komme til Kongens Slot og i Borgerens Huus. Ordsprog og Sange faae evigt Liv. Hvad Mennesket ikke tør sige i Sorg og Lyst, synger Folkesangens Fugl, forblommet og dog klart; den flyver saa frit, den flyver saa vidt igjennem Borgestue, gjennem

Ridderborg; den sidder som Falk paa Ridderfrøkenens Haand og kvidrer, den lister sig ind som lille Muus og pipper i Hundehullet for den trælbundne Bonde.

„Det er Mundsveir det Hele!" siger den skarpe Nordostvind.

„Det er Foraarstid!" sige Solens Straaler; „see hvor pipper det Grønne!"

„Nu blade vi frem i vor Billedbog!" sagde Gudfader.

„Hvor straaler Kjøbenhavn! Der er Tournering og Leg, der er Optog med Pragt; see de ædle Riddere i Rustning, see de høie fornemme Fruer i Silke og Guld! Kong Hans giver sin Datter Elisabeth til Churfyrsten af Brandenborg. Hvor er hun ung, hvor er hun glad! hun træder paa Fløiel; der er en Fremtid i hendes Tanker: Huuslivets Lykke. Tæt ved hende staaer hendes kongelige Broder Prinds Christjern med de tungsindige Øine og det hede, brusende Blod. Ham har Borgerfolket kjær, han kjender dets Tryk, han har Fattigmands Fremtid i Tanke.

Gud alene raader for Lykken!"

„Nu blade vi frem i vor Billedbog!" sagde Gudfader. „Skarpt blæser Vinden, synger om det skarpe Sværd, om den tunge Tid, om Ufredstid."

„Det er en iiskold Dag, det er midt i April. Hvorfor stimler Mængden sammen udenfor Slottet foran den gamle Toldbod, hvor Kongeskibet ligger med Seil og Flag? I Vinduer og paa Tage ere Folk at see. Der er Sorg og Bedrøvelse, Forventning og Angest. De see mod Slottet, hvor før var Fakkeldands i de gyldne Sale, men nu saa stille og tomt; de see mod Vindueskarnappen, hvor Kong Christjern saa ofte saae ud over „Hofbroen" og ad det smalle „Hofbrostræde" til sin Duelil, den hollandske Pige, han hentede fra Bergens

By. Skodderne ere skudte for. Mængden seer mod Slottet, nu aabnes Porten, Vindebroen sænkes. Der kommer Kong Christjern med sin trofaste Hustru Elisabeth; hun vil ei forlade sin kongelige Herre, nu han er saa haardt betrængt.

Der var Ild i hans Blod, der var Ild i hans Tanke; han vilde bryde med den gamle Tid, bryde Bondens Aag, være Borgeren god, stække „de graadige Høge"; men de vare ham for mange. Han drager fra Land og Rige, for derude at vinde Venner og Frænder for sig. Hans Hustru og trofaste Mænd følge med; hvert Øie er vaadt nu i Skilsmissens Stund.

Der blander sig Stemmer i Tidens Sang, imod ham og for ham, et tredobbelt Chor. Hør Adelens Ord, de staae skrevne og trykte:

„Vee over Dig, Christjern den Onde! det udøste Blod paa Stockholms Torv raaber høit over Dig, Forbandelsens Vee!"

Og Munkenes Raab har den samme Dom: „Du være forstødt af Gud og af os! Den luthersfe Lære kaldte Du hid; til den gav Du Kirke og Prædikestol, lod Djævelens Tunge tale. Vee over Dig, Christjern den Onde!"

Men Bonde og Borger græde saa dybt: „Christjern, du Folkekjære! Ei Bonden skal kunne sælges som Kvæg, ikke byttes bort for en Jagthund! Den Lov er dit Skudsmaal!" Men Fattigmands Ord er som Avner for Vinden.

Nu seiler Skibet Slottet forbi og Borgerne løbe op paa Volden for der endnu en Gang at see den seilende Kongesnekke."

„Tiden er lang, Tiden er trang; stol ikke paa Venner, stol ikke paa Frænder!

Farbroder Frederik paa Slottet i Kiel vilde nok være Konge i Landet.

Kong Frederik ligger for Kjøbenhavn. Seer

Du Billedet her: „det troe Kjøbenhavn“. Rundt om ere kulsorte Skyer med Billed paa Billed; betragt kun hvert! Det er et klingende Billed, det klinger endnu i Sagn og Sang: Den tunge, trange, den bittre Tid i Aaringers Gang.

Hvor gik det Kong Christjern, den vildsomme Fugl? Derom have Fuglene sjunget, og de flyve vidt, over Land og Sø. Storken kom tidligt i Foraarstid, Syd fra over det tydske Land; den havde seet, hvad der nu fortælles.

„Den flygtende Kong Christjern saae jeg kjøre paa lynggroede Hede; der mødte ham et usselt Kjøretøi, forspændt med een Hest; i det sad en Kvinde, Kong Christjerns Søster, Markgrevinden af Brandenborg; tro den lutherske Lære var hun jaget bort af sin Huusbond. Paa den mørke Hede mødtes de landflygtige Kongebørn*). Tiden er trang, Tiden er lang, stol ikke paa Ven eller Frænde!“

Svalen kom fra Sønderborg Slot med klagelig Sang. „Kong Christjern er forraadt! Han sidder der i det brønddybe Taarn; hans tunge Trin slide Spor i Steengulvet, hans Finger sætter Mærke i det haarde Marmor.“

„O hvilken Sorg fik slige Ord,
Som Stenens Fure fik?“**)

Fiskeørnen kom fra den rullende Sø; den er aaben og fri, der flyver et Fartøi, det er den kjække Fyenbo Søren Norby. Lykken er med — men Lykken er som Veir og Vind omskiftelig.

I Jylland og Fyen skrige Ravn og Krage: „Vi ere oppe at age! Det gaaer saa bra, saa bra! Her ligge Aadsler af Heste, og Mennesker med.“ Det er

*) „Oc er vel underligt at betencke, at saadan en gudfryttig, fin og fornem Første, som Kong Hans vaar, at hans Børn skulde haffue saa liden Lycke i Verden.“ Arild Hvitfeld.

**) Fr. Paludan-Müller.

Ufreds Tid, det er Grevens Feide. Bonden tog sin Kølle, Kjøbstedmanden sin Kniv, saa raabte de høit: „Vi slaae Ulvene ihjel, saa at ingen Unger blive tilbage!" Der drive Skyer og Røg fra de brændende Byer.

Kong Christjern er Fange paa Sønderborg Slot; han slipper ei fri, seer ei Kjøbenhavn og dens bittre Nød. Paa Nørre-Fælled staaer Christian III, hvor Faderen stod. I Staden er Angest; der er Hunger og Smitsot.

Op til Kirkens Muur sidder i Pjalter en udmagret Kvinde, et Liig er hun; to levende Børn ligge paa hendes Skjød og suge Blod af den Dødes Bryst.

Modet er faldet, Modstanden falder. Du troe Kjøbenhavn!"

„Der blæses Fanfare; hør Pauker og Trompeter!

I rige Klæder af Silke og Fløiel og med vaiende Fjer komme paa guldbræmmede Heste de adelige Herrer; de ride til Gammeltorv. Er der Carroussel eller Tournering efter vante Skik? Borgere og Bønder i deres bedste Pynt søge ogsaa derhen. Hvad er der at see? Er der reist et Baal til at brænde papistiske Billeder, eller staaer Bøddelen der, som han stod ved Slaghoeks Baal? Kongen, Landets Herre er Lutheran, det skal kjendes, hævdes og lyses i Kuld.

Høifornemme Fruer og adelige Jomfruer sidde med høie Kraver og Perler paa Huen bag de aabne Vinduer og see al den Stads. Paa udbredt Klæde, under Klædestag, sidder Rigets Raad i ældgammel Dragt, nær Kongens Throne. Kongen er taus. Nu læses op i det danske Sprog hans Villie, Rigsraadets Villie; Borger og Bonde faae strenge Ord, Revselsens Ord for al den Modstand, de havde viist mod den høie Adel. Ydmyget blev Borgeren, Bonden blev Træl. Nu lyder Fordømmelsens Ord mod Landets Bisper. Deres Magt er forbi. Alt Kirkens og Klostrenes Gods bliver henlagt til Konge og Adel.

Der er Hovmod og Had, der er Prunk, der er Ynk.

„Fattige Fugl kommer hinkende,
Kommer linkende . . .
Rige Fugl kommer susende,
Kommer brusende!" —

Omskiftelsens Tid har tunge Skyer, men ogsaa Solskin; det lyste just nu i Lærdommens Gaard, Studentens Hjem, og Navne lyse ud derfra heelt op i vor Tid. Hans Tausen, den fyenske, fattige Smedesøn:

„Det var hiin liden Smaadreng fra Birkende By,
Hans Navn fløi over Danmark med folkelig Ry.
En dansk Morten Luther, han stred med Ordets Sværd,
Og seirede med Aanden i Hjertefolkets Hær." *)

Der lyser Navnet Petrus Palladius, Latin, men paa Dansk Peter Plade, Roeskilde Bisp, ogsaa Søn af en fattig Smed i Jydernes Land. Og af Adelsnavne straaler Hans Friis, Rigets Cantsler. Han satte Studenten ved sit Bord, sørgede for ham og for Peblingen med. Og Een fremfor Alle faaer Hurra og Sang:

„Mens een Student ved Axels Havn
Et Bogstav veed at skrive,
Saalænge skal Kong Christians Navn
Med Hurra hilset blive." **)

Der kom Solstraaler mellem de tunge Skyer i Omskiftelsens Tid."

„Nu vende vi Bladet.

Hvad suser og synger i „Store Bælt" under Samsø Kyst? Af Søen stiger en Havfrue med tanggrønt Haar, hun spaaer for Bonden: En Prinds skal fødes, der bliver en Konge, mægtig og stor.

---

*) B. S. Ingemann.
**) Poul M. Møller.

Paa Marken, under den blomstrende Hvidtjørn, han fødtes. Nu blomstrer hans Navn i Sagn og i Sange, i Riddergaarde og Slotte rundt om. Børsen skød frem med Taarn og Spir; Rosenborg løftede sig og saae langt ud over Volden; Studenten selv fik sit eget Huus, og tæt derved stod og peger endnu mod Himlen det „runde Taarn“, en Urania-Søile, der seer mod Hveen, hvor Uranienborg kneisede; dens gyldne Kupler fik Glands i Maaneskin, og Havfruer sang om Manden derinde, som Konger og Aandens Stormænd besøgte, den Snilletsbaarne, af Adelsblod, Tycho Brahe. Han løftede Danmarks Navn saa høit, at med Stjernehimlen det kjendtes i alle Jordens aandlyste Lande. Og Danmark stødte ham bort fra sig.

Han sang Trøst i sin Smerte:

„Er ei Himlen allevegne,
Hvad behøver jeg saa meer?“

Hans Sang har Folkesangs Liv, som Havfruens Sang om Christian den Fjerde.“

„Nu kommer et Blad, Du skal rigtig see paa!“ sagde Gudfader; „der er Billed paa Billed, som i Kæmpevisen Vers paa Vers. Det er en Sang, saa glædelig i sin Begyndelse, saa sørgelig i sin Udgang.“

„Der dandser et Kongebarn paa Kongens Slot, hvor er hun yndig at see! Hun sidder paa Christian den Fjerdes Skjød, hans elskede Datter Eleonore. I kvindelige Sæder og Dyder hun groer. Den mægtige Adels fornemste Mand Corfits Ulfeldt er hendes Brudgom. Hun er Barn endnu; hun faaer ogsaa Riis af sin strenge Hovmesterinde; hun klager for Kjæresten og hun har Ret. Hvor er hun kløgtig, danis og oplært, kan Græsk og Latin, synger Italiensk til sin Luth, veed at tale om Paven og Luther.

Kong Christian ligger i Gravcapel i Roeskilde Dom, Eleonores Broder er Konge. Der er Glands

og Pragt paa Slottet i Kjøbenhavn, der er Skjønhed og Snille, først Dronningen selv: Sophie Amalie af Lyneborg. Hvo styrer sin Hest saa vel som hun? Hvo har i Dandsen en Majestæt som hun, hvo taler med Kjendskab og Aand som Danmarks Dronning?

„Eleonore Christine Ulfeldt!“ de Ord blev sagt af den franske Gesandt. „I Skjønhed, Kløgt overstraaler hun Alle.“

Fra Slottets bonede Dandsegulv voxte Niddets Borre; den hængte sig fast, den filtrede ind og hvirvlede om sig Krænkelsens Haan: „Det Slegfredbarn! Hendes Karm skal holde ved Slottets Bro; hvor Dronningen kjører, skal Fruen gaae!“ Det fyger med Sladder, med Opspind og Løgn.

Og Ulfeldt tager sin Hustru ved Haand i den stille Nat. Nøglerne har han til Stadens Porte; han aabner en af dem, Hestene vente derudenfor. De ride langs Stranden, og seile saa bort til det svenske Land.“

„Nu vende vi Bladet, som Lykken vender sig for de To.

Det er Efteraarstid, Dagen er kort, Natten er lang; det er graat og vaadt, Vinden saa kold og i stigende Styrke. Det suser i Løvet paa Voldens Træer, Løvet flyver ind i Peter Oxes Gaard; den staaer tom og forladt af sit Herskab. Vinden suser ud over Christianshavn, om Kai Lykkes Gaard, nu er den Tugthuus. Han selv er jaget fra Ære og Land, hans Vaaben er brudt, hans Billed hængt i den høieste Galge; saaledes er straffet hans kaade, letfærdige Ord om Landets hædrede Dronning. Høit tuder Vinden og farer hen over den aabne Plads, hvor Rigshovmesterens Gaard har staaet; nu er kun tilbage af den een Steen, „den drev jeg som Rullesteen herned paa den seilende Iis,“ suser Vinden, „Stenen strandede hvor siden Tyvsø skød op, forbandet af mig; saa kom den med i Hr. Ulfeldts Gaard, hvor Fruen sang til den klingende Luth, læste

Græsk og Latin og kneisede stolt, nu kneiser kun Stenen her med sin Indskrift:

„Forræderen Corfitz Ulfeldt
til ævig Spot, Skam og Skjændsel."

Men hvor er hun nu, den fornemme Frue? Hu—ih—hu—ih! piber Vinden med skærende Røst. I „Blaa Taarn" bag Slottet, hvor Havvandet slaaer mod den slimede Muur, der har hun alt siddet i mange Aar. Der er i Kamret mere Røg end Varme; det lille Vindue er høit under Loftet. Kong Christian den Fjerdes forkjælede Barn, hun den fineste Frøken og Frue, hvor sidder hun ringe, hvor sidder hun slet! Erindringen hænger Gardin og Tapet om Fængslets tilrøgede Vægge. Hun husker sin Barndoms deilige Tid, sin Faders milde, straalende Træk; hun husker sin pragtfulde Bryllupsfærd: hendes Stoltheds Dage, hendes Trængselstid i Holland, i England og paa Bornholm.

„Ei Noget synes tungt for Ægte-Kjærlighed,
Trofasthed er den Dyd, man ei tør blues ved."

Dog, da var hun hos ham, nu er hun ene, for altid ene! Hun veed ei hans Grav og Ingen veed den.

„Troskab mod Manden var al hendes Brøde."

— Hun sad i Aaringer, lange og mange, mens Livet rørte sig udenfor. Det staaer aldrig stille, men det ville vi et Øieblik her, tænke paa hende og Sangens Ord:

„Min Huusbond holdt jeg tro min Eed
I Nød og stor Elende!"

„Seer Du Billedet her?" sagde Gudfader.

„Det er Vintertid; Frosten slaaer Bro mellem Laaland og Fyen, Bro for Carl Gustav, som drager ustandseligt frem. Der er Plyndring og Mordbrand, Angest og Nød i det hele Land.

Svensken ligger for Kjøbenhavn. Det er bidende

koldt og en fygende Snee; men troe sin Konge og troe sig selv staae Mænd og Kvinder rede til Kampen. Hver Haandværksmand, Bodsvend, Student og Magister er oppe paa Volden til Værn og Forsvar. Der er ingen Frygt for de gloende Kugler. Kong Frederik svor, han vilde døe i sin Rede. Han rider deroppe og Dronningen med ham. Der er Mod og Mandstugt og Fædrelandssind. Lad Svensken kun trække sin Liigskjorte paa og snige sig frem i den hvide Snee, forsøge at storme! Der væltes Bjælker og Steen ned paa dem; ja Kvinderne komme med Bryggerkjedler og helde sydende Beg og Tjære over de stormende Fjender.

I denne Nat er Konge og Borger een samlet Magt. Og der er Frelse og der er Seier. Klokkerne ringe, Takkesang lyder. Borgerfolk, her vandt Du Adelsspore!"

„Hvad følger vel nu? See Billedet her!

Bisp Svanes Frue kommer i lukket Karm; det tør kun den høie, mægtige Adel. De stolte Junkere bryde Vognen itu; Bispinden maa gaae til sin Bispegaard.

Er det den hele Historie? — Langt Større skal brydes i næste Stund, Overmods-Væld et.

Borgemester Hans Nansen og Biskop Svane række hinanden Haand til Gjerning i Herrens Navn. De tale med Kløgt og med Ærlighed; det høres i Kirken og i Borgerens Huus. Et Sammenholds-Haandslag og Havnen spærres, Portene lukkes, Stormklokken ringer, Magten er givet til Kongen alene, han som blev i sin Rede i Farens Stund; han herske, han raade over Store og Smaa!

Det er Enevoldstiden."

„Nu vende vi Bladet og Tiden med det.

„Hallo, halloi, hallo!" Ploven er lagt til Side,

Lyngen faaer Lov at groe, men Jagten er god. „Hallo, halloi!“ Hør de skingrende Horn og de halsende Hunde. See Jægerskaren, see Kongen selv, Kong Christian V; han er ung og glad! I Slot og i Stad er der Lystighed. I Salene Voxlys, i Gaarden Fakler, og Byens Gader have faaet Lygter. Alt straaler saa nyt! Den nye Adel, indkaldt fra Tydskland, Baroner og Grever faae Gunst og Gave; nu gjælde Titler og Rang og det tydske Sprog.

Da klinger en Stemme saa ægte dansk, det er Væverens Søn, som nu er Bisp, det er Kingos Røst; han synger de deilige Psalmer.

Der er en anden Borgermands Søn, en Viintappersøn, hans Tanke lysner i Lov og Ret; hans Lovbog blev Guldgrund for Kongens Navn, det staaer ind i kommende Tider. Den Borgersøn, Landets mægtigste Mand, faaer Adelskjold og Fjender med, saa Bøddelens Sværd paa Retterstedet er over Griffenfeldts Hoved. Da lyder Benaadning med evigt Fængsel. De sende ham til en Klippeø under Throndhjems Kyst:

„Munkholm — Danmarks Sanct Helena.“

Men Dandsen gaaer let i Slottets Sal, der er Glands og Pragt, der er livlig Musik, der dandse Hofmænd og Fruer.“

„Nu kommer Frederik IV's Tid!

See de stolte Skibe med Seiersflag! See det rullende Hav! Ja, det kan fortælle om Storbedrift, om Danmarks Hæder. Vi huske Navne, den seiersæle Sehested og Gyldenløve! Vi huske Hvitfeldt, der, for at frelse den danske Flaade, sprængte sit Skib og fløi mod Himlen med Danebroge. Vi tænke paa Tiden og Striden den Gang, og Helten, der sprang fra det norske Fjeld til Danmarks Værn: Peter Tordenskjold. Fra det herlige Hav, fra det svulmende Hav tordner hans Navn fra Kyst til Kyst:

„Der slog et Lyn igjennem Pudderstøvet,
En Torden gjennem Tidens Hvisken løb;
En Skrædderdreng sprang ned fra Skrædderbordet,
Fra Norges Kyst løb ud en liden „Snau."
Og Vikingaanden over Nordens Hav
Fløi atter, ungdomskjæk og staalomgjordet." *)

Der kom en Luftning fra Grønlands Kyst, en Duft som fra Bethlehems=Landet; den meldte om Evangeliets Lys ved Hans Egede og hans Huustro.

Det halve Blad her har derfor Guldgrund; det andet halve, der tyder Sorgen, er askegraat med sorte Stænk, som fra Ildens Gnister, som fra Sot og Syge.

I Kjøbenhavn raser Pesten. Gaderne ere tomme, Dørene stængede, rundt om er tegnet med Kridt et Kors: derinde er Soten, men hvor Korset er sort, ere Alle døde.

I Natten bæres Ligene bort, uden Klokkeklang; de tage paa Gaden de Halvdøde med; Rustvognene rumle, de ere fyldte med Liig. Men ud fra Kroftuen lyder fælt Berusedes Sang og vilde Skrig. Ved Drik ville de glemme den bittre Nød; de ville glemme og ende — ende! Alt faaer jo Ende. Her ender Bladet med anden Nød og Prøvelsestid for Kjøbenhavn.

Kong Frederik IV lever endnu; hans Haar er graanet i Aarenes Løb. Fra Vinduet paa Slottet seer han ud i det stormfulde Veir; det er seent paa Aaret.

I et lille Huus ved Vesterport leger en Dreng med sin Bold; den flyver op paa Loftet. Den Lille tager en Tællepraas, gaaer op for at søge, da tændes der Ild i det lille Huus, i den hele Gade. Det lysner i Luften, saa Skyerne skinne. See Flammerne voxe! Der er Føde for Ilden, der er Hø og Halm, der er Flæsk og Tjære, der er Stabler af Brænde til Vintertiden. Og al Ting brænder. Der er Graad og Skrig, der er stor Forvirring. I Vrimlen rider den gamle Konge, opmuntrer, befaler. Der sprænges med Krudt, rives

*) Carl Ploug.

Huse ned. Nu brænder det ogsaa i Nørre Qvarteer, og Kirkerne brænde: Sanct Petri, Vor Frue! Hør Sangværket spiller sin sidste Sang: „Vreden Du afvend, Herre Gud af Naade!"

Kun „Runde Taarn" staaer og Slottet staaer; rundt om ere rygende Tomter. Kong Frederik IV er Folket god, han trøster og mætter, han er hos det, er de Huusvildes Ven. Velsignet er Frederik IV!"

„See nu dette Blad!

See den gyldne Karm, med Tjenere rundt om, med væbnede Ryttere foran og bagved, kommer fra Slottet, hvor der er spændt en Jernlænke for at hindre Folket i at komme altfor nær. Hver uadelig Mand maa gaae over Pladsen med blottet Hoved; thi sees ei Mange, de undgaae Stedet. Der kommer nu Een med nedslaaet Blik, med Hatten i Haanden, og det er just den Mand, i den Tid, som vi nævne høit:

„Som rensende Stormvind hans Tale klang,
Til Solskin i kommende Dage;
Indsmuglede Moder som Græshopper sprang
Den Vei, de vare komne, tilbage." *)

Det er Snillet og Lunet, det er Ludvig Holberg. Den danske Scene, hans Storheds Slot, har man lukket, som var det Forargelsens Bo. Al Glæde er skrinlagt; Dands, Sang og Musik er forbudt og lyst bort. Nu raader den mørke Christendom."

„Der Dänenprinz!" som hans Moder ham kaldte, nu kommer hans Tid med Solskinsveir, med Fuglenes Sang, med Glæde, Danskhed og Lystighed: Kong Frederik V er Konge. Og Lænkerne tages fra Pladsen ved Slottet; den danske Scene er aabnet igjen, der er Latter

---

*) Christian Wilster.

og Lyst, der er godt Humeur. Og Bønderne ride Sommer i By! Det er Munterhedstid efter Fastetid og Forknyttelsens Tid. Det Skjønne trives, sætter Blomst og Frugt i Toner, i Farver, i bildende Konst. Hør Gretrys Musik! See Londemanns Spil! Og Danmarks Dronning elsker det Danske. Lovise af England, deilig og mild; velsigne Dig Gud i sin Himmel! Solstraalerne synge lifligt i Chor om Dronninger i det danske Land: Philippa, Elisabeth, Lovise."

„Den jordiske Deel er længst skrinlagt, men Sjælene leve og Navnene leve. Igjen sender England en Kongebrud: Mathilde, saa ung og snart saa forladt! Om Dig ville Digtere synge i Tiden, om Ungdomshjertet og Prøvelsens Stund. Og Sangen har Magt, en unævnelig Magt gjennem Tider og Folk. See Slottets Brand, Kong Christians Borg! Man søger at frelse det Bedste, der findes. See Holmens Folk slæbe bort en Kurv med Sølvtøi og kostelige Sager; stor Rigdom er det, men pludseligt see de gjennem den aabne Dør, hvor Flammerne lyse, en Buste af Bronce, Kong Christian IV. Da kaste de den Rigdom, de bære; hans Billede derinde er dem langt mere! det maae de redde, hvor tungt det endogsaa maa være at bære. De kjende ham jo fra Ewalds Sang, fra Hartmanns deilige Melodi.

Der er Magt i Ordet og Sangen, og den skal klinge een Gang saa stærkt om den stakkels Dronning Mathilde."

„Nu blade vi frem i vor Billedbog.

Paa Ulfeldts Plads stod den Skjændselssteen; hvor reistes i Verden vel een som den? Ved Vesterport blev en Støtte reist, hvor mange i Verden er der vel som den?

Solstraalerne kyssede Rullestenen, Grundlaget under

„Frihedsstøtten". Alle Kirkeklokker ringede, Flagene vaiede; Folket jublede for Kronprinds Frederik. Gamle og Unge bare i Hjerte og paa Tunge Navnene Bernstorff, Reventlow, Colbjørnsen. Med straalende Øine og takfyldte Hjerter læses Støttens velsignede Indskrift:

„Kongen bød, Stavnsbaandet skal ophøre, Landbolovene gives Orden og Kraft, at den frie Bonde kan vorde kjæk og oplyst, flittig og god, hæderlig Borger, lykkelig!"

Hvilken Solskinsdag! Hvilken „Sommer i By"!

Lysaanderne sang: „Det Gode groer! Det Skjønne groer! Snart falder Stenen paa Ulfeldts Plads, men „Frihedsstøtten" skal staae i Solskin, velsignet af Gud, Konge og Folk."

„Vi har en gammel Landevei,
Den gaaer til Verdens Ende." *)

„Det aabne Hav, aabent for Ven og Fjende, og Fjenden var der. Den seilede op, den mægtige engelske Flaade; en Stormagt kom imod en lille. Kampen var haard, men Folket modigt:

„Hver stod fast og ufortrøden,
Stod og stred og favned Døden!" **)

Vandt Beundring af sin Fjende, og begeistrede Danmarks Skjalde. Den Slagdag mindes den Dag i Dag med vaiende Flag: Danmarks hædrende anden April, Skjærtorsdags-Slaget paa Rheden."

„Aaringer gik. En Flaade blev seet i Øresund. Gjaldt det Rusland eller Danmark? Det vidste man ei, selv Ingen ombord.

---

*) N. F. S. Grundtvig.
**) W. H. F. Abrahamson.

Der er en Fortælling i Folkemund, at den Morgenstund i Øresund, da den forseglede Ordre blev brudt og læst op, og den lød: at tage den danske Flaade, traadte frem for sin Chef en ung Capitain, høihjertet i Ord og Daad, en Bretlands Søn: „Jeg svor," var hans Ord, „at til min Død vilde jeg kæmpe for Englands Flag, i aabent, ærligt Slag, men ei at ville overmande."

Og dermed styrtede han sig overbord!

„Og Flaaden styrede mod Kjøbenhavn. —
Fjern fra det Sted, hvor Slaget skulde stande,
Laae han, Captainen — ukjendt er hans Navn —
Et vandkoldt Liig, skjult af de sorte Vande,
Til Strømmen drev ham op, og svenske Mænd
Paa Fiskertog i stjernefulde Nætter
Ham fandt, bar ham i Baad til Stranden hen
Og — rafled om den Dødes Epauletter." *)

Fjenden stod for Kjøbenhavn; det lyste i Flammer, vi mistede Flaaden, men ikke Modet og Troen paa Gud; han ydmyger, men løfter igjen. Vunderne læges som i Einheriars Slag. Kjøbenhavns Historie er rig paa Trøst.

Altid Folketroen var den,
Danmark har i Vor Herre en Ven.
Holde vi fast, han holder igjen,
Og Solen skinner i Morgen

Snart skinnede den paa den reiste Stad, paa rige Kornmarker, paa Kløgt og Snille; en Fredens velsignet Sommerdag, hvor Digtningen reiste sit fata morgana saa farverigt herligt ved Oehlenschläger.

Og i Videnskaben blev gjort et Fund, langt meer end et Guldhorn i gammel Tid, en Bro af Guld blev funden:

— — „en Bro for Tankens Lyn
I alle Tider ind i Folk og Riger."

---

*) Carl Bagger.

Hans Christian Ørsted indskrev der sit Navn.

Og see! Ved Slottet op til Kirken blev reist en Gaard, til den gav selv den fattigste Mand og Qvinde glad sin Skjerv.

„Du husker fra foran i Billedbogen," sagde Gudfader, „de gamle Steenblokke, som ramlede fra Norges Fjelde, og førtes paa Isen herned; de ere løftede igjen fra den dybe Sandgrund paa Thorvaldsens Bud i Marmorets Skjønhed; deiligt at see!"

„Husk hvad jeg har viist Dig og hvad jeg fortalte! Sandgrunden i Havet løftede sig op, blev Værn for Havnen, bar Axels Huus, bar Bispens Gaard og Kongens Slot og bærer nu det Skjønnes Tempel. Forbandelsens Ord ere veirede hen, men hvad Sollysets Børn i Glæde sang om en kommende Tid, er blevet opfyldt.

Saa mangen Storm er faret hen, den kan komme igjen og vil atter henfare. Det Sande og Gode og Skjønne har Seiren.

Og hermed er Billedbogen sluttet; men langtfra ikke Kjøbenhavns Historie. Hvo veed, hvad Du selv en Gang skal opleve.

Det har tidt seet sort ud, blæst en Storm, men Solskinnet er dog ikke blæst bort, det bliver! og stærkere endnu end det stærkeste Solskin er Gud! Vor Herre raader for Mere end for Kjøbenhavn."

Det sagde Gudfader og gav mig Bogen. Hans Øine lyste, han var saa vis i sin Sag. Og jeg tog Bogen saa glad, saa stolt og forsigtigt, som nyligt jeg bar min lille Søster for første Gang.

Og Gudfader sagde: „Du maa meget gjerne vise En og Anden din Billedbog, Du maa ogsaa nok sige, at jeg har lavet, klistret, tegnet det hele Værk. Men det er en Livssag, at de strax vide, hvorfra jeg har faaet Ideen til den. Du veed det, fortæl det! Ideen skyldes de gamle Tranlygter, der netop, sidste Aften de brændte, viste for Stadens Gascandelabrer, som fata morgana, Alt hvad der var seet fra den første Lygte blev tændt

ved Havnen, til nu Kjøbenhavn i denne Aften belystes baade af Tran og af Gas.

Du maa vise Bogen til hvem Du vil, det vil sige, til Folk med milde Øine og venligt Sind, men kommer en Helhest — saa luk

Gudfaders Billedbog."

Laserne.

Udenfor Fabrikken stode i Stakke høit opstablede Kludebunker, samlede vidt og bredt fra; hver Las havde sin Historie, hver førte sin Tale, men man kan ikke høre dem Allesammen. Nogle Laser vare indenlandske, andre vare fra fremmede Lande. Her laa nu en dansk Las op til en norsk Las; pæredansk var den ene, og ravnorsk var den anden, og det var det Morsomme ved de to, vil hver fornuftig Norsk og Dansk sige.

De kjendte nu hinanden paa Sproget, uagtet hvert af disse, sagde den Norske, var saa forskjelligt, som Fransk og Hebraisk. „Vi gaae til Aas for at faae det raat og oprindeligt og Dansken laver sig sin suttesøde fade Brage-Snak."

Laserne talte og Las er Las i ethvert Land, de gjælde kun Noget i Kludebunken.

„Jeg er norsk!" sagde den Norske, „og naar jeg siger, at jeg er norsk, saa troer jeg at have sagt nok! jeg er fast i Trevlerne, som Urfjeldene i gamle Norge, Landet, der har en Constitution, som det frie Amerika! det kildrer mig i Trevlerne at tænke hvad jeg er og lade Tanken malmklinge i Granit-Ord!"

„Men vi har en Literatur!" sagde den danske Las. „Forstaaer De hvad det er?"

„Forstaaer!" gjentog den Norske, „Fladelands Beboer, skal jeg løfte ham tilfjelds og nordlyse ham, Klud

som han er! Naar Isen tøer for den norske Sol, da komme danske Pæreskuder op til os med Smør og Ost, ret ædelige Varer! og der følger til Ballast dansk Literatur. Vi behøve den ikke! man undværer helst dovent Øl, der hvor det friske Væld sprudler, og her er det en Brønd, der ikke er boret, ikke sqvaldret europæisk kjendt ved Aviser, Kammeratskab og Forfatteres Reiser i Udlandet. Frit taler jeg fra Lungen, og Dansken maa vænne sig til den frie Lyd, og det vil han i sin skandinaviske Klamren til vort stolte Klippeland, Verdens Urknold!"

„Saaledes kunde nu aldrig en dansk Las tale!" sagde den Danske. „Det er ikke vor Natur. Jeg kjender mig selv, og som jeg ere alle vore Laser, vi ere saa godmodige, saa beskedne, vi troe for Lidet om os selv, og det vinder man rigtignok ikke Noget ved, men jeg kan saa godt lide det, jeg finder det saa yndigt! Forresten, det kan jeg forsikkre Dem, kjender jeg tilfulde min egen gode Bonitet, men jeg taler ikke om den, saadan Feil skal Ingen kunne beskylde mig for. Jeg er blød og bøielig, taaler Alt, misunder Ingen, taler godt om Alle, uagtet der er ikke meget Godt at sige om de fleste Andre, men lad dem om det! jeg gjør nu altid Grin af det, for jeg er saa begavet!"

„Tal mig ikke dette Fladelandets bløde Klistersprog, jeg vamles ved det!" sagde den Norske og løste sig i Vinden fra Bunken og kom over i en anden.

Papir bleve de begge to, og Tilfældet vilde, at den norske Las blev et Papir, hvorpaa en Nordmand skrev et trofast Elskovsbrev til en dansk Pige, og den danske Las blev Manuskript for en dansk Ode til Priis for Norges Kraft og Herlighed.

Der kan ogsaa komme noget Godt ud af Laserne, naar de først ere af Kludebunken og Forvandlingen er skeet til Sandhed og Skjønhed, de lyse i god Forstaaelse og i den er Velsignelse.

Det er Historien, den er ganske fornøielig og fornærmer aldeles Ingen uden — Laserne.

Vænø og Glænø.

Der laae en Gang ved Sjællands Kyst, ud for Holsteinborg, to skovbegroede Øer, Vænø og Glænø, paa dem var Kirkeby og Gaarde; de laae Kysten nær, de laae hinanden nær, nu er der kun den ene Ø.

En Nat blev det et forfærdeligt Veir, Havet steg som det ikke var steget i Mands Minde; Stormen tog voldsomt til; det var et Dommedags-Veir, det lød, som om Jorden revnede; Kirkeklokkerne kom i Sving og ringede uden Menneskehjelp.

I den Nat forsvandt Vænø i Havets Dyb; det var, som om den Ø aldrig havde været. Men siden, mangen Sommernat, ved stille, klart Lavvande, naar Fiskeren var ude at stange Aal ved Blus forude i Baaden, saae han, med rigtigt skarpt Syn, dybt nede under sig Vænø med dens hvide Kirketaarn og den høie Kirkemuur. „**Vænø** bier efter **Glænø**," sagde Sagnet; han saae Øen, han hørte Kirkeklokkerne ringe dernede, men deri tog han dog feil, det var tilvisse Lyd fra de mange vilde Svaner, som her tidt ligge paa Vandfladen; de klukke og klage, som hørte man langt borte fra Klokkeklang.

Der var en Tid, da endnu mange gamle Folk paa Glænø huskede saa godt hin Stormnat og at de selv, som Smaa, havde ved Lavvande kjørt mellem de to Øer, som man nutildags fra Sjællands Kyst, ikke langt fra Holsteinborg, kjører over til Glænø; Vandet naaer kun midt op om Hjulene. „Vænø bier efter Glænø," blev der sagt, og det blev Sagn og Vished.

Mangen lille Dreng og Pige laae i stormfulde Nætter og tænkte: i Nat kommer Timen, da Vænø henter Glænø. I Angest læste de deres Fadervor, sov saa ind, drømte sødt — og næste Morgen var Glænø der endnu med sine Skove og Kornmarker, sine venlige Bønderhuse og Humlehaver; Fuglen sang, Daadyret sprang; Muldvarpen lugtede ikke Havvand, saa langt den kunde rode.

Og dog ere Glænø's Dage talte; vi kunne ikke sige, hvor mange de ere, men de ere talte, en skjøn Morgen er Øen forsvunden.

Du var maaskee endnu i Gaar hernede ved Strandbredden, saae de vilde Svaner ligge paa Vandet mellem Sjælland og Glænø, en Seilbaad med udspændte Seil gled forbi Skovtykningen, Du selv kjørte over det lave Vadested, der var ingen anden Farvei; Hestene trampede i Vandet, det plaskede om Vognhjulene.

Du er reist derfra, reiser maaskee nu et lille Stykke ud i den vide Verden og kommer efter nogle Aaringer tilbage igjen: Du seer da Skoven her omslutte en stor grøn Engstrækning, hvor Høet dufter foran pyntelige Bønderhuse. Hvor er Du? Holsteinborg pranger jo her endnu med sine forgyldte Taarnspiir, men ikke tæt ved Fjorden, det ligger høiere oppe i Landet; Du gaaer igjennem Skov, hen over Mark, ned mod Stranden, — hvor er Glænø? Du seer ingen Skovø foran Dig, Du seer det aabne Vand. Har Vænø hentet Glænø, som den saa længe biede paa? Naar var den Stormnat, hvori dette skete, hvor Jorden rystede, saa at det gamle Holsteinborg flyttedes mange tusind Hanefjed op i Landet?

Det var ingen Stormnat, det var ved den lyse Solskins-Dag. Menneskekløgt lagde Dæmning for Havet, Menneskekløgt blæste Indvandet bort, bandt Glænø til det faste Land. Fjorden er bleven Eng med frodigt Græs, Glænø er groet fast til Sjælland. Den gamle Gaard ligger hvor den altid laae. Det var ikke Vænø, som hentede Glænø, det var Sjælland, som med lange Dige-Arme greb til og med Pompernes Mundveir blæste og læste Trylleordene, Formælingens Ord, og Sjælland fik mange Tønder Land i Brudegave. Det er Sandhed, den er thinglæst, Du har Syn for Sagn, Øen Glænø er forsvunden.

———

Hvem var den Lykkeligste?

„Hvilke deilige Roser!“ sagde Solskinnet. „Og hver Knop vil springe ud og blive ligesaa smuk. Det er mine Børn! Jeg har kysset dem til Live!“

„Det er mine Børn!“ sagde Duggen. „Jeg har diet dem op med mine Taarer.“

„Jeg skulde dog troe, at jeg er deres Moder!“ sagde Rosenhækken. „I Andre ere kun Faddere, som gave Faddergave efter Evne og god Villie.“

„Mine deilige Rosenbørn!“ sagde de alle Tre, og ønskede hver Blomst den største Lykke, men kun Een kunde blive den Lykkeligste og Een maatte blive den mindst Lykkelige; men hvilken af dem?

„Det skal jeg faae at vide!“ sagde Vinden. „Jeg jager vidt om, trænger igjennem den snevreste Revne, veed Besked ude og inde.“

Hver udsprungen Rose hørte hvad der blev sagt, hver svulmende Knop fornam det.

Da kom der gjennem Haven en sorgfyldt, kjærligheds-fuld Moder, klædt i Sort; hun plukkede een af Roserne, der stod halvt udsprungen, frisk og fyldig, og forekom hende at være den smukkeste af dem Alle. Hun bragte Blomsten ind i det stille, tause Kammer, hvor for faa Dage siden den unge, livsglade Datter tumlede sig, men nu laae udstrakt som et sovende Marmorbillede i den sorte Kiste. Moderen kyssede den Døde, kyssede derpaa den halvt udsprungne Rose og lagde den ved den unge Piges Bryst, som om den ved sin Friskhed og en Moders Kys kunde faae Hjertet til at banke igjen.

Det var, som Rosen svulmede; hvert Blad bævede i Tanke og Glæde: „Hvilken Kjærligheds Vei blev mig forundt! Jeg bliver som et Menneskes Barn, faaer en Moders Kys, faaer Velsignelsens Ord og gaaer med ind i det ubekjendte Rige, drømmende ved den Dødes Bryst! Tilvisse, jeg blev den Lykkeligste af alle mine Søstre!“

I Haven, hvor Rosentræet stod, gik den gamle Lugekone; hun betragtede ogsaa Træets Herlighed, og heftede Øinene paa den største, fuldtudfoldede Rose. En Dugdraabe og en varm Dag til, saa vilde Bladene falde; det saae Konen og fandt, at den havde gjort sit Skjønheds Gavn, nu skulde den ogsaa gjøre Nyttens. Og saa plukkede hun den og lagde den i en Avis, den skulde hjem med til andre afbladede Roser og med dem syltes, blive Potpourri; føres sammen med de smaa blaae Drenge, som kaldes Lavendler, balsameres med Salt. Balsameres, det blive kun Roser og Konger.

„Jeg bliver den meest Hædrede!“ sagde Rosen, idet Lugekonen tog den. „Jeg bliver den Lykkeligste! Jeg skal balsameres.“

Der kom i Haven to unge Mænd, den ene var en Maler, den anden var en Digter; hver af dem plukkede en Rose, deilig at see.

Og Maleren gav paa Lærredet et Billede af den blomstrende Rose, saa at den troede at speile sig.

„Saaledes,“ sagde Maleren, „skal den leve i mange Menneskealdere, i hvilke Millioner og atter Millioner af Roser visne og døe!“

„Jeg blev den meest Begunstigede!“ sagde Rosen, „jeg vandt den største Lykke!“

Digteren betragtede sin Rose, skrev et Digt om den, et heelt Mysterie, Alt hvad han læste paa Blad ved Blad, i Rosen: „Kjærligheds-Billedbog“, det var en udødelig Digtning.

„Jeg er udødelig med den!“ sagde Rosen, „jeg er den Lykkeligste!“

Der var dog, i al den Pragt af Roser, een, som næsten sad skjult af de andre; tilfældigviis, heldigviis maaskee, den havde en Skavank, sad skjevt paa Stilken, og ved den ene Side svarede Bladene ikke til dem paa den modsatte Side; ja midt i Blomsten selv voxede frem ligesom et lille forkrøblet grønt Blad; det hænder med Roser!

„Stakkels Barn!" sagde Vinden, og kyssede den paa Kinden. Rosen troede det var en Hilsen, en Hyldest; den havde en Fornemmelse af, at den var lidt anderledes skabt, end de andre Roser, og at der voxede den et grønt Blad ud af dens Indvendige, og det betragtede den som en Udmærkelse. Der fløi en Sommerfugl ned paa den og kyssede dens Blade, det var en Frier; hun lod ham flyve igjen. Der kom en voldsom stor Græshoppe; den satte sig rigtignok paa en anden Rose, gned i Forelskelse sit Skinnebeen, det er Kjærlighedstegnet hos Græshopperne; Rosen, den sad paa, forstod det ikke, men det gjorde Rosen med Udmærkelsen, det grønne forkrøblede Blad, thi paa hende saae Græshoppen med Øine, som sagde: „Jeg kunde spise Dig af bare Kjærlighed!" og yderligere kan aldrig Kjærligheden gaae: den Ene gaaer op i den Anden! Men Rosen vilde ikke gaae op i Springfyren. Nattergalen sang i den stjerneklare Nat.

„Det er alene for mig!" sagde Rosen med Skavanken eller Udmærkelsen. „Hvorfor skal jeg saaledes i Alt udmærkes fremfor alle mine Søstre! Hvorfor fik jeg dette Særegne, der gjør mig til den Lykkeligste?"

Da kom i Haven to cigarrygende Herrer; de talte om Roser og om Tobak: Roser skulle ikke kunne taale Røgen, de skifte Farve, blive grønne; det skulde prøves. De nænte ikke at tage en af de allerprægtigste Roser, de toge den med Skavanken.

„Hvilken ny Udmærkelse!" sagde den. „Jeg er overvættes lykkelig! Den Allerlykkeligste!"

Og den blev grøn i Bevidsthed og Tobaksrøg.

Een Rose, halvt Knop endnu, maaskee den skjønneste paa Træet, fik Hædersplads i Gartnerens konstbundne Bouquet; den blev bragt til Husets unge, bydende Herre, og kjørte med ham i Karreet; den sad som Skjønhedsblomst mellem andre Blomster og deiligt Grønt; den kom til Fest og Glands: Mænd og Qvinder sade saa pynteligt belyste af tusinde Lamper; Musiken klang; det var i Theatrets Lyshav; og da under den stormende Jubel den feirede unge Dandserinde svævede frem paa Scenen,

fløi Bouquet ved Bouquet som en Blomsterregn for hendes Fødder. Der faldt Bouquetten, hvori den deilige Rose sad som Ædelsteen; den følte hele sin navnløse Lykke, den Hæder og Glands, som den svævede ind i; og idet den berørte Gulvet, dandsede den med, den sprang, foer hen over Bræderne, knækket af sin Stilk, idet den faldt. Den kom ikke i den Hyldedes Hænder, den trillede om bag Coulissen, hvor en Maskinkarl tog den op, saae hvor smuk den var, hvor fuld af Duft den var, men Stilk var der ikke paa den. Saa puttede han den i sin Lomme, og da han om Aftenen kom hjem, fik den Plads i et Snapseglas og laae der paa Vandet hele Natten. I den tidlige Morgen blev den stillet foran Bedstemoder, der gammel og kraftløs sad i Læenestolen. Hun saae paa den afknækkede, deilige Rose, glædede sig ved den og dens Duft.

„Ja, Du kom ikke paa den rige, fine Frøkens Bord, men til den fattige, gamle Kone; dog her er Du som et heelt Rosentræ; hvor er Du deilig!“

Og hun saae med Barneglæde paa Blomsten, tænkte vist ogsaa paa sin egen længst henfarne friske Ungdomstid.

„Der var Hul paa Ruden,“ sagde Vinden, „jeg kom let derind, saae den gamle Kones ungdomslysende Øine og den afknækkede, deilige Rose i Snapseglasset. Den Lykkeligste af Alle! Jeg veed det! Jeg kan fortælle det!“

Hver Rose paa Træet i Haven havde sin Historie. Hver Rose troede og tænkte sig at være den Lykkeligste, og Troen gjør salig. Den sidste Rose var dog den Allerlykkeligste, meente den.

„Jeg overlevede dem Alle! Jeg er den Sidste, den Eneste, Moders kjæreste Barn!“

„Og jeg er Moderen for dem!“ sagde Rosenhækken.

„Jeg er det!“ sagde Solskinnet.

„Og jeg!“ sagde Vind og Veir.

„Hver har Deel i dem!“ sagde Vinden. „Og hver skal faae Deel af dem!“ og saa strøede Vinden dens

Blade ud over Hækken, hvor Dugdraaberne laae, hvor Solen skinnede. „Ogsaa jeg fik min Deel," sagde Vinden. „Jeg fik alle Rosernes Historie, som jeg vil fortælle ud i den vide Verden! Siig mig saa, hvem var den Lykkeligste af dem Alle? Ja, det maa Du sige, jeg har sagt nok!"

Dryaden.

Vi reise til Udstillingen i Paris.

Nu ere vi der! det var en Flugt, en Fart, aldeles uden Trolddom; vi gik med Damp i Fartøi og paa Landevei.

Vor Tid er Eventyrets Tid.

Vi ere midt i Paris, i et stort Hotel. Blomster pynte heelt op ad Trappen, bløde Tæpper hen over Trinene.

Vor Stue er hyggelig, Balcondøren staaer aaben ud til en stor Plads. Dernede boer Foraaret, det er kjørt til Paris, indtruffet paa samme Tid som vi, det er kommet i Skikkelse af et stort, ungt Kastanietræ, med nys udsprungne, fine Blade; hvor er det klædt i Foraars-Deilighed fremfor de andre Træer paa Pladsen! et af disse er aldeles gaaet ud af de levende Træers Tal, og ligger, rykket op med Rod, kastet hen over Jorden. Der, hvor det stod, skal nu det friske Kastanietræ plantes og groe.

Endnu har det Plads, høit stillet op, paa den tunge Vogn, der i denne Morgen bragte det til Paris, flere Mile borte fra, paa Landet. Der havde det staaet i Aaringer tæt ved en mægtig Eeg, og under den sad tidt den gamle velsignede Præst, der talte og fortalte for de lyttende Børn. Det unge Kastanietræ hørte med derpaa; Dryaden inde i, hun var jo Barn endnu, hun kunde

huske tilbage i Tiden, da Træet var saa lille, at det kun ragede lidt op over de høie Græsstraa og Bregner. De vare da saa store de kunde blive, men Træet voxte og tog til hvert Aar, drak Luft og Solskin, fik Dug og Regn og blev, som nødvendigt var, rusket og rystet af de stærke Vinde. Det hører til Opdragelsen.

Dryaden var glad ved sit Liv og sin Leven, ved Solskinnet og Fuglenes Sang, men dog gladest ved Menneskenes Stemme, hun forstod deres Tale ligesaa godt, som hun forstod Dyrenes.

Sommerfugle, Guldsmede og Fluer, ja, Alt hvad flyve kunde, aflagde Visit; sladdre gjorde de Allesammen: fortalte om Landsbyen, Viinmarken, Skoven, det gamle Slot med Parken, hvori var Canaler og Damme; dernede i Vandet boede ogsaa levende Væsner, der paa deres Maade kunde flyve fra Sted til Sted under Vandet, Væsner med Kundskab og Tænkning; de sagde ikke Noget, saa kloge vare de.

Og Svalen, der havde dukket ned i Vandet, fortalte om de smukke Guldfiske, om den fede Brasen, de tykke Suder og de gamle, mosgroede Karudser. Svalen gav en meget god Beskrivelse, men man seer dog bedre selv, sagde den; men hvor skulde nogensinde Dryaden faae de Væsner at see! hun maatte lade sig nøie med at kunne see ud over det deilige Landskab og fornemme den travle Menneskevirksomhed.

Deiligt var det, men deiligst dog, naar den gamle Præst stod her under Egen og fortalte om Frankrig, om Stordaad af Mænd og Qvinder, hvis Navne nævnedes i Beundring gjennem alle Tider.

Dryaden hørte om Hyrdepigen Jeanne d'Arc, om Charlotte Corday, hun hørte om ældgammel Tid, om Henrik den Fjerdes og Napoleon den Førstes Tid, og heelt op i Nutid om Dygtighed og Storhed; hun hørte Navne, i hvert var en Klang ind i Folkets Hjerte: Frankrig er Verdens-Landet, Snillets Jordbund med Frihedens Krater!

Landsbybørnene hørte andægtigt til, Dryaden ikke mindre; hun var Skolebarn med de Andre. Hun saae i de seilende Skyers Skikkelse Billed paa Billed af hvad hun havde hørt fortælle.

Skyhimlen var hendes Billedbog.

Hun følte sig saa lykkelig i det skjønne Frankrig, men havde dog en Følelse af at Fuglene, at hvert Dyr, der kunde flyve, vare langt mere begunstigede end hun. Selv Fluen kunde see sig om, vidt omkring, langt ud over Dryadens Synskreds.

Frankrig var saa udstrakt og herligt, men hun saae kun en lille Plet deraf; verdensvidt strakte Landet sig med Viinmarker, Skove og store Byer, og af alle disse var Paris den herligste, den mægtigste. Derhen kunde Fuglene naae, men aldrig hun.

Der var imellem Landsbyens Børn en lille Pige, saa pjaltet, saa fattig, men deilig at see paa; altid sang hun og loe hun, bandt røde Blomster i sit sorte Haar.

„Kom ikke til Paris!“ sagde den gamle Præst. „Stakkels Barn! kommer Du der, det bliver din Fordærv!“

Og dog gik hun derhen.

Dryaden tænkte tidt paa hende, de havde jo Begge samme Lyst og Længsel efter den store Stad.

Det blev Vaar, Sommer, Høst, Vinter; et Par Aar gik hen.

Dryadens Træ bar sine første Kastanieblomster, Fuglene qviddrede derom i det deilige Solskin. Da kom hen ad Veien en stadselig Vogn med en fornem Dame, selv kjørte hun de letspringende smukke Heste; en pyntet lille Jockey sad bag paa. Dryaden kjendte hende igjen, den gamle Præst kjendte hende igjen, rystede med Hovedet og sagde bedrøvet:

„Du kom derind! det blev din Fordærv, stakkels Mari!“

„Hun en Stakkel!“ tænkte Dryaden, „nei, hvilken Forvandling! hun er klædt op til Hertuginde! det blev hun i Fortryllelsens Stad. O var jeg dog der i al den

Glands og Pragt! den lyser selv op paa Skyerne i Natten, naar jeg seer derhen, hvor jeg veed at Byen findes."

Ja, derhen, mod den Kant saae Dryaden hver Aften, hver Nat. Hun saae den straalende Taage i Synskredsen; hun savnede den i den lyse, maaneklare Nat; hun savnede de seilende Skyer, der viste hende Billeder fra Stad og Historie.

Barnet griber efter sin Billedbog, Dryaden greb efter Skyverdenen, hendes Tankebog.

Den sommervarme, skyfrie Himmel var hende et tomt Blad, og nu i flere Dage havde hun kun seet et saadant.

Det var den varme Sommertid, med solhede Dage uden Luftning; hvert Blad, hver Blomst laae som i en Døs, Menneskene med.

Da løftede sig Skyer, og det i den Kant, hvor i Natten den straalende Taage forkyndte: her er Paris.

Skyerne løftede sig, formede sig som et heelt Bjergland, skøde sig frem gjennem Luften, ud over det hele Landskab, saa vidt Dryaden kunde øine.

Skyerne laae som sortblaae mægtige Klippeblokke Lag paa Lag høit i Luften. Lynstraalerne foer ud, „ogsaa de ere Gud Herrens Tjenere", havde den gamle Præst sagt. Og der kom et blaanende, blendende Lyn, et Lysblink, som var det Solen selv, der sprængte Klippeblokkene, Lynet slog ned og splintrede til Roden det gamle, mægtige Egetræ; dets Krone skiltes, Stammen skiltes, flækket faldt det, som bredte det sig ud for at omfavne Lysets Sendebud.

Ingen Malmkanoner mægte at runge gjennem Luft og over Land ved et Kongebarns Fødsel, som Tordendrønet her ved det gamle Egetræes Bortgang. Regnen strømmede ned, den forfriskende Vind luftede, Uveiret var forbi, der blev saa søndagsfestligt. Byens Folk samlede sig om den fældede gamle Eeg; den gamle Præst talte Hæders-Ord, en Maler tegnede Træet selv til blivende Minde.

„Alt farer hen!" sagde Dryaden, „farer hen, som Skyen, og kommer aldrig igjen!"

Den gamle Præst kom her ikke meer; Skoletaget var faldet, Lærerstolen borte. Børnene, de kom her ikke, men Efteraaret kom her, Vinteren kom her, men ogsaa Foraaret, og i al den vexlende Tid saae Dryaden hen mod den Kant hvor hver Aften og Nat, fjernt i Synskredsen, Paris lyste som en straalende Taage. Ud fra den fløi Locomotiv ved Locomotiv, det ene Banetog ved det andet, efter det andet, susende, brusende, og det paa alle Tider; ved Aften og Midnat, ved Morgen og hele den lyse Dag kom Togene, og fra hvert og ind i hvert stimlede det fra alle Verdens Lande med Mennesker; et nyt Verdens-Under havde kaldt dem til Paris.

Hvorledes aabenbarede sig dette Under?

„En Konstens og Industriens Pragtblomst," sagde de, „er skudt frem paa Marsmarkens planteløse Sand; en kæmpestor Solsikke, af hvis Blade man kan lære Geographi, Statistik, faae Oldermands Kundskab, løftes op i Konst og Poesi, kjende Landenes Størrelse og Storhed." — „En Eventyrblomst," sagde Andre, „en broget Lotusplante, der breder ud over Sandet sine grønne Blade, som Fløielstæpper, skudte frem i det tidlige Foraar, Sommertiden skal see den i al dens Pragt, Efteraarets Storme vil veire den hen, der bliver ei Blad eller Rod."

Udfor „Militair-Skolen" strækker sig Krigens Arena i Fredens Tid, Marken uden Græs og Straa, et Stykke Sandsteppe, skaaret ud af Afrikas Ørken, hvor Fata Morgana viser sine sælsomme Luftslotte og hængende Haver; paa Marsmarken stode de nu prægtigere, mere vidunderlige, thi de vare Virkelighed ved Snillet.

„Nutidens Aladdins Slot er reist!" lød det, „Dag for Dag, Time for Time udfolder det meer og meer sin rige Herlighed. Med Marmor og Farver prange de uendelige Haller. Mester „Blodløs" bevæger her sine Staal- og Jern-Lemmer i Maskinernes store Ring-Sal. Konstværker i Metal, i Steen, i Væyning forkynde det Aandens Liv, der rører sig i Verdens Lande; Billedsale,

Blomsterpragt, Alt hvad Aand og Haand kan skabe i Haandværkerens Værksted er her stillet til Skue; selv Oldtids Minder fra gamle Slotte og Tørvemoser have givet Møde.

Det overvældende store, brogede Skue maa gjøres smaat, trænges sammen til et Legetøi, for at kunne gjengives, opfattes og sees i Heelhed.

Marsmarken bar som et stort Julebord et Industriens og Konstens Aladdins Slot; og rundt om dette var stillet Nips fra alle Lande: Storheds Nips; hver Nation fik en Erindring om sit Hjem.

Her stod Ægyptens Kongeslot, her Ørkenlandets Karavanserai; Beduinen paa sin Kameel, kommende fra sit Solland, jog forbi; her bredte sig russiske Stalde med ildfulde, prægtige Heste fra Stepperne; det lille straatækkede, danske Bondehuus stod med sit Danebrogs Flag nær Gustav Vasas prægtigt i Træ skaarne Huus fra Dalarne; amerikanske Hytter, engelske Cottager, franske Pavilloner, Kiosker, Kirker og Theatre laae forunderligt strøede omkring, og mellem alt Dette, det friske grønne Græssvær, det klare, rindende Vand, blomstrende Buske, sjeldne Træer, Glashuse, hvor man maatte troe sig i de tropiske Skove; hele Rosenhaver, som hentede fra Damascus, prangede under Tag; hvilke Farver, hvilken Duft!

Drypsteenshuler, konstigt gjorte, omsluttende ferske og salte Vande, frembød Skuet af Fiskenes Rige; man stod nede paa Havsens Bund mellem Fiske og Polyper.

Alt dette, sagde de, bærer og frembyder nu Marsmarken, og hen over dette store, rigtdækkede Festbord bevæger sig som travle Myresværme den hele Menneskevrimmel, tilfods eller trukket i smaa Vogne, alle Been udholde ikke en saa trættende Vandring.

Herud, fra den tidlige Morgen til den sildige Aften, komme de. Dampskib ved Dampskib, overfyldt af Mennesker, glider ned ad Seinen, Vognmængden er ideligt i Tiltagende, Folkeskaren tilfods og tilhest er i Tiltagende, Sporvogne og Omnibusser ere proppede, stoppede og

garnerede med Mennesker, alle disse Strømninger bevæge sig mod eet Maal: „Pariser-Udstillingen!“ Alle Indgangene prange med Frankrigs Flag, rundt om Landenes Basar-Bygning vifte alle Nationers Faner; det suser og summer fra Maskinernes Hal, Klokkespil klinge i Melodi ned fra Taarnene, Orgelet spiller derinde i Kirkerne; hæse, snøvlende Sange blande sig deri fra Østerlændernes Cafeer. Det er som et babelsk Rige, et babelsk Tungemaal, et Verdens Under.

Tilvisse saaledes var det, saaledes lød Efterretningerne derom, hvo hørte det ikke? Dryaden vidste Alt, hvad her er sagt om „det nye Under“ i Byernes By.

„Flyv, I Fugle! flyv hen at see, kom igjen og fortæl!“ var Dryadens Bøn.

Længselen svulmede til Ønske, blev Livstanke — og da: i den stille, tause Nat, Fuldmaanen skinnede, da fløi ud fra dens Skive, saae Dryaden, en Gnist, der faldt, lyste som et Stjerneskud, og foran Træet, hvis Grene bævede som ved et Stormkast, stod en mægtig, lysende Skikkelse; den talte i Toner saa bløde og dertil stærke som Dommedags-Basunen, der kysser til Liv og kalder til Dom.

„Du skal komme derind i Fortryllelsens Stad, Du skal der fæste Rod, fornemme de susende Strømninger, Luften og Solskinnet der. Men din Levetid vil da forkortes, den Række af Aaringer, som ventede Dig her ude i det Frie, tæres sammen derinde til en ringe Sum af Aar. Stakkels Dryade, det bliver din Fordærv! din Længsel vil voxe, din Higen, dit Forlangende blive stærkere! Træet selv vil være Dig et Fængsel, Du vil forlade dit Hylster, forlade din Natur, flyve ud og blande Dig mellem Menneskene, og da ere dine Aar svundne ind til Døgnfluens halve Levetid, en eneste Nat kun; dit Liv pustes ud, Træets Blade visne og veire hen, komme aldrig igjen.“

Saa klang det, saa sang det, og Lysningen svandt, men ikke Dryadens Længsel og Lyst; hun bævede i Forventning, i vild Fornemmelses Feber.

„Jeg kommer derhen til Byernes By!" jublede hun, „Livet begynder, svulmer som Skyen, Ingen veed, hvor den farer hen."

I Daggry, da Maanen blev bleg og Skyerne røde, slog Opfyldelsens Time, Løftets Ord bleve løste.

Der kom Folk med Spade og Stænger; de gravede rundt om Træets Rod, dybt ned, ind under det; der kjørte frem en Vogn, trukket af Heste, Træet med Rødder og den Jordklump, de holdt om, blev løftet, omsvøbt med Sivmaatter, en heel varm Fodpose, og saa blev det sat paa Vognen, bundet fast, det skulde paa Reise, til Paris, groe og blive der i Frankrigs Storheds Stad, Byernes By.

Kastanietræets Grene og Blade bævede i Bevægelsens første Øieblik, Dryaden bævede i Forventningens Vellyst.

„Afsted! afsted!" klang i hvert Pulsslag. „Afsted! afsted!" klang det i bævende, hensvævende Ord. Dryaden glemte at sige Levvel til sin Hjemstavns Egn, til de svaiende Græsstraa og de uskyldige Gaaseurter, der havde seet op til hende som til en stor Dame i Vor Herres Urtegaard, en ung Prindsesse, der legede Hyrdinde her ude i det Frie.

Kastanietræet var paa Vognen, det nikkede med sine Grene, „lev vel" eller „afsted", Dryaden vidste det ikke, hun tænkte paa, hun drømte om det vidunderlige Nye, og dog saa Kjendte, der skulde rulle op. Intet Barnehjerte i uskyldig Glæde, intet Sandselighedens Blod har mere tankeopfyldt end som hun begyndt Reisen til Paris.

„Lev vel!" blev „afsted! afsted!"

Vognhjulene dreiede, det Fjerne blev nær, lagt bagved; Egnen vexlede som Skyerne vexle; nye Viinmarker, Skove, Landsbyer, Villaer og Haver skøde op, kom frem, rullede ud. Kastanietræet bevægede sig fremad, Dryaden fremad med det. Locomotiv ved Locomotiv bruste tæt forbi hinanden, krydsede hinanden; Locomo-

tiverne sendte Skyer, der formede Skikkelser, som fortalte om Paris, de kom fra, derhen hvor Dryaden skulde.

Alt rundt om vidste og maatte jo forstaae, hvorhen hendes Vei gik; hun syntes, at hvert Træ, hun kom forbi, strakte sine Grene ud mod hende og bad: „Tag mig med! tag mig med!“ I hvert Træ var jo ogsaa en længselsfyldt Dryade.

Hvilken Vexel! hvilken Flugt! Det var, som Husene skøde op af Jorden, flere og flere, tættere og tættere. Skorstenene løftede sig som Blomsterpotter, stillede paa hinanden og Side om Side hen ad Tagene; store Indskrifter med alenlange Bogstaver, malede Skikkelser op ad Væggene fra Grundstykket til Gesimsen skinnede frem.

„Hvor begynder Paris, og naar er jeg derinde?“ spurgte Dryaden sig selv. Menneskevrimlen voxede, Tummel og Travlhed tog til, Vogn fulgte Vogn, Gaaende fulgte Ridende, og rundt om Boutik ved Boutik, Musik, Sang, Skrig, Tale.

Dryaden i sit Træ var midt inde i Paris.

Den store, tunge Vogn holdt stille paa en lille Plads beplantet med Træer, omgivet af høie Huse, hvor hvert Vindue havde sin Balcon; Folk saae deroppe fra ned paa det unge, friske Kastanietræ, som kom tilkjørende og nu skulde plantes her i Stedet for det udgaaede, oprykkede Træ, der laae hen over Jorden. Folk stode stille paa Pladsen og saae med Smiil og Fornøielse paa det Foraarsgrønne; de ældre Træer, endnu kun i Knop, hilsede med susende Grene „velkommen! velkommen!“ og Springvandet, der kastede sine Straaler i Veiret og lod dem pladske i den brede Kumme, lod Vinden bære Draaber over paa det nys komne Træ, som vilde det byde det en Velkomstdrik.

Dryaden fornam, at dens Træ løftedes fra Vognen og at det blev stillet paa dets Fremtids Plads. Træets Rødder skjultes i Jorden, frisk Grønsvær blev lagt oven over; blomstrende Buske og Urtepotter med Blomster bleve som Træet plantede; her blev en heel Haveplet, midt paa Pladsen. Det udgaaede, oprykkede Træ, dræbt

herinde af Gasluft, Madluft og hele den planteqvælende Byluft, blev lagt paa Vognen og kjørt bort. Folkestimlen saae derpaa, Børn og Gamle sad paa Bænken i det Grønne og saae op imellem det nys plantede Træes Blade. Og vi, som fortælle derom, stod paa Altanen, saae ned i det unge Foraar ude fra den friske Landluft, og sagde som den gamle Præst vilde have sagt: „Stakkels Dryade!"

„Lyksalig er jeg, lyksalig!" sagde Dryaden, „og dog, jeg kan ikke ret gribe det, ikke udsige, hvad jeg fornemmer; Alt er som jeg tænker det! og dog ikke som jeg tænkte det!"

Husene stode saa høie, saa nær paa; Solen skinnede kun ret paa een Væg, og den var beklistret med Opslag og Placater, hvor Folk stode stille og gjorde Trængsel. Vogne joge forbi, lette og tunge; Omnibusser, disse overfyldte, kjørende Huse, toge Fart, Ridende joge afsted, Karrer og Lystvogne forlangte samme Ret. Vilde dog, tænkte Dryaden, ikke ogsaa snart de høitgroede Huse, der stode saa nær, flytte sig afsted, forandre Skikkelse som Himlens Skyer kunne, glide til Side, at hun kunde see ind i Paris, ud over den. Notre-Dame maatte vise sig, Vendome-Søilen og Underværket, det, som havde kaldt og kaldte de mange Fremmede herhid.

Husene rørte sig ikke af Stedet.

Det var Dag endnu, da Lygterne tændtes, Gasstraalerne lyste ud fra Boutikerne, lyste op imellem Træets Grene; det var som et Sommersolskin. Stjernerne oven over kom frem, de samme, Dryaden havde seet i sin Hjemstavn; hun troede at fornemme en Luftning derfra, saa reen og mild. Hun følte sig løftet, styrket, fornam en Seekraft heelt ud igjennem hvert af Træets Blade, Fornemmelse i Roddernes yderste Spidse. Hun følte sig i den levende Menneske-Verden, seet paa af milde Øine; rundt om var Tummel og Toner, Farver og Lys.

Fra Sidegaden klang blæsende Instrumenter og Lire-

kassers dandsevækkende Melodier. Ja, til Dands, til Dands! til Glæde og Livsnyden lød det.

Det var en Musik, saa Mennesker, Heste, Vogne, Træer og Huse maatte dandse derved, om de kunde dandse. Der løftede sig en Beruselses Glæde i Dryadens Bryst.

„Hvor livsaligt og deiligt!" jublede hun. „Jeg er i Paris!"

Den Dag som kom, den Nat som fulgte, og atter det næste Døgn frembød samme Skue, samme Færdsel, samme Liv, vexlende og dog altid det Samme.

„Nu kjender jeg hvert Træ, hver Blomst herinde paa Pladsen! jeg kjender hvert Huus, Balcon og Boutik her hvor jeg er stillet i den lille indknebne Krog, der skjuler for mig den mægtige, store Stad. Hvor er Triumphbuerne, Boulevarderne og Verdens-Underværket? Intet af alt Dette seer jeg? Stænget som i et Buur staaer jeg mellem de høie Huse, som jeg nu kan udenad med deres Indskrifter, Placater, Skilte, alt det Oversmørelses Mundgodt som ikke smager mig meer. Hvor er dog alt Det, jeg hørte om, veed om, længtes efter og hvorfor jeg vilde hertil? Hvad har jeg grebet, vundet, fundet! jeg længes som før, jeg fornemmer et Liv, jeg maa gribe og leve i! jeg maa i de Levendes Række! tumle mig der, flyve som Fuglene, see og fornemme, blive heelt Menneske, gribe et halvt Livsdøgn for Aaringers Leven i Hverdags Træthed og Kjedsommelighed, hvor jeg sygner, synker, falder som Engens Taage og forsvinder. Skinne vil jeg som Skyen, skinne i Livsens Sol, see ud over det Hele som Skyen, fare hen som den, Ingen veed hvorhen!"

Det var Dryadens Suk, det løftede sig i Bøn:

„Tag mine Leveaar, giv mig Halvparten af Døgnfluens Liv! løs mig af mit Fængsel, giv mig Menneskeliv, Menneskelykke en kort Stund, kun denne eneste Nat om det saa maa være, og straf mig saa kun for mit

dristige Livsmod, min Livsens Længsel! slet mig ud, lad mit Hylster, det friske unge Træ da visne, fældes, blive Aske, veire hen i Vinden!“

Det susede i Træets Grene, der kom en kildrende Fornemmelse, en Skjælven i hvert Blad, som rislede en Ild igjennem det eller ud derfra, der gik et Stormkast gjennem Træets Krone, og midt i denne løftede sig en Qvindeskikkelse, Dryaden selv. I samme Nu sad hun under de gasbestraalede, bladfulde Grene, ung og deilig, som stakkels Mari, til hvem der blev sagt: „den store Stad bliver din Fordærv!“

Dryaden sad ved Træets Fod, ved sin Huusdør, den hun havde lukket og bortkastet Nøglen til. Saa ung, saa deilig! Stjernerne saae hende, Stjernerne blinkede, Gaslamperne saae hende, straalede, vinkede! hvor var hun slank og dog saa fast, et Barn og dog fuldvoxen Jomfru. Hendes Klædning var silkefiin, grøn som de udfoldede friske Blade i Træets Krone; i hendes nødbrune Haar hang en halvudsprungen Kastanieblomst; Foraarets Gudinde lignede hun.

Kun eet kort Minut sad hun ubevægelig stille, saa sprang hun op, og med en Flugt som Gazellens foer hun fra Stedet, var om Hjørnet; hun løb, hun sprang, som Blinket fra et Speil, der bæres i Solskinnet, Blinket der ved hver Bevægelse kastes snart her, snart der; og havde man seet nøie til og kunnet see hvad der var at see, hvor vidunderligt! paa hvert Sted hvor hun dvælede et Øieblik, forvandledes hendes Klædning, hendes Skikkelse, efter det Steds Egenhed, det Huus, hvis Lampe belyste hende.

Hun naaede Boulevarden; her strømmede et Lyshav fra Gasflammer i Lanterner, Boutiker og Cafeer. Her stod i Række Træer, unge og slanke, hver gjemte sin Dryade for Straalerne af det konstige Sollys. Det hele uendeligt lange Fortog var som en eneste stor Selskabssal; her stod dækkede Borde med alle Slags For-

friskninger, Champagne, Chartreuse, ned til Kaffe og Øl. Her var Udstilling af Blomster, af Billeder, Statuer, Bøger og brogede Stoffer.

Fra Stimlen under de høie Huse saae hun ud over den skrækindjagende Strøm midt udenfor Træernes Række; der bølgede en Flod af rullende Vogne, Cabrioletter, Karreeter, Omnibusser, Droschker, ridende Herrer og opmarscherende Regimenter. Det gjaldt Liv og Lemmer at krydse over til den modsatte Bred. Nu lyste Blaalys, nu var Gaslyset det Raadende, pludselig steg en Raket, hvorfra, hvorhen?

Tilvisse, det var Verdensbyens store Landevei!

Her klang italienske, bløde Melodier, der spanske Sange, ledsagede af Castagnetternes Slag, men stærkest, overbrusende det Hele, lød Minutets Spilledaase-Melodier, den kildrende Cancan-Musik, som Orpheus ikke kjendte og som aldrig var hørt af den skjønne Helene, selv Hjulbøren maatte dandse paa sit ene Hjul, om den mægtede at dandse. Dryaden dandsede, svævede, fløi, vexlende i Farver som Colibrien i Sollys, hvert Huus og dets Verden derinde gav Reflexen.

Som den straalende Lotusblomst, reven løs fra sin Rod, føres af Strømmen og paa dens Hvirvler, drev hun afsted, og hvor hun standsede, var hun atter en ny Skikkelse, derfor mægtede Ingen at følge, gjenkjende og beskue hende.

Som Skybilleder fløi Alt hende forbi, Ansigt ved Ansigt, men ikke et eneste kjendte hun, ikke saae hun en Skikkelse fra sin Hjemstavn. Der lyste i hendes Tanke to straalende Øine: hun tænkte paa Mari, stakkels Mari! det pjaltede, glade Barn med den røde Blomst i det sorte Haar. Hun var jo i Verdens-Byen, rig, straalende, som da hun kjørte forbi Præstens Huus, Dryadens Træ og den gamle Eeg.

Her var hun tilvisse i den døvende Larm, maaskee nys stegen ud af den tøvende, pragtfulde Karm; prægtige Vogne holdt her med galonerede Kudske og silkestrømpede Tjenere. Herskabet, som steg ud, vare alle Qvinder,

rigtklædte Damer. De gik gjennem de aabne Gitterporte op ad den høie, brede Trappe, der førte til en Bygning med marmorhvide Søiler. Var dette maaskee „Verdens-Underværket“. Der var vist Mari!

„Sancta Maria!“ sang de derinde, Røgelseduft bølgede frem under de høie, malede og forgyldte Buer, hvor Halvmørke hvilede.

Det var Magdalenekirken.

Sortklædte, i de kosteligste Stoffer, syede efter sidste og høieste Mode, skred her hen over det blanke Gulv den fornemme, qvindelige Verden. Vaabenet stod i Sølvspænderne paa den i Fløiel indbundne Bønnebog og paa det stærkt parfumerede, fine Lommetørklæde med de kostbare Brüsseler Kniplinger. Nogle af Qvinderne knælede i stille Bøn foran Altrene, Andre søgte Skriftestolene.

Dryaden følte en Uro, en Angest, som var hun traadt ind et Sted, hun ikke turde betræde. Her var Taushedens Hjem, Hemmelighedernes Storhal; Alt blev hvisket og lydløst betroet.

Dryaden saae sig selv formummet i Silke og Slør, lignende i Skikkelse de andre Rigdoms- og Høibyrds-Qvinder; mon hver af dem var et Længselens Barn som hun?

Der lød et Suk, saa smerteligt dybt; kom det fra Skriftestolens Krog eller fra Dryadens Bryst? Hun drog Sløret tættere om sig. Hun aandede Kirkerøgelse og ikke den friske Luft. Her var ikke Stedet for hendes Længsel.

Afsted! afsted, i Flugt uden Hvile! Døgnfluen har ikke Hvile, dens Flyven er Liv.

Hun var igjen derude under straalende Gascandelabrer ved pragtfulde Vandspring. „Alle Vandstrømmene mægte dog ikke at afskylle det uskyldige Blod, som her er udgydt.“

De Ord bleve sagt.

Her stod fremmede Folk, de talte høit og levende,

som Ingen vovede det i Hemmelighedernes store Høisal, hvorfra Dryaden kom.

En stor Steenplade blev dreiet, løftet; hun forstod det ikke; hun saae den aabne Nedgang til Jorddybet; der stege de ned fra den stjerneklare Luft, fra de solstraalende Gasflammer, fra alt det levende Liv.

„Jeg har Angest for det!“ sagde en af Qvinderne, her stod; „jeg tør ikke stige ned! bryder mig heller ikke om at see den Herlighed der! bliv hos mig!“

„Og reise hjem,“ sagde Manden, „tage fra Paris uden at have seet det Mærkeligste, det egentlige Nutids Underværk, blevet til ved en eneste Mands Kløgt og Villie!“

„Jeg gaaer ikke derned,“ var Svaret.

„Nutids Underværk,“ blev der sagt. Dryaden hørte det, forstod det; Maalet for hendes største Længsel var naaet, og her var Indgangen, ned i Dybet, under Paris; det havde hun ikke tænkt sig, men nu hørte hun det, saae de Fremmede stige ned, og hun fulgte med.

Trappen var af støbt Jern, skrueformet, bred og beqvem. En Lampe lyste dernede og dybere atter een.

De stode i en Labyrinth af uendelig lange, krydsende Haller og Buegange: alle Paris's Gader og Stræder vare her at see, som i et mat Speilbilled, Navnene vare at læse, hvert Huus oven over havde her sit Nummer, sin Rod, der skød ned under de folketomme, macadamiserede Fortoge, som klemmede sig om en bred Canal med et fremad væltende Dynd. Høiere førtes hen ad Buer det friske, rindende Vand, og øverst hang, som et Net, Gasrør, Telegraphtraade. Lamper lyste i Afstand, som Gjenskins Billeder fra Verdensbyen der oven over. Af og til hørtes en buldrende Rumlen deroppe, det var tunge Vogne, som kjørte over Nedgangs-Broerne.

Hvor var Dryaden?

Du har hørt om Katakomberne; de ere kun forsvindende Strøg i denne nye, underjordiske Verden, Nutids-Underet: Kloakerne under Paris. Her stod

Dryaden og ikke ude i Verdens-Udstillingen paa Marsmarken.

Udraab af Forundring, Beundring og Erkjendelse hørte hun.

„Hernede fra," blev der sagt, „groer nu Sundhed og Leveaar op til Tusinder og Tusinder deroppe! vor Tid er Fremskridtets Tid med al dens Velsignelse."

Det var Menneskers Mening, Menneskers Tale, men ikke de Skabningers, som byggede, boede og vare fødte her, Rotterne; de pebe fra Revnen i et Stykke gammel Muur, saa lydeligt, tydeligt og forstaaeligt for Dryaden.

En stor, gammel Han-Rotte, med afbidt Hale, peb gjennemtrængelig sin Fornemmelse, Beklemmelse og eneste rigtige Mening, og Familien gav den Medhold i hvert et Ord.

„Mig qvalmer det Miau, det Menneske-Miau, den Uvidenhedens Tale! Jo nu er her deiligt, med Gas og Petroleum! jeg æder ikke det Slags. Her er blevet saa fiint og saa lyst, at man sidder og skammer sig over sig selv og veed ikke hvorfor man skammer sig. Gid at vi levede i Tællelysenes Tid! den ligger da ikke saa langt tilbage! Det var en romantisk Tid, som man kalder det."

„Hvad er det Du fortæller?" spurgte Dryaden. „Jeg saae Dig ikke før. Hvad taler Du om?"

„De deilige gamle Dage!" sagde Rotten, „Oldefader- og Oldemoder-Rottes yndelige Tid! i den var det en Storsag at komme herned. Det var en Rotterede anderledes end hele Paris! Pestmoder boede hernede; hun dræbte Mennesker, men aldrig Rotter. Røvere og Smuglere trak frit deres Veir hernede. Her var Tilflugtssted for de interessanteste Personligheder, som nu kun sees paa Melodram-Theatrene oven over. Romantikens Tid er forbi ogsaa i vor Rotterede; vi har faaet frisk Luft hernede og Petroleum."

Saaledes peb Rotten! peb ad den nye Tid, til Ære for den gamle med Pestmoder.

Der holdt en Vogn, et Slags aaben Omnibus, med

smaa, raske Heste for; Selskabet satte sig op, foer afsted ad Boulevard Sebastopol, den under Jorden, lige oven over strakte sig den kjendte menneskefyldte oppe i Paris.

Vognen forsvandt i Halvmørket, Dryaden forsvandt, løftet op i Gasflammernes Lysning i det friske Frie; der, og ikke nede i de krydsende Hvælvinger og deres dæmpede Luft, kunde Underet findes, Verdens-Underet, det, hun søgte i sin korte Levenat; det maatte straale stærkere end alle Gasflammerne heroppe, stærkere end Maanen, som nu gled frem.

Ja, tilvisse! og hun saae det hist henne, det straalede foran hende, det blinkede, vinkede, som Venusstjernen paa Himlen.

Hun saae en Straaleport aaben ind til en lille Have, fyldt med Lys og Dandsemelodier. Gasblus skinnede der som Rabat om smaa stille Søer og Damme, hvor Vandplanter, konstigtgjorte, klippede af Blikplader, bøiede og malede, prangede i al den Lysning og kastede alenhøit Vandstraalen ud af deres Bæger. Skjønne Grædepile, virkelige Foraarets Grædepile sænkede deres friske Grene som et grønt gjennemsigtigt og dog skjulende Slør. Her mellem Buskene brændte et Baal, dets røde Skin lyste hen over smaa, halvdunkle, tause Løvhytter, gjennembrusede af Toner, en Musik, kildrende i Øret, daarende, lokkende, jagende Blodet gjennem Menneskenes Lemmer.

Unge Qvinder saae hun, smukke, festklædte, med Troskyldighedens Smiil, Ungdommens lette, leende Sind, en „Mari“, med Rose i Haaret, men uden Vogn og Jockey. Hvor bølgede de om, hvor svang de sig i vilde Dandse! hvad var op, hvad var ned? Som bidt af Tarantelen sprang de, loe de, smilede de, lyksaligt glade til at omfavne hele Verden.

Dryaden følte sig reven med i Dandsen. Om hendes lille, fine Fod sluttede sig Silkestøvlen, kastaniebruun som Baandet, der fra hendes Haar flagrede ned

over den ubedækkede Skulder. Den silkegrønne Kjole bølgede i store Folder, men skjulte ikke det smukt formede Been med den nydelige Fod, der syntes at ville skrive Trylle-Cirkel i Luften foran den dandsende Ungersvends Hoved.

Var hun i Armidas Tryllehave? Hvad kaldtes Stedet?

Navnet lyste udenfor i Gasflammer:

«Mabille».

Toner og Haandklap, Raketter og rislende Vande knaldede med Champagnen herinde, Dandsen var bacchantisk vild, og over det Hele seilede Maanen, lidt skjev i Ansigtet vel. Himlen var uden Skyer, klar og reen, man troede at see ind i Himlen fra Mabille.

En fortærende kildrende Livslyst gjennembævede Dryaden, det var som en Opiums-Ruus.

Hendes Øine talte, Læberne talte, men Ordene hørtes ikke for Klangen af Fløiter og Violiner. Hendes Dandser hviskede hende Ord i Øret, de bølgede i Tact af Cancanen; hun forstod dem ikke, vi forstaae dem ikke. Han strakte sine Arme ud mod hende, om hende, og omslyngede kun den gjennemsigtige, gasfyldte Luft.

Dryaden blev baaren af Luftstrømmen, som Vinden bærer et Rosenblad. I Høiden foran sig saae hun en Flamme, et blinkende Blus, høit paa et Taarn. Fyret skinnede fra hendes Længslers Maal, skinnede fra det røde Fyrtaarn paa Marsmarkens „Fata Morgana“, derhen blev hun baaren af Foraars-Vinden. Taarnet omkredsede hun; Arbeiderne troede, det var en Sommerfugl, de saae dale ned, for at døe i sin altfor tidlige Ankomst.

Maanen lyste, Gasblus og Lanterner lyste i de store Haller og i de omstrøede „Alverdens Bygninger“, lyste hen over de Grønsværs Høider og de ved Menneskekløgt lavede Klippestykker, hvor Vandfald styrtede

ved „Mester Blodløs's“ Kraft. Havdybets Huler og Ferskvandets Dybder, Fiskenes Rige aabnede sig her, man var paa Bunden i det dybe Kjær, man var nede i Havet, i Glas-Dykkerklokke. Vandet trykkede mod de tykke Glasvægge uden om og oven over. Polyperne, favnelange, smidige, aalebugtende, bævende, levende Tarme, Arme, grebe fat, løftede sig, groede fast til Havbunden.

En stor Flynder laae betænksom nærved, bredte sig forresten magelig, behagelig; Krabben kravlede som en uhyre Edderkop hen over den, mens Reierne svang sig med en Flugt, en Hast, som vare de Havets Møl og Sommerfugle.

I det ferske Vand voxte Aakander, Siv og Brudelys. Guldfiskene havde stillet sig i Geled som røde Køer paa Marken, alle med Hovederne i samme Retning for at faae Strømmen ind i Gabet. Tykke, fede Suder gloede med dumme Øine mod Glasvæggene; de vidste, at de vare paa Pariser-Udstillingen; de vidste, at de i Tønder, fyldte med Vand, havde gjort den temmelig besværlige Reise herhen, vare paa Jernbanen blevne landsyge, som Menneskene blive søsyge paa Havet. De vare komne for at see Udstillingen, og saae den fra deres egen Ferskvands- eller Saltvands- Loge, saae Menneskevrimlen, der bevægede sig forbi fra Morgen til Aften. Alle Verdens Lande havde sendt og udstillet deres Mennesker, for at de gamle Suder og Brasener, de vevre Aborrer og mosgroede Karper skulde see disse Skabninger og give deres Menings-Betænkning over det Slags.

„Det er et Skældyr!“ sagde en mudret lille Skalle. „De skifte Skæl to, tre Gange om Dagen, og give Mundlyd, Tale kaldes det. Vi skifte ikke, og gjøre os forstaaelige paa en lettere Maade: Bevægelse i Mundvigerne og Gloen med Øinene! Vi have Meget forud for Menneskene!“

„Svømme have de dog lært,“ sagde en lille Ferskvandsfisk; „jeg er fra den store Indsø; der gaae i den hede Tid Menneskene i Vandet, men først lægge de Skællene, saa svømme de. Frøerne have lært dem det,

Bagbeens Stød og Forbeens Roening, de holde det ikke længe ud. De ville ligne os, men det naaes ikke! Stakkels Menneske!"

Og Fiskene gloede; de troede, at hele Menneske-Brimlen, de havde seet i det stærke Dagslys, bevægede sig her endnu; ja, de vare forvissede om at see endnu de samme Skikkelser, af hvem de saa at sige først vare slaaede paa Opfattelses-Nerverne.

En lille Aborre, med smukt tigret Skind og misundelsesværdig Rundryg, forsikkrede, at „Menneskemuddet" var der endnu, han saae det.

„Jeg seer det ogsaa, seer det saa tydeligt!" sagde en guulsotgylden Suder, „jeg seer tydeligt den smukke, velskabte Menneskeskikkelse, „høibenet Frue", eller hvad det nu var, de kaldte hende, hun havde vor Mundvig og Gloe-Øine, to Balloner bagpaa og nedslaaet Paraply fortil, stort Andemads-Paahæng, Dingel og Dangel. Hun skulde lægge det Hele af, gaae som vi, efter Skabelsens Givelse, og hun vilde see ud som en hæderlig Suder, saavidt Menneskene kunne det."

„Hvor blev han af, han i Snøren, Han-Mennesket, de trak?"

„Han kjørte i Stolevogn, sad med Papir, Blæk og Pen, skrev al Ting op, skrev al Ting ned. Hvad betød han? de kaldte ham Referent!"

„Han kjører der endnu!" sagde en mosgroet, jomfruelig Karudse med Verdens Prøvelse i Qværken, saa at hun var hæs deraf; hun havde en Gang slugt en Fiskekrog og svømmede endnu taalmodig om med den i Halsen.

„Referent", sagde hun, „det er fiskeligt, forstaaeligt talt, et Slags Blæksprutte mellem Menneskene."

Saa talte Fiskene paa deres Maade. Men midt i den konstreiste, vandbærende Grotte løde Hammerslag og Sang af Arbeidsfolkene, de maatte tage Natten med for at Alt snart kunde være fuldført. De sang i Dryadens Sommernats-Drøm, selv stod hun herinde for igjen at flyve og forsvinde.

„Det er Guldfiskene!“ sagde hun og nikkede til dem. „Saa fik jeg Eder dog at see! ja, jeg kjender Eder! Jeg har kjendt Eder længe! Svalen har fortalt mig om Eder i vor Hjemstavns Egn. Hvor ere I smukke, skinnende, yndige! jeg kunde kysse Eder Hver og Een! jeg kjender ogsaa de Andre! det er vist den fede Karudse, denne der den lækkre Brasen og her de gamle, mosgroede Karper! Jeg kjender Eder! I kjende ikke mig.“

Fiskene gloede, forstode ikke et eneste Ord, de saae ud i det dæmrende Lys.

Dryaden var der ikke mere, hun stod i det Frie, hvor Verdens-„Underblomsten“ gav sin Duft fra de forskjellige Lande, fra Rugbrøds-Landet, Klipfisk-Kysten, Ruslæderets Rige, Eau de Colognens Flodbred og Rosenoliens Østerland.

Naar efter en Balnat vi halv vaagne kjøre hjem, klinger endnu tydeligt gjennem vort Øre Melodierne, vi hørte, vi kunne synge dem hver og een. Og som i den Dræbtes Øie det sidste Blik af hvad Øiet saae, skal endnu photographisk blive der en Tid, saaledes var endnu her i Natten Dagslivets Tummel og Skin, det var ikke hensuset, ikke slukket; Dryaden fornam det, og vidste: saaledes bruser det fort, den Dag i Morgen.

Dryaden stod mellem de duftende Roser, troede at kjende dem fra sin Hjemstavns Egn. Roser fra Slotsparken og fra Præstens Have. Ogsaa den røde Granatblomst saae hun her; en saadan havde Mari baaret i sit kulsorte Haar.

Minder fra Barndoms-Hjemmet ude paa Landet blinkede ind i hendes Tanker; Skuet rundt om drak hun ind med Øinenes Begjer, medens Feber-Uro fyldte hende, førte hende gjennem de vidunderlige Sale.

Hun følte sig træt og denne Træthed tog til. Hun havde en Trang efter at udhvile sig paa de bløde, udbredte, østerlandske Hynder og Tæpper herinde, eller helde sig med Grædepilen ned mod det klare Vand og dukke sig deri.

Men Døgnfluen har ikke Hvile. Døgnet var om Minuter til Ende.

Hendes Tanker skjælvede, hendes Lemmer skjælvede, hun segnede ned i Græsset ved det rislende Vand.

„Du springer fra Jorden med varigt Liv!" sagde hun, „lædsk min Tunge, giv mig Vederqvægelse!"

„Jeg er ikke det levende Væld!" svarede Vandet. „Jeg springer ved Maskine."

„Giv mig af din Friskhed, du grønne Græs," bad Dryaden. „Giv mig en af de duftende Blomster!"

„Vi døe, naar vi rives løs!" svarede Straa og Blomster.

„Kys mig, du friske Luftstrøm! Kun et eneste Livs-Kys!"

„Snart kysser Solen Skyerne røde!" sagde Vinden, „og da er Du blandt de Døde, faret hen, som al Herligheden her farer hen før Aaret er omme, og jeg kan igjen lege med det lette, løse Sand paa Pladsen her, blæse Støv hen over Jorden, Støv i Luften, Støv! Alt kun Støv!"

Dryaden følte en Angest, som Qvinden, der i Badet har overskaaret Pulsaaren og forbløder, men i sin Forbløden ønsker endnu at leve. Hun løftede sig, kom nogle Skridt frem og segnede igjen ned foran en lille Kirke. Porten stod aaben, Lys brændte paa Alteret, Orgelet klang.

Hvilken Musik! saadanne Toner havde Dryaden aldrig hørt, og dog syntes hun i dem at høre kjendte Stemmer. De kom fra Hjertedybet af den hele Skabning. Hun troede at fornemme det gamle Egetræes Susen, hun troede at høre den gamle Præst tale om Stordaad, om berømmelige Navne, om hvad Guds Skab-

ning kunde mægte at give i Gave en kommende Tid, maatte give den, for selv derved at vinde blivende Liv.

Orgelets Toner svulmede og klang, talte i Sang:

„Din Længsel og Lyst rev Dig op med Rod fra din gudgivne Plads. Det blev din Fordærv, stakkels Dryade!"

Orgeltoner, bløde, blide, klang som i Graad, døde hen som i Graad.

Paa Himlen skinnede Skyerne røde. Vinden susede og sang: „Farer hen, I Døde, nu staaer Solen op!"

Den første Straale faldt paa Dryaden. Hendes Skikkelse skinnede vexlende i Farver, som Sæbeboblen, idet den brister, forsvinder og bliver en Draabe, en Taare, der falder til Jorden og forsvinder.

Stakkels Dryade! en Dugdraabe, kun en Taare, rundet, forsvundet!

Solen skinnede over Marsmarkens „Fata-Morgana", skinnede over det store Paris, over den lille Plads med Træer og det pladskende Springvand, mellem de høie Huse, hvor Kastanietræet stod, men med bøiede Grene, visne Blade, Træet, som endnu i Gaar løftede sig saa livsfriskt som Foraaret selv. Nu var det gaaet ud, sagde man, Dryaden var gaaet ud, faret hen som Skyen, Ingen veed hvorhen.

Der laae paa Jorden en henvisnet, knækket Kastanieblomst, Kirkens Vievand mægtede ikke at kalde den til Live. Menneskefod traadte den snart i Gruset.

Det er Altsammen skeet og oplevet.

Vi saae det selv, i Udstillings-Tiden i Paris 1867, i vor Tid, i Eventyrets store, vidunderlige Tid.

Hønse-Grethes Familie.

Hønse-Grethe var det eneste bosiddende Menneske i det nye, stadselige Huus, der var bygget for Hønsene og Ænderne paa Herregaarden; det stod, hvor den gamle, ridderlige Gaard havde staaet, med Taarn, takket Gavl, Voldgrav og Vindelbro. Tæt ved var et Vildnis af Træer og Buske; her havde Haven været, og strakt sig ned til en stor Sø, som nu var Mose. Raager, Krager og Alliker fløi med Skrig og Skraal hen over de gamle Træer, en mylrende Mængde Fugle; de mindskedes ikke, om man skød imellem dem, de toge snarere til. Man kunde høre dem lige ind i Hønsehuset, hvor Hønse-Grethe sad og Ællingerne løb hende over Træskoene. Hun kjendte hver Høne, hver And fra den krøb ud af Ægget, hun var stolt af sine Høns og sine Ænder, stolt af det stadselige Huus, der var bygget for dem. Reenlig og net var hendes lille Stue, det forlangte Herskabsfruen, hvem Hønsehuset hørte til; hun kom her tidt med fine, fornemme Gjester og fremviste „Hønsenes og Ændernes Caserne“, som hun kaldte det.

Der var baade Klædeskab og Lænestol, ja der var en Commode, og paa den stod opstillet en blank poleret Messingplade, hvori stod indgravet Ordet „Grubbe“, hvilket netop var Navnet paa den gamle, høiadelige Slægt, som havde boet her i Riddergaarden. Messingpladen var funden da man gravede her, og Degnen havde sagt at den ikke havde andet Værd, end at den var et gammelt Minde. Degnen vidste god Besked om Stedet og gammel Tid, han havde Lærdommen af Bøger; der laae saa Meget opskrevet i hans Bordskuffe. Han havde stor Videnskab om de gamle Tider; dog den ældste Krage vidste maaskee Mere og skreg derom paa sit Maal, men det var Kragemaal, det forstod Degnen ikke, ihvor klog han var.

Mosen kunde efter en varm Sommerdag dunste, saa at der laae ligesom en heel Sø ud for de gamle

Træer, hvor Raager, Krager og Alliker fløi; saaledes havde her seet ud, da Ridder Grubbe levede her og den gamle Gaard stod med røde, tykke Mure. Hundelænken naaede da heelt hen forbi Porten; gjennem Taarnet kom man ind i den steenlagte Gang til Stuerne; Vinduerne vare smalle og Ruderne smaa, selv i den store Sal, hvor Dandsen gik, men i den sidste Grubbes Tid var ikke dandset i Mandsminde, og dog laae der endnu en gammel Kedeltromme, der havde tjent ved Musikken. Her stod et konstigt udskaaret Skab, i det gjemtes sjeldne Blomsterløg, thi Fru Grubbe holdt af Plantning og opelskede Træer og Urter; hendes Huusbond red heller ud at skyde Ulve og Vildsviin, og altid fulgte ham paa Vei hans lille Datter Marie. I en Alder af fem Aar sad hun stolt paa sin Hest og saae med store, sorte Øine kjækt omkring sig. Det var hendes Lyst at slaae med Pidsken mellem Jagthundene; Faderen saae nu heller at hun slog mellem Bønderdrengene, som kom for at see paa Herskabet.

Bonden i Jordhuset, tæt ved Gaarden, havde en Søn, Søren, i Alder med den lille høiadelige Jomfru, han forstod at klattre og maatte altid op at tage Fuglereder til hende; Fuglene skreg alt hvad de skrige kunde, og en af de største huggede ham lige over Øiet, saa at Blodet strømmede ud, man troede, at Øiet var gaaet med, men det havde dog ingen Skade lidt. Marie Grubbe kaldte ham sin Søren, det var en stor Gunst, og den kom til Gode for Faderen, stakkels Jøn; han havde en Dag forseet sig, skulde straffes, ride paa Træhesten. Den stod i Gaarden med fire Pæle til Been og en eneste smal Fjæl til Ryg; den skulde Jøn ride skrævs over og faae nogle tunge Muursteen om Benene for ikke at sidde altfor let; han skar gyseligt Ansigt, Søren græd og bønfaldt den lille Marie; strax bød hun at Sørens Fader skulde ned, og da man ikke lystrede hende, trampede hun i Steenbroen og rev i Faderens Kjoleærme, saa det revnede. Hun vilde hvad hun vilde, og hun fik sin Villie, Sørens Fader blev løst ned.

Fru Grubbe, som kom til, strøg sin lille Datter hen over Haaret og saae med milde Øine paa hende, Marie forstod ikke hvorfor.

Ind til Jagthundene vilde hun og ikke med Moderen, der gik over i Haven, ned mod Søen hvor Aakande og Aaknap stod med Blomst; Muskedonner og Brudelys svaiede mellem Sivene; hun saae paa al den Frodighed og Friskhed. „Hvor angenemt!" sagde hun. Der stod i Haven et den Gang sjeldent Træ, hun selv havde plantet, „Blodbøg" kaldes det, et Slags Morian mellem de andre Træer, saa sortbrune vare Bladene; det maatte have stærkt Solskin, ellers vilde det i stadig Skygge blive grønt som de andre Træer og saaledes miste sin Mærkværdighed. I de høie Kastanier vare mange Fuglereder, ligesaa i Buskene og i Grønsværen. Det var, som om Fuglene vidste, at her vare de fredede, her turde Ingen plaffe med Bøsse.

Den lille Marie kom med Søren, han kunde kravle, veed vi, og der blev hentet baade Æg og dunede Unger. Fuglene fløi i Angest og Skræk, smaa og store fløi! Viben ude fra Marken, Raager, Krager og Alliker fra de høie Træer skreg og skreg, det var et Skrig, som Slægten skriger endnu i vore Dage.

„Hvad gjøre I dog, Børn!" raabte den milde Frue, „det er jo ugudeligt Værk!"

Søren stod forknyt, den lille høiadelige Jomfru saae ogsaa lidt til Siden, men derpaa sagde hun kort og mut: „Jeg maa for min Fader!"

„Herfra! herfra!" skreg de store, sorte Fugle og fløi, men kom igjen næste Dag, for her vare de hjemme.

Den stille, milde Frue blev derimod ikke længe hjemme der, Vor Herre kaldte hende til sig, hos ham havde hun ogsaa mere sit Hjem, end her paa Gaarden; og Kirkeklokkerne ringede stadseligt da hendes Liig kjørtes til Kirke, fattig Mands Øine bleve vaade, for hun havde været dem god.

Da hun var borte, tog Ingen sig af hendes Plantninger og Haven forfaldt.

Hr. Grubbe var en haard Mand, sagde man, men Datteren, ihvor ung hun var, kunde magte ham; han maatte lee og hun fik sin Villie. Nu var hun tolv Aar gammel og stærklemmet af Væxt; hun saae med sine sorte Øine lige ind i Folk, red sin Hest som en Karl og skød sin Bøsse som en øvet Jæger.

Da kom der i Egnen stort Besøg, det allerfornemste, den unge Konge og hans Halvbroder og Kammerat Hr. Ulrik Frederik Gyldenløve; de vilde skyde Vildsviin der og blive et Døgn paa Hr. Grubbes Gaard.

Gyldenløve sad ved Bordet hos Marie Grubbe, tog hende om Hovedet og gav hende et Kys, som om de havde været i Familie sammen, men hun gav ham et Mundbask og sagde, at hun ikke kunde udstaae ham, og det blev der rigtigt leet af, som om det var saa fornøieligt.

Det har det maaskee ogsaa været; thi fem Aar efter, Marie havde fyldt sit syttende Aar, kom der Bud med Brev; Hr. Gyldenløve udbad sig den høiadelige Jomfrues Haand; det var Noget!

„Han er den fornemste og galanteste Herre udi Riget!" sagde Hr. Grubbe. „Det er ikke at vrage."

„Stort skjøtter jeg ikke om ham!" sagde Marie Grubbe, men hun vragede ikke Landets fornemste Mand, der sad ved Kongens Side.

Sølvtøi, Uldent og Linned gik med Fartøi til Kjøbenhavn; hun gjorde Reisen over Land i ti Dage, Udstyret havde contrair Vind eller ingen Vind; der gik fire Maaneder før det kom did, og da det kom, var Fru Gyldenløve borte.

„Før vil jeg ligge paa Blaargarn end i hans Silkeseng!" sagde hun. „Heller gaaer jeg paa mine bare Been end kjører med ham i Karosse!"

En sildig Aften i November kom to Qvinder ridende ind i Aarhuus By; det var Gyldenløves Frue, Marie Grubbe og hendes Pige; de kom fra Veile; derhen vare de komne fra Kjøbenhavn med Fartøi.

De rede op til Hr. Grubbes steenmurede Gaard. Han blev ikke fornøiet ved den Visit. Hun fik knubbede Ord, men dog et Kammer at lægge sig i; fik sit Øllebrød til Morgen, men ikke Øllebrøds Tale, det Onde i Faderen kom frem mod hende, det hun ikke var vant til; mild i Sind var hun ikke, som man raabes til saa svarer man; hun gav rigtignok Svar og talte med Beeskhed og Had om sin Ægteherre, ham hun ikke vilde leve med, dertil var hun for høvisk og ærbar.

Saa gik et Aar, det gik ikke fornøieligt. Der faldt onde Ord mellem Fader og Datter, det maa der aldrig. Onde Ord bære ond Frugt. Hvad Ende skulde det tage.

„Vi To kunne ikke blive under Tag!" sagde en Dag Faderen. „Flyt herfra til vor gamle Gaard, men bid heller din Tunge af end sæt Løgn i Gænge!"

Saa skiltes de To; hun drog med sin Pige ind i den gamle Gaard, hvor hun var født og baaren, hvor den stille, fromme Frue, hendes Moder, laae i Kirkens Gravkammer; en gammel Qvægvogter boede paa Gaarden, det var det hele Mandskab. I Stuerne hang Spindelvæv, sort og tungt af Støv, Haven voxte som den vilde; Humleranker og Snerler snoede et Net mellem Træer og Buske; Skarntyde og Nelde toge til i Væxt og Kræfter. „Blodbøgen" var overgroet og i Skygge, dens Blade vare nu grønne som de andre, almindelige Træers, det var forbi med dens Herlighed. Raager, Krager og Allikker fløi, en mylrende Mængde, hen over de høie Kastanietræer, der var et Skraal og en Skrigen, som havde de vigtigt Nyt at fortælle hverandre: Nu var hun her igjen, den Smaa, som havde ladet stjæle deres Æg og Unger; Tyven selv, som hentede dem, klattrede ude paa bladløst Træ, sad i den høie Mast og fik sine gode Slag af Tampen naar han ikke skikkede sig.

Det fortalte Altsammen i vor Tid Degnen; han havde samlet og sat det sammen af Bøger og Optegnelser; det laae med meget Mere skrevet og gjemt i Bordskuffen.

„Op og ned er Verdens Gang!" sagde han, „det

er underligt at høre!" — Og vi ville høre hvorledes det gik Marie Grubbe, derfor glemme vi dog ikke Hønse-Grethe, hun sidder i sit stadselige Hønsehuus i vor Tid, Marie Grubbe sad i sin Tid, men ikke med det Sind som gamle Hønse-Grethe.

Vinteren gik, Foraaret og Sommeren gik, saa kom igjen den blæsende Efteraarstid med de vaade, kolde Havgusser. Det var et eensomt Liv, et kjedsommeligt Liv der paa Gaarden.

Saa tog Marie Grubbe sin Bøsse og gik ud i Lyngheden, skød Harer og Ræve, skød hvad Fugle hun kunde træffe. Derude mødte hun mere end een Gang den adelige Herre Palle Dyre fra Nørrebæk, han gik ogsaa med sin Bøsse og sine Hunde. Han var stor og stærk, det pralede han af, naar de talede sammen. Han turde have maalt sig med den salige Hr. Brockenhuus til Egeskov i Fyen, om hvis Styrke der endnu gik Ry. — Palle Dyre havde, efter hans Exempel, ladet ophænge i sin Port en Jernlænke med et Jægerhorn, og naar han red hjem, greb han om Lænken, løftede sig med Hesten fra Jorden og blæste i Hornet.

„Kom selv at see det, Fru Marie!" sagde han. „Der er frískt Veir-Drag paa Nørrebæk!"

Naar hun kom paa hans Gaard staaer ikke opskrevet, men paa Lysestagerne i Nørrebæk-Kirke var at læse, at de vare givne af Palle Dyre og Marie Grubbe paa Nørrebæk Hovedgaard.

Krop og Kræfter havde Palle Dyre; han drak som en Svamp, han var som en Tønde, der ikke kunde fyldes; han snorkede som en heel Svinestald; rød og opdunstet saae han ud:

„Svinepolidsk og drillevorn er han!" sagde Fru Palle Dyre, Grubbes Datter. Snart var hun kjed af det Liv, men derved blev det dog ikke bedre.

En Dag stod Bordet dækket og Maden blev kold; Palle Dyre var paa Rævejagt og Fruen var ikke at finde. — Palle Dyre kom hjem ved Midnats Tid, Fru Dyre kom hverken til Midnat eller Morgen, hun

havde vendt sin Ryg til Nørrebæk, var redet bort uden Hilsen og Farvel.

Det var graat, vaadt Veir; Vinden blæste kold, der fløi en Flok sorte, skrigende Fugle hen over hende, de vare ikke saa huusvilde som hun.

Først drog hun Sønder paa, heelt op mod det tydske Rige, et Par Guldringe med kostelige Stene bleve satte om i Penge, saa gik hun mod Øst, saa vendte hun om igjen mod Vest, hun havde ikke Maal for Øie og var vred paa Alle, selv paa den gode Gud, saa elendigt var hendes Sind; snart blev hendes Legem det med, knap kunde hun flytte sin Fod. Viben fløi op fra sin Tue, da hun faldt over Tuen; Fuglen skreg, som den altid skriger: „Din Tyv! din Tyv!“ aldrig havde hun stjaalet sin Næstes Gods, men Fugleæg og Fugleunger havde hun som lille Pige ladet hente til sig fra Tue og Træ; det tænkte hun nu paa.

Der hvor hun laae, kunde hun see Klitterne ved Stranden; derhenne boede Fiskere, men derhen kunde hun ikke naae, saa syg var hun. De store, hvide Strandmaager kom flyvende hen over hende og skreg som Raager, Krager og Alliker skreg hjemme over Gaardens Have. Fuglene fløi hende ganske nær, tilsidst syntes hun, at de bleve kulsorte, men saa blev det ogsaa Nat for hendes Øine.

Da hun igjen slog Øinene op, blev hun løftet og baaren; en stor, stærk Karl havde taget hende paa sine Arme. Hun saae ham lige ind i hans skjæggede Ansigt, han havde et Ar over Øiet, saa at Øienbrynet var ligesom skilt i to Dele; han bar hende, saa elendig hun var, til Fartøiet, hvor han af Skipperen fik knubbede Ord for sin Gjerning.

Dagen derpaa seilede Fartøiet. Marie Grubbe kom ikke i Land; hun var altsaa med. Men kom vel nok tilbage? Ja, naar og hvor?

Ogsaa derom vidste Degnen at fortælle, og det var ikke en Historie, han selv satte sammen, han havde hele dens selsomme Gang fra en troværdig gammel Bog,

vi selv kunne tage frem og læse. Den danske Historieskriver Ludvig Holberg, der har skrevet saa mange læseværdige Bøger og de morsomme Komedier, af hvilke vi ret kunne kjende hans Tid og dens Mennesker, fortæller i sine Breve om Marie Grubbe, hvor og hvorledes i Verden han mødte hende; det er nok værd at høre, derfor glemme vi slet ikke Hønse-Grethe, hun sidder glad og godt i det stadselige Hønsehuus.

Fartøiet seilede bort med Marie Grubbe; der var det vi slap.

Der gik Aar og der gik Aar.

Pesten grasserede i Kjøbenhavn, det var i Aaret 1711. Dronningen af Danmark drog til sin tydske Hjemstavn, Kongen forlod Rigets Hovedstad, hver, som kunde, skyndte sig afsted; Studenterne, selv om de havde frit Huus og Kosten med, søgte ud af Byen. Een af dem, den Sidste, der endnu var bleven paa det saakaldte „Borchs Collegium“, tæt ved Regentsen, drog nu ogsaa afsted. Det var Kl. 2 i Morgenstunden; han kom med sin Randsel, der var fyldt mere med Bøger og skrevne Sager, end just med Klædningsstykker. Der hang en vaad, klam Taage ned i Byen; ikke et Menneske var at see i hele Gaden hvor han gik; rundt om paa Døre og Porte vare skrevne Kors, derinde var Soten, eller Folk vare uddøde. Heller ingen Folk vare at see i den bredere, bugtede „Kjødmangergade“, som Gaden kaldtes fra det „runde Taarn“ ned mod Kongens Slot. Nu rumlede en stor Rustvogn forbi; Kudsken svingede med Pidsken, Hestene foer i Galop, Vognen var fyldt med Døde. Den unge Student holdt sig Haanden for Ansigtet og lugtede til en stærk Spiritus, han havde paa en Svamp i et Messing Kridhuus. Fra en Kippe i et af Stræderne lød skraalende Sang og uhyggelig Latter af Folk, der drak Natten hen for at glemme, at Soten stod for Døren og vilde have dem med paa Rustvognen til de andre Døde. Studenten styrede mod Slotsbroen, der laae et Par smaae Fartøier, eet lettede for at komme bort fra den befængte By.

„Om Gud lader os leve og vi faae Vind dertil, gaae vi til Grønsund ved Falster!" sagde Skipperen og spurgte Studenten, som vilde med, om hans Navn.

„Ludvig Holberg," sagde Studenten, og det Navn lød som ethvert andet Navn, nu lyder i det et af Danmarks stolteste Navne; den Gang var han kun en ung, ukjendt Student.

Skibet gled Slottet forbi. Det var endnu ikke lys Morgen, da det naaede ud i aabent Vand. Der kom en let Brise, Seilet bovnede, den unge Student satte sig med Ansigtet mod den friske Vind og faldt i Søvn, og det var just ikke det Raadeligste.

Allerede paa tredie Morgen laae Fartøiet ud for Falster.

„Kjender I Nogen her paa Stedet, hvor jeg kan tage ind med lidt Penge?" spurgte Holberg Capitainen.

„Jeg troer, at I gjør vel i at gaae til Færgekonen i Borrehuset," sagde han. „Vil I være meget galant, da hedder hun Mo'er Søren Sørensen Møller! Dog, det kan hænde, at hun bliver gal i Hovedet, om I er altfor fiin mod hende! Manden er arresteret for en Misgjerning, hun fører selv Færgebaaden, Næver har hun!"

Studenten tog sit Tornister og gik til Færgehuset. Stuedøren var ikke lukket af, Klinken gik op, og han traadte ind i en brolagt Stue, hvor Slagbænken med en stor Skinddyne var det Betydeligste. En hvid Høne med Kyllinger var tøiret til Slagbænken og havde væltet Vandfadet, saa at Vandet fløb hen over Gulvet. Ingen Folk vare her eller i Kamret tæt ved, kun en Vugge med et Barn i. Færgebaaden kom tilbage, der sad kun Een i den, Mand eller Qvinde var ikke let at sige. Personen havde en stor Kavai om sig, og en Kabuds ligesom en Kyse om Hovedet. Baaden lagde an.

Det var et Qvinde-Menneske som kom og traadte ind i Stuen. Hun saae ret anseelig ud, idet hun rettede sin Ryg; to stolte Øine sad under de sorte Øienbryn.

Det var Mo'er Søren, Færgekonen; Raager, Krager og Alliker vilde skrige et andet Navn, som vi bedre kjende.

Mut saae hun ud, meget holdt hun nok ikke af at tale, men saa Meget blev dog talt og afgjort, at Studenten tingede sig i Kost paa ubestemt Tid, mens det stod saa ilde til i Kjøbenhavn.

Ud til Færgehuset kom jævnligt fra den nærliggende Kjøbstad et og andet Par hæderlige Borgere. Der kom Frands Knivsmed og Sivert Posekiger; de drak et Kruus Øl i Færgehuset og discuterede med Studenten; han var en habil, ung Mand, der kunde sin Practica, som de kaldte det, han læste Græsk og Latin og vidste om lærde Sager.

„Jo mindre man veed, desmindre trykkes man deraf!" sagde Mo'er Søren.

„I har det strengt!" sagde Holberg, en Dag hun bøgede sit Tøi i den skarpe Lud og selv maatte hugge Træknuderne til Brændsel.

„Lad mig om det!" svarede hun.

„Har I fra Lille af altid maatte slide og slæbe?"

„Det kan I vel læse i Næverne!" sagde hun og viste to rigtignok smaa men haarde, stærke Hænder med afbidte Negle. „I har jo Lærdom til at læse."

Ved Juletid begyndte stærkt Sneefog; Kulden tog fat, Vinden blæste skarpt, som om den havde Skedevand at vaske Folk i Ansigtet med. Mo'er Søren lod sig ikke anfegte, smed Kavaien om sig og trak Kysen ned om Hovedet. Mørkt var der inde i Huset tidligt paa Eftermiddagen; Ved og Klynetørv lagde hun paa Ildstedet; satte sig saa og saalede sine Hoser, der var ingen Anden til at gjøre det. Mod Aften talte hun flere Ord til Studenten, end det ellers var hendes Vane; hun talte om sin Mand.

„Han har af Vaade begaaet Drab paa en Dragør Skipper og maa derfor nu i tre Aar arbeide i Jern paa Holmen. Han er kun gemeen Matros, saa maa Loven have sin Gænge."

„Loven gjælder ogsaa den høiere Stand," sagde Holberg.

„Troer I!" sagde Mo'er Søren og saae ind i Ilden, men saa begyndte hun igjen. „Har I hørt om Kai Lykke, der lod rive ned en af sine Kirker, og da Præsten Mads dundrede derover fra Prædikestolen, lod han Hr. Mads lægge i Bolt og Jern, nedsætte en Ret, og dømte ham selv at have forbrudt sin Hals, den blev ogsaa hugget over; det var ikke Vaades Gjerning og dog blev Kai Lykke den Gang frank og fri!"

„Han var i sin Ret efter den Tid!" sagde Holberg, „nu ere vi ude over den!"

„Det kan I bilde Tosser ind!" sagde Mo'er Søren, reiste sig og gik ind i Kammeret, hvor „Tøsen", det lille Barn laae, det lettede og lagde hun, lavede saa til Rette Studentens Slagbænk; han havde Skinddynen, han var mere kuldskjær, end hun, og han var dog født i Norge.

Nytaarsmorgen var det en rigtig klar Solskinsdag, Frosten havde været og var saa stærk, at den fygende Snee laae frossen haard, saa at man kunde gaae paa den. Klokkerne i Byen ringede til Kirke; Student Holberg tog sin uldne Kappe om sig og vilde til Byen.

Hen over Borrehuset fløi med Skrig og Skraal Raager, Krager og Alliker, man kunde for Skraalet ikke høre Kirkeklokkerne. Mo'er Søren stod udenfor og fyldte en Messingkjedel med Snee, for at sætte den over Ilden, og faae Drikkevand, hun saae op mod Fuglevrimlen og havde sine egne Tanker derved.

Student Holberg gik til Kirke; paa Veien derhen og hjemveis kom han forbi Sivert Posekigers Huus ved Porten, der blev han budt ind paa en Skaal varmt Øl med Sirup og Ingefær; Talen faldt om Mo'er Søren, men Posekigeren vidste ikke stor Besked, det vidste nok ikke Mange: hun var ikke fra Falster, sagde han, lidt Midler havde hun vist en Gang eiet, hendes Mand var en gemeen Matros, hidsig af Temperament,

en Dragør Skipper havde han slaaet ihjel, „Kjærlingen banker han, og dog tager hun hans Forsvar."

„Jeg taalte ikke slig Medfart!" sagde Posekigerens Kone. „Jeg er nu ogsaa kommen af bedre Folk! min Fader var kongelig Strømpevæver!"

„Derfor er I ogsaa ført i Ægteskab med en kongelig Embedsmand," sagde Holberg og gjorde en Reverenze for hende og Posekigeren.

Det var Helligtrekonger Aften. Mo'er Søren tændte for Holberg et Helligtrekonger Lys; det vil sige tre Tællepraase, hun selv havde dyppet.

„Et Lys for hver Mand!" sagde Holberg.

„Hver Mand?" sagde Konen og saae stift paa ham.

„Hver af de vise Mænd fra Østerland!" sagde Holberg.

„Paa den Led!" sagde hun og taug længe stille. Men i den Helligtrekonger Aften fik han dog Mere at vide end han før havde vidst.

„I har et kjærligt Sind mod ham, I lever i Ægteskab med," sagde Holberg; „Folk sige dog, at han dagligt handler ilde mod Eder."

„Det rager Ingen uden mig!" svarede hun. „De Slag kunde jeg have havt godt af som Lille; nu faaer jeg dem vel for mine Synders Skyld! Hvad Godt han har gjort mig, det veed jeg," og hun reiste sig heelt op. „Da jeg laae syg paa aaben Hede og Ingen skjøttede om at komme i Lag med mig, uden maaskee Raager og Krager for at hakke i mig, bar han mig paa sine Arme, og fik knubbede Ord for den Fangst, han bragte til Fartøiet. Jeg er ikke skabt til at ligge syg og saa kom jeg. mig. Hver har det paa sin Led, Søren paa sin, man skal ikke dømme Øget efter Grimen! med ham har jeg i alt Det levet mere fornøielig, end med ham, de kaldte den galanteste og mest fornemme af alle Kongens Undersaatter. Jeg har været ud i Ægteskab med Statholderen Gyldenløve, Kongens Halvbroder; siden tog jeg Palle Dyre! Hip som Hap, hver paa sin Viis

og jeg paa min. Det var en lang Snak, men nu veed I det!" Og hun gik ud af Stuen.

Det var Marie Grubbe! saa underlig var hende Lykkens Tumleklode. Mange Helligtrekongeraftener til blev hun ikke i Live; Holberg har nedskrevet, at hun døde i Juni 1716, men han har ikke nedskrevet, for han vidste det ikke, at da Mo'er Søren, som hun kaldtes, laae Liig i Borrehuset, fløi en Mængde store, sorte Fugle hen over Stedet, de skreg ikke, som vidste de, at der hører Stilhed til Begravelse. Saasnart hun laae i Jorden vare Fuglene ikke mere at see, men samme Aften blev i Jylland, ovre ved den gamle Gaard, seet en umaadelig Mængde Raager, Krager og Alliker, de skreg i Munden paa hverandre, som om de havde Noget at kundgjøre, maaskee om ham, der som lille Dreng tog deres Æg og dunede Unger, Bondens Søn, der fik Hosebaand af Jern paa Kongens Holm, og den høiadelige Jomfru, der endte som Færgekone ved Grønsund. „Bra! bra!" skrege de.

Og Slægten skreg „bra! bra!" da den gamle Gaard blev reven ned. „De skrige det endnu og der er ikke Mere at skrige over!" sagde Degnen, naar han fortalte: „Slægten er uddød, Gaarden reven ned, og hvor den stod, staaer nu det stadselige Hønsehuus med forgyldte Fløie og med gamle Hønse-Grethe. Hun er saa glad for sin yndige Bolig, var hun ikke kommen her, skulde hun have været i Fattighuset."

Duerne kurrede over hende, Kalkunerne pluddrede rundt om og Ænderne snaddrede.

„Ingen kjendte hende!" sagde de, „Slægt har hun ikke. Det er en Naadens Gjerning at hun er her. Hun har hverken Andefa'er eller Hønsemo'er, intet Afkom!"

Slægt havde hun dog; hun kjendte den ikke, Degnen ikke heller, ihvor meget Opskrevet han havde i Bordskuffen, men en af de gamle Krager vidste derom, fortalte derom. Den havde af sin Mo'er og Mormo'er hørt om Hønse-Grethes Mo'er og om hendes Mormo'er, hvem vi ogsaa kjende, fra hun som Barn red

over Vindelbroen og saae stolt om sig, som hele Verden og alle dens Fuglereder vare hendes, vi saae hende paa Heden ved Klitterne og sidst paa „Borrehuset". Barnebarn, den Sidste af Slægten, var kommet hjem igjen hvor den gamle Gaard havde staaet, hvor de sorte, vilde Fugle skreg, men hun sad mellem de tamme Fugle, kjendt af dem og kjendt med dem. Hønse-Grethe havde ikke Mere at ønske, hun var glad til at døe, gammel til at døe.

„Grav! grav!" skreg Kragerne.

Og Hønse-Grethe fik en god Grav, som Ingen kjender, uden den gamle Krage, dersom ikke ogsaa hun er død.

Og nu kjende vi Historien om den gamle Gaard, den gamle Slægt og hele Hønse-Grethes Familie.

Hvad Tidselen oplevede.

Der laae op til det rige Herresæde en deilig velholdt Have med sjeldne Træer og Blomster; Gaardens Gjester udtalte deres Henrykkelse over disse, Omegnens Folk fra Landet og Kjøbstæderne kom paa Søn- og Helligdage og bade om Tilladelse til at see Haven, ja hele Skoler indfandt sig til lignende Visit.

Udenfor Haven, op til Stakittet mod Markveien, stod en mægtig Tidsel; den var saa stor, fra Roden i flere Grene, saa at den bredte sig og nok kunde kaldes en Tidselbusk. Ingen saae paa den, uden det gamle Asen, der trak Malkepigernes Mælkevogn. Det gjorde lang Hals efter Tidselen og sagde: „Du er kjøn! jeg kunde æde dig!" men Tøiret var ikke saa langt, at Asenet kunde naae at æde den.

Der var stort Selskab paa Gaarden, høiadelig Slægt fra Hovedstaden, unge, nydelige Piger, og mellem disse

en Frøken, langveis fra; hun kom fra Skotland, var høi af Byrd, rig paa Gods og Guld, en Brud nok værd at eie, sagde fleer end een ung Herre og Mødrene med.

Ungdommen tumlede sig paa Græsplainen og spillede „Croquet"; de gik mellem Blomsterne, og hver af de unge Piger plukkede en Blomst og satte den i en af de unge Herrers Knaphul; men den unge, skotske Frøken saae længe rundt om, vragede og vragede; ingen af Blomsterne syntes at falde i hendes Smag; da saae hun over Rækværket, derude stod den store Tidselbusk med sine rødblaae, kraftige Blomster, hun saae dem, hun smiilte og bad Husets Søn plukke hende een af disse.

„Den er Skotlands Blomst!" sagde hun; „den pranger i Landets Vaaben, giv mig den!"

Og han hentede den smukkeste og stak sine Fingre, som om det var den skarpeste Rosentjørn, den groede paa.

Tidselblomsten satte hun i den unge Mands Knaphul, og han følte sig høit beæret. Hver af de andre unge Herrer havde gjerne givet sin Pragtblomst for at bære denne, givet af den skotske Frøkens fine Hænder. Og følte sig Husets Søn beæret, hvad følte sig da ikke Tidselbusken, det var, som gik der Dug og Solskin igjennem den.

„Jeg er noget Mere end jeg troer!" sagde den indad. „Jeg hører nok egenlig hjemme indenfor Stakittet og ikke udenfor. Man stilles underligt i Verden! men nu har jeg da Een af mine over Stakittet og saagar i Knaphul!

Hver Knop, som kom frem og foldede sig ud, fortalte hun denne Begivenhed, og mange Dage gik der ikke, saa hørte Tidselbusken, ikke af Mennesker, ikke af Fuglequidder, men af Luften selv, der gjemmer og giver Lyd vidt om, lige fra Havens inderste Gange og Gaardens Stuer, hvor Vinduer og Døre stode aabne, at den unge Herre, som fik Tidselblomsten af den fine, skotske Frøkens Haand, nu havde faaet Haanden og Hjertet med. Det var et smukt Par, et godt Parti.

„Det har jeg fæstet sammen!" meente Tidselbusken og tænkte paa Blomsten, den gav til Knaphullet. Hver Blomst, som kom frem, fik den Begivenhed at høre.

„Jeg bliver vist plantet ind i Haven!" tænkte Tidselen, „maaskee sat i Potte, som klemmer, det er nok det Allerhæderligste!"

Og Tidselbusken tænkte saa levende derpaa, at den sagde i fuld Overbeviisning: „Jeg kommer i Potte!"

Den lovede hver lille Tidselblomst, som kom frem, at den ogsaa skulde komme i Potte, maaskee i Knaphul: det Høieste, der var at opnaae; men Ingen kom i Potte, end sige i Knaphul; de drak Luft og Lys, slikkede Solskin om Dagen og Dug om Natten, blomstrede, fik Besøg af Bi og Bremse, der søgte efter Medgiften, Honningen i Blomsten, og Honningen toge de, Blomsten lode de staae: „Det Røverpak!" sagde Tidselbusken, „gid jeg kunde spidde dem! men jeg kan ikke."

Blomsterne hang med Hovedet, sygnede hen, men der kom nye igjen.

„I komme, som I vare kaldede!" sagde Tidselbusken, „hvert Minut venter jeg os over Stakittet."

Et Par uskyldige Gaaseurter og Kæmper stod og hørte til med dyb Beundring og troede Alt hvad den sagde.

Det gamle Asen fra Mælkevognen skottede i Veikanten hen til den blomstrende Tidselbusk, men Tøiret var for kort til at naae den.

Og Tidselen tænkte saa længe paa Skotlands Tidsel, til hvis Slægt den regnede sig, at den tilsidst troede sig kommen fra Skotland og at dens Forældre selv vare groede ind i Rigets Vaaben. Det var en stor Tanke, men stor Tidsel kan nok have stor Tanke.

„Man er tidt af saa fornem Familie, at man ikke tør vide det!" sagde Nelden, som groede tæt ved, den havde ogsaa ligesom en Anelse om, at den kunde blive „Netteldug", blev den rigtigt behandlet.

Og Sommeren gik, og Efteraaret gik; Bladene faldt af Træerne, Blomsterne fik stærke Farver og mindre

Duft. Gartner-Lærlingen sang i Haven, hen over Stakittet:

„Op ad Bakken, ned ad Bakken,
Det er hele Almanakken!"

De unge Grantræer i Skoven begyndte at faae Julelængsel, men der var lang Tid til Julen.

„Her staaer jeg endnu!" sagde Tidselen. „Det er, som om Ingen tænkte paa mig, og jeg har dog sluttet Partiet; forlovede bleve de, og Bryllup have de holdt, det er nu otte Dage siden. Ja, jeg gjør ikke et Skridt, for jeg kan ikke."

Der gik endnu nogle Uger; Tidselen stod med sin sidste eneste Blomst, stor og fyldig, nær ved Roden var den skudt frem, Vinden blæste koldt hen over den, Farverne gik, Pragten gik, Blomsterbægeret, stort som for Blomsten paa en Ærteskok, viste sig, som en forsølvet Solsikke.

Da kom i Haven det unge Par, nu Mand og Kone; de gik langs Stakittet, den unge Frue saae ud over det.

„Der staaer endnu den store Tidsel!" sagde hun. „Nu har den ikke Blomst mere!"

„Jo der er Spøgelset af den sidste!" sagde han og pegede paa den sølvskinnende Rest af Blomsten, selv en Blomst.

„Deilig er den jo!" sagde hun. „En saadan maa skæres ind i Rammen omkring vort Billed!"

Og den unge Mand maatte igjen over Stakittet og bryde Tidselbægeret af. Det stak ham i Fingrene, han havde jo kaldet det „Spøgelset". Og det kom ind i Haven, op paa Gaarden og ind i Salen; der stod et Maleri: „de unge Ægtefolk". I Brudgommens Knaphul var malet en Tidselblomst. Der blev talt om denne, og der blev talt om Blomsterbægeret, de bragte, den sidste nu sølvglindsende Tidselblomst, der skulde skæres efter i Rammen.

Og Luften bar Talen ud, vidt om.

„Hvad man dog kan opleve!" sagde Tidselbusken.

„Min Førstefødte kom i Knaphul, min Sidstfødte kom i Ramme! hvor kommer jeg?"

Og Asenet stod ved Veikanten og skottede hen til den.

„Kom til mig, min Sule-Kjæreste! jeg kan ikke komme til Dig, Tøiret er ikke langt nok!"

Men Tidselbusken svarede ikke; den stod mere og mere tankefuld; den tænkte og den tænkte heelt op mod Juletid, og saa satte Tanken sin Blomst.

„Naar Ens Børn ere vel inde, finder en Moder sig i at staae udenfor Stakittet!"

„Det er hæderligt tænkt!" sagde Solstraalen. „De skal ogsaa faae en god Plads!"

„I Potte eller i Ramme?" spurgte Tidselen.

„I et Eventyr!" sagde Solstraalen.

Her er det!

Hvad man kan hitte paa.

Der var en ung Mand, som studerede til at være Digter, han vilde være det til Paaske, gifte sig og leve af Digteriet, og det er, vidste han, bare at hitte paa, men han kunde ikke hitte paa. Han var født for silde, Alt var taget op, før han kom til Verden, Alt var der digtet og skrevet om.

„De lykkelige Mennesker der fødtes for tusinde Aar siden!" sagde han. „De kunde sagtens blive udødelige! lykkelig selv Den der fødtes for hundrede Aar siden, da var der dog endnu Noget at digte om; nu er Verden digtet ud, hvad skal jeg kunne digte ind!"

Han studerede paa det, saa at han blev syg og daarlig, det elendige Menneske; ingen Doctor kunde hjelpe ham, men maaskee den kloge Kone. Hun boede i det lille Huus ved Markledet, som hun lukkede op for

Kjørende og Ridende; hun kunde rigtignok lukke Mere op end Ledet, hun var klogere end Doctoren, der kjører i egen Vogn og betaler Rangskat.

„Jeg maa ud til hende!" sagde den unge Mand.

Huset, hun boede i, var lille og net, men kjedeligt at see paa; der var ikke et Træ, ikke en Blomst; der stod et Bistade ud for Døren, meget nyttigt! der var en lille Kartoffelmark, meget nyttig! og en Grøft med Slaaentjørne, der havde afblomstret og sat Bær, som rempe Munden sammen, naar man smager dem, før de have faaet Frost.

„Det er livagtig vor poesiløse Tid, jeg her seer!" tænkte den unge Mand, og det var altid en Tanke, et Guldkorn, han fandt ved den kloge Kones Dør.

„Skriv det op!" sagde hun; „Smuler ere ogsaa Brød! hvorfor Du kommer her, veed jeg; Du kan ikke hitte paa, og dog vil Du være Digter til Paaske."

„Alt er skrevet op!" sagde han. „Vor Tid er ikke gammel Tid!"

„Nei!" sagde Konen; „i gammel Tid bleve de kloge Koner brændte, og Poeterne gik om med slunken Tarm og Hul paa Albuen. Tiden er just god, den er den allerbedste! men Du har ikke rigtig Syn paa Sagen, Du har ikke skærpet Hørelsen og læser nok aldrig dit „Fadervor" om Aftenen. Her er fuldt op i alle Maader til at digte og fortælle om, naar man kan fortælle. Du kan løse det ud af Jordens Vexter og Grøde, øse det op af det rindende og af det stillestaaende Vand, men Du maa forstaae det, forstaae at fange en Solstraale. Prøv nu en Gang mine Briller, faa mit Høre-Rør i Øret, bed saa til Vor Herre, og lad være at tænke paa Dig selv!"

Det Sidste var nu meget svært, Mere, end en klog Kone kunde forlange.

Han fik Brillerne og Høre-Røret, blev saa stillet midt i Kartoffelmarken; hun gav ham i Haanden en stor Kartoffel; det klang i den; der kom en Sang med Ord,

Kartoflernes Historie, interessant, — en Hverdagshistorie i ti Dele, ti Linier vare nok.

Og hvad sang Kartoflen?

Den sang om sig og sin Familie: Kartoflernes Ankomst til Europa, den Miskjendelse, de havde prøvet og lidt, før de, som nu, stode erkjendte som en større Velsignelse end en Guldklump.

„Vi bleve paa kongeligt Bud uddeelte paa Raadhuset i alle Byer; der blev givet Kundgjørelse om vor store Betydning, men man troede ikke paa den, forstod ikke en Gang at plante os. Een gravede et Hul og kastede hele sin Skjeppe Kartofler derned; en Anden stak een Kartoffel her, een der, ned i Jorden og ventede at den skulde skyde op som et heelt Træ, hvoraf man kunde ryste Kartofler. Der kom ogsaa Væxt, Blomster, vandfyldt Frugt, men det Hele visnede. Ingen tænkte paa, hvad der laae paa Bunden, Velsignelsen: Kartoflerne. Ja vi have prøvet og lidt, det vil sige, vore Forfædre, de og vi, det kommer nu ud paa Eet! hvilke Historier!“

„Ja, nu kan det være nok!“ sagde Konen. „Betragt Slaaentjørnene!“

„Vi have ogsaa,“ sagde Slaaentjørnene, „nær Familie i Kartoflernes Hjemland, høiere Nord paa, end de groede. Der kom Nordmænd fra Norge, de styrede Vest paa gjennem Taage og Storme til et ukjendt Land, hvor de, bag Iis og Snee, fandt Urter og Grønt, Buske med Vinens sortblaae Bær: Slaaentjørne, de frøs til modne Druer, det gjør ogsaa vi. Og Landet fik Navn „Viinland ɔ: Grønland ɔ: Slaaenland!“

„Det er en heel romantisk Fortælling!“ sagde den unge Mand.

„Ja kom nu med!“ sagde den kloge Kone og førte ham hen til Bistadet. Han saae ind i det. Hvilket Liv og Røre! Der stode Bier i alle Gange og viftede med Vingerne for at der kunde være sundt Lufttræk i hele den store Fabrik, det var deres Bestilling; nu kom udefra Bier, fødte med Kurve paa Benene, de bragte Blomsterstøv, det blev rystet ud, sondret og lavet til

Honning og Vox; de kom, de fløi; Bidronningen vilde ogsaa flyve, men da maae de Alle med; det var nu ikke Tiden; flyve vilde hun dog; saa bed de Vingerne af Hendes Majestæt, og saa maatte hun blive.

„Stig nu op paa Grøften!" sagde den kloge Kone, „kom og see ud over Landeveien hvor Godtfolk ere at see!"

„Det var da en mylrende Mængde!" sagde den unge Mand; „Historie paa Historie! det snurrer og surrer! det bliver mig ganske broget! jeg gaaer bag over!"

„Nei, gaa ligefrem!" sagde Konen, „gaa lige ind i Menneskevrimlen, hav Syn paa den, Øre for den og Hjerte med! saa skal Du snart hitte paa! men før Du gaaer, maa jeg have mine Briller og mit Høre-Rør!" og saa tog hun begge Dele.

„Nu seer jeg ikke det Mindste!" sagde den unge Mand, „nu hører jeg ikke meer!"

„Ja, saa kan Du ikke blive Digter til Paaske!" sagde den kloge Kone.

„Men naar da?" spurgte han.

„Hverken til Paaske eller Pintse! Du lærer ikke at hitte paa."

„Hvad skal jeg da gjøre for at komme i Levebrød ved Poesien?"

„Der kan Du allerede komme til Fastelavn! slaa Poeterne af Tønden! slaa deres Skrifter, det er at slaae dem selv. Lad Dig bare ikke forbløffe; slaa rask væk, saa faaer Du Boller, hvormed Du kan føde baade Dig og din Kone!"

„Hvad man kan hitte paa!" sagde den unge Mand, og saa slog han af Tønde hver anden Poet, da han ikke selv kunde blive Poet.

Vi have det fra den kloge Kone, hun veed hvad man kan hitte paa.

Lykken kan ligge i en Pind.

Nu skal jeg fortælle en Historie om Lykken. Vi kjende Allesammen Lykken: Nogle see den Aar ud, Aar ind, Andre kun i visse Aaringer, paa en enkelt Dag, ja, der gives de Mennesker, som kun en eneste Gang i deres Liv see den, men see den gjør vi Alle.

Nu behøver jeg ikke at fortælle, for det veed Enhver, at Vor Herre sender det lille Barn og lægger det i en Moders Skjød, — det kan være i det rige Slot og i den velhavende Stue, men ogsaa paa aaben Mark, hvor den kolde Vind blæser; dog Enhver veed nok ikke, og vist er det alligevel, at Vor Herre, idet han bringer Barnet, ogsaa bringer en Lykkegave til det, men den lægges ikke aabenlyst lige ved Siden af; den lægges et Sted i Verden, hvor man mindst tænker paa at finde den, og dog findes den altid; det er det Glædelige. Den kan være lagt i et Æble; det var den for en lærd Mand, som hed Newton: Æblet drattede, og saa fandt han sin Lykke. Kjender Du ikke Historien, saa bed dem om at fortælle den, som kan den; jeg har en anden Historie at fortælle, og det er en Historie om en Pære.

Der var en stakkels Mand, som var født i Armod, groet op i Armod, og paa den havde han giftet sig. Han var forresten Dreier af Profession og dreiede især Paraplyskafter og Paraplyringe; men han havde det neppe fra Haanden i Munden.

„Jeg finder aldrig Lykken!“ sagde han. Det er en virkelig oplevet Historie, og man kan nævne Landet og Stedet, hvor Manden boede, men det er nu det Samme.

De røde, sure Rønnebær voxte som den rigeste Pynt omkring hans Huus og Have. I den var dog ogsaa et Pæretræ, men det bar ikke en eneste Pære, og dog var Lykken lagt i dette Pæretræ, lagt i de usynlige Pærer.

En Nat stormede Vinden ganske forfærdeligt; man

fortalte i Aviserne, at den store Diligence blev af Stormen løftet op fra Veien og kastet hen som en Klud. Sagtens kunde da en stor Green blive knækket af Pæretræet.

Grenen blev lagt ind i Værkstedet, og Manden dreiede, i Spøg, af den en stor Pære og saa nok en stor, derpaa en mindre og saa nogle ganske smaa.

Træet maatte dog en Gang sætte Pærer, sagde Manden, og saa gav han dem til Børnene at lege med. Til Livets Nødvendighed i et vaadt Land hører nu rigtignok en Paraply. Hele Huset havde til fælles Brug kun een; blæste Vinden for stærkt, saa vendte Paraplyen sig, ja den knækkede endogsaa et Par Gange, men Manden satte den strax i god Stand igjen; dog ærgerligst var det, at Knappen, der skulde holde den sammen, naar den var slaaet ned, altfor tidt sprang af, eller Ringen, der blev sat om den, gik itu.

En Dag sprang Knappen; Manden søgte efter den paa Gulvet og fik der fat i en af de allermindste dreiede Smaapærer, en af dem, Børnene havde faaet til at lege med.

„Knappen er ikke til at finde!“ sagde Manden, „men den lille Ting kan nok gjøre samme Gavn!“ Saa borede han et Hul i den, trak en Lidse igjennem, og den lille Pære sluttede godt i den knækkede Ring. Det var sandelig den allerbedste Sammenholder, Paraplyen endnu havde havt.

Da Manden næste Aar skulde sende Paraplyskafter til Hovedstaden, hvor han leverede det Slags, sendte han ogsaa et Par af de dreiede smaa Træpærer med en halv Ring om, og bad om, at de maatte prøves, og saaledes kom de til Amerika. Der mærkede man snart, at den lille Pære holdt langt bedre end nogen anden Knap, og nu forlangte man af Kjøbmanden, at alle Paraplyer, som fulgte efter, skulde lukkes med en lille Pære.

Naa, der blev Noget at bestille! Pærer i Tusindviis! Træpærer paa alle Paraplyer! Manden maatte

tage fat. Han dreiede og dreiede. Hele Pæretræet gik op i de smaa Træpærer! Det gav Skillinger, det gav Dalere!

„I det Pæretræ var min Lykke lagt!“ sagde Manden. Han fik nu et stort Værksted med Svende og Drenge. Altid var han i godt Humeur og sagde: „Lykken kan ligge i en Pind!“

Det siger ogsaa jeg, som fortæller Historien.

Man har den Talemaade: „Tag en hvid Pind i Munden, saa er Du usynlig!“ men det maa da være den rigtige Pind, den, som gives os i Lykkegave af Vor Herre. Den fik jeg, og jeg kan ogsaa ligesom Manden hente klingende Guld, blinkende Guld, det allerbedste, det, der blinker fra Barneøine, det, der klinger fra Barnemund, og fra Fader og Moder med. De læse Historierne, og jeg staaer midt i Stuen hos dem, men usynlig, thi jeg har den hvide Pind i Munden; fornemmer jeg nu, at de ere glade ved hvad jeg fortæller, ja, saa siger jeg ogsaa: Lykken kan ligge i en Pind!

Kometen.

Og Kometen kom, skinnede med sin Ildkjærne og truede med sit Riis; der blev seet paa den fra det rige Slot, fra det fattige Huus, fra Stimlen paa Gaden og af den Eensomme, der gik hen over den veiløse Hede; hver havde sin Tanke derved.

„Kom og see det Himlens Tegn! kom og see det pragtfulde Syn!“ blev der sagt, og Alle skyndte sig at see.

Men inde i Stuen sad endnu en lille Dreng og hans Moder; Tællelyset brændte, og Moder syntes at der var en Høvlspaan i Lyset; Tællen stod op i Spids og krøllede, det betød, troede hun, at den lille Dreng maatte snart døe, Høvlspaanen vendte jo mod ham.

Det var en gammel Overtro, og den havde hun.

Den lille Dreng skulde just leve mange Aar paa Jorden, leve og see Kometen, naar den efter mere end tresindstyve Aar viste sig igjen.

Den lille Dreng saae ikke Høvlspaanen i Lyset, havde heller ikke Tanke om Kometen, der første Gang i hans Liv skinnede fra Himlen. Han sad med en klinket Spølkumme foran sig; i den var pidsket Sæbevand, og ned i den dyppede han Hovedet af en lille Kridtpibe, satte saa Stilken for Munden og blæste Sæbebobler, smaa og store; de bævede og svævede med de deiligste Couleurer, der skiftede fra Guult til Rødt, Lilla og Blaat, og saa blev det grønt som Skovens Blad, naar Solen skinner gjennem det.

„Gud unde Dig Aar her paa Jorden, saa mange, som de Bobler Du blæser!"

„Saa mange, saa mange!" sagde den Lille. „Sæbevandet kan aldrig blæses op!" og den Lille blæste Boble paa Boble.

„Der flyver et Aar! der flyver et Aar! See hvor de flyve!" sagde han ved hver Boble, der løsnede sig og fløi. Et Par foer ham lige ind i Øinene; det sved, brændte, han fik Taarer i Øinene. I hver Boble saae han lagt et Fremtids Syn, skinnende, glimrende.

„Nu kan man see Kometen!" raabte Naboerne. „Kom dog ud; sid ikke derinde!"

Og Moder tog den Lille ved Haanden; han maatte lægge Kridtpiben, slippe Legetøiet med Sæbeboblerne; Kometen var der.

Og den Lille saae den lysende Ildkugle med den straalende Hale; Nogle sagde, at den viste sig tre Alen lang, Andre, at den var Millioner Alen; man seer saa forskjelligt.

„Børn og Børnebørn kunne være døde, før den viser sig igjen!" sagde Folk.

De Fleste af dem, som sagde det, vare ogsaa døde og borte, da den atter viste sig; men den lille Dreng, for hvem Høvlspaanen stod i Lyset og Moderen troede

om: „han døer snart!“ han levede endnu, var gammel og hvidhaaret. „Hvide Haar er Alderens Blomster!“ siger Ordsproget, og han havde mange af de Blomster; han var nu en gammel Skolemester.

Skolebørnene sagde, at han var saa klog, vidste saa Meget, kjendte Historie, Geographi og hvad man veed om Himmellegemerne.

„Alt kommer igjen!“ sagde han; „bid bare Mærke i Personer og Begivenheder og I skulle kjende, at de altid komme igjen, i anden Kjole, i andet Land.“

Og Skolemester havde da fortalt om Vilhelm Tell, der maatte skyde et Æble af sin Søns Hoved, men før han udskød Pilen, gjemte han paa sit Bryst en anden Piil til at skyde i Brystet paa den onde Geßler. Det var i Schweiz det skete, men mange Aar forud skete det Samme i Danmark med Palnatoke; han maatte ogsaa skyde et Æble af sin Søns Hoved og gjemte som Tell en Piil til at hevne sig med; og for mere end tusinde Aar længere tilbage, blev nedskrevet den samme Historie som hændet i Ægypten; det Samme kommer igjen ligesom Kometerne, de fare hen, blive borte og komme igjen.

Og han talte om Kometen, som var i Vente, Kometen, han havde seet som lille Dreng. Skolemester vidste om Himmellegemerne, tænkte over dem, men glemte derfor ikke Historie og Geographi.

Sin Have havde han anlagt i Skikkelse af et Danmarks Landkort. Her stode Urter og Blomster, som de bedst høre hjemme i Landets forskjellige Egne. „Hent mig Ærter!“ sagde han, og saa gik man til det Bed, der forestillede Lolland. „Hent mig Boghvede!“ og saa gik man til Langeland. Den deilige blaae Entian og Porsurten vare at finde oppe paa Skagen, den glindsende Christtjørn ovre ved Silkeborg. Byerne selv vare antydede ved Postamenter. Her stod St. Knud med Lindormen, det betød Odense; Absalon med Bispestav betød Sorø; det lille Fartøi med Aarer var Mærke for, at her laae Byen Aarhuus. Af Skole=

mesters Have lærte man godt Danmarks Landkort; men man maatte jo først belæres af ham, og det var saa fornøieligt.

Nu var Kometen i Vente, og om den fortalte han og hvad Folk i gamle Dage, da den sidst var her, havde sagt og dømt. „Komet=Aaret er et godt Viin=Aar." sagde han, „man kan spæde Vinen med Vand, det mærkes ikke. Viinhandlerne skulle holde saa meget af Komet=Aar."

Luften stod med Skyer hele fjorten Nætter og Dage, Kometen kunde ikke sees, men den var der.

Den gamle Skolemester sad i sit lille Kammer tæt op til Skolestuen. Det bornholmske Uhr fra hans Forældres Tid stod i Krogen, de tunge Blylodder hverken løftedes eller sank, Perpendikelen rørte sig ikke; den lille Gjøg, som fordum kom frem og kukkede Klokkeslettet, havde i flere Aar siddet taus bag lukket Laage; Alt var stumt og stille derinde, Uhret gik ikke mere. Men det gamle Claveer tæt ved, ogsaa fra Forældrenes Tid, havde Liv endnu, Strængene kunde klinge, rigtignok lidt hæst, klinge en heel Menneskealders Melodier. Den gamle Mand erindrede derved saa Meget, baade Glædeligt og Bedrøveligt, i den Række af Aar, fra han som Lille saae Kometen, og til nu den var her igjen. Han huskede hvad Moder havde sagt ved Høvlspaanen i Lyset, han huskede de deilige Sæbebobler, han blæste; hver var et Leveaar, havde han sagt, hvor skinnende, hvor farvesprængt! alt Deiligt og Glædeligt saae han deri: Barnelege og Ungdomslyst, hele den vide Verden aaben i Solskin, og ud i den skulde han! det var Fremtidsbobler. Som gammel Mand fornam han fra Claverets Strænge Melodier fra den svundne Tid: Erindringsbobler med Mindernes Farveskjær; der klang Bedstemoders Strikkevise:

„Vist ingen Amazone
Den første Strømpe bandt."

Der klang Visen, som Husets gamle Pige havde sunget for ham som Barn:

„Her er saa mangen Fare
I Verden gjennemgaae,
For Den, som ung mon være
Og Lidet kan forstaae."

Nu løde Melodier fra det første Bal, en Menuet og Molinaski; nu løde bløde, veemodsfulde Toner, der kom Taarer i den gamle Mands Øine, nu bruste en Krigsmarsch, nu Psalmesang, nu muntre Toner, Boble paa Boble, som da han som lille Dreng blæste dem af Sæbevand.

Hans Øine vare heftede mod Vinduet, en Sky derude paa Himlen gled bort, han saae i den klare Luft Kometen, dens skinnende Kjærne, dens lysende Taageslør.

Det var, som om han havde seet det den Aften i Gaar, og dog laae et heelt rigt Menneskeliv imellem den Tid og nu; den Gang var han Barn og saae i Boblerne „fremad", nu viste Boblerne „tilbage". Han følte Barnesind og Barnetro, hans Øine lyste, hans Haand sank ned paa Tangenterne; — det klang som sprang der en Stræng.

„Kom dog og see, Kometen er her," blev der raabt af Naboerne. „Himlen er saa deilig klar! kom dog for rigtig at see!"

Den gamle Skolemester svarede ikke, han var afsted for rigtig at see; hans Sjæl var afsted paa større Bane, i et videre Rum, end Kometen gjennemflyver. Og den blev der igjen seet paa fra det rige Slot, fra det fattige Huus, af Stimlen paa Gaden og af den Eensomme paa den veiløse Hede. Hans Sjæl blev seet paa af Gud og af de kjære Forudgangne, dem, han længtes efter.

Ugedagene.

Ugedagene vilde ogsaa en Gang slaae sig løs, komme sammen og holde Gilde. Hver Dag var iøvrigt saa optagen, at de, Aaret rundt, ikke havde Fritid at raade over; de maatte have en aparte heel Dag, men den havde de da ogsaa hvert fjerde Aar: Skuddagen, der lægges i Februar for at bringe Orden i Tidsregningen.

Paa Skuddagen vilde de altsaa komme sammen til Gilde, og da Februar er Fastelavns-Maaned, vilde de komme carnevalsklædte efter hvers Fornemmelse og Bestemmelse; spise godt, drikke godt, holde Taler og sige hverandre Behageligheder og Ubehageligheder i ugeneert Kammeratskab. Oldtidens Kæmper kastede hverandre, ved Maaltiderne, de afgnavede Kjødbeen i Hovedet, Ugedagene vilde derimod dænge hverandre over med Mundgodt af Brandere og skarnagtige Vittigheder, som de kunne falde i uskyldige Fastelavns-Løier.

Saa var det Skuddag, og saa kom de sammen.

Søndag, Formand for Ugedagene, traadte op i sort Silkekappe; fromme Mennesker vilde troe, at han var præsteklædt til at gaae i Kirke; Verdensbørn saae, at han var i Domino for at gaae paa Lystighed, og at den blussende Nellike, han bar i Knaphullet, var Theatrets lille røde Lygte, som sagde: „Alt er udsolgt, see nu til at I more Eder!"

Mandag, ungt Menneske, i Familie med Søndagen, og særligt hengiven til Fornøielse, fulgte efter. Han forlod Værkstedet, sagde han, naar Vagtparaden trak op.

„Jeg maa ud at høre Offenbachs Musik; den gaaer mig ikke til Hovedet og ikke til Hjertet, den kriller mig i Been-Musklerne, jeg maa dandse, have en Sviir, faae et blaat Øie at sove paa og saa tage fat paa Arbeidet næste Dag. Jeg er Nyet i Ugen!"

Tirsdag ɔ: Tyrs Dag, Kraftens Dag. —

„Ja, det er jeg!" sagde Tirsdag. „Jeg tager

sat paa Arbeidet, spænder Merkurs Vinger paa Kjøbmandens Støvler, seer til i Fabrikkerne om Hjulene ere smurte og dreie sig, holder over at Skrædderen sidder paa Bordet og Brolæggeren paa Brostenene; hver passe sin Dont! jeg holder Øie med det Hele, derfor møder jeg i Politi-Uniform og kalder mig Politirsdag. Er det en daarlig Brander, forsøg I Andre at give een, der er bedre!"

„Saa kommer jeg!" sagde Onsdag. „Jeg staaer midt i Ugen. Tydsken kalder mig Hr. Mittwoch. Jeg staaer som Svend i Boutikken, som Blomst midt imellem de andre ærede Ugedage! Marschere vi Alle op, saa har jeg tre Dage for, tre Dage bag, det er som en Æresvagt; jeg maa troe, at jeg er den anseeligste Dag i Ugen!"

Torsdag mødte klædt som Kobbersmed med Hammer og Kobberkjedel, det var hans Adels Attribut.

„Jeg er af den høieste Byrd!" sagde han, „hedensk, guddommelig! i Nordens Lande er jeg kaldt op efter Thor, og i Sydens Lande efter Jupiter, som begge forstode at tordne og lyne; det er blevet i Familien!"

Og saa slog han paa Kobberkjedelen og beviste sin høie Byrd.

Fredag var klædt ud som ung Pige og kaldte sig Freia, ogsaa til en Forandring Venus, det kom an paa Sprogbrugen i de Lande, hvor hun traadte op. Hun var iøvrigt af en stille, blid Charakteer, sagde hun; men i Dag flot og fri; det var jo Skuddag, og den giver Frihed for Qvinden, da tør hun, efter gammel Brug, frie selv og behøver ikke at lade sig frie til.

Løverdag traadte op som gammel Huusholderske med Kost og Renselses-Attribut. Hendes Liv-Ret var Øllebrød, dog forlangte hun ikke, at den ved denne festlige Leilighed skulde sættes med paa Bordet for dem Alle, men kun at hun maatte faae den, og hun fik den.

Og saa bænkede Ugedagene sig.

Her ere de nedtegnede alle syv, brugbare for Tableauer i Familiekredse; der kunne de gives saa mor-

somme, man mægter det, vi give dem her kun som en Spøg i Februar, den eneste Maaned, der faaer en Dag i Tillæg!

Solskins-Historier.

„Nu skal jeg fortælle!“ sagde Blæsten.

„Nei, tillader De,“ sagde Regnveiret, „nu er det min Tour! De har længe nok staaet ved Gadehjørnet og tudet alt hvad De kunde tude!“

„Er det Tak,“ sagde Blæsten, „fordi jeg til Ære for Dem har vendt mangen Paraply, ja knækket den, naar Folk ikke vilde have med Dem at gjøre!“

„Jeg fortæller!“ sagde Solskinnet, „Stille!“ og det blev sagt med Glands og Majestæt, saa Blæsten lagde sig saa lang den var, men Regnveiret ruskede i Blæsten og sagde: „Det skulle vi taale! hun bryder altid igjennem, denne Madame Solskin. Vi ville ikke høre efter! det er ikke Umagen værdt at høre efter!“

Og Solskinnet fortalte:

„Der fløi en Svane hen over det rullende Hav; hver Fjer paa den skinnede som Guld; een Fjer faldt ned paa det store Kjøbmands-Skib, som for fulde Seil gled forbi; Fjeren faldt i det krøllede Haar paa den unge Mand, Tilsynsmand over Varerne, Supercargo kaldte de ham. Lykkefuglens Fjer berørte hans Pande, blev Pen i hans Haand, og han blev snart den rige Kjøbmand, der nok kunde kjøbe sig Sporer af Guld, forvandle Guldfad til Adelsskjold; jeg har skinnet ind i det!“ sagde Solskinnet.

„Svanen fløi hen over den grønne Eng, hvor den lille Faarevogter, en Dreng paa syv Aar, havde lagt sig i Skyggen af det gamle, eneste Træ herude. Og Svanen i sin Flugt kyssede et af Træets Blade, det faldt i

Drengens Haand, og det ene Blad blev til tre, blev til ti, blev til en heel Bog, og han læste i den om Naturens Underværker, om Modersmaalet, om Tro og Viden. Mod Sengetid lagde han Bogen under sit Hoved for ikke at glemme hvad han havde læst, og Bogen bar ham til Skolebænk, til Lærdoms Bord. Jeg har læst hans Navn mellem de Lærdes!" sagde Solskinnet.

„Svanen fløi ind i Skoveensomhed, hvilede sig der paa de stille, mørke Søer, hvor Aakanden groer, hvor de vilde Skovæbler groe, hvor Gjøg og Skovdue har hjemme.

En fattig Kone samlede Brændsel, nedfaldne Grene, bar dem paa sin Ryg, sit lille Barn bar hun ved Brystet og gik sin Hjemvei. Hun saae den gyldne Svane, Lykkens Svane, løfte sig fra den sivgroede Bred. Hvad skinnede der? Et gyldent Æg; hun lagde det ved sit Bryst og Varmen blev; der var vist Liv i Ægget. Ja, det pikkede indenfor Skallen; hun fornam det og troede, det var hendes eget Hjerte, der slog.

Hjemme i sin fattige Stue tog hun Guld-Ægget frem. „Tik! tik!" sagde det, som var det et kosteligt Guldubr, men et Æg var det med levende Liv. Ægget revnede, en lille Svaneunge, fjedret, som af det pure Guld, stak Hovedet frem; den havde om Halsen fire Ringe, og da den fattige Kone netop havde fire Drenge, tre hjemme og den fjerde, som hun havde baaret med i Skoveensomheden, saa begreb hun strax, at her var en Ring til hvert af Børnene, og idet hun begreb det, fløi den lille Guldfugl.

Hun kyssede hver Ring, lod hvert Barn kysse een af Ringene, lagde den ved Barnets Hjerte, satte den paa Barnets Finger.

„Jeg saae det!" sagde Solskinnet. „Jeg saae hvad der fulgte!"

Den ene Dreng satte sig i Leergraven, tog en Klump Leer i sin Haand, dreiede det med Fingrene, og det blev en Jason-Skikkelse, der havde hentet det gyldne Skind.

Den anden af Drengene løb strax ud paa Engen, hvor Blomsterne stode med alle tænkelige Farver; han plukkede en Haandfuld, klemte dem saa fast, at Safterne sprøitede ham ind i hans Øine, vædede Ringen, det kriblede og krablede i Tanker og i Haand, og efter Aar og Dag talte den store Stad om den store Maler.

Den tredie af Drengene holdt Ringen saa fast i sin Mund, at den gav Klang, Gjenlyd fra Hjertebunden; Følelser og Tanker løftede sig i Toner, løftede sig, som syngende Svaner, dukkede sig, som Svaner, ned i den dybe Sø, Tankens dybe Sø; han blev Tonernes Mester, hvert Land kan nu tænke: „mig tilhører han!"

Den fjerde Lille, ja han var Skumpelskud; han havde Pip, sagde de, han skulde have Peber og Smør, som de syge Kyllinger! de sagde nu Ordene med den Betoning de vilde: „Peber og Smøer!" og det fik han; men af mig fik han et Solskins-Kys," sagde Solskinnet, „han fik ti Kys for eet. Han var en Digter-Natur, han blev knubset og kysset; men Lykkeringen havde han fra Lykkens gyldne Svane. Hans Tanker fløi ud som gyldne Sommerfugle, Udødeligheds-Symbolet!"

„Det var en lang Historie den!" sagde Blæsten.

„Og kjedelig!" sagde Regnveiret. „Blæs paa mig, at jeg kan komme mig igjen!"

Og Blæsten blæste, og Solskinnet fortalte:

„Lykkens Svane fløi hen over den dybe Havbugt, hvor Fiskerne havde spændt deres Garn. Den Fattigste af dem tænkte paa at gifte sig, og han giftede sig.

Til ham bragte Svanen et Stykke Rav; Rav drager til sig, det drog Hjerter til Huset. Rav er den deiligste Røgelse. Der kom en Duft, som fra Kirken, der kom en Duft fra Guds Natur. De følte ret Huuslivets Lykke, Tilfredshed i de smaa Kaar, og da blev deres Liv en heel Solskins-Historie."

„Skulle vi nu bryde af!" sagde Blæsten. „Nu har Solskinnet længe nok fortalt. Jeg har kjedet mig!"

„Jeg ogsaa!" sagde Regnveiret.
„Hvad sige nu vi Andre, som have hørt Historierne?"
„Vi sige: „„nu ere de ude!""

Oldefa'er.

Oldefa'er var saa velsignet, klog og god, vi saae Alle op til Oldefa'er; han kaldtes egenlig, saa langt jeg kunde huske tilbage, Fa'erfa'er, ogsaa Mo'erfa'er, men da min Broder Frederiks lille Søn kom i Familien, avancerede han til Oldefa'er; høiere op kunde han ikke opleve! Han holdt saa meget af os Allesammen, men vor Tid syntes han ikke at holde rigtig af: „Gammel Tid var god Tid!" sagde han; „sindig og solid var den! nu er der saadan en Galop og Venden op og ned paa Alt. Ungdommen fører Ordet, taler om Kongerne selv, som om de vare dens Ligemænd. Enhver fra Gaden kan dyppe sin Klud i raaddent Vand og vride den af paa Hovedet af en Hædersmand!"

Ved saadan Tale blev Oldefa'er ganske rød i Ansigtet; men lidt efter kom igjen hans venlige Smiil og da de Ord: „Naa, ja! maaskee tager jeg noget feil! jeg staaer i gammel Tid og kan ikke faae ret Fodfæste i den nye, Vor Herre lede og føre den!"

Naar Oldefa'er talte om gammel Tid, var det ligesom om den kom tilbage til mig. I Tankerne kjørte jeg da i Guld-Karreet med Heidukker, saae Laugene flytte Skilt i Optog med Musik og Faner, var med i de morsomme Julestuer med Panteleg og Udklædning. Der var jo rigtignok ogsaa i den Tid meget Fælt og Grueligt, Steiler, Hjul og Blods-Udgydelse, men alt det Gruelige havde noget Lokkende og Vækkende. Jeg fornam saa meget Smukt, jeg fornam om de danske Adelsmænd, der gav Bonden fri, og Danmarks Kronprinds, der ophævede Slavehandelen.

Det var yndigt at høre Oldefa'er fortælle derom, høre fra hans Ungdomsdage; dog Tiden foran den var dog den allerdeiligste, saa kraftig og stor.

„Naa var den!" sagde Broder Frederik, „Gud skee Lov at vi ere ud over den!" og det sagde han reent ud til Oldefa'er. Det skikkede sig ikke, og dog havde jeg megen Respect for Frederik; han var min ældste Broder, han kunde være min Fader, sagde han; han sagde nu saa meget Løierligt. Student var han med bedste Charakteer og saa flink paa Faders Contor, at han snart kunde gaae med ind i Forretningerne. Han var Den, Oldefa'er meest indlod sig med, men de kom altid op at disputere. De To forstode ikke hinanden og vilde aldrig komme til det, sagde hele Familien, men ihvor lille jeg end var, mærkede jeg dog snart, at de To ikke kunde undvære hinanden.

Oldefa'er hørte til med lysende Øine, naar Frederik fortalte eller læste op om Fremskridt i Videnskaben, om Opdagelser af Naturens Kræfter, om alt det Mærkelige i vor Tid.

„Menneskene blive klogere, men ikke bedre!" sagde da Oldefa'er. „De opfinde de forfærdeligste Ødelæggelsesvaaben mod hverandre!"

„Des hurtigere er Krigen forbi!" sagde Frederik, „man venter ikke syv Aar paa Fredens Velsignelse! Verden er fuldblodig, den maa imellem have en Aareladning, det er fornødent!"

En Dag fortalte Frederik ham noget virkeligt Oplevet i vor Tid i en lille Stat. Borgemesterens Uhr, det store Uhr paa Raadhuset, angav Tiden for Byen og dens Befolkning; Uhret gik ikke ganske rigtigt, men hele Byen rettede sig dog derefter. Nu kom ogsaa der i Landet Jernbaner, og de staae i Forbindelse med alle andre Landes, man maa derfor vide Tiden nøiagtig, ellers løber man paa. Jernbanen fik sit solrettede Uhr, det gik rigtigt, men det gjorde ikke Borgemesterens, og nu rettede alle Byens Folk sig efter Jernbane-Uhret.

Jeg loe og fandt at det var en morsom Historie, men Oldefa'er loe ikke, han blev ganske alvorlig.

„Der ligger en heel Deel i hvad Du der fortæller!“ sagde han, „og jeg forstaaer ogsaa din Tanke, ved at Du fortæller mig det. Der er Lærdom i dit Uhrværk. Jeg kommer fra det til at tænke paa et andet, mine Forældres gamle, simple, bornholmske Uhr med Blylodder; det var deres og min Barndoms Tidsmaaler; det gik vel ikke saa ganske nøiagtigt, men det gik, og vi saae til Viseren, den troede vi paa og tænkte ikke paa Hjulene indeni. Saadan var ogsaa den Gang Statsmaskinen, man saae trygt paa den, og troede paa Viseren. Nu er Statsmaskinen bleven et Uhr af Glas, hvor man kan see lige ind i Maskineriet, see Hjulene dreie og snurre, man bliver ganske angest for den Tap, for det Hjul! hvorledes skal det gaae med Klokkeslettet, tænker jeg, og har ikke længer min Barnetro. Det er Nutids Skrøbelighed!“

Og saa talte Oldefa'er sig ganske vred. Han og Frederik kunde ikke komme ud af det sammen, men skilles kunde de heller ikke, „ligesom den gamle og den nye Tid“! — det fornam de begge To og hele Familien, da Frederik skulde paa Reise, langt bort, til Amerika. Det var i Husets Anliggende Reisen maatte gjøres. Det var en tung Skilsmisse for Oldefa'er, og Reisen var saa lang, heelt over Verdenshavet, til en anden Deel af Jordkloden.

„Hver fjortende Dag vil Du have Brev fra mig!“ sagde Frederik, „og hurtigere end alle Breve, vil Du gjennem Telegraphtraaden kunne høre fra mig; Dagene blive Timer, Timerne Minutter!“

Gjennem Telegraphtraaden kom Hilsen, da Frederik i England gik ombord. Tidligere end et Brev, selv om de flyvende Skyer havde været Postbud, kom Hilsen fra Amerika, hvor Frederik var stegen i Land; det var kun nogle Timer siden.

„Det er dog en Guds Tanke, der er forundt vor

Tid!" sagde Oldefa'er; „en Velsignelse for Menneskeheden!"

„Og i vort Land bleve de Naturkræfter først forstaaede og udtalte, har Frederik sagt mig."

„Ja," sagde Oldefa'er og kyssede mig. „Ja, og jeg har seet ind i de to milde Øine, som først saae og forstode denne Naturkraft; det var Barneøine som dine! og jeg har trykket hans Haand!" Og saa kyssede han mig igjen.

Mere end en Maaned var gaaet, da der i et Brev fra Frederik kom Efterretning om, at han var bleven forlovet med en ung, yndig Pige, som bestemt hele Familien vilde være glad ved. Hendes Photographi sendtes og blev beseet med bare Øine og med Forstørrelsesglas, for det er det Rare ved de Billeder, at de kunne taale at sees efter i de allerskarpeste Glas, ja at da kommer Ligheden endnu mere frem. Det har ingen Maler formaaet, selv de allerstørste i de gamle Tider.

„Havde man dog den Gang kjendt den Opfindelse!" sagde Oldefa'er, „da havde vi kunnet see Ansigt til Ansigt Verdens Velgjørere og Stormænd! — Hvor dog Pigebarnet her seer mild og god ud!" sagde han og stirrede gjennem Glasset. „Jeg kjender hende nu, naar hun træder ind ad Døren!"

Men nær var det aldrig skeet; lykkeligviis hørte vi hjemme ikke ret om Faren, før den var forbi.

De unge Nygifte naaede i Glæde og Velbefindende England, derfra vilde de med Dampskib gaae til Kjøbenhavn. De saae den danske Kyst, Vestjyllands hvide Sandklitter; da reiste sig en Storm, Skibet stødte mod en af Revlerne og sad fast; Søen gik høit og vilde bryde Fartøiet; ingen Redningsbaad kunde virke; Natten fulgte, men midt i Mulmet foer fra Kysten en lysende Raket hen over det grundstødte Skib; Raketten kastede sit Toug hen over det, Forbindelsen var lagt mellem dem derude og dem paa Land, og snart droges, gjennem tunge, rullende Søer, i Redningskurven en ung, smuk Qvinde, lyslevende; og uendelig glad og lykkelig var

hun, da den unge Huusbond snart stod hos hende paa Landjorden. Alle ombord bleve frelste; det var endnu ikke lys Morgen.

Vi laae i vor søde Søvn i Kjøbenhavn, tænkte hverken paa Sorg eller Fare. Da vi nu samledes om Bordet til Morgen-Kaffe, kom et Rygte, bragt ved et Telegram, om et engelsk Dampskibs Undergang paa Vestkysten. Vi fik stor Hjerteangst, men i samme Time kom Telegram fra de frelste, kjære Hjemkomne, Frederik og hans unge Hustru, der snart vilde være hos os.

De græd Allesammen; jeg græd med, og Oldefa'er græd, foldede sine Hænder, og — jeg er vis derpaa — velsignede den nye Tid.

Den Dag gav Oldefa'er to hundrede Rigsdaler til Monumentet for Hans Christian Ørsted.

Da Frederik kom hjem med sin unge Kone og hørte det, sagde han: „det var Ret, Oldefa'er! nu skal jeg ogsaa læse for Dig hvad Ørsted allerede for mange Aar tilbage skrev om gammel Tid og vor Tid!"

„Han var vel af din Mening?" sagde Oldefa'er.

„Ja, det kan Du nok vide!" sagde Frederik, „og Du er med, Du har givet til Monumentet for ham!"

Lysene.

Der var et stort Vorlys, det vidste nok, hvad det var.

„Jeg er født i Vox og støbt i Form!" sagde det. „Jeg lyser bedre og brænder i længere Tid end andre Lys; min Plads er i Lysekrone eller Sølvstage!"

„Det maa være en deilig Tilværelse!" sagde Tællelyset. „Jeg er kun af Tælle, kun Spiddelys, men jeg trøster mig ved, at det altid er lidt Mere end at være en Praas; den dyppes kun to Gange, jeg er dyppet otte Gange for at faae min anstændige Tykkelse. Jeg er

tilfreds! det er vistnok finere og lykkeligere stillet at være født i Vox og ikke i Tælle, men man stiller sig jo ikke selv i denne Verden. De kommer i Storstuen i Glaskrone, jeg bliver i Kjøkkenet, men det er ogsaa et godt Sted, derfra faaer hele Huset Maden!"

„Men der er Noget, der er vigtigere end Maden!" sagde Voxlyset: „Selskabeligheden! see den straale og selv at straale! Her er Bal i Aften, nu bliver jeg og hele min Familie snart afhentede!"

Neppe var det sagt, saa bleve alle Voxlysene afhentede, men ogsaa Tællelyset kom med. Fruen selv tog det i sin fine Haand og bar det ud i Kjøkkenet; der stod en lille Dreng med en Kurv, den blev fyldt med Kartofler, ogsaa et Par Æbler kom deri. Alt det gav den gode Frue den fattige Dreng.

„Der har Du et Lys til, min lille Ven!" sagde hun. „Din Moder sidder og arbeider heelt ud paa Natten, hun kan bruge det!"

Husets lille Datter stod tæt ved, og da hun hørte de Ord: „ud paa Natten", sagde hun med inderlig Glæde: „Jeg skal ogsaa være oppe til ud paa Natten! vi skal have Bal, og jeg faaer de store, røde Sløifer paa!"

Hvor straalede hendes Ansigt! det var Glæde! Intet Voxlys kan straale som to Barneøine!

„Det er velsignet at see!" tænkte Tællelyset, „det glemmer jeg aldrig, og det seer jeg vist aldrig meer!"

Og saa blev det lagt i Kurven under Laaget, og Drengen gik med det.

„Hvor skal jeg nu hen!" tænkte Lyset; „jeg skal til fattige Folk, faaer maaskee ikke en Gang en Messingstage, mens Voxlyset sidder i Sølv og seer de fineste Folk. Hvor det maa være deiligt at lyse for de fineste Folk! det blev nu min Lod at være Tælle og ikke Vox!"

Og Lyset kom til Fattigfolk, en Enke med tre Børn i en lille lav Stue lige overfor det rige Huus.

„Gud velsigne den gode Frue, for hvad hun gav!"

sagde Moderen, „det er jo et deiligt Lys! det kan brænde til ud paa Natten."

Og Lyset blev tændt.

„Fut—foi!" sagde det. „Det var en fæl lugtende Svovlstikke, hun tændte mig med! Sligt byder man neppe et Vorlys ovre i det rige Huus!"

Ogsaa der tændtes Lysene; de straalede ud over Gaden; Vognene rumlede med de pyntede Balgjester, Musikken klang.

„Nu begynde de derovre!" fornam Tællelyset og tænkte paa den lille, rige Piges straalende Ansigt, mere straalende end alle Vorlysene. „Det Syn seer jeg aldrig meer!"

Da kom det Mindste af Børnene i det fattige Huus, en lille Pige var det; hun tog Broder og Søster om Halsen, hun havde noget meget Vigtigt at fortælle, det maatte hvisses: „Vi skal i Aften — tænk! — vi skal i Aften have varme Kartofler!"

Og hendes Ansigt straalede af Lyksalighed; Lyset skinnede lige ind deri, det saae en Glæde, en Lykke saa stor som ovre i det rige Huus, hvor den lille Pige sagde: „Vi skulle have Bal i Aften, og jeg skal have de store, røde Sløifer paa!"

„Er det at faae varme Kartofler ligesaa meget!" tænkte Lyset. „Her er jo lige stor Glæde hos de Smaa!" Og det nøs derpaa; det vil sige, det spruttede, mere kan et Tællelys ikke.

Bordet blev dækket, Kartoflerne spiste. O, hvor de smagte! det var et helt Festmaaltid, og saa fik hver et Æble ovenpaa, og det mindste Barn fremsagde det lille Vers:

„Du gode Gud, jeg takker Dig,
At Du igjen har mættet mig!
Amen."

„Var det ikke peent sagt, Moder!" udbrød derpaa den Lille.

„Det maa Du ikke spørge om, eller sige!" sagde Mo-

deren. „Du skal alene tænke paa den gode Gud, som har mættet Dig!“

De Smaa kom i Seng, fik et Kys og sov lige strax, og Moder sad og syede til ud paa Natten for at faae sit Udkomme til dem og sig. Og ovre fra det rige Huus skinnede Lysene og Musikken klang. Stjernerne blinkede over alle Huse, over de Riges og over de Fattiges, lige klare, lige velsignede.

„Det var i Grunden en rar Aften!“ meente Tællelyset. „Mon Voxlysene havde det bedre i Sølvstage? Det gad jeg nok vide, før jeg er brændt ud!“

Og det tænkte paa de to lige Lykkelige, den Ene bestraalet af Voxlys, den Anden af et Tællelys!

Ja, det er hele Historien!

Det Utroligste.

Den som kunde gjøre det Utroligste skulde have Kongens Datter og det halve Rige.

De unge Mennesker, ja de gamle med, anspændte alle deres Tanker, Sener og Muskler; To spiste sig til Døde og Een drak sig ihjel for at gjøre det Utroligste efter deres Smag, men det var ikke paa den Maade, det skulde gjøres. Smaa Gadedrenge øvede sig hver i at spytte sig selv paa Ryggen, det ansaae de for det Utroligste.

Paa en bestemt Dag skulde det fremvises, hvad Enhver havde at fremvise som det Utroligste. Der var ansat som Dommere Børn fra tre Aar til Folk op i de halvfems. Der blev en heel Udstilling af utrolige Ting, men Alle vare snart enige om, at det Utroligste var her et stort Stue-Uhr i Foderal, mærkværdigt udspeculeret uden og inden. Ved hvert Klokkeslet kom der levende Billeder, som viste, hvad Klokken var slaaet; det var hele tolv

Forestillinger med bevægelige Figurer og med Sang og Tale.

„Det var det Utroligste!" sagde Folk.

Klokken slog eet, og Moses stod paa Bjerget og nedskrev paa Lovens Tavler det første Troens Bud: „der er kun een eneste sand Gud."

Klokken slog to, da viste sig Paradisets Have, hvor Adam og Eva mødtes, lykkelige begge To, uden at eie saa Meget som et Klædeskab; de behøvede det heller ikke.

Ved Slaget tre viste sig de hellige tre Konger, den Ene kulsort, det han ikke kunde gjøre ved, Solen havde sværtet ham. De kom med Røgelse og Kostbarheder.

Paa Slaget fire kom Aarstiderne: Foraaret med Kukkeren paa en udsprungen Bøgegreen, Sommeren med en Græshoppe paa det modne Kornax, Efteraaret med en tom Storkerede, Fuglen var fløien bort, Vinteren med en gammel Krage, der kunde fortælle Historier i Kakkelovnskrogen, gamle Minder.

Slog Klokken fem viste sig de fem Sandser: Synet kom som Brillemager, Hørelsen som Kobbersmed, Lugten solgte Violer og Skovmærker, Smagen var Kok og Følelsen Bedemand med Sørgeflor ned til Hælene.

Klokken slog sex: der sad en Spiller, han kastede Tærning, denne vendte den høieste Side op, og der stod sex.

Saa kom de syv Ugedage eller de syv Dødssynder, det vare Folk ikke enige om, de hørte jo sammen og vare ikke let at skille.

Saa kom et Munkechor og sang Ottesang.

Paa Slaget ni fulgte de ni Muser; Een var ansat ved Astronomien, Een ved det historiske Archiv, Resten hørte til Theatret.

Paa Slaget ti traadte atter Moses frem med Lovens Tavler; der stode alle Guds Bud og de vare ti.

Klokken slog igjen, da hoppede og sprang smaa Drenge og Piger, de legede en Leg og sang dertil:

„Bro, bro, brille, Klokken er slaaet elleve!“ og det var den slaaet.

Nu slog den tolv, da traadte frem Vægteren med Kabuds og Morgenstjerne, han sang det gamle Vægtervers:

„Det var ved Midnatstide
Vor Frelser han blev født!“

og idet han sang, voxte Roser frem, og de bleve til Englehoveder, baarne af regnbuefarvede Vinger.

Det var yndigt at høre, det var deiligt at see. Det Hele var et mageløst Konstværk, det Utroligste, sagde alle Mennesker.

Konstneren var en ung Mand, hjertensgod, barneglad, tro Ven og hjelpsom mod sine fattige Forældre; han fortjente Prindsessen og det halve Rige.

Afgjørelsens Dag var kommen, hele Byen stod i Stads og Prindsessen sad paa Landets Throne, der havde faaet nye Krølhaar, men dog ikke var bleven mere magelig og behagelig. Dommerne rundt om saae saa polisk hen til ham, der skulde vinde, og han stod freidig og glad, hans Lykke var vis, han havde gjort det Utroligste.

„Nei, det skal nu jeg gjøre!“ raabte lige i det Samme en lang knoklet Kraftkarl. „Jeg er Manden for det Utroligste!“ og saa svingede han en stor Øxe mod Konstværket.

„Krisk! krask! qvas!“ der laae det Hele. Hjul og Fjedre foer rundt om, Alt var ødelagt!

„Det kunde jeg!“ sagde Manden; min Gjerning har slaaet hans og slaaet Eder Allesammen; jeg har gjort det Utroligste!“

„Ødelægge et saadant Konstværk!“ sagde Dommerne. „Ja det var det Utroligste!“

Hele Folket sagde det Samme, og saa skulde han have Prindsessen og det halve Rige, for en Lov er en Lov, selv om den er det Utroligste.

Der blæstes fra Volden og fra alle Byens Taarne: „Brylluppet skal feires!“ Prindsessen var slet ikke fornøiet for det, men yndig saae hun ud og kostelig var

hun klædt paa. Kirken straalede med Lys, seent paa Aftenen, det tager sig bedst ud. Byens adelige Jomfruer sang og førte Bruden frem, Ridderskabet sang og fulgte Brudgommen; han kneisede, som om han aldrig kunde knækkes over.

Nu holdt Sangen op, der blev saa stille, at man kunde have hørt en Knappenaal falde til Jorden, men midt i den Stilhed fløi med Bulder og Brag den store Kirkedør op og — „bum! bum!“ der kom hele Uhrværket marscherende midt igjennem Kirkegangen og stillede sig mellem Brud og Brudgom. Døde Mennesker kunne ikke gaae igjen, det vide vi meget godt, men et Konstværk kan gaae igjen, Legemet var slaaet i Stykker, men ikke Aanden, Konstaanden spøgede, og det var ingen Spøg.

Konstværket stod der livagtigt som da det var heelt og urørt. Klokkeslagene lød, det ene paa det andet, lige til tolv, og Skikkelserne der mylrede frem. Først kom Moses; der lyste ligesom Ildsluer ud af hans Pande, han kastede Lovens tunge Steentavler paa Brudgommens Fødder og bandt dem til Kirkegulvet.

„Jeg kan ikke løfte dem igjen!“ sagde Moses. „Du har slaaet Armene af mig! staa som Du staaer!“

Nu kom Adam og Eva, de Vise fra Østerland og de fire Aarstider, hver sagde ham ubehagelige Sandheder: „Skam Dig!“

Men han skammede sig ikke.

Alle de Skikkelser, hvert Klokkeslet havde at fremvise, traadte ud af Uhret, og alle voxte de i forfærdelig Størrelse, det var, som om der ikke blev Plads for de virkelige Mennesker. Og da ved tolvte Slag Vægteren traadte ud med Kabuds og Morgenstjerne blev der et underligt Røre; Vægteren gik lige ind paa Brudgommen og slog ham for Panden med Morgenstjernen.

„Lig der!“ sagde han, „Lige for Lige! Vi ere hevnede, og Mester med! vi forsvinde!“

Og saa forsvandt hele Konstværket; men Lysene rundt om i Kirken blev til store Lysblomster, og de forgyldte Stjerner under Loftet sendte lange, klare Straaler,

Orgelet klang af sig selv. Alle Mennesker sagde, at det var det Utroligste, de havde oplevet.

„Vil De saa tilsige den Rigtige!“ sagde Prindsessen. „Han, som gjorde Konstværket, han være min Ægtemand og Herre!“

Og han stod i Kirken, det hele Folk var hans Følgeskab, Alle glædede sig, Alle velsignede ham; der var ikke Een, der var misundelig. — Ja det var det Utroligste!

Hvad hele Familien sagde.

Hvad sagde hele Familien? Ja hør nu først, hvad den lille Marie sagde.

Det var den lille Maries Fødselsdag, den deiligste af alle Dage syntes hun. Alle smaa Venner og Veninder kom for at lege med hende, og den fineste Kjole havde hun paa; den havde hun faaet af Bedstemoder, som var hos den gode Gud, men Bedstemoder havde selv skaaret og syet den, før hun gik op i den lyse, deilige Himmel. Bordet i Maries Stue straalede med Foræringer; der var det nydeligste lille Kjøkken med Alt, hvad der hører til et Kjøkken, og en Dukke, der kunde dreie Øinene og sige „au!“ naar man trykkede den paa Maven; ja der var ogsaa en Billedbog med de deiligste Historier at læse, naar man kunde læse! Men skjønnere end alle Historier var dog det, at opleve mange Fødselsdage.

„Ja, det er yndigt at leve!“ sagde den lille Marie. Gudfader tilføiede, at det var det deiligste Eventyr.

I Stuen tæt ved gik begge Brødrene; de vare store Drenge, den ene ni Aar, den anden elleve. De syntes ogsaa, at det var deiligt at leve, leve paa deres Viis, ikke være Barn, som Marie, nei være rask Skoledreng, have „Udmærket“ i Charakteerbogen og kunne

slaaes med Kammeraterne i al Fornøielighed, løbe paa Skøiter om Vinteren og paa Velocipede om Sommeren, læse om Ridderborge, Vindebroer og Borgfængsler, høre om Opdagelser i det indre Afrika. Den ene af Drengene havde dog een Sorg derved, den, at der skulde opdages al Ting, før han blev stor; saa vilde han paa Eventyr. Livet er det deiligste Eventyr, sagde jo Gudfader, og i det er man selv med.

Det var i Stuen, at disse Børn levede og tumlede sig; oven over boede en anden Green af Familien, ogsaa med Børn, men disse havde rystet Barnet af Ærmet, saa store vare de; den ene Søn sytten Aar, den anden tyve, men den tredie meget gammel, sagde lille Marie, han var fem og tyve Aar og forlovet. De vare Alle lykkeligt stillede, havde gode Forældre, gode Klæder, gode Aandens Gaver, og de vilde hvad de vilde: „Fremad! bort med alle de gamle Plankeværker! fri Udsigt i den hele Verden! den er den deiligste, vi kjende. Gudfader har Ret; Livet er det deiligste Eventyr!“

Fader og Moder, begge ældre Folk — naturligviis ældre end Børnene maatte de være — de sagde med Smiil om Munden, med Smiil i Øie og Hjerte: „Hvor de ere unge, de unge Mennesker! det gaaer ikke ganske i Verden, som de troe, men det gaaer. Livet er et selsomt, deiligt Eventyr!“

Oven over, lidt nærmere Himlen, som man siger, naar Folk boe paa Qvisten, boede Gudfader. Gammel var han og dog saa ung i Sindet, altid i godt Humeur, og saa kunde han fortælle Historier, mange og lange. Vidt i Verden havde han været, og fra alle Verdens Lande stod der yndige Ting i hans Stue. Der var Billeder fra Loft til Gulv, og flere Ruder vare af rødt og af guult Glas; saae man der igjennem, da laae hele Verden i Solskin, om der end var nok saa graat Veir udenfor. I en stor Glaskasse voxede grønne Planter, og i et Aflukke derinde svømmede Guldfiske; de saae paa En, ligesom om de vidste saa Meget, de ikke vilde tale om. Altid duftede her af Blomster, selv ved Vintertid,

og da brændte her en stor Ild i Kaminen; det var saa morsomt at sidde og see ind i den og høre, hvor det knittrede og knagede. „Den læser gamle Erindringer for mig!" sagde Gudfader, og det var ogsaa for lille Marie, som viste der sig mange Billeder i Ilden.

Men i det store Bogskab tæt ved stode de rigtige Bøger; een af disse læste Gudfader ofte i, og den kaldte han alle Bøgernes Bog, det var Bibelen. Der stod i Billeder hele Verdens og alle Menneskers Historie, Skabelsen, Syndfloden, Kongerne og Kongernes Konge.

„Alt, hvad der skeet er og skee vil, staaer i denne Bog!" sagde Gudfader. „Saa uendelig Meget i een eneste Bog! tænk derover! Ja Alt, hvad et Menneske har at bede om, er sagt og lagt i faa Ord i Bønnen: „Fader vor!" den er en Naadens Draabe! den er Trøstens Perle fra Gud. Den lægges som Gave paa Barnets Vugge, lægges ved Barnets Hjerte. Barnlille, gjem den vel! tab den aldrig, ihvor stor Du voxer, og Du er ei forladt paa de vexlende Veie! den lyser ind i Dig, og Du er ikke fortabt!"

Gudfaders Øine lyste derved, de straalede af Glæde. En Gang, i de unge Aar, havde de grædt, „og det var ogsaa godt," sagde han, „det var Prøvelsens Tider, da saae det graat ud. Nu har jeg Solskin om mig og i mig. Jo ældre man bliver, desbedre seer man i Modgang og Medgang, at Vor Herre altid er med, at Livet er det deiligste Eventyr, og det kan kun han give os, og det varer ved ind i Evighed!"

„Det er deiligt at leve!" sagde den lille Marie.

Det sagde ogsaa de smaa og de store Drenge; Fader og Moder, hele Familien sagde det, men fremfor Alle Gudfader, og han havde Erfaring, han var den Ældste af dem Alle, han kjendte alle Historier, alle Eventyr, og han sagde, og det lige ud af sit Hjerte: „Livet er det deiligste Eventyr!"

„Dandse, dandse Dukke min!"

„Ja, det er nu en Vise for meget smaa Børn!" forsikkrede Tante Malle; „jeg kan med bedste Villie ikke følge med i denne „dandse, dandse Dukke min!" men lille Amalie kunde det; hun var kun tre Aar, legede med Dukker og opdrog disse til at blive ligesaa kloge som Tante Malle.

Der kom en Student i Huset; han læste Lectier med Brødrene; han talte saa meget til den lille Amalie og hendes Dukker, talte ganske anderledes end alle Andre; det var saa morsomt, fandt den Lille, og dog sagde Tante Malle, at han slet ikke forstod at omgaaes Børn; de smaa Hoveder kunde umuligt bære den Snak. Lille Amalie kunde det, ja lærte endogsaa udenad af Studenten den hele Vise: „Dandse, dandse Dukke min!" og hun sang den for sine tre Dukker, de to vare nye, den ene en Frøken, den anden et Mandfolk, men den tredie Dukke var gammel og hed Lise. Hun fik ogsaa Sangen at høre og var med i den.

Dandse, dandse Dukke min!
Nei, hvor Frøkenen er fiin!
Cavaleren ligesaa,
Han har Hat og Handsker paa,
Buxer hvide, Kjole blaa,
Liigtorn paa den store Taa.
Han er fiin, og hun er fiin.
Dandse, dandse Dukke min!

Her er gamle Lisemo'er!
Hun er Dukke fra i Fjor;
Haaret nyt, det er af Hør,
Panden vasket er med Smør;
Hun er ganske ung igjen.
Kom Du med, min gamle Ven!
I skal dandse alle Tre.
Det er Penge værd at see.

Dandse, dandse Dukke min!
Gjør de rette Dandsetrin!
Foden ud ad, hold Dig rank,
Saa er Du saa sød og slank!
Neie, dreie, snurre rundt,
Det er overmaade sundt!
Det er nydeligt at see.
I er' søde alle Tre!

Og Dukkerne forstode Visen, lille Amalie forstod den, Studenten forstod den; han havde jo selv digtet den og han sagde, at den var saa udmærket; kun Tante Malle forstod den ikke; hun var kommen ud over Barnlighedens Plankeværk, „Pjankeværk!“ sagde hun, men det var ikke lille Amalie, hun synger den.

Fra hende har vi den.

„Spørg Amagermo'er!“

Der var en ældgammel Gulerod,
Saa knoldet, saa tyk og saa tung,
Den havde et ganske forfærdeligt Mod,
Den vilde gifte sig med en ung,
En yndig ung, lille Gulerod
Af Røddernes fineste Blod.
— Og Bryllupper stod.
Bevertningen var ubetalelig god,
Den kostede slet ingen Penge;
De slikkede Maaneskin og drak Dugg,
Tog Blomsterſnug,
Som det kom fra Mark og Enge.
— Gammel Gulerod hilsede med et Buk,
Og talte saa langt og saa længe,
De Ord de klukkede Kluk i Kluk;
— Ung Gulerod sagde ikke et Muk,

Sad uden at give et Smiil eller Suk,
Ung og smuk.
Hvis ikke Du troer,
Spørg Amagermo'er!

Et Rødkaalshoved var deres Præst,
Og Brudepiger Hvideroer;
Agurk' og Asparges sad som Æresgjest,
Kartoflerne stod og sang Chor.
Og der blev dandset af Lille og Stor.
Spørg Amagermo'er!
Gammel Gulerod sprang uden Strømper og Skoe,
Hu, hei! han revned' i Ryggen,
Og saa var han død, kunde aldrig groe.
Ung Gulerod loe,
Saa underligt vender sig Lykken.
Nu var hun Enke, nu var hun glad,
Nu kunde hun leve som helst hun gad,
Kunde svømme som Jomfru i Suppefad,
Ung og glad.
Hvis ikke Du troer,
Spørg Amagermo'er!

Den store Søslange.

Der var en lille Havfisk af god Familie, Navnet husker jeg ikke, det maa de Lærde sige Dig. Den lille Fisk havde atten Hundrede Søskende, alle lige gamle; de kjendte ikke deres Fader eller Moder, de maatte strax skjøtte sig selv og svømme om, men det var en stor Fornøielse. Vand havde de nok at drikke, hele Verdenshavet; Føden tænkte de ikke paa, den kom nok; hver vilde følge sin Lyst, hver vilde faae sin egen Historie, ja det tænkte heller Ingen af dem paa.

Solen skinnede ned i Vandet, det lyste om dem, det var saa klart, det var en Verden med de forunderligste Skabninger, og nogle saa gruelig store, med voldsomme Gab, de kunde sluge de atten Hundrede Søskende, men det tænkte de heller ikke paa, for Ingen af dem var endnu bleven slugt.

De Smaa svømmede sammen, tæt op til hverandre, som Sildene og Makrelerne svømme; men som de allerbedst svømmede i Vandet og tænkte paa ingen Ting, sank, med forfærdelig Lyd, ovenfra, midt ned imellem dem, en lang, tung Ting, der slet ikke vilde holde op; længere og længere strakte den sig, og hver af Smaafiskene, som den ramte, blev qvaset eller fik et Knæk, som den ikke kunde forvinde. Alle Smaafisk, de store med, lige oppe fra Havets Flade og ned til dets Bund, foer i Forfærdelse til Side; den tunge, voldsomme Ting sænkede sig dybere og dybere, den blev længere og længere, milelang, gjennem hele Havet.

Fisk og Snegle, Alt hvad svømmer, Alt hvad kryber, eller drives af Strømningerne, fornam denne forfærdelige Ting, denne umaadelige, ubekjendte Havaal, der lige med Eet var kommet ned ovenfra.

Hvad var det dog for en Ting? Ja det vide vi! det var det store, milelange Telegraph-Toug, Menneskene sænkede mellem Europa og Amerika.

Der blev en Forskrækkelse, der blev et Røre mellem Havets retmæssige Beboere, hvor Touget sænkedes. Flyvefisken satte til Veirs over Havfladen, saa høit den kunde, ja Knurhanen tog Fart et heelt Bøsseskud over Vandet, for det kan den; andre Fisk søgte mod Havbunden, de foer med saadan Hastighed, at de kom længe før Telegraphtouget endnu var seet dernede; de skræmmede baade Kabliau og Flynder, som gik fredeligt i Havets Dyb og aad deres Medskabninger.

Et Par Søpølser bleve saa forskrækkede, at de spyede deres Mave ud, men levede endda, for det kunde de. Mange Hummer og Taskekrabber gik ud af deres gode Harnisk og maatte lade Benene blive tilbage.

Under al den Skræk og Forvirring kom de atten Hundrede Søskende fra hverandre, og mødtes ikke mere, eller kjendte ikke hverandre; kun en halv Snees blev paa samme Plet, og da de i et Par Timer havde holdt sig stille, forvandt de den første Skræk og begyndte at blive nysgjerrige.

De saae sig om; de saae op og de saae ned, og der i Dybden troede de at øine den forfærdelige Ting, som havde skræmmet dem, skræmmet Store og Smaa. Tingen laae hen over Havbunden, saa langt de kunde øine; meget tynd var den, men de vidste jo ikke, hvor tyk den kunde gjøre sig, eller hvor stærk den var. Den laae ganske stille, men, tænkte de, det kunde være Lumskhed.

„Lad den ligge, hvor den ligger! Den kommer ikke os ved!“ sagde den Forsigtigste af Smaafiskene, men den Allermindste af dem vilde ikke opgive at komme til Kundskab om hvad den Ting kunde være; oven fra var den kommen ned, oven fra maatte man bedst kunne hente Besked, og saa svømmede de op mod Havfladen, det var blikstille Veir.

Der mødte de en Delphin; det er saadan en Springfyr, en Havstryger, der kan slaae Kolbytter hen ad Havfladen; Øine har den at see med, og den maatte have seet og vide Besked; den spurgte de ad, men den havde kun tænkt paa sig selv og sine Kolbytter, ikke seet Noget, vidste ikke at svare, og saa taug den og saae stolt ud.

Derpaa henvendte de sig til Sælhunden, der just dukkede ned; den var høfligere, uagtet den æder Smaafisk; men i Dag var den mæt. Den vidste lidt Mere end Springfisken.

„Jeg har mangen Nat ligget paa en vaad Steen og seet ind mod Land, milevidt herfra; der er lumske Skabninger, de kaldes i deres Sprog Mennesker, de efterstræbe os, men oftest smutte vi dog fra dem, det har jeg forstaaet, og det har nu ogsaa den Havaal, I spørge om. Den har været i deres Magt, været oppe paa Landjorden, vist i umindelige Tider; derfra have de ført den paa Fartøi for at bringe den over Havet til

et andet fjerntliggende Land. Jeg saae, hvilket Besvær de havde, men magte den kunde de, den var jo bleven mat paa Landjorden. De lagde den i Krands og Kreds, jeg hørte, hvor den ringlede og ranglede, da de lagde den, men den slap dog fra dem, slap herud. De holdt paa den af alle Kræfter, mange Hænder holdt fast, den smuttede dog og naaede til Bunds; der ligger den, tænker jeg, til videre!"

„Den er noget tynd!" sagde de smaa Fisk.

„De have sultet den!" sagde Sælhunden, „men den kommer sig snart, faaer sin gamle Tykkelse og Storhed. Jeg antager, at den er den store Søslange, som Menneskene ere saa bange for og tale saa meget om; jeg har før aldrig seet den og aldrig troet paa den; nu troer jeg, den er det!" og saa dukkede Sælhunden.

„Hvor han vidste Meget! Hvor han talte Meget!" sagde de smaa Fisk. „Jeg har aldrig været saa klog før! — Naar det bare ikke er Løgn!"

„Vi kunne jo svømme ned og undersøge!" sagde den Mindste; „paa Veien høre vi de Andres Mening!"

„Jeg gjør ikke et Slag med mine Finner, for at faae Noget at vide!" sagde de Andre og dreiede af.

„Men jeg gjør det!" sagde den Mindste og styrede afsted ned i det dybe Vand; men den var langt fra Stedet, hvor „den lange sænkede Ting" laae. Den lille Fisk saae og søgte til alle Sider ned mod Dybet.

Aldrig før havde den fornummet sin Verden saa stor. Sildene gik i store Stimer, skinnende som en Kæmpebaad af Sølv, Makrelerne fulgtes ogsaa ad og saae endnu prægtigere ud. Der kom Fisk i alle Skikkelser og med Tegninger i alle Farver; Medusaer, som halvgjennemsigtige Blomster, der lode sig bære og føre af Strømningerne. Store Planter voxte fra Havbunden, favnehøit Græs og palmeformede Træer, hvert Blad besat med skinnende Skaldyr.

Endelig øinede den lille Havfisk en lang, mørk Stribe dernede og styrede mod den, men det var hverken Fisk eller Toug, det var Relingen af et stort, sunket Fartøi,

hvis øverste og nederste Dæk var brudt itu ved Havets Tryk. Den lille Fisk svømmede ind i Rummet, hvor de mange Mennesker, der vare omkomne, da Skibet sank, nu vare skyllede bort, paa to nær: en ung Qvinde laae der udstrakt med et lille Barn i sine Arme. Vandet lettede dem og ligesom vuggede dem, de syntes at sove. Den lille Fisk blev ganske forskrækket, den var uvidende om, at de ikke kunde vaagne mere. Vandplanter hang som Løvværk ned over Relingen, hen over de to smukke Liig af Moder og Barn. Der var saa stille, der var saa eensomt. Den lille Fisk skyndte sig bort saa hurtigt den kunde, ud hvor Vandet var klarere belyst og hvor der var Fisk at see. Den var ikke kommen langt, da mødte den en ung Hval, saa forfærdelig stor.

„Slug mig ikke!" sagde den lille Fisk. „Jeg er ikke en Gang en Mundsmag, saa lille er jeg, og mig er det en stor Behagelighed at leve!"

„Hvad vil Du saa dybt hernede, hvor din Art ikke kommer?" spurgte Hvalen. Og saa fortalte den lille Fisk om den lange, forunderlige Aal, eller hvad den Ting nu var, der ovenfra havde sænket sig ned og forskrækket selv de allermodigste Havskabninger.

„Ho, ho!" sagde Hvalen og trak saa voldsomt Vand til sig, at den maatte sætte en mægtig Vandstraale, naar den kom op og trak Veiret. „Ho, ho!" sagde den, „saa det var den Ting, som krillede mig paa Ryggen, idet jeg vendte mig! Jeg troede, at det var en Skibsmast, jeg kunde bruge til Kløpind! Men paa dette Sted her var det ikke. Nei, langt længere ude ligger den Ting. Jeg vil dog undersøge den, jeg har ikke Andet at bestille!"

Og saa svømmede den fremad og den lille Fisk bagefter, ikke for nær, thi der kom ligesom en rivende Strøm, hvor den store Hval skød Fart gjennem Vandet.

De mødte en Hai og en gammel Savfisk; de To havde ogsaa hørt om den selsomme Havaal, saa lang og saa tynd; seet den havde de ikke, men det vilde de.

Nu kom der en Havkat.

„Jeg tager med!" sagde han; den vilde samme Vei.

„Er den store Søslange ikke tykkere end et Ankertoug, saa skal jeg bide den over i eet Bid!" og den aabnede sit Gab og viste sine sex Rækker Tænder. „Jeg kan bide Mærke i et Skibsanker, sagtens kan jeg bide den Stilk over!"

„Der er den!" sagde den store Hval, „jeg seer den!" Han troede, han saae bedre end de Andre. „See hvor den løfter sig, see hvor den svaier, bugter og krummer sig!"

Det var dog ikke den, men en umaadelig stor Havaal, flere Alen lang, som nærmede sig.

„Den der har jeg seet før!" sagde Savfisken, „den har aldrig gjort stort Rabalder i Havet, eller skræmmet nogen Storfisk!"

Og saa talte de til den om den nye Aal og spurgte, om den vilde med paa Opdagelse.

„Er den Aal længere end jeg!" sagde Havaalen, „saa skal den skee en Ulykke!"

„Det skal den!" sagde de Andre. „Vi ere Nok til ikke at taale den!" og saa skyndte de sig fremad.

Men da kom der Noget lige i Veien, et underligt Uhyre, større end dem Allesammen.

Det saae ud som en svømmende Ø, der ikke kunde holde sig oppe.

Det var en ældgammel Hval. Dens Hoved var overgroet med Havplanter, dens Ryg besat med Krybdyr og saa umaadelig mange Østers og Muslinger, at dens sorte Skind var ganske hvidspættet.

„Kom med, Gamle!" sagde de. „Her er kommen en ny Fisk, som ikke skal taales."

„Jeg vil hellere ligge, hvor jeg ligger!" sagde den gamle Hval. „Lad mig i Ro! Lad mig ligge! Aa ja, ja, ja! Jeg bærer paa en svær Sygdom! Min Lindring har jeg ved at naae op i Havfladen og faae Ryggen ovenfor! Saa komme de store, rare Søfugle og pille mig, det gjør saa godt, naar bare de ikke slaae Næbbet for dybt i, det gaaer tidt lige ind i mit Spæk. See en Gang dog! Hele Beenraden af en Fugl sidder

mig endnu i Ryggen; Fuglen slog Kløerne for dybt og kunde ikke komme løs, da jeg gik tilbunds. Nu have Smaafiskene pillet ham. See hvorledes han seer ud og jeg seer ud! Jeg har Sygdom!"

„Det er bare Indbildning!" sagde Hvalen. „Jeg er aldrig syg. Ingen Fisk er syg!"

„Undskyld!" sagde den gamle Hval; „Aalen har Hudsygdom, Karpen skal have Kopper, og Alle have vi Indvoldsorme!"

„Vrøvl!" sagde Haien, han gad ikke høre Mere, de Andre ikke heller, de havde jo Andet at tage Vare.

Endelig kom de til Stedet, hvor Telegraphtouget laae. Det har et langt Leie paa Havbunden, fra Europa til Amerika, hen over Sandbanker og Havdynd, Klippegrund og Plantevildnis, ja hele Skove af Koraller, og saa vexle Strømmene dernede, Vandhvirvler dreie sig, Fisk myldre frem, flere i Flok end de talløse Fugleskarer, som Menneskene see i Trækfuglstiden. Der er et Røre, en Pladsken, en Summen, en Susen: den Susen spøger der lidt af endnu i de store, tomme Havconchylier, naar vi holde dem for vort Øre.

Nu kom de til Stedet.

„Der ligger Dyret!" sagde de store Fisk, og den lille sagde det ogsaa. De saae Touget, hvis Begyndelse og Ende svandt i deres Synskreds.

Svampe, Polyper og Gorgoner svaiede fra Grunden, sænkede og bøiede sig over det, saa at det snart skjultes, snart var at see. Søpindsviin, Snegle og Orme rørte sig om det; kæmpemæssige Edderkopper, der havde en heel Besætning af Krybdyr paa sig, spankede hen ad Touget. Mørkeblaae Søpølser, eller hvad det Kryb hedder, der æde med hele Kroppen, laae ligesom og lugtede til det nye Dyr, der havde lagt sig paa Havbunden. Flynder og Kabliau vendte sig i Vandet for at høre efter fra alle Sider. Stjernefisken, der altid borer sig ned i Dyndet og kun har de to lange Stilke med Øine udenfor, laae og gloede for at see hvad der kom ud af det Røre.

Telegraphtouget laae uden Bevægelse. Men Liv og Tanke var der i det; Mennesketanker gik igjennem det.

„Den Ting er lumsk!“ sagde Hvalen. „Den er i Stand til at slaae mig paa Maven, og den er nu min ømme Side!“

„Lad os føle os for!“ sagde Polypen. „Jeg har lange Arme, jeg har smidige Fingre; jeg har rørt ved den, jeg vil nu tage lidt fastere.“

Og den strakte sine smidige, længste Arme ned til Touget og rundt om det.

„Den har ingen Skæl!“ sagde Polypen, „den har ingen Skind! Jeg troer, den aldrig føder levende Unger!“

Havaalen lagde sig langs Telegraphtouget og strakte sig saa langt den kunde.

„Den Ting er længere end jeg!“ sagde den. „Men det er ikke Længden om at gjøre, man maa have Hud, Mave og Smidighed.“

Hvalen, den unge, stærke Hval, neiede sig lige ned, dybere end den nogensinde havde været.

„Er Du Fisk eller Plante?“ spurgte den. „Eller er Du kun Ovenfras-Værk, der ikke kan trives hernede hos os?“

Men Telegraphtouget svarede ikke; det har det ikke paa den Led. Der gik Tanker igjennem det, Menneske-tanker; de løde i eet Secund de mange hundrede Mile fra Land til Land.

„Vil Du svare eller vil Du knækkes?“ spurgte den glubende Hai, og alle de andre store Fisk spurgte om det Samme: „Vil Du svare eller vil Du knækkes?“

Touget rørte sig ikke, det havde sin aparte Tanke, og en saadan kan Den have, der er fyldt med Tanker.

„Lad dem kun knække mig, saa hales jeg op og kommer i Stand igjen, det er skeet ved Andre af mit Slags, i mindre Farvande!“

Det svarede derfor ikke, det havde Andet at bestille, det telegrapherede, laae i lovligt Embede paa Havets Bund.

Oven over gik nu Solen ned, som Menneskene kalde det, den blev som den rødeste Ild, og alle Himmelens Skyer skinnede som Ild, den ene prægtigere end den anden.

„Nu faae vi den røde Belysning!“ sagde Polyperne, „saa sees den Ting maaskee bedre, om saa behøves.“

„Paa den! paa den!“ raabte Havkatten og viste alle sine Tænder.

„Paa den! paa den!“ sagde Sværdfisken og Hvalen og Havaalen.

De styrtede frem, Havkatten foran; men lige idet den vilde bide om Touget, jog i bar Heftighed Savfisken sin Sav lige ind i Bagdelen paa Havkatten; det var en stor Feiltagelse, og Katten fik ikke Kræfter til Bid.

Der blev et Mudder nede i det Mudder: Storfisk og Smaafisk, Søpølser og Snegle løbe mod hverandre, aad hverandre, masede, qvasede. Touget laae stille og øvede sin Gjerning, og det skal man.

Den mørke Nat rugede oven over, men Havets Milliarder og Milliarder levende Smaadyr lyste. Krebs, ikke saa store som et Knappenaalshoved, lyste. Det er ganske vidunderligt, men saaledes er det nu.

Havets Dyr saae paa Telegraphtouget.

„Hvad er dog den Ting, og hvad er den ikke?“

Ja det var Spørgsmaalet.

Da kom der en gammel Havko. Menneskene kalde det Slags: Havfrue eller Havmand. En Hun var hun, havde Hale og to korte Arme at pjaske med, hængende Bryst, og Tang og Snyltedyr i Hovedet, og det var hun stolt af.

„Vil I have Kundskab og Kjendskab?“ sagde hun, „saa er jeg nok den Eneste, der kan give den; men jeg forlanger herfor farefri Græsgang paa Havbunden for mig og Mine. Jeg er Fisk som I, og jeg er ogsaa Krybdyr ved Øvelse. Jeg er den Klogeste i Havet; jeg veed om Alt, hvad der rører sig hernede, og om Alt, hvad der er ovenfor. Den Ting der, I grublisere over, er ovenfra, og hvad deroppefra dumper ned, er dødt eller

bliver dødt og magtesløst; lad den ligge for hvad den er. Den er kun Menneske-Paafund!"

„Jeg troer nu, der er noget Mere ved den!" sagde den lille Havfisk.

„Hold Mund, Makrel!" sagde den store Havko.

„Hundesteile!" sagde de Andre, og det var endnu mere fornærmeligt sagt.

Og Havkoen forklarede dem, at det hele Alarmdyr, som forresten jo ikke sagde et Muk, var kun Paafund fra det tørre Land. Og den holdt et lille Foredrag over Menneskenes Trædskhed.

„De ville have fat paa os," sagde den, „det er det Eneste, de leve for; de spænde Garn ud, komme med Mading paa Krog for at lokke os. Denne der er et Slags stor Snøre, som de troe, vi skulle bide paa, de ere saa dumme! Det er vi ikke! Rør kun ikke det Makværk, det trevler op, bliver til Smuld og Dynd, det Hele. Hvad ovenfra kommer, har Knæk, Bræk, duer ikke!"

„Duer ikke!" sagde alle Havskabningerne og holdt sig til Havkoens Mening for at have en Mening.

Den lille Havfisk beholdt sin egen Tanke. „Den umaadelig lange, tynde Slange er maaskee den vidunderligste Fisk i Havet. Jeg hor en Fornemmelse deraf."

„Den Vidunderligste!" sige vi Mennesker med, og sige det med Kjendskab og Forvisning.

Den store Søslange er det, omtalt længst forud i Sange og Sagn.

Den er født og baaren, sprungen ud fra Menneskets Snille og lagt paa Havets Bund, strækkende sig fra Østens Lande til Vestens Lande, bærende Budskab hurtig som Lysets Straale fra Solen til vor Jord. Den voxer, voxer i Magt og Udstrækning, voxer Aar for Aar, gjennem alle Have, Jorden rundt, under de stormende Vande og de glasklare Vande, hvor Skipperen seer ned, som seilede han gjennem den gjennemsigtige Luft, seer mylrende Fisk, et heelt Farvefyrværkeri.

Dybest nede strækker sig Slangen, en Velsignelsens Midgaardsorm, der bider i sin Hale, idet den omslutter Jorden. Fisk og Krybdyr løbe med Panden imod, de forstaae dog ikke den Ting ovenfra: Menneskehedens tankefyldte, i alle Sprog forkyndende og dog lydløse Kundskabsslange paa Godt og Ondt, den vidunderligste af Havets Vidundere, vor Tids

den store Søslange.

Gartneren og Herskabet.

En Miils Vei fra Hovedstaden stod en gammel Herregaard med tykke Mure, Taarne og takkede Gavle.

Her boede, men dog kun i Sommertiden, et rigt, høiadeligt Herskab; denne Gaard var den bedste og smukkeste af alle de Gaarde, det eiede; den stod som nystøbt udenpaa, og med Hygge og Beqvemmelighed indeni. Slægtens Vaaben var hugget i Steen over Porten, deilige Roser slyngede sig om Vaaben og Karnap, et heelt Græstæppe bredte sig ud foran Gaarden; der var Rødtjørn og Hvidtjørn, der var sjeldne Blomster, selv udenfor Drivhuset.

Herskabet havde ogsaa en dygtig Gartner; det var en Lyst at see Blomsterhaven, Frugt- og Kjøkkenhaven. Op til denne var endnu en Rest af Gaardens oprindelige gamle Have med nogle Buxbom-Hækker, beklippede saa at de dannede Kroner og Pyramider. Bag disse stode to mægtige, gamle Træer; de vare altid næsten bladløse, og man kunde let falde paa at troe, at en Stormvind eller en Skypompe havde strøet dem over med store Klumper Gjødning, men hver Klump var en Fuglerede.

Her byggede fra umindelige Tider en Vrimmel skrigende Raager og Krager: det var en heel Fugleby, og

Fuglene vare Herskabet, Eiendomsbesidderne, Herresædets ældste Slægt, det egentlige Herskab paa Gaarden. Ingen af Menneskene dernede kom dem ved, men de taalte disse lavt gaaende Skabninger, uagtet disse imellem knaldede med Bøsse, saa det krillede i Fuglenes Rygrad, saa at hver Fugl fløi op derved i Forskrækkelse og skreg: „Rak! Rak!"

Gartneren talte tidt til sit Herskab om at lade fælde de gamle Træer, de saae ikke godt ud, og kom de bort, blev man rimeligviis fri for de skrigende Fugle, de vilde søge andetsteds hen. Men Herskabet vilde hverken af med Træerne eller med Fuglevrimlen, det var Noget, Gaarden ikke kunde miste, det var Noget fra den gamle Tid, og den skulde man ikke aldeles slette ud.

„De Træer ere nu Fuglenes Arvegods, lad dem beholde det, min gode Larsen!"

Gartneren hed Larsen, men det har her nu ikke videre at betyde.

„Har De, lille Larsen, ikke Virkeplads nok? hele Blomsterhaven, Drivhusene, Frugt- og Kjøkkenhaven?"

Dem havde han, dem pleiede, passede og opelskede han med Iver og Dygtighed, og det blev erkjendt af Herskabet, men de dulgte ikke for ham, at de hos Fremmede tidt spiste Frugter og saae Blomster, som overgik hvad de havde i deres Have, og det bedrøvede Gartneren, for han vilde det Bedste og gjorde det Bedste. Han var god i Hjertet, god i Embedet.

En Dag lod Herskabet ham kalde og sagde i al Mildhed og Herskabelighed, at de Dagen forud hos fornemme Venner havde faaet en Art Æbler og Pærer, saa saftholdige, saa velsmagende, at de og alle Gjester havde udtalt sig i Beundring. Frugterne vare vistnok ikke indenlandske, men de burde indføres, blive hjemme her, om vort Klima tillod det. Man vidste, at de vare kjøbte inde i Byen hos den første Frugthandler, Gartneren skulde ride derind og faae at vide, hvorfra disse Æbler og Pærer vare komne og da forskrive Podeqviste.

Gartneren kjendte godt Frugthandleren, det var netop

til ham, han paa Herskabets Vegne solgte den Overflødighed af Frugt, der groede i Herregaardshaven.

Og Gartneren tog til Byen og spurgte Frugthandleren, hvorfra han havde disse høitpriste Æbler og Pærer.

„De ere fra Deres egen Have!" sagde Frugthandleren og viste ham baade Æble og Pære, som han kjendte igjen.

Naa, hvor blev han glad, Gartneren; han skyndte sig til Herskabet og fortalte, at baade Æblerne og Pærerne vare fra deres egen Have.

Det kunde Herskabet slet ikke troe. „Det er ikke muligt, Larsen! kan De skaffe skriftlig Forsikkring fra Frugthandleren?"

Og det kunde han, skriftlig Attest bragte han.

„Det var da mærkeligt!" sagde Herskabet.

Nu kom hver Dag paa Herskabsbordet store Skaaler med disse prægtige Æbler og Pærer fra deres egen Have; der sendtes skjeppe- og tøndeviis af disse Frugter til Venner i Byen og udenfor Byen, ja selv til Udlandet. Det var en heel Fornøielse! dog maatte de tilføie, at det havde jo ogsaa været to mærkelig gode Somre for Træfrugterne, disse vare overalt i Landet lykkedes godt.

Nogen Tid gik; Herskabet spiste en Middag ved Hoffet. Dagen derpaa blev Gartneren kaldet til sit Herskab. De havde ved Taffelet faaet Meloner, saa saftfulde, smagfulde fra Majestæternes Drivhuus.

„De maa gaae til Hofgartneren, gode Larsen, og skaffe os nogle af Kjærnerne fra disse kostelige Meloner!"

„Men Hofgartneren har faaet Kjærnerne fra os!" sagde Gartneren ganske fornøiet.

„Saa har den Mand vidst at bringe Frugten til en høiere Udvikling!" svarede Herskabet. „Hver Melon var udmærket!"

„Ja, saa kan jeg være stolt!" sagde Gartneren. „Jeg skal sige det naadige Herskab, Slotsgartneren har i Aar ikke havt Held med sine Meloner, og da han saae,

hvor prægtige vore stode og smagte dem, saa bestilte han tre af disse op paa Slottet!"

„Larsen! bild sig ikke ind, at det var de Meloner fra vor Have!"

„Jeg troer det!" sagde Gartneren, gik til Slotsgartneren og fik af ham skriftlig Bevidnelse om, at Melonerne paa det kongelige Taffel vare komne fra Herregaarden.

Det var virkelig en Overraskelse for Herskabet, og det fortiede ikke Historien, det fremviste Attesten, ja der blev sendt Melonkjærner vidt om, ligesom tidligere Podeqvistene.

Om disse fik man Efterretninger at de sloge an, satte Frugt, ganske udmærket, og den var kaldt op efter Herskabets Herregaard, saa at det Navn derved nu var at læse paa Engelsk, Tydsk og Fransk.

Det havde man aldrig forud tænkt sig.

„Bare Gartneren ikke faaer for store Ideer om sig selv!" sagde Herskabet.

Han tog det paa en anden Maade: han vilde just stræbe nu, at hævde sit Navn som en af Landets bedste Gartnere, forsøge hvert Aar at bringe noget Fortrinligt af alle Havearter, og det gjorde han; men tidt fik han dog at høre, at de allerførste Frugter han havde bragt, Æblerne og Pærerne, vare de egenlige bedste, alle senere Arter stode langt under. Melonerne havde rigtignok været meget gode, men det var jo et ganske andet Slags; Jordbærrene kunde kaldes fortræffelige, men dog ikke bedre end de, de andre Herskaber havde, og da Ræddikerne eet Aar ikke lykkedes, saa taltes kun om de uheldige Ræddiker og ikke om hvad andet Godt der var bragt.

Det var næsten som om Herskabet følte Lettelse ved at sige:

„Det gik ikke i Aar, lille Larsen!" De vare ganske glade ved at kunne sige: „det gik ikke i Aar!"

Et Par Gange om Ugen bragte Gartneren friske

Blomster op i Stuen, altid saa smagfuldt ordnede; Farverne kom ved Sammenstillingen ligesom i et stærkere Lys.

„De har Smag, Larsen!" sagde Herskabet, „det er en Gave, der er givet Dem af Vor Herre, ikke af Dem selv!"

En Dag kom Gartneren med en stor Krystal-Skaal, i den laae et Aakandeblad; hen paa dette var lagt, med sin lange, tykke Stilk ned i Vandet, en straalende, blaa Blomst, stor som en Solsikke.

„Hindostans Lotus!" udbrød Herskabet.

En saadan Blomst havde de aldrig seet; og den blev om Dagen stillet hen i Solskinnet og om Aftenen i Reflex-Lys. Enhver som saae den, fandt den mærkværdig deilig og sjelden, ja det sagde selv den Fornemste af Landets unge Damer, og hun var Prindsesse; klog og hjertensgod var hun.

Herskabet satte en Ære i at overrække hende Blomsten, og den kom med Prindsessen op paa Slottet.

Nu gik Herskabet ned i Haven for selv at plukke en Blomst af samme Slags, om en saadan endnu fandtes, men den var ikke at finde. Saa kaldte de paa Gartneren og spurgte, hvorfra han havde den blaa Lotus:

„Vi have søgt forgjæves!" sagde de. „Vi have været i Drivhusene og rundt om i Blomsterhaven!"

„Nei, der er den rigtignok ikke!" sagde Gartneren. „Den er kun en ringe Blomst fra Kjøkkenhaven! men, ikke sandt, hvor er den smuk! den seer ud som var den en blaa Cactus, og er dog kun Blomsten paa Ærtestokken!"

„Det skulde De have sagt os strax!" sagde Herskabet. „Vi maatte troe, at det var en fremmed, sjelden Blomst. De har prostitueret os for den unge Prindsesse! hun saae Blomsten hos os, fandt den saa smuk, kjendte den ikke, og hun er ganske inde i Botaniken, men den Videnskab har ikke med Kjøkkenurter at gjøre. Hvor kunde det falde Dem ind, gode Larsen, at sætte en saadan Blomst op i Stuen. Det er at gjøre os latterlige!"

Og den smukke blaa Pragtblomst, der var hentet fra Kjøkkenhaven, blev sat ud af Herskabs-Stuen, hvor den ikke hørte hjemme, ja Herskabet gjorde en Undskyldning hos Prindsessen, og fortalte at Blomsten var kun en Kjøkkenurt, som Gartneren havde fundet paa at stille frem, men at han derfor havde faaet en alvorlig Irettesættelse.

„Det var Synd og Uret!“ sagde Prindsessen. „Han har jo lukket vore Øine op for en Pragtblomst, vi slet ikke lagde Mærke til, han har viist os Deiligheden der, hvor vi ikke faldt paa at søge den! Slotsgartneren skal hver Dag, saalænge Ærteskokkene have Blomster, bringe mig een op i min Stue!“

Og det skete.

Herskabet lod Gartneren sige, at han igjen kunde bringe dem en frisk Ærteskok-Blomst.

„Den er i Grunden smuk!“ sagde de, „høist mærkværdig!“ og Gartneren fik Roes.

„Det kan Larsen godt lide!“ sagde Herskabet. „Han er et forkjælet Barn!“

I Efteraaret blev det en forfærdelig Storm; den tog til ud paa Natten, saa voldsomt, at mange store Træer i Udkanten af Skoven bleve rykkede op med Rod, og til stor Sorg for Herskabet, Sorg, som de kaldte det, men til Glæde for Gartneren, blæste de to store Træer om med alle Fuglerederne. Man hørte i Stormen Raagers og Kragers Skrig, de sloge med Vingerne paa Ruderne, sagde Folkene paa Gaarden.

„Nu er De da glad, Larsen!“ sagde Herskabet; „Stormen har fældet Træerne, og Fuglene have søgt til Skoven. Her er ikke mere Syn af gammel Tid; hvert Tegn og hver Heuntydning er borte! os har det bedrøvet!“

Gartneren sagde ikke Noget, men han tænkte paa, hvad han længe havde tænkt, ret at benytte den prægtige Solskinsplads, han før ikke raadede over, den skulde blive til Havens Pryd og Herskabets Glæde.

De store omblæste Træer havde qvaset og knuust

de ældgamle Buxbom-Hække, med hele deres Udklipning. Han reiste her en Tykning af Vexter, Hjemlands-Planter fra Marken og Skoven.

Hvad ingen anden Gartner havde tænkt paa i rig Fylde at plante ind i Herskabshaven, satte han her i den Jord hver skulde have, og i Skygge og i Solskin som hver Art behøvede det. Han pleiede i Kjærlighed og det voxte i Herlighed.

Enebærbusken fra den jydske Hede løftede sig, i Form og Farve som Italiens Cypres, den blanke, piggede Christtjørn, altid grøn, i Vinterkulde og i Sommersol, stod deilig at see. Foran groede Bregnerne, mange forskjellige Arter, nogle saae ud, som vare de Børn af Palmetræet, og andre, som vare de Forældre til den fine, deilige Plantevært, vi kalde Venushaar. Her stod den ringeagtede Borre, der i sin Friskhed er saa smuk, at den kan tage sig ud i Bouquet. Borren stod paa det Tørre; men lavere, i den fugtigere Grund, groede Skræppen, ogsaa en ringeagtet Plante og dog ved sin Høide og sit mægtige Blad saa malerisk smuk. Favnehøi, med Blomst ved Blomst, som en mægtig, mangearmet Candelaber, løftede sig Kongelyset, plantet ind fra Marken. Her stod Skovmærker, Kodriver og Skovlilieconvaller, den vilde Calla og den trebladede, fine Skovsyre. Det var en Deilighed at see.

Foran, støttede til Staaltraads-Snore, voxte i Række ganske smaa Pæretræer fra fransk Jordbund; de fik Sol og god Pleie og bare snart store, saftfulde Frugter, som i Landet de kom fra.

I Stedet for de to gamle, bladløse Træer, blev sat en høi Flagstang, hvor Danebrogen vaiede, og tæt ved endnu en Stang, hvor i Sommertid og Høstens Tid Humleranken med sine duftende Blomster-Kogler snoede sig, men hvor i Vinteren, efter gammel Skik, blev ophængt en Havre-Kjærv, at Himlens Fugle kunde have Maaltid i den glade Juul.

„Den gode Larsen bliver sentimental i sine ældre

Aar!" sagde Herskabet. „Men han er os tro og hengiven!"

Ved Nytaar kom, i et af Hovedstadens illustrerede Blade, et Billede af den gamle Gaard; man saae Flagstangen og Havre-Neget for Himlens Fugle i den glade Juul, og det stod omtalt og fremhævet som en smuk Tanke, at en gammel Skik her var bragt i Hævd og Ære, saa betegnende just for den gamle Gaard.

„Alt hvad den Larsen gjør," sagde Herskabet, „slaaer man paa Tromme for. Det er en lykkelig Mand! vi maae jo næsten være stolte af, at vi have ham!"

Men de vare slet ikke stolte deraf! de følte, at de vare Herskabet, de kunde sige Larsen op, men det gjorde de ikke, de vare gode Mennesker og af deres Slags er der saa mange gode Mennesker, og det er glædeligt for enhver Larsen.

Ja, det er Historien om „Gartneren og Herskabet".

Nu kan Du tænke over den!

Loppen og Professoren.

Der var en Luftskipper, ham gik det galt, Ballonen sprak, Manden dumpede og slog sig i Stykker. Sin Dreng havde han to Minuter forud sendt ned med Faldskjærm, det var Drengens Lykke; han blev uskadt og gik om med store Kundskaber til at blive Luftskipper, men han havde ikke Ballon og ikke Midler til at skaffe sig denne.

Leve maatte han, og saa lagde han sig efter Behændigheds Konster, og at kunne tale med Maven, det kaldes at være Bugtaler. Ung var han og saae godt ud, og da han fik Mundskjæg og kom i gode Klæder,

kunde han antages for et Grevebarn. Damerne fandt ham smuk, ja een Jomfru blev saa betagen af hans Deilighed og hans Behændigheds Konst, at hun fulgte med ham til fremmede Byer og Lande; der kaldte han sig Professor, mindre kunde det ikke være.

Hans stadige Tanke var at faae sig en Luftballon og gaae tilveirs med sin lille Kone, men de havde endnu ikke Midlerne.

„De komme!“ sagde han.

„Bare de vilde!“ sagde hun.

„Vi ere jo unge Folk! og nu er jeg Professor. Smuler er ogsaa Brød!“

Hun hjalp ham trolig, sad ved Døren og solgte Billetter til Forestillingen, og det var en kold Fornøielse om Vinteren. Hun hjalp ham ogsaa i eet Konststykke. Han puttede sin Kone i Bordskuffen, en stor Bordskuffe; der krøb hun ind i Bagskuffen, og saa var hun ikke at see i Forskuffen; det var som en Øienforblændelse.

Men en Aften da han trak Skuffen ud, var hun ogsaa borte fra ham; hun var ikke i Forskuffen, ikke i Bagskuffen, ikke i hele Huset, ikke at see, ikke at høre. Det var hendes Behændigheds Konst. Hun kom aldrig igjen; hun var kjed af det, og han blev kjed i det, tabte sit gode Humeur, kunde ikke mere lee og gjøre Løier, og saa kom der ingen Folk; Fortjenesten blev daarlig, Klæderne bleve daarlige; han eiede tilsidst kun en stor Loppe, et Arvegods efter Konen, og derfor holdt han saa meget af den. Saa dresserede han den, lærte den Behændigheds Konster, lærte den at præsentere Gevær og skyde en Kanon af, men lille.

Professoren var stolt af Loppen, og den var stolt af sig selv; den havde lært Noget og havde Menneskeblod og været i de største Byer, var blevet seet af Prindser og Prindsesser, havde vundet deres høie Bifald. Det stod trykt i Aviser og paa Plakater. Den vidste, at den var en Berømthed og kunde ernære en Professor, ja en heel Familie.

Stolt var den og berømt var den, og dog, naar

den og Professoren reiste, toge de paa Jernbane fjerde Plads; den kommer ligesaa hurtigt som første. Det var et stiltiende Løfte, at de aldrig vilde skilles ad, aldrig gifte sig, Loppen vilde blive Ungkarl og Professoren Enkemand. Det gaaer lige op.

„Hvor man gjør størst Lykke," sagde Professoren, „der skal man ikke komme to Gange!" Han var en Menneskekjender og det er ogsaa en Kundskab.

Tilsidst havde han bereist alle Lande, uden de Vildes Land, og saa vilde han til de Vildes Land; der æde de rigtignok christne Mennesker, vidste Professoren, men han var ikke rigtig Christen og Loppen var ikke rigtig Menneske, saa meente han, at de nok turde reise der og have en god Fortjeneste.

De reiste med Dampskib og med Seilskib; Loppen gjorde sine Konster, og saa havde de fri Reise underveis og kom til de Vildes Land.

Her regjerede en lille Prindsesse, hun var kun otte Aar, men hun regjerede; hun havde taget Magten fra Fader og Moder, for hun havde en Villie og var saa mageløs yndig og uartig.

Strax, da Loppen præsenterede Gevær og skød Kanonen af, blev hun saa indtaget i Loppen, at hun sagde: „Ham eller Ingen!" Hun blev ganske vild af Kjærlighed og var jo allerede vild iforveien.

„Søde, lille, fornuftige Barn!" sagde hendes egen Fader, „kunde man først gjøre et Menneske af den!"

„Det lader Du mig om, Gamle!" sagde hun, og det var ikke net sagt af en lille Prindsesse, der taler til sin Fader, men hun var vild.

Hun satte Loppen paa sin lille Haand.

„Nu er Du et Menneske, regjerende med mig; men Du skal gjøre hvad jeg vil, ellers slaaer jeg Dig ihjel og spiser Professoren."

Professoren fik en stor Sal at boe i. Væggene vare af Sukkerrør, dem kunde han gaae og slikke, men han var ikke Slikmund. Han fik en Hængekøie at sove

i, det var, som laae han i en Luftballon, den han altid havde ønsket sig, og som var hans stadige Tanke.

Loppen blev hos Prindsessen, sad paa hendes lille Haand og paa hendes fine Hals. Hun havde taget et Haar af sit Hoved, det maatte Professoren binde Loppen om Benet, og saa holdt hun den bunden til det store Koralstykke, hun havde i Øreflippen.

Hvor det var en deilig Tid for Prindsessen, ogsaa for Loppen, tænkte hun; men Professoren fandt sig ikke tilfreds, han var Reisemand, holdt af at drage fra By til By, læse i Aviserne om sin Udholdenhed og Kløgt i at lære en Loppe al menneskelig Gjerning. Dag ud og ind laae han i Hængekøien, dovnede og fik sin gode Føde: friske Fugle-Æg, Elephant-Øine og stegte Giraffe-Laar; Menneskeæderne leve ikke kun af Menneskekjød, det er en Delicatesse; „Barne-Skulder med skarp Sauce,“ sagde Prindsessemoderen, „er det meest delicate.“

Professoren kjedede sig og vilde gjerne bort fra de Vildes Land, men Loppen maatte han have med, den var hans Vidunder og Levebrød. Hvorledes skulde han fange og faae den. Det var ikke saa let.

Han anspændte alle sine Tanke-Evner og saa sagde han: „nu har jeg det!“

„Prindsesse-Fader: forund mig Noget at bestille! Maa jeg indøve Landets Beboere i at præsentere, det er det man i Verdens største Lande kalder Dannelse!“

„Og hvad kan Du lære mig!“ spurgte Prindsesse-Faderen.

„Min største Konst,“ sagde Professoren, „at fyre en Kanon af, saa hele Jorden bæver, og alle Himlens lækkreste Fugle falde stegte ned! Det er der Knald ved!“

„Kom med Kanonen!“ sagde Prindsesse-Faderen.

Men i hele Landet var der ingen Kanon, uden den Loppen havde bragt, og den var for lille.

„Jeg støber en større!“ sagde Professoren. „Giv mig bare Midlerne! Jeg maa have fiint Silketøi, Naal og Traad, Toug og Snore, samt Mavedraaber for

Luftballoner, de blæse op, lette og løfte; de give Knaldet i Kanon=Maven."

Alt hvad han forlangte fik han.

Hele Landet kom sammen for at see den store Kanon. Professoren kaldte ikke, før han havde Ballonen heel færdig til at fylde og gaae op.

Loppen sad paa Prindsessens Haand og saae til. Ballonen blev fyldt, den bovnede og kunde neppe holdes, saa vild var den.

„Jeg maa have den tilveirs, at den kan blive afkølet;" sagde Professoren og satte sig i Kurven, der hang under den. „Ene kan jeg ikke magte at styre den. Jeg maa have en kyndig Kammerat med, for at hjelpe mig. Her er Ingen der kan det uden Loppen!"

„Jeg tillader det nødig!" sagde Prindsessen, men rakte dog Loppen til Professoren, som satte den paa sin Haand.

„Slip Snorer og Toug!" sagde han. „Nu gaaer Ballonen!"

De troede han sagde: „Kanonen!"

Og saa gik Ballonen høiere og høiere, op over Skyerne, bort fra de Vildes Land.

Den lille Prindsesse, hendes Fader og Moder, hele Folket med stod og ventede. De vente endnu, og troer Du det ikke, saa reis til de Vildes Land, der taler hvert Barn om Loppen og Professoren, troer at de komme igjen, naar Kanonen er kølet af, men de komme ikke, de ere hjemme hos os, de ere i deres Fædreland, kjøre paa Jernbane, første Plads, ikke fjerde; de have god Fortjeneste, stor Ballon. Ingen spørger, hvorledes de have faaet Ballonen eller hvorfra de have den, de ere holdne Folk, hædrede Folk, Loppen og Professoren.

Hvad gamle Johanne fortalte.

Vinden suser i det gamle Piletræ!

Det er, som hørte man en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den. Forstaaer Du den ikke, spørg da den gamle Johanne i Fattighuset, hun veed Beskeed, hun er barnefødt her i Sognet.

For Aaringer tilbage, da Kongeveien endnu laae her, var Træet allerede stort og mærkbart. Det stod, hvor det staaer endnu, ud for Skrædderens hvidtede Bindingsværkshuus tæt op til Kæret, som den Gang var saa stort, at Qvæget blev vandet her, og hvor i den varme Sommer de smaa Bønderdrenge løb nøgne om og pjaskede i Vandet. Tæt op under Træet var reist af hugne Steen en Milepæl; nu er den falden om, Brombærgrene groe hen over den.

Hiinsides den rige Gaardmandsgaard blev den nye Kongevei lagt, den gamle blev Markvei, Kæret en Pyt, overgroet med Andemad; dumpede en Frø ned, skiltes det Grønne ad og man saae det sorte Vand; rundt om groede og groe Muskedonnere, Bukkeblade og gule Iris.

Skrædderens Huus blev gammelt og skjevt, Taget en Mistbænk for Mos og Huusløg; Dueslaget faldt sammen, og Stæren byggede der; Svalerne hængte Rede ved Rede paa Husets Gavl og hen under Taget, ret som var her en Lykkens Bo.

Det var her en Gang; nu var her blevet eensomt og stille. Ene og villiedvask levede derinde „sølle Rasmus", som de kaldte ham; han var født her, han havde leget her, han havde sprunget over Mark og Gjerde, pjasket som Lille i det aabne Kær, klattret op i det gamle Træ.

Det løftede med Pragt og Deilighed sine store Grene, som det løfter dem endnu, men Stormen havde allerede vredet Stammen lidt og Tiden givet det en Revne, nu har Veir og Vind lagt Jord i Revnen, der voxer Græs

og Grønt, ja et lille Rønnebærtræ har der plantet sig selv.

Naar i Vaar Svalerne kom, fløi de om Træ og om Tag, de klinede og bødede paa deres gamle Reder, sølle Rasmus lod sin Rede staae og falde, som den vilde; han hverken klinede eller støttede den: „hvad kan det hjelpe!" var hans Mundheld, og det var ogsaa hans Faders.

Han blev i sit Hjem, Svalerne fløi derfra, men de kom igjen, de troe Dyr. Stæren fløi, den kom igjen og fløitede sin Sang; en Gang forstod Rasmus at fløite omkap med den, nu hverken fløitede eller sang han.

Vinden susede i det gamle Piletræ, den suser endnu, det er, som hørte man en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den; forstaaer Du den ikke, spørg da gamle Johanne i Fattighuset, hun veed Beskeed, hun er klog paa gammel Færd, hun er som en Krønikebog, med Opskrift og gamle Minder.

Da Huset var nyt og godt, flyttede Landsbyskrædderen Ivar Ølse herind med sin Kone Maren; stræbsomme, hæderlige Folk begge To. Gamle Johanne var den Gang et Barn, hun var Datter af Træskomanden, en af de Fattigste i Sognet. Mangt et godt Smørrebrød fik hun af Maren, der ikke havde Savn paa Føden; hun stod sig godt med Herskabsfruen, altid loe hun og var glad, hun lod sig ikke forknytte, sin Mund brugte hun, men ogsaa sine Hænder; hun førte Synaalen ligesaa rapt som Munden, og passede dertil sit Huus og sine Børn; de vare nær ved Dusinet, hele elleve, den Tolvte udeblev.

„Fattigfolk har altid Reden fuld af Unger!" brummede Herremanden, „kunde man drukne dem som Kattekillinger, og kun beholde Een eller To af de stærkeste, saa var det mindre Ulykke!"

„Gud forbarme sig!" sagde Skrædderkonen. „Børn er dog en Guds Velsignelse; de ere Fornøielsen i Huset. Hvert Barn er et Fadervor meer! Er det trangt og man har mange Munde at sørge for, saa spænder man

sig stærkere an, finder paa Raad og Gjerning i al Skikkelighed, Vor Herre slipper ikke, naar vi ikke slippe!"

Herregaardsfruen gav hende Medhold, nikkede venligt og klappede Maren paa Kinden; det havde hun mange Gange gjort, ja kysset hende med, men da var Fruen et lille Barn, og Maren hendes Barnepige. De To holdt af hinanden, og det Sindelag slap ikke.

Hvert Aar, ved Juletid, kom fra Herregaarden Vinterforraad til Skrædderens Huus: en Tønde Meel, et Sviin, to Gæs, en Fjerding Smør, Ost og Æbler. Det hjalp der paa Spisekammeret. Ivar Ølse saae da ogsaa ret fornøiet ud, men kom dog snart igjen med sit gamle Mundheld: „Hvad kan det hjelpe!"

Reent og net var der i Huset, Gardiner i Vinduerne og Blomster med, baade Nellike og Balsamine. Navneklud hang i Skilderi-Ramme og tæt ved hang et „Bindebrev" paa Riim, det havde Maren Ølse selv digtet; hun vidste, hvorledes Rimene føie sig. Hun var næsten lidt stolt af Familienavnet „Ølse", det var det eneste Ord i det danske Sprog, der rimede paa Pølse. „Det er dog altid at have Noget forud for Andre!" sagde hun og loe. Altid bevarede hun sit gode Humeur, aldrig sagde hun som Manden: „Hvad kan det hjelpe!" Hendes Mundheld var: „Hold paa Dig selv og Vor Herre!" Det gjorde hun, og det holdt det Hele sammen. Børnene trivedes, voxte ud over Reden, kom vidt om og artede sig vel. Rasmus var den Mindste; han var saa deiligt et Barn, at en af de store Skilderimalere inde i Staden laante ham til at male af, og det saa nøgen, som han var kommen til denne Verden. Det Billed hang nu paa Kongens Slot, der havde Herregaardsfruen seet det og kjendt lille Rasmus, uagtet han ikke havde Klæder paa.

Men nu kom den tunge Tid. Skrædderen fik Værk i begge Hænder, der satte sig store Knuder, ingen Doctor kunde hjelpe, ikke en Gang den kloge Stine, som „doctorerede".

„Man maa ikke forknyttes!" sagde Maren. „Det

hjelper aldrig at hænge med Hovedet! nu have vi ikke længer Faders to Hænder til Medhjelp, jeg maa da see at bruge mine des flinkere. Lille Rasmus kan ogsaa føre Naalen!"

Han sad allerede paa Bordet, fløitede og sang, han var en lystig Dreng.

Hele Dagen skulde han ikke sidde der, sagde Moderen, det var Synd mod det Barn; lege og springe skulde han ogsaa.

Træskomandens Johanne var hans bedste Legekammerat; hun var af endnu mere Fattigfolk, end Rasmus. Kjøn var hun ikke; barbenet gik hun; Klæderne hang i Laser, Ingen havde hun til at hjelpe paa dem, selv at gjøre det faldt hende ikke ind; hun var Barn, og glad som en Fugl i Vor Herres Solskin.

Ved den steenreiste Milepæl, under det store Piletræ, legede Rasmus og Johanne.

Han havde høie Tanker; han vilde en Gang blive en fiin Skrædder og boe inde i Staden, hvor der var Mestre, der havde ti Svende paa Bordet, det havde han hørt af sin Fader; der vilde han være Svend, og der vilde han blive Mester, og saa skulde Johanne komme og besøge ham; og forstod hun da at koge, skulde hun lave Maden til dem Allesammen og have sin egen Storstue.

Johanne turde ikke rigtig troe derpaa, men Rasmus troede, at det nok vilde skee.

Saa sad de under det gamle Træ, og Vinden susede i Grene og Blade, det var, som om Vinden sang og Træet fortalte.

I Efteraaret faldt hvert eneste Blad, Regnen dryppede fra de nøgne Grene.

„De grønnes igjen!" sagde Mo'er Ølse.

„Hvad kan det hjelpe!" sagde Manden. „Nyt Aar, ny Sorg for Udkommet!"

„Spisekammeret er fyldt!" sagde Konen. „Det kunne vi takke vor gode Frue for. Jeg er ved Helsen og har gode Kræfter. Det er syndigt af os at klage!"

Julen over blev Herskabet i deres Gaard paa Landet, men i Ugen efter Nytaar toge de ind til Staden, hvor de tilbragte Vinteren i Glæde og Fornøielse; de kom til Bal og Høitid hos Kongen selv.

Fruen havde faaet to kostelige Kjoler fra Frankrig; de vare af et saadant Tøi, et saadant Snit og en Syning, at Maren Skrædders aldrig havde seet slig Herlighed. Hun udbad sig ogsaa hos Herskabsfruen, at hun turde komme op paa Gaarden med sin Mand, at han ogsaa kunde see de Kjoler. Sligt blev nok aldrig seet af en Landsbyskrædder, sagde hun.

Han saae dem og havde ikke Ord at sige, før han kom hjem, og hvad han sagde, var kun, hvad han altid kom med: „hvad kan det hjelpe"! og denne Gang blev hans Ord til Sandhed.

Herskabet kom til Byen; Baller og Lystighed begyndte derinde, men i al den Herlighed døde den gamle Herre og Fruen kom slet ikke i de stadselige Klæder. Hun var saa sorrigfuld, og klædt fra Hals til Taa i sort, tæt Sørgeklædning; ikke saameget som en hvid Strimmel var at see; alle Tjenestefolkene vare i Sort, selv Stadskarreten blev overtrukket med sort, fiint Klæde.

Det var en iisnende Frostnat, Sneen lyste, Stjernerne blinkede; den tunge Rustvogn kom med Liget fra Staden til Herregaards-Kirken, hvor det skulde sættes i Slægtens Familie-Begravelse. Forvalteren og Sognefogeden holdt ridende med Fakler foran Kirkegaards-Laagen. Kirken var oplyst og Præsten stod i den aabne Kirkedør og tog mod Liget. Kisten blev baaren op i Choret, hele Menigheden fulgte. Præsten talte, en Psalme blev sungen; Fruen var med i Kirke, hun var kjørt derhen i den sortbetrukne Stadskarreet, den var sort indeni og sort udenpaa, en saadan var aldrig før seet der i Sognet.

Om al den Sorgens Stads blev der talt hele Vinteren, ja det var „Herremands-Begravelse."

„Der saae man, hvad den Mand betød!" sagde

Sognets Folk. „Han var høibaaren født og han blev høibaaren begravet!"

„Hvad kan det hjelpe!" sagde Skrædderen. „Nu har han hverken Liv eller Gods. Vi have dog den ene Deel!"

„Tal dog ikke saadanne Ord!" sagde Maren, „han har det evige Liv i Himmeriges Rige!"

„Hvem har sagt Dig det? Maren!" sagde Skrædderen. „Død Mand er god Gjødning! men den Mand her, var vist for fornem selv til at gjøre Gavn i Jorden, han skal ligge i Gravcapel!"

„Tal dog ikke saa ugudeligt!" sagde Maren. „Jeg siger Dig igjen: han har det evige Liv!"

„Hvem har sagt Dig det? Maren!" gjentog Skrædderen.

Og Maren kastede sit Forklæde over lille Rasmus; han maatte ikke høre den Tale.

Hun bar ham over i Tørvehuset og græd.

„Den Tale, Du hørte derovre, lille Rasmus, det var ikke din Faders, det var den Onde, der gik igjennem Stuen og tog din Faders Mæle! Læs dit Fadervor! Vi ville Begge læse det!" Hun foldede Barnets Hænder.

„Nu er jeg glad igjen!" sagde hun. „Hold fast paa Dig selv og Vor Herre!"

Sørgeaaret var tilende, Enkefruen gik klædt i halv Sorg, hun bar heel Glæde i Hjertet.

Der blev ymtet om, at hun havde faaet en Beiler, og allerede tænkte paa Bryllup. Maren vidste Noget derom, og Præsten vidste lidt mere.

Palme-Søndag, efter Prædiken, skulde der lyses til Ægteskab for Enkefruen og hendes Trolovede. Han var Pælehugger eller Billedhugger, Navnet paa hans Bestilling vidste man ikke ret, den Gang var Thorvaldsen og hans Konst endnu ikke ret i Folkemunde. Den nye Herregaards-Mand var ikke høiadelig, men dog en meget stadselig Mand; han var En, der var Noget, som Ingen forstod, sagde de, han huggede Billeder, var dygtig i sin Gjerning, ung og kjøn.

„Hvad kan det hjelpe!" sagde Skrædder Ølse.

Palme-Søndag blev Ægteskabet lyst fra Prædikestolen, derpaa fulgte Psalmesang og Altergang. Skrædderen, hans Kone og lille Rasmus vare i Kirken, Forældrene gik til Alters, Rasmus sad i Kirkestolen, han var endnu ikke confirmeret. Det havde i den sidste Tid skortet paa Klæder i Skrædderens Huus; de gamle, de havde, vare blevne vendte og vendte igjen, syede og lappede; nu vare de alle Tre i nye Klæder, men sort Tøi som til en Begravelse, de vare klædte i Overtrækket fra Sørgekarreten. Manden havde faaet Frakke og Buxer heraf, Maren en høihalset Kjole og Rasmus en heel Klædning til at voxe i til Corfirmationen. Der var taget baade det udvendige og det indvendige Tøi af Sørgekarreten. Ingen behøvede at vide, hvad det før havde været brugt til, men Folk fik det dog snart at vide, den kloge Kone Stine og et Par andre ligesaa kloge Koner, som ikke levede af deres Klogskab, sagde, at de Klæder vilde bringe Sot og Syge i Huset, „man tør ikke klæde sig i Liigkarreet uden for at kjøre til Graven."

Træskomandens Johanne græd, da hun hørte den Tale; og da det nu traf sig, at fra den Dag skrantede Skrædderen meer og meer, saa vilde det nok vise sig, hvem det kom til at gaae ud over.

Og det viste sig.

Første Søndag efter Trinitatis døde Skrædder Ølse, nu var Maren ene om at holde paa det Hele; hun holdt paa det, paa sig selv og Vor Herre.

Aaret efter stod Rasmus til Confirmation; nu skulde han til Staden i Lære hos en Stor-Skrædder, rigtignok ikke med tolv Svende paa Bordet, men med een; lille Rasmus kunde regnes for en halv; glad var han, fornøiet saae han ud, men Johanne græd, hun holdt mere af ham, end hun selv vidste. Skrædderkonen blev i det gamle Huus og fortsatte Professionen.

Paa den Tid var det, at den nye Kongevei blev aabnet; den gamle, forbi Piletræet og Skrædderens, blev

Markvei, Kæret voxte til, der lagde sig Andemad hen over den Pyt Vand, der var tilbage; Milepælen faldt om, den havde ikke Noget at staae for, men Træet holdt sig kraftigt og kjønt; Vinden susede i Grene og Blade.

Svalerne fløi bort, Stæren fløi bort, dog de kom igjen i Vaaren, og da de nu fjerde Gang vendte tilbage, kom ogsaa Rasmus til sit Hjem. Han havde bestaaet sit Svendestykke, var en kjøn, men spinkel Karl; nu vilde han snøre sin Randsel, see fremmede Lande; dertil stod hans Hu. Men hans Moder holdt paa ham; Hjemmet var dog bedst! alle de andre Børn vare spredt om, han var den Yngste, Huset skulde være hans. Arbeide kunde han fuldtop faae, naar han vilde tage om paa Egnen, være reisende Skrædder, sye fjorten Dage i den Gaard, og fjorten Dage i den. Det var ogsaa at reise. Og Rasmus fulgte sin Moders Raad.

Saa sov han igjen under Fødehusets Tag, sad igjen under det gamle Piletræ og hørte det suse.

Godt saae han ud, fløite kunde han som en Fugl, og synge nye og gamle Viser. Velseet var han paa de store Gaarde, især hos Klaus Hansens, den næstrigeste Bonde i Sognet.

Datteren Else var som den deiligste Blomst at see, og hun loe altid; der var jo Folk, som vare saa slemme at sige, at hun loe bare for at vise sine smukke Tænder. Lattermild var hun og altid i Humeur til at gjøre Narrestreger; Alt klædte hende.

Hun blev kjær i Rasmus og han blev kjær i hende, men Ingen af dem sagde det med rene Ord.

Saa gik han og blev tungsindig; han havde mere af sin Faders Sind end af sin Moders. Humeuret kom kun, naar Else kom, saa loe de begge To, skjemtede og gjorde Narrestreger, men uagtet der var god Leilighed, sagde han dog ikke et lønligt Ord om sin Elskov. „Hvad kan det hjelpe!“ var hans Tanke, „Forældrene see efter Velstand for hende, og den har jeg ikke; klogest var det at tage bort herfra!“ men han kunde ikke komme fra Gaarden, det var, som om Else havde en Traad fast i

ham, han var som en afrettet Fugl for hende, han sang og fløitede til hendes Behag og efter hendes Villie.

Johanne, Træskomandens Datter, var Tjenestequinde der paa Gaarden, ansat til ringe Gjerning; hun kjørte Melkevognen ud paa Marken, hvor hun med de andre Piger malkede Køerne, ja Gjødning maatte hun ogsaa kjøre, naar det gjordes behov. Hun kom ikke op i Storstuen og saae ikke meget til Rasmus eller Else, men det hørte hun, at de To vare saa godt som Kjærestefolk.

„Der kommer Rasmus ind til Velstand!" sagde hun. „Det kan jeg unde ham!" Og hendes Øine bleve ganske vaade, her var da ikke Noget at græde over!

Der var Marked i Staden; Klaus Hansen kjørte derind og Rasmus var med, han sad ved Siden af Else, baade ud og hjem. Han var betagen af Elskov, men derom sagde han ikke et Ord.

„Han maa dog sige Noget til mig om den Sag!" meente Pigebarnet, og deri havde hun Ret. „Vil han ikke tale, skal jeg nok skræmme ham op!"

Og snart taltes der i Gaarden om, at den rigeste Gaardmand i Sognet havde friet til Else, og det havde han, men Ingen vidste, hvilket Svar hun havde givet.

Tankerne snurrede om i Hovedet paa Rasmus.

En Aften satte Else en Guldring paa sin Finger, og spurgte saa Rasmus, hvad det betød.

„Forlovelse!" sagde han.

„Og med hvem troer Du?" spurgte hun.

„Med den rige Gaardmand?" sagde han.

„Der traf Du det!" sagde hun, nikkede og smuttede bort.

Men han smuttede ogsaa bort, kom hjem i sin Moders Huus som et forvildet Menneske, snørede sin Randsel. Ud i den vide Verden vilde han; det hjalp ikke Moderen græd.

Han skar sig en Stok af den gamle Piil, han fløitede, som var han i godt Humeur, han skulde ud at see Alverdens Herlighed.

„Det er for mig til stor Bedrøvelse!" sagde Moderen. „Men for Dig er det vel det Rigtigste og Bedste at komme afsted, saa maa jeg finde mig i det. Hold paa Dig selv og Vor Herre, saa faaer jeg Dig nok glad og fornøiet igjen!"

Han gik ad den nye Landevei, der saae han Johanne komme kjørende med et Læs Gjødning, hun havde ikke bemærket ham, og han vilde ikke sees af hende; bag Grøfte-Hækken satte han sig, der var han skjult — og Johanne kjørte forbi.

Ud i Verden gik han, Ingen vidste hvorhen, hans Moder tænkte, han kommer vel hjem igjen før Aar er omme; nu faaer han Nyt at see, Nyt at tænke paa, kommer saa i de gamle Folder, de kunne ikke stryges ud med noget Persejern. Han har lidt for meget af sin Faders Sind, jeg saae hellere, at han havde mit, stakkels Barn! men han kommer nok hjem, han kan ikke give Slip paa mig og Huset.

Moderen vilde vente Aar og Dag; Else ventede kun en Maaned, saa gik hun hemmeligt hen til den kloge Kone Stine Madsdatter, som kunde „doctorere", spaae i Kort og Kaffe og vidste mere end sit „Fadervor". Hun vidste da ogsaa, hvor Rasmus var, det læste hun i Kaffegrumset. Han var i en fremmed Stad, men Navnet paa den kunde hun ikke læse. Der var i den Stad Soldater og yndelige Jomfruer. Hans Tanker laae til at tage Musketten eller en af Jomfruerne.

Det kunde Else ikke holde ud at høre. Hun vilde gjerne give sine Sparepenge for at kjøbe ham fri, men Ingen maatte vide, at det var hende.

Og gamle Stine lovede, at han skulde komme tilbage, hun kunde en Konst, en farlig Konst for ham, den gjaldt, men det var det yderste Middel. Hun vilde sætte Gryden paa at koge efter ham, og da maatte han afsted, hvor i al Verden han var, han maatte hjem, hvor Gryden kogte og Kjæresten ventede ham; der kunde

gaae Maaneder hen, før han kom, men komme maatte han, hvis der var Liv i ham.

Uden Ro eller Hvile Nat og Dag, maatte han afsted, over Sø og Bjerge, om Veiret var mildt eller haardt, om hans Fod blev nok saa træt. Hjem skulde han, hjem maatte han.

Maanen var i første Qvarteer; det maatte den være til den Konst, sagde gamle Stine. Det var et stormende Veir, det knagede i det gamle Piletræ; Stine skar en Qvist af, bandt den i Knude, den skulde nok hjelpe til at trække Rasmus hjem til sin Moders Huus. Mos og Huusløg blev taget fra Taget, lagt i Gryden, der sattes paa Ilden. Else skulde rive et Blad ud af Psalmebogen, hun rev tilfældig det sidste Blad, det med Trykfeilene. „Det gjør lige godt!“ sagde Stine og kastede det i Gryden.

Mange Slags skulde til den Grød, der maatte koge og stadigt koge, indtil Rasmus kom hjem. Den sorte Hane i gamle Stines Stue maatte miste sin røde Kam, den kom i Gryden. Elses tykke Guldring kom med deri, og den fik hun aldrig igjen, sagde Stine hende forud. Hun var saa klog, Stine. Mange Ting, som vi ikke vide at nævne, kom i Gryden; den stod stadigt paa Ilden, eller paa gloende Emmer eller hed Aske. Kun hun og Else vidste det.

Maanen stod i Ny, Maanen stod i Næ; hver Gang kom Else og spurgte: „Seer Du ham ikke komme?“

„Meget veed jeg!“ sagde Stine, „og Meget seer jeg, men Veilængden for ham kan jeg ikke see. Nu er han over de første Bjerge! nu er han paa Søen i ondt Veir! Veien er lang gjennem store Skove, han har Vabler paa Fødderne, han har Feber i Kroppen, men afsted maa han.“

„Nei! Nei!“ sagde Else. „Jeg har ondt af ham!“

„Nu kan han ikke standses! for gjøre vi det, saa styrter han død om paa Landeveien!“ —

Aar og Dag var gaaet. Maanen skinnede rund og

stor, Vinden susede i det gamle Træ, der viste sig paa Himlen en Regnbue i Maaneskin.

„Det er Bekræftelsens Tegn!“ sagde Stine. „Nu kommer Rasmus.“

Men han kom dog ikke.

„Ventetiden er lang!“ sagde Stine.

„Nu er jeg træt af det!“ sagde Else. Hun kom sjeldnere til Stine, bragte hende ingen ny Gave.

Sindet blev lettere, og en skjøn Morgen vidste de Alle i Sognet, at Else havde sagt Ja til den rigeste Gaardmand.

Hun tog over at see paa Gaard og Jorder, paa Qvæg og Indbo. Alt var i god Stand, der var ikke Noget at vente paa med Brylluppet.

Det blev holdt med stort Gilde i tre Dage. Der var Dands til Clarinet og Violiner. Ingen i Sognet var glemt ved Indbydelsen. Mo'er Ølse var der ogsaa; og da saa Stadsen var til Ende, Skafferne havde sagt Gjesterne Tak og Trompeterne blæste af, gik hun hjem med Levningerne fra Gildet.

Døren havde hun kun lukket med en Pind, den var tagen af, Døren stod aaben, og i Stuen sad Rasmus. Han var vendt hjem, kommen i denne Time. Herre Gud, hvor saae han ud, Skind og Been kun, bleg og guul var han.

„Rasmus!“ sagde Moderen. „Er det Dig jeg seer! — hvor seer Du sølle ud! men glad er jeg i mit Hjerte, at jeg har Dig!“

Og hun gav ham af den gode Mad, hun bragte hjem fra Gildet, et Stykke af Stegen og af Bryllupstærten.

Han havde i den sidste Tid, sagde han, tænkt tidt paa sin Moder, sit Hjemsted og det gamle Piletræ. Det var underligt, hvor tidt han i sine Drømme havde seet det Træ og den barbenede Johanne.

Else nævnede han slet ikke. Syg var han og til Sengs maatte han; men vi troe ikke paa at Gryden var Skyld heri, eller at den havde øvet nogen Magt over

ham; kun gamle Stine og Else troede det, men de talte ikke derom.

Rasmus laae i Feber, smitsom var den; Ingen søgte derfor til Skræddderens Huus, uden Johanne, Træskomandens Datter. Hun græd ved at see, hvor elendig Rasmus var.

Doctoren skrev op til ham fra Apotheket; han vilde ikke tage Medicamenterne. „Hvad kan det hjelpe!“ sagde han.

„Jo saa kommer Du Dig!“ sagde Moderen. „Hold fast paa Dig selv og Vor Herre! kunde jeg dog igjen see Dig faae Kjød paa Kroppen, høre Dig fløite og synge, saa vilde jeg gjerne lade mit Liv!“

Og Rasmus løstes af Sygdommen, men hans Moder fik den, Vor Herre kaldte hende og ikke ham.

Eensomt var der i Huset, fattigere blev der herinde. „Han er opslidt!“ sagde de i Sognet. „Sølle Rasmus.“

Et vildt Liv havde han ført paa sine Reiser, - det, og ikke den sorte Gryde, som kogte, havde suget af hans Marv og givet ham Uro i Kroppen. Haaret blev tyndt og graat; rigtig bestille Noget gad han ikke. „Hvad kan det hjelpe!“ sagde han. Hellere søgte han Kroen end Kirken.

En Efteraarsaften kom han, i Regn og Blæst, besværligt den sølede Vei fra Kroen til sit Huus; hans Moder var for længe siden borte, lagt i sin Grav. Svalerne og Stæren vare ogsaa borte, de troe Dyr; Johanne, Træskomandens Datter, var ikke borte; hun indhentede ham paa Veien, hun fulgte ham et Stykke.

„Tag Dig sammen, Rasmus!“

„Hvad kan det hjelpe!“ sagde han.

„Det er et ilde Mundheld, Du har!“ sagde hun. „Husk paa din Moders Ord: hold paa Dig selv og Vor Herre! det gjør Du ikke, Rasmus! det maa man og det skal man. Siig aldrig: hvad kan det hjelpe, saa rykker Du Roden op for al din Gjerning!“

Hun fulgte ham til hans Huusdør, der gik hun fra

ham. Han blev ikke inde, han styrede hen under det gamle Piletræ, satte sig paa en Steen af den styrtede Milepæl.

Vinden susede i Træets Grene, det var som en Sang, det var som en Tale. Rasmus svarede paa den, han talte høit, men Ingen hørte det, uden Træet og den susende Vind.

„Der kommer saadan en Kulde over mig! Det er nok Tid at gaae til Sengs. Sove! sove!"

Og han gik, men ikke mod Huset, hen imod Kæret, der vaklede og faldt han. Regnen strømmede ned, Vinden var saa iisnende kold, han fornam det ikke; men da Solen stod op og Kragerne fløi hen over Kærets Siv, vaagnede han, halvdød i Kroppen. Havde han lagt sit Hoved, hvor hans Fødder laae, da havde han aldrig reist sig, det grønne Andemad var blevet hans Liiglagen.

Op ad Dagen kom Johanne til Skræddderens Huus. Hun var hans Hjelp; hun fik ham paa Sygehuset.

„Vi have kjendt hinanden fra Smaa," sagde hun, „din Moder har givet mig baade Øl og Mad, det kan jeg aldrig gjengjelde hende! Dit Helbred vil Du faae igjen, Du vil blive Menneske til at leve!"

Og Vor Herre vilde det, at han skulde leve. Men op og ned var det med Sundhed og Sind.

Svalerne og Stæren kom og fløi og kom igjen; Rasmus blev gammel før Aarene. Eensom sad han i Huset, der meer og meer forfaldt. Fattig var han, fattigere nu end Johanne.

„Du har ikke Troen," sagde hun, „og have vi ikke Vor Herre, hvad have vi saa! — Du skulde dog gaae til Alters!" sagde hun, „Du har nok ikke været der siden din Confirmation."

„Ja, hvad kan det hjelpe!" sagde han.

„Siger Du det og troer saadant, saa lad det være! uvillig Gjest seer Herren ikke ved sit Bord. Tænk dog paa din Moder og din Barndomstid! Du var den Gang en rar, from Dreng. Maa jeg læse en Psalme for Dig!"

„Hvad kan det hjelpe!" sagde han.

„Den trøster altid mig!“ svarede hun.

„Johanne, Du er nok bleven en af de Hellige!“ og han saae paa hende med matte, trætte Øine.

Og Johanne læste Psalmen, men ikke op af en Bog, hun havde ingen, hun kunde den udenad.

„Det var kjønne Ord!“ sagde han, „men jeg kunde ikke følge heelt med. Der er saa tungt inde i mit Hoved!“

Rasmus var bleven en gammel Mand, men Else var heller ikke længer ung, om vi skulle nævne hende, Rasmus nævnede hende aldrig. Hun var Bedstemoder; en lille kaadmundet Pige var hendes Barnebarn, den Lille legede med de andre Børn i Landsbyen. Rasmus kom, støttende sig paa sin Kjep, han stod stille, saae paa Børnenes Leg, smilede til dem, gammel Tid skinnede ind i hans Tanker. Elses Barnebarn pegede paa ham, „sølle Rasmus!“ raabte hun; de andre Smaapiger tog Exempel af hende, „sølle Rasmus!“ raabte de og forfulgte med Skrig den gamle Mand.

Det var en graa, tung Dag, paa den fulgte fleer, men efter graae og tunge Dage kommer ogsaa en Solskins-Dag.

Det var en deilig Pintsemorgen, Kirken var pyntet med grønne Birkegrene, der var en Duft af Skoven derinde og Solen skinnede hen over Kirkestolene. De store Alterlys vare tændte, der var Altergang, Johanne var mellem de Knælende, men Rasmus var ikke mellem dem. Just den Morgen havde Vor Herre kaldt ham.

Hos Gud er Naade og Barmhjertighed.

Mange Aar ere gaaede siden; Skrædderens Huus staaer der endnu, men Ingen boer der, det kan falde ved den første Nattestorm. Kæret er tilgroet med Rør og Bukkeblade. Vinden suser i det gamle Træ, det er, som man hørte en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den; forstaaer Du den ikke, spørg den gamle Johanne i Fattighuset.

Hun lever der, hun synger sin Psalme, den hun

sang for Rasmus, hun tænker paa ham, beder til Vor Herre for ham, hun, den troe Sjæl. Hun kan fortælle om Tiden, som gik, Minderne, der suse i det gamle Træ.

Portnøglen.

Hver Nøgle har sin Historie og der er mange Nøgler: Kammerherrenøgle, Uhrnøgle, Sanct Peters Nøgle; vi kunne fortælle om alle Nøglerne, men nu fortælle vi kun om Kammerraadens Portnøgle.

Den var bleven til hos en Kleinsmed, men den kunde godt troe, at det var hos en Grovsmed, saaledes tog Manden paa den, hamrede og filede. Den var for stor for Buxelomme, saa maatte den i Frakkelomme. Her laae den tidt i Mørke, men forresten havde den sin bestemte Plads paa Væggen, ved Siden af Kammerraadens Silhouet fra Barndomstiden, der saae han ud som en Bolle med Kalvekrøs.

Man siger, at ethvert Menneske faaer i sin Charakteer og Handlemaade Noget af det Himmeltegn, han fødes under, Tyren, Jomfruen, Skorpionen, som de kaldes i Almanakken. Kammerraadinden nævnede ingen af disse, hun sagde, hendes Mand var født under „Hjulbørens Tegn“, altid maatte han skubbes frem.

Hans Fader skubbede ham ind paa et Contor, hans Moder skubbede ham ind i Ægtestanden, og hans Kone skubbede ham op til Kammerraad, men det Sidste sagde hun ikke, hun var en besindig, brav Kone, der taug paa rette Sted, talte og skubbede paa rette Sted.

Nu var han oppe i Aarene, „velproportioneret“, som han selv sagde, en Mand med Læsning, Godmodighed og dertil nøgleklog, Noget vi nærmere skulle forstaae. Altid var han i godt Humeur, alle Mennesker holdt han af og gad gjerne tale med. Gik han i Byen, var det

svært at faae ham hjem igjen, naar ikke Mutter var med og skubbede ham. Han maatte tale med enhver Bekjendt, han mødte. Han havde mange Bekjendte, og det gik ud over Middagsmaden.

Fra Vinduet passede Kammerraadinden paa. „Nu kommer han!“ sagde hun til Pigen, „sæt Gryden paa! — Nu staaer han stille og taler med En, tag saa Gryden af, ellers bliver Maden kogt for meget! — Nu kommer han da! ja sæt saa Gryden paa igjen!“

Men derfor kom han ikke.

Han kunde staae lige under Husets Vindue og nikke op, men kom saa en Bekjendt forbi, da kunde han ikke lade være, han maatte sige ham et Par Ord; kom da, idet han talte med denne, en anden Bekjendt, saa holdt han den Første ved Knaphullet og tog den Anden i Haanden, mens han raabte paa en Tredie, der vilde forbi.

Det var en Taalmodighedsprøve for Kammerraadinden. „Kammerraad! Kammerraad!“ raabte hun da, „ja den Mand er født under Hjulbørens Tegn, afsted kan han ikke komme, uden at han skubbes frem!“

Han holdt meget af at gaae i Boglader, see i Bøger og Blade. Han gav sin Boghandler et lille Honorar for hjemme hos sig at turde læse de nye Bøger, det vil sige, have Lov til at skære Bøgerne op paa langs, men ikke paa tværs, thi da kunne de ikke sælges som nye. Han var en levende Avis i al Skikkelighed, vidste Besked om Forlovelser, Bryllupper og Begravelser, Bogsnak og Bysnak, ja han henkastede hemmelighedsfulde Hentydninger om at vide Besked, hvor Ingen vidste den. Han havde det fra Portnøglen.

Allerede som unge Nygifte boede Kammerraadens i deres egen Gaard, og fra den Tid havde de samme Portnøgle, men ikke da kjendte de dens forunderlige Kræfter, dem lærte de først senere at kjende.

Det var i Kong Frederik den Sjettes Tid. Kjøbenhavn havde den Gang ingen Gas, den havde Tranlygter, den havde intet Tivoli eller Casino, ingen

Sporvogne og ingen Jernbaner. Det var Smaat med Fornøielser imod hvad det nu er. Om Søndagen gik man sig en Tour ud af Porten til Assistents-Kirkegaarden, læste Indskrifterne paa Gravene, satte sig i Græsset, spiste af sin Madkurv og drak sin Snaps til, eller man gik til Frederiksberg, hvor der foran Slottet var Regiments-Musik og mange Mennesker for at see den kongelige Familie roe om i de smaa, snevre Canaler, hvor den gamle Konge styrede Baaden, han og Dronningen hilsede alle Mennesker, uden Stands-Forskjel. Derud kom velstaaende Familier fra Byen og drak deres Aftenthee. Varmt Vand kunde de faae i et lille Bondehuus paa Marken udenfor Haven, men de maatte selv bringe Maskine med.

Derud drog Kammerraadens en Solskins Søndag-Eftermiddag; Tjenestepigen gik foran med Maskine og en Kurv med Madvarer og „en Sobian af Spendrups“.

„Tag Portnøglen!“ sagde Kammerraadinden, „at vi kunne slippe ind i vort Eget, naar vi komme tilbage; Du veed her lukkes ved Mørkningen og Klokkestrængen er itu fra i Morges! — Vi komme silde hjem! vi skal, efter at have været paa Frederiksberg ind i Casortis Theater paa Vesterbro og see Pantomimen: „Harlekin, Formand for Tærskerne“; der komme de ned i en Sky; det koster to Mark Personen!“

Og de gik til Frederiksberg, hørte Musikken, saae de kongelige Baade med vaiende Flag, saae den gamle Konge og de hvide Svaner. Efter at have drukket en god Thee skyndte de sig afsted, men kom dog ikke betids i Theatret.

Liniedandsen var forbi, Styltedandsen var forbi, og Pantomimen begyndt; de kom som altid for silde, og deri var Kammerraaden Skyld; hvert Øieblik paa Veien standsede han for at tale med Bekjendte; inde i Theatret fandt han ogsaa gode Venner, og da Forestillingen var forbi, maatte han og hans Frue nødvendigviis følge med ind til en Familie paa „Broen“, for at

nyde et Glas Punsch, det vilde blive et Ophold, kun paa ti Minutter, men disse drog rigtignok ud til en heel Time. Der blev talt og talt. Særdeles underholdende var en svensk Baron, eller var det en tydsk, det havde Kammerraaden ikke nøiagtig beholdt, men derimod den Konst med Nøglen, han lærte ham, beholdt han for alle Tider. Det var overordenlig interessant! han kunde faae Nøglen til at svare paa Alt, hvad man spurgte den om, selv det Allerhemmeligste.

Kammerraadens Portnøgle egnede sig især dertil, den var tung i Kammen, og den maa hænge ned. Grebet af Nøglen lod Baronen hvile paa sin høire Haands Pegefinger. Løst og let hang den der, hvert Pulsslag i Fingerspidsen kunde sætte den i Bevægelse, saa at den dreiede, og skete det ikke, saa forstod Baronen umærkeligt at lade den dreie sig, som han vilde. Hver Dreining var et Bogstav fra A og saa langt ned i Alphabetet, man vilde. Naar det første Bogstav var fundet, dreiede Nøglen til modsat Side; derpaa søgte man det næste Bogstav, og saaledes fik man hele Ord, hele Sætninger, Svar paa Spørgsmaalet. Løgn var det Hele, men altid en Morskab, det var ogsaa saa temmelig Kammerraadens første Tanke, men den holdt han ikke, den gik med ham heelt op i Nøglen.

„Mand! Mand!“ raabte Kammerraadinden. „Vesterport lukkes Klokken Tolv! vi komme ikke ind, vi have kun et Qvarteer at skynde os i.“

De maatte skynde sig; flere Personer, der vilde ind i Byen, kom dem snart forbi. Endelig nærmede de sig det yderste Vagthuus, da slog Klokken Tolv, Porten smældede i; en heel Deel Mennesker stode lukkede ude og mellem disse Kammerraadens med Pige, Maskine og tom Madkurv. Nogle stode der i stor Forskrækkelse, Andre i Ærgrelse; hver tog det paa sin Maade. Hvad var der at gjøre.

Heldigviis var i den sidste Tid taget den Bestemmelse, at een af Byens Porte, Nørreport, blev ikke laaset

af, der kunde Fodgængere slippe igjennem Vagthuset ind i Byen.

Veien var ikke saa kort endda, men Veiret smukt, Himlen klar med Stjerner og Stjerneskud, Frøerne qvækkede i Grøft og i Kær. Selskabet selv begyndte at synge, den ene Vise efter den anden, men Kammerraaden sang ikke, saae heller ikke efter Stjernerne, ja ikke en Gang efter sine egne Been, han faldt saa lang han var lige ved Grøftekanten, man kunde troe, han havde drukket for meget, men det var ikke Punschen, det var Nøglen, der var gaaet ham i Hovedet og dreiede der.

Endelig naaede de Nørrebroes Vagthuus, slap over Broen og ind i Staden.

„Nu er jeg glad igjen!" sagde Kammerraadinden. „Her er vor Port!"

„Men hvor er Portnøglen!" sagde Kammerraaden. Den var ikke i Baglommen, heller ikke i Sidelommen.

„Du Forbarmende!" raabte Kammerraadinden. „Har Du ikke Nøglen? Den har Du tabt ved de Nøglekonster med Baronen. Hvor komme vi nu ind! Klokkestrængen veed Du er itu fra i Morges, Vægteren har ikke Nøgle til Huset. Vi er jo i Fortvivlelse!"

Tjenestepigen begyndte at hyle, Kammerraaden var den Eneste, der viste Fatning.

„Vi maae slaae en Rude ind til Spekhøkeren!" sagde han, „faae ham op og saa slippe ind."

Han slog een Rude, han slog to, „Petersen!" raabte han og stak Paraplyskaftet ind af Ruderne; da skreg høit derinde Kjeldermandens Datter. Kjeldermanden slog Boutiksdøren op med Raabet „Vægter!" og før han ret fik seet Kammerraad-Familien, kjendt den og lukket den ind, peb Vægteren og i næste Gade svarede en anden Vægter og peb. Folk kom frem i Vinduerne. „Hvor er Ilden? Hvor er Spectakel?" spurgte de, og spurgte endnu, da Kammerraaden allerede var i sin Stue, tog Frakken af og — i den laae Portnøglen, — ikke i Lommen, men i Foderet; der var den sluppen ned gjennem et Hul, som ikke skulde være i Lommen.

Fra den Aften fik Portnøglen en særegen stor Betydning, ikke blot naar man gik ud om Aftenen, men naar man sad hjemme og Kammerraaden viste sin Kløgt og lod Nøglen give Svar paa Spørgsmaal.

Han tænkte sig det rimeligste Svar og saa lod han Nøglen give det, tilsidst troede han selv derpaa; men det gjorde ikke Apothekeren, en ung Mand i nær Slægt med Kammerraadinden.

Den Apotheker var et godt Hoved, et kritisk Hoved, han havde allerede fra Skoledreng leveret Kritiker over Bøger og Theater, men uden Navns Nævnelse, det gjør saa meget. Han var hvad man kalder Skjønaand, men troede aldeles ikke paa Aander, mindst paa Nøgle-Aander.

„Jo jeg troer, jeg troer," sagde han, „velsignede Hr. Kammerraad, jeg troer paa Portnøglen og alle Nøgle-Aander, saa fast som jeg troer paa den nye Videnskab, som begynder at kjendes: Borddandsen og Aanderne i gamle og nye Møbler. Har De hørt derom? Jeg har hørt! Jeg har tvivlet, De veed, jeg er en Tvivler, men jeg er bleven omvendt ved at læse i et ganske troværdigt udenlandsk Blad en forfærdelig Historie. Kammerraad! Vil De tænke dem, ja jeg giver Historien som jeg har den. To kloge Børn havde seet Forældrene vække Aanden i et stort Spisebord. De Smaa vare alene og vilde nu forsøge paa samme Maade at gnide Liv i en gammel Commode. Livet kom der, Aanden vaagnede, men den taalte ikke Børne-Commando; den reiste sig, det knagede i Commoden, den skød Skufferne ud og lagde med sine Commode-Been Børnene hver i sin Skuffe, og saa løb Commoden med dem ud af den aabne Dør, ned ad Trappen og ud paa Gaden, hen til Canalen, hvor den styrtede sig ud og druknede begge Børnene. De smaa Liig kom i christen Jord, men Commoden blev bragt paa Raadstuen, dømt for Barnemord og levende brændt paa Torvet. Jeg har læst det!" sagde Apothekeren, „læst det i et udenlandsk Blad, det er ikke Noget jeg selv har fundet paa. Det er Nøglen tage mig sandt! nu bander jeg en høi Ed!"

Kammerraaden fandt, at en saadan Tale var for grov en Spøg, de To kunde aldrig tale om Nøglen. Apothekeren var nøgledum.

Kammerraaden skred frem i Nøgle-Kundskab; Nøglen var hans Morskab og Klogskab.

En Aften, Kammerraaden var ved at gaae i Seng, han stod halv afklædt, da bankede det paa Døren ud til Gangen. Det var Kjeldermanden, som kom saa seent; han var ogsaa halv afklædt, men han havde, sagde han, faaet pludselig en Tanke, som han var bange for, at han ikke kunde holde paa Natten over.

„Det er min Datter, Lotte-Lene, jeg maa tale om. Hun er en kjøn Pige, hun er confirmeret, nu vilde jeg gjerne see hende godt anbragt!"

„Jeg er endnu ikke Enkemand!" sagde Kammerraaden og smaaloe, „og jeg har ingen Søn, jeg kan byde hende!"

„De forstaaer mig nok, Kammerraad!" sagde Kjeldermanden. „Spille Claveer kan hun, synge kan hun; det maa kunne høres her op i Huset. De veed ikke Alt, hvad det Pigebarn kan hitte paa, hun kan tale og gaae efter alle Mennesker. Hun er skabt for Komedien, og det er en god Vei for nette Piger af god Familie, de kunne gifte sig et Grevskab til, dog derom er ikke Tanke hos mig eller Lotte-Lene. Synge kan hun, Claveer kan hun! saa gik jeg forleden med hende op paa Sangskolen. Hun sang; men hun har ikke, hvad jeg kalder Øl-Bas hos Fruentimmer, ikke Canarifugl-Skrig op i de høieste Toner, som man nu forlanger af Sangerinderne, og saa raadede man hende aldeles fra den Vei. Naa, tænkte jeg, kan hun ikke blive Sangerinde, saa kan hun altid blive Skuespillerinde, der hører da kun Mæle til. I Dag talte jeg derom til Instructeuren, som de kalde ham." „Har hun Læsning?" spurgte han; „nei," sagde jeg, „aldeles ingen!" — „Læsning er nødvendig for en Konstnerinde!" sagde han; den kan hun faae endnu, meente jeg, og saa gik jeg hjem. Hun kan gaae ind i et Leie-Bibliothek og læse hvad der er, tænkte jeg. Men

saa sidder jeg nu i Aften og klæder mig af, og da falder det mig ind: hvorfor leie Bøger, naar man kan faae dem at laane. Kammerraaden har fuldt op af Bøger, lad hende læse dem; der er Læsning nok, og den kan hun have frit!"

„Lotte-Lene er en rar Pige!" sagde Kammerraaden, „en kjøn Pige! Bøger skal hun faae til Læsning. Men har hun dette, som man kalder Fut i Aanden, det Geniale, Geniet? Og har hun, hvad her er ligesaa vigtigt, har hun Lykke med sig?"

„Hun har vundet to Gange i Vare-Lotteriet," sagde Kjeldermanden, „een Gang vandt hun et Klædeskab, og een Gang sex Par Lagener, det kalder jeg Lykke og den har hun!"

„Jeg vil spørge Nøglen!" sagde Kammerraaden.

Og han stillede Nøglen paa sin høire Pegefinger og paa Kjeldermandens høire Pegefinger, lod Nøglen dreie sig og give Bogstav paa Bogstav.

Nøglen sagde: „Seir og Lykke!" og saa var Lotte-Lenes Fremtid bestemt.

Kammerraaden gav hende strax to Bøger til Læsning: „Dyveke" og Knigges „Omgang med Mennesker."

Fra den Aften begyndte et Slags nærmere Bekjendtskab mellem Lotte-Lene og Kammerraadens. Hun kom derop i Familien, og Kammerraaden fandt, at hun var en forstandig Pige, hun troede paa ham og Nøglen. Kammerraadinden saae i den Frimodighed, hvormed hun hvert Øieblik viste sin store Uvidenhed, noget Barnligt, Uskyldigt. Ægteparret hver paa sin Viis syntes om hende og hun om dem.

„Der lugter saa yndigt deroppe!" sagde Lotte-Lene.

Der var Lugt, en Duft, en Æbleduft paa Gangen, hvor Kammerraadinden havde henlagt en heel Tønde „Graastener"-Æbler. Der var ogsaa en Røgelse-Duft af Roser og Lavendler gjennem alle Stuer.

„Det giver noget Fiint!“ sagde Lotte-Lene. Hendes Øine frydedes dernæst ved de mange smukke Blomster, Kammerraadinden her altid havde; ja midt om Vinteren blomstrede her Sireen og Kirsebærgreen. De afskaarne bladløse Grene bleve satte i Vand, og i den varme Stue bare de snart Blomst og Blad.

„Man skulde troe, at Livet var borte i de nøgne Grene, men see dog, hvor det staaer op fra de Døde.“

„Det er aldrig før faldet mig ind!“ sagde Lotte-Lene. „Naturen er dog yndig!“

Og Kammerraaden lod hende see sin „Nøglebog“, hvori stod opskrevet mærkelige Ting, Nøglen havde sagt; selv om en halv Æblekage, der var forsvundet fra Skabet, netop den Aften Tjenestepigen havde sin Kjæreste i Besøg.

Og Kammerraaden spurgte sin Nøgle: „Hvem har spiist Æblekagen, Katten eller Kjæresten?“ og Portnøglen svarede: „Kjæresten!“ Kammerraaden troede det allerede før han spurgte, og Tjenestepigen tilstod: den forbandede Nøgle vidste jo Alt.

„Ja er det ikke mærkeligt!“ sagde Kammerraaden. „Den Nøgle, den Nøgle! og om Lotte-Lene har den sagt: „Seir og Lykke!“ — Det skal vi nu see! — Jeg svarer for det.“

„Det er yndigt!“ sagde Lotte-Lene.

Kammerraadens Frue var ikke saa tillidsfuld, men hun sagde ikke sin Tvivl, naar Manden hørte paa det, men betroede senere Lotte-Lene, at Kammerraaden, da han var et ungt Menneske, havde været aldeles forfalden til Theatret. Havde Nogen den Gang skubbet til ham, da var han bestemt traadt op som Skuespiller, men Familien skubbede fra. Paa Scenen vilde han, og for at komme der skrev han en Komedie.

„Det er en stor Hemmelighed, jeg betroer Dem, lille Lotte-Lene. Komedien var ikke daarlig, den blev antagen paa det Kongelige og peben ud, saa at man aldrig siden har hørt om den, og det er jeg glad ved. Jeg er hans Kone og kjender ham. Nu vil De gaae samme

Vei; — jeg ønsker Dem alt Godt, men jeg troer ikke det gaaer, jeg troer ikke paa Portnøglen!"

Lotte-Lene troede paa den, og i den Tro mødtes hun med Kammerraaden.

Deres Hjerter forstode hinanden i al Tugt og Ære.

Pigebarnet havde iøvrigt flere Dygtigheder, som Kammerraadinden satte Priis paa. Lotte-Lene forstod at lave Stivelse af Kartofler, sye Silkehandsker af gamle Silkestrømper, overtrække sine Silke-Dandseskoe, uagtet hun havde Raad til at kjøbe alt sit Tøi nyt. Hun havde hvad Spekhøkeren sagde: Skillinger i Bordskuffen og Obligationer i Pengeskabet. Det var egenlig en Kone for Apothekeren, tænkte Kammerraadinden, men hun sagde det ikke, og lod heller ikke Nøglen sige det. Apothekeren skulde snart sætte sig ned, have eget Apothek og det i en af de nærmeste, største Provindsbyer.

Lotte-Lene læste stadigt „Dyveke" og Knigges „Omgang med Mennesker". Hun beholdt de to Bøger i to Aar, men saa kunde hun ogsaa den ene udenad, Dyveke, alle Rollerne, men hun vilde kun optræde i den ene, Dyvekes, og ikke optræde i Hovedstaden, hvor der er saa megen Misundelse, og hvor de ikke vilde have hende. Hun vilde begynde sin Konstnerbane, som Kammerraaden kaldte det, i en af Landets større Provindsbyer.

Nu traf det sig ganske forunderligt, at det netop var sammesteds, hvor den unge Apotheker havde sat sig ned som Byens yngste, om ikke eneste Apotheker.

Den store, forventningsfulde Aften kom, Lotte-Lene skulde optræde, vinde Seir og Lykke, som Nøglen havde sagt. Kammerraaden var der ikke, han laae til Sengs, og Kammerraadinden pleiede ham; han skulde have varme Servietter og Camillethee: Servietterne om Livet og Theen i Livet.

Ægteparret overværede ikke „Dyveke-Forestillingen", men Apothekeren var der og skrev Brev herom til sin Slægtning, Kammerraadinden.

„Dyveke-Kraven var det bedste!“ skrev han. „Havde Kammerraadens Portnøgle været i min Lomme, jeg havde taget den frem og pebet i den, det fortjente hun og det fortjente Nøglen, der saa skammeligt har løiet hende paa: „Seir og Lykke“.

Kammerraaden læste Brevet. Det Hele var Ondskab sagde han, Nøglehad, der gik ud over den uskyldige Pige.

Og saasnart han reiste sig fra Sengen og var Menneske igjen, sendte han en lille men giftspydig Skrivelse til Apothekeren, der igjen svarede, som om han slet ikke havde forstaaet Andet end Spøg og godt Humeur i den hele Epistel.

Han takkede for dette som for hvert fremtidigt, velvilligt Bidrag til Kundgjørelsen om Nøglens uforlignelige Værd og Betydning; dernæst betroede han Kammerraaden, at han, udenfor sin Apotheker-Virksomhed, skrev paa en stor Nøgle-Roman, i hvilken alle de handlende Personer vare Nøgler, ene og alene Nøgler; „Portnøglen“ var naturligviis Hovedpersonen, og Kammerraadens Portnøgle var ham Forbilledet, begavet med Seerblik og Spaadoms Evne; om den maatte alle de andre Nøgler dreie sig: den gamle Kammerherre-Nøgle, der kjendte Hoffets Glands og Festligheder; Uhrnøglen, lille, fiin og fornem, til fire Skilling hos Isenkræmmeren; Nøglen til Kirkestolen, den regner sig med til Geistligheden og har, ved at sidde en Nat over i Nøglehul i Kirken, seet Aander; Spisekammer-, Brændekammer- og Viinkjelder-Nøglen, alle træde op, neie sig og dreie sig om Portnøglen. Solstraalerne lyse den op til Sølv, Vinden, Verdens-Aanden, farer ind i den saa det fløiter. Den er Nøglen for alle Nøgler, den var Kammerraadens Portnøgle, nu er den Himmelportens Nøgle, den er Pave-Nøgle, den er „ufeilbarlig!“

„Ondskab!“ sagde Kammerraaden. „Pyramidal Ondskab!“

Han og Apothekeren saae aldrig oftere hinanden. — Jo, ved Kammerraadindens Begravelse.

Hun døde først.

Der var Sorg og Savn i Huset. Selv de afskaarne Kirsebærgrene, som havde sat friske Skud og Blomster, sørgede og visnede hen; de stode glemte, hun pleiede dem ikke.

Kammerraaden og Apothekeren gik bag efter hendes Kiste, Side om Side, som de to nærmeste Slægtninge, her var ikke Tid eller Stemning til at mundhugges.

Lotte-Lene bandt Sørgeflor om Kammerraadens Hat. Hun var der i Huset, forlængst vendt tilbage, uden Seir og Lykke paa Konstens Bane. Men den kunde komme, Lotte-Lene havde en Fremtid. Nøglen havde sagt det, og Kammerraaden havde sagt det.

Hun kom op til ham. De talte om den Afdøde og de græd, Lotte-Lene var blød, de talte om Konsten og Lotte-Lene var stærk.

„Theaterlivet er yndigt!" sagde hun, „men der er saa meget Vrøvl og Misundelse! jeg gaaer heller min egen Vei. Først mig selv, saa Konsten!"

Knigge havde talt sandt i sit Capitel om Skuespillere, det indsaae hun, Nøglen havde ikke talt sandt, men derom talte hun ikke til Kammerraaden; hun holdt af ham.

Portnøglen var iøvrigt under hele Sørgeaaret hans Trøst og Opmuntring. Han gav den Spørgsmaal, og den gav ham Svar. Og da Aaret var omme og han og Lotte-Lene en stemningsfuld Aften sad sammen, spurgte han Nøglen:

„Gifter jeg mig, og med hvem gifter jeg mig?"

Der var Ingen, der skubbede til ham, han skubbede til Nøglen, og den sagde: „Lotte-Lene!"

Saa var det sagt, og Lotte-Lene blev Kammerraadinde.

„Seir og Lykke!"

De Ord vare sagte, forud — af Portnøglen.

Krøblingen.

Der var en gammel Herregaard med unge, prægtige Herregaardsfolk. Rigdom og Velsignelse havde de, fornøie sig vilde de og Godt gjorde de. Alle Mennesker vilde de gjøre glade som de selv vare det.

Juleaften stod et deiligt pyntet Juletræ i den gamle Riddersal, hvor da Ilden brændte i Kaminerne og der var hængt Granqviste om de gamle Skilderier. Her samledes Herskabet og Gjesterne, der blev Sang og Dands.

Tidligere paa Aftenen var allerede Juleglæde i Folkestuen. Ogsaa her stod et stort Grantræ med tændte røde og hvide Lys, smaa Danebrogsflag, udklippede Svaner og Fiskenet af broget Papir fyldte med „Godtgodter". De fattige Børn fra Sognet vare indbudne; hver havde sin Moder med. Hun saae ikke meget hen til Træet, hun saae hen til Julebordene, hvor der laae Uldent og Linned, Kjoletøi og Buxetøi. Ja derhen saae Mødrene og de voxne Børn, kun de bitte Smaa strakte Hænderne mod Lysene, Flitterguldet og Fanerne.

Hele den Forsamling kom tidligt paa Eftermiddagen, fik Julegrød og Gaasesteg med Rødkaal. Naar saa Juletræet var seet og Gaverne uddeelte, fik hver et lille Glas Punsch og æblefyldte Æbleskiver.

De kom hjem i deres egen fattige Stue, og der blev talt om „den gode Levemaade", det vil sige Fødevarerne, og Gaverne bleve endnu en Gang rigtigt besete.

Der var nu Have-Kirsten og Have-Ole. Gifte med hinanden havde de Huset og det daglige Brød ved at luge og grave i Herregaardshaven. Hver Julefest fik de deres gode Deel af Foræringerne; de havde ogsaa fem Børn, alle fem bleve klædte op af Herskabet.

„Det er godgjørende Folk, vort Herskab!" sagde de. „Men de have da ogsaa Raad til det, og de have Fornøielse deraf!"

„Her ere komne gode Klæder at slide for de fire Børn!“ sagde Have-Ole. „Men hvorfor er her ikke Noget til Krøblingen? Ham pleie de dog ogsaa at betænke, skjøndt han ikke er med ved Gildet!“

Det var det ældste af Børnene, de kaldte „Krøblingen“, han havde ellers Navnet Hans.

Som Lille var han det flinkeste og livligste Barn, men saa blev han med Eet „slat i Benene“, som de kaldte det, han kunde ikke staae eller gaae og nu laae han til Sengs paa femte Aar.

„Ja, Noget fik jeg jo ogsaa til ham!“ sagde Moderen. „Men det er ikke noget videre, det er bare en Bog, han kan læse i!“

„Den skal han ikke blive fed af!“ sagde Faderen.

Men glad ved den blev Hans. Han var en rigtig opvakt Dreng, der gjerne læste, men brugte ogsaa sin Tid til Arbeide, for saavidt som han, der altid maatte ligge til Sengs, kunde gjøre Gavn. Han var nævenyttig, brugte sine Hænder, strikkede Uldstrømper, ja hele Sengetæpper; Fruen paa Gaarden havde rost og kjøbt dem.

Det var en Eventyrbog, Hans havde faaet; i den var Meget at læse, Meget at tænke over.

„Den er ikke til noget Slags Nytte her i Huset!“ sagde Forældrene. „Men lad ham læse, saa gaaer den Tid, han kan ikke altid binde Hoser!“

Foraaret kom; Blomster og Grønt begyndte at spire, Ukrudt med, som man jo nok kan kalde Nælderne, uagtet der staaer saa kjønt om dem i Psalmen:

„Gik alle Konger frem i Rad,
I deres Magt og Vælde,
De mægted' ei det mindste Blad
At sætte paa en Nælde.“

Der var Meget at gjøre i Herregaardshaven, ikke blot for Gartneren og hans Lærlinger, men ogsaa for Have-Kirsten og Have-Ole.

„Det er et heelt Slid!“ sagde de, „og have vi saa revet Gangene og faaet dem rigtigt pene, saa trædes de strax ned igjen. Her er et Rykind med Fremmede paa

Herregaarden. Hvor det maa koste! men Herskabet er rige Folk!"

„Det er løierligt fordeelt!" sagde Ole. „Vi er Alle Vor Herres Børn, siger Præsten. Hvorfor da saadan Forskjel!"

„Det kommer fra Syndefaldet!" sagde Kirsten.

Derom talte de igjen om Aftenen, hvor Krøbling-Hans laae med Eventyrbogen.

Trange Kaar, Slid og Slæb havde gjort Forældrene haarde i Hænderne men ogsaa haarde i deres Dom og Mening; de kunde ikke magte den, ikke klare den, og talte sig nu mere gnavne og vrede.

„Somme Mennesker faae Velstand og Lykke, Andre kun Fattigdom! Hvorfor skal vore første Forældres Ulydighed og Nysgjerrighed gaae ud over os. Vi havde ikke baaret os saaledes ad som de To!"

„Jo vi havde!" sagde lige med Eet Krøbling-Hans. „Det staaer Altsammen her i denne Bog!"

„Hvad staaer i Bogen?" spurgte Forældrene.

Og Hans læste for dem det gamle Eventyr om Brændehuggeren og hans Kone: de skjendte ogsaa over Adams og Evas Nysgjerrighed, der var Skyld i deres Ulykke. Saa kom Landets Konge forbi. „Følg hjem med!" sagde han, „saa skal I faae det lige saa godt som jeg: syv Retter Mad og en Skue-Ret. Den er i lukket Terrin, den maae I ikke røre, for saa er det forbi med Herrelivet!" „Hvad kan der være i Terrinen?" sagde Konen. „Det kommer ikke os ved!" sagde Manden. „Ja jeg er ikke nysgjerrig!" sagde Konen, „jeg gad bare vide, hvorfor vi ikke tør løfte Laaget; der er vist noget Delicat!" „Bare der ikke er nogen Mechanik ved!" sagde Manden, „saadan et Pistolskud, der knalder af og vækker hele Huset!" „Eia!" sagde Konen og rørte ikke ved Terrinen. Men om Natten drømte hun, at Laaget selv løftede sig, der kom en Duft af den deiligste Punsch, som man faaer den ved Brylluper og Begravelser. Der laae en stor Sølvskilling med Indskrift: „Drikke I af denne Punsch, saa blive I de to Rigeste i Verden og

alle andre Mennesker blive Stoddere!" — og saa vaagnede Konen i det Samme og fortalte Manden sin Drøm. „Du tænker for meget paa den Ting!" sagde han. „Vi kunne jo lette med Lempe!" sagde Konen. „Med Lempe!" sagde Manden. Og Konen løftede ganske sagte Laaget. — Da sprang der to smaa vevre Muus ud og væk vare de i et Musehul. „God Nat!" sagde Kongen. „Nu kunne I gaae hjem og lægge Eder i Eders Eget. Skjend ikke meer paa Adam og Eva, I selv have været lige saa nysgjerrige og utaknemmelige!" — —

„Hvorfra er den Historie der kommen i Bogen?" sagde Have-Ole! „Det er ligesom den skulde gjelde os. Den er meget til Eftertænksomhed!"

Næste Dag gik de igjen paa Arbeide; de bleve ristede af Solen og vaade til Skindet af Regnveiret; inde i dem vare gnavne Tanker, dem tyggede de Drøv paa.

Det var endnu lys Aften hjemme, de havde spiist deres Melkegrød.

„Læs for os igjen Historien om Brændehuggeren," sagde Have-Ole.

„Der er saa mange yndelige i den Bog!" sagde Hans. „Saa mange, I ikke kjende!"

„Ja dem bryder jeg mig ikke om!" sagde Have-Ole. „Jeg vil høre den, jeg kjender!"

Og han og Konen hørte den igjen.

Meer end een Aften kom de tilbage til den Historie.

„Rigtigt klare mig det Hele, kan den dog ikke!" sagde Have-Ole. „Det er med Menneskene som med sød Melk, den skjørner; Nogle blive til fiin Skjørost, og Andre til den tynde, vandede Valle! somme Folk have Lykke i enhver Ting, sidde til Høibords alle Dage og kjende hverken Sorg eller Savn!"

Det hørte Krøbling-Hans. Sølle var han i Benene, men kløgtig i Hovedet. Han læste op for dem af Eventyrbogen, læste om „Manden uden Sorg og Savn". Ja hvor var han at finde og findes maatte han:

Kongen laae syg og kunde ikke helbredes, uden ved at blive iført den Skjorte, som var bleven baaret og

slidt paa Kroppen af et Menneske, der i Sandhed kunde sige, at han aldrig havde kjendt Sorg eller Savn.

Bud blev sendt til alle Verdens Lande, til alle Slotte og Herregaarde, til alle velstaaende og glade Mennesker, men naar man rigtig frittede ud, havde dog hver af dem prøvet Sorg og Savn.

„Det har jeg ikke!“ sagde Svinehyrden, der sad paa Grøften, loe og sang. „Jeg er det lykkeligste Menneske!“

„Giv os da din Skjorte,“ sagde de Udsendte, „den skal Du faae betalt med et halvt Kongerige.“

Men han havde ingen Skjorte, og kaldte sig dog det lykkeligste Menneske.

„Det var en fiin Karl!“ raabte Have-Ole, og han og hans Hustru loe, som de ikke havde leet i Aar og Dag.

Da kom Skoleholderen forbi.

„Hvor I ere fornøiede!“ sagde han, „det er sjeldent Nyt her i Huset. Har I vundet en Ambe i Lotteriet?“

„Nei, det er ikke af det Slags!“ sagde Have-Ole. „Det er Hans, der læste for os af Eventyrbogen, han læste om „Manden uden Sorg og Savn“, og den Karl han havde ingen Skjorte. Det tøer op for Oinene, naar man hører Sligt, og det af en trykt Bog. Hver har nok sit Læs at trække; man er ikke ene om det. Heri er altid en Trøst!“

„Hvorfra har I den Bog?“ spurgte Skoleholderen.

„Den fik vor Hans ved Juletid for over et Aar siden. Herskabet gav ham den. De veed, han har saadan Lyst til Læsning og er jo Krøbling! Vi havde den Gang heller seet, at han havde faaet to Blaarlærreds Skjorter. Men Bogen er mærkelig, den kan ligesom svare paa Ens Tanker!“

Skoleholderen tog Bogen og aabnede den.

„Lad os faae den samme Historie igjen!“ sagde Have-Ole, „jeg har den endnu ikke rigtig inde. Saa maa han ogsaa læse den anden om Brændehuggeren!“

De to Historier vare og bleve nok for Ole. De vare som to Solstraaler ind i den fattige Stue, ind i den forkuede Tanke, som lod dem være tvære og gnavne.

Hans havde læst den hele Bog, læst den mange Gange. Eventyrene bare ham ud i Verden, der hvor han jo ikke kunde komme, da Benene ikke bare ham.

Skoleholderen sad ved hans Seng; de talte sammen, og det var fornøieligt for dem begge To.

Fra den Dag kom Skoleholderen oftere til Hans, naar Forældrene vare paa Arbeide. Det var som en Fest for Drengen, hver Gang han kom. Hvor lyttede han efter, hvad den gamle Mand fortalte ham, om Jordens Størrelse og mange Lande, og at Solen var dog næsten en halv Million Gange større end Jorden og saa langt borte, at en Kanonkugle, i sin Fart, brugte fra Solen til Jorden hele fem og tyve Aar, medens Lysstraalerne kunde naae Jorden i otte Minutter.

Om alt Dette veed nu hver dygtig Skoledreng Besked, men for Hans var det nyt og endnu vidunderligere end Alt, hvad der stod i Eventyrbogen.

Skoleholderen kom et Par Gange om Aaret til Bords hos Herskabet, og ved en saadan Leilighed fortalte han, hvilken Betydning Eventyrbogen havde i det fattige Huus, hvor alene to Historier i den vare blevne til Vækkelse og Velsignelse. Den svagelige, flinke, lille Dreng havde ved sin Læsning bragt Eftertanke og Glæde i Huset.

Da Skoleholderen tog hjem fra Herregaarden, trykkede Fruen ham et Par blanke Sølvdalere i Haanden til lille Hans.

„De maae Fader og Moder have!“ sagde Drengen, da Skoleholderen bragte ham Pengene.

Og Have-Ole og Have-Kirsten sagde: „Krøbling-Hans er dog ogsaa til Gavn og Velsignelse!“

Et Par Dage efter, Forældrene vare ved Arbeide paa Herregaarden, holdt Herskabsvognen udenfor; det var den hjertensgode Frue, som kom, glad over, at hendes Julegave var bleven til saadan Trøst og Fornøielse for Drengen og Forældrene.

Hun medbragte fiint Brød, Frugt og en Flaske sød Saft; men hvad der var endnu fornøieligere, hun bragte ham, i forgyldt Buur, en lille sort Fugl, der kunde fløite ganske yndeligt. Buret med Fuglen blev sat op paa den gamle Dragkiste, et Stykke fra Drengens Seng, han kunde see Fuglen og høre den; ja Folk heelt ude paa Landeveien kunde høre dens Sang.

Have-Ole og Have-Kirsten kom først hjem efter at Fruen var kjørt bort; de fornam, hvor glad Hans var, men syntes dog, at der kun var Besværlighed ved den Gave, der var givet.

„Rige Folk tænke nu ikke saa vidt om!“ sagde de. „Skal vi nu ogsaa have den at passe. Krøbling-Hans kan jo ikke gjøre det. Enden bliver at Katten tager den!“

Otte Dage gik, der gik endnu otte; Katten havde i den Tid mange Gange været i Stuen, uden at skræmme Fuglen, endsige at gjøre den Fortræd. Da hændte der sig en stor Begivenhed. Det var Eftermiddag, Forældrene og de andre Børn vare paa Arbeide, Hans ganske alene; Eventyrbogen havde han i Haanden og læste om Fiskerens Kone, der fik alle sine Ønsker opfyldte; hun vilde være Konge, det blev hun; hun vilde være Keiser, det blev hun; men saa vilde hun være den gode Gud, — da sad hun igjen i Muddergrøften, hun var kommen fra.

Den Historie havde nu slet ingen Hentydning til Fuglen eller Katten, men det var just den Historie, han læste i, da Begivenheden indtraf; det huskede han altid siden.

Buret stod paa Dragkisten, Katten stod paa Gulvet og saae stift med sine grøngule Øine op paa Fuglen. Der var Noget i Kattens Ansigt, som om den vilde sige til Fuglen: „Hvor Du er yndig! jeg gad æde Dig!“

Det kunde Hans forstaae; han læste det lige ud af Kattens Ansigt.

„Væk, Kat!“ raabte han. „Vil Du see til at komme ud af Stuen!“

Det var, som den tog sig sammen til at springe.

Hans kunde ikke naae den, havde ikke Andet at kaste efter den, end sin kjæreste Skat, Eventyrbogen. Den kastede han, men Bindet sad løst, det fløi til een Side, og Bogen selv med alle sine Blade fløi til en anden Side. Katten gik med langsomme Trin lidt tilbage i Stuen og saae paa Hans, ligesom den vilde sige:

„Bland Dig ikke i den Sag, lille Hans! jeg kan gaae og jeg kan springe, Du kan ingen af Delene!“

Hans holdt Øie med Katten og var i stor Uro; Fuglen blev ogsaa urolig. Intet Menneske var der at kalde paa; det var, som om Katten vidste det; den lavede sig igjen til at springe. Hans viftede med sit Sengetæppe, Hænderne kunde han bruge; men Katten brød sig ikke om Sengetæppet; og da ogsaa det var kastet efter den, uden Nytte, satte den i eet Spring op paa Stolen og ind i Vindueskarmen, her var den Fuglen nærmere.

Hans kunde fornemme sit eget varme Blod i sig, men det tænkte han ikke paa, han tænkte kun paa Katten og Fuglen; ude af Sengen kunde Drengen jo ikke hjelpe sig, staae paa Benene kunde han ikke, gaae endnu mindre. Det var, som hans Hjerte vendte sig inden i ham, da han saae Katten springe fra Vinduet lige hen paa Dragkisten og støde til Buret, saa at det væltede. Fuglen flagrede forvildet om derinde.

Hans gav et Skrig, der gik et Ryk i ham, og uden at tænke derved, sprang han ud af Sengen, hen mod Dragkisten, rev Katten ned, og holdt fast i Buret, hvor Fuglen var som i stor Forfærdelse. Han holdt Buret i Haanden og løb med det ud af Døren ud paa Veien.

Da strømmede Taarerne ham ud af Øinene; han jublede og raabte ganske høit: „Jeg kan gaae! Jeg kan gaae!“

Han havde faaet sin Førlighed igjen; Sligt kan hænde og med ham hændte det.

Skoleholderen boede tæt ved; til ham løb han ind paa sine bare Fødder, kun i Skjorte og Trøie og med Fuglen i Buret.

„Jeg kan gaae!“ raabte han. „Herre, min Gud!“ og han hulkede i Graad af bare Glæde.

Og Glæde blev der i Huset hos Have-Ole og Have-Kirsten. „Gladere Dag kunne vi ikke opleve!“ sagde de begge To.

Hans blev kaldet op paa Herregaarden; den Vei havde han ikke gaaet i mange Aar; det var, som om Træerne og Nøddebuskene, dem han saa godt kjendte, nikkede til ham og sagde: „Goddag, Hans! velkommen herude!“ Solen skinnede ham ind i Ansigtet, lige ind i Hjertet.

Herskabet, de unge, velsignede Herregaardsfolk, lod ham sidde hos sig og saae ligesaa glade ud, som om han kunde have været af deres egen Familie.

Gladest var dog Herskabsfruen, som havde givet ham Eventyrbogen, givet ham den lille Sangfugl, den var nu rigtignok død, død af Skrækken, men den havde været ligesom Midlet til hans Helbredelse, og Bogen havde været ham og Forældrene til Vækkelse; den havde han endnu, den vilde han gjemme og læse, om han blev nok saa gammel. Nu kunde han ogsaa være dem hjemme til Gavn. Han vilde lære et Haandværk, helst blive Bogbinder, „thi,“ sagde han, „saa kan jeg faae alle nye Bøger at læse!“

Ud paa Eftermiddagen kaldte Herskabsfruen begge Forældrene op til sig. Hun og hendes Huusbond havde talt sammen om Hans; han var en from og flink Dreng, havde Læselyst og Nemme. Vor Herre er altid for en god Sag.

Den Aften kom Forældrene rigtig glade hjem fra Gaarden, især Kirsten, men Ugedagen efter græd hun, for da reiste lille Hans; han var kommen i gode Klæder; han var en god Dreng; men nu skulde han over det salte Vand, langt bort, sættes i Skole, en latinsk, og der vilde gaae mange Aar, før de saae ham igjen.

Eventyrbogen fik han ikke med, den vilde Forældrene beholde til Minde. Og Fader læste tidt i den, men aldrig uden de to Historier, for dem kjendte han.

Og de fik Breve fra Hans, det ene gladere end det andet. Han var hos rare Mennesker, i gode Kaar; og allerfornøieligst var det at gaae i Skole; der var saa Meget at lære og vide; han ønskede nu bare at blive hundrede Aar og saa en Gang Skoleholder.

„Om vi skulle opleve det!" sagde Forældrene, og de trykkede hinanden i Hænderne, som ved Altergang.

„Hvad der dog er hændet Hans!" sagde Ole. „Vor Herre tænker ogsaa paa Fattigmands Barn! just med Krøblingen skulde det vise sig! er det ikke som om Hans kunde læse det op for os ud af Eventyrbogen!"

Tante Tandpine.

Hvorfra vi har Historien? —

— Vil Du vide det?

Vi har den fra Fjerdingen, den med de gamle Papirer i.

Mangen god og sjelden Bog er gaaet i Spekhøkeren og Urtekræmmeren ikke som Læsning, men som Nødvendigheds Artikel. De maa have Papir til Kræmmerhuus for Stivelse og Kaffebønner, Papir om Spegesild, Smør og Ost. Skrevne Sager ere ogsaa brugelige.

Tidt gaaer i Bøtte, hvad der ikke skulde gaae i Bøtte.

Jeg kjender en Urtekræmmerdreng, Søn af en Spekhøker; han er gaaet tilveirs fra Kjelderen til Stue-Boutiken; et Menneske med stor Læsning, Kræmmerhuus-Læsning, baade den trykte og den skrevne. Han har en interessant Samling, og i den flere vigtige Actstykker fra Een og Anden altfor beskæftiget tankespredt Embedsmands Papirskurv; eet og andet fortroligt Brev fra Veninde til Veninde: Scandale-Meddelelser, som ikke maatte gaae videre, ikke omtales af noget Menneske. Han er en

levende Redningsanstalt for en ikke ringe Deel af Literaturen og har i den et stort Omraade, han har Forældrenes og Principalens Bod og har der reddet mangen Bog eller Blade af en Bog, der nok kunde fortjene at læses to Gange.

Han har viist mig sin Samling trykte og skrevne Sager fra Bøtten, rigest fra Spekhøkerens. Der laae et Par Blade af en større Skriverbog; den særdeles smukke og tydelige Haandskrift tildrog sig strax min Opmærksomhed.

„Det har Studenten skrevet!“ sagde han, „Studenten, som boede her ligeoverfor og døde for en Maaned siden. Han har lidt svært af Tandpine, seer man. Det er ganske morsomt at læse! Her er kun lidt endnu af det Skrevne, det var en heel Bog og lidt til; mine Forældre gav et halvt Pund grøn Sæbe for det til Studentens Vertinde. Her er, hvad jeg fik holdt tilbage.“

Jeg laante det, jeg læste det og nu meddeler jeg det. Overskriften var:

Tante Tandpine.

I.

— Tante gav mig Slik-Sødt, da jeg var Lille. Mine Tænder holdt det ud, bleve ikke fordærvede; nu er jeg bleven ældre, bleven Student; hun forkjæler mig endnu med Sødt, siger at jeg er Digter.

Jeg har i mig Noget af Poeten, men ikke nok. Tidt naar jeg gaaer i Byens Gader synes det mig, som gaaer jeg i et stort Bibliothek; Husene ere Bogreoler, hver Etage en Hylde med Bøger. Der staaer en Hverdagshistorie, der en god gammel Komedie, videnskabelige Værker i alle Fag, her Smuds-Literatur og god Læsning. Jeg kan phantasere og philosophere over alt det Bogværk.

Der er Noget i mig af Poeten, men ikke nok. Mange Mennesker have vist ligesaa Meget i sig deraf som jeg, og bære dog ikke Skilt eller Halsbaand med Navnet Poet.

Der er givet dem og mig en Gudsgave, en Velsignelse, stor nok for En selv, men altfor lille til at stykkes ud igjen til Andre. Den kommer som en Solstraale, fylder Sjæl og Tanke; den kommer som en Blomsterduft, som en Melodi man kjender og husker dog ikke hvorfra.

Forleden Aften, jeg sad i min Stue, trængte til Læsning, havde ingen Bog, intet Blad, faldt i det Samme et Blad, friskt og grønt, fra Lindetræet. Luftningen bar det ind ad Vinduet til mig.

Jeg betragtede de mange forgrenede Aarer; et lille Kryb bevægede sig hen over disse, som vilde det gjøre et grundigt Studium af Bladet. Da maatte jeg tænke paa Menneske-Viisdom; vi kravle ogsaa om paa Bladet, kjende kun det, og saa holde vi strax Foredrag over det hele store Træ, Roden, Stammen og Kronen; det store Træ: Gud, Verden og Udødelighed, og kjende af det Hele kun et lille Blad!

Som jeg sad der, fik jeg Besøg af Tante Mille.

Jeg viste hende Bladet med Krybet, sagde hende mine Tanker derved, og hendes Øine lyste.

„Du er Digter!" sagde hun, „maaskee den største vi har! skulde jeg opleve det, saa gaaer jeg gjerne i min Grav. Du har altid, lige fra Brygger Rasmussens Begravelse, forbauset mig ved din mægtige Phantasi!"

Det sagde Tante Mille og kyssede mig.

Hvem var Tante Mille og hvem var Brygger Rasmussen?

II.

Moders Tante blev af os Børn kaldt Tante, vi havde intet andet Navn til hende.

Hun gav os Syltetøi og Sukker, uagtet det var en stor Fortræd for vore Tænder, men hun var svag ligeoverfor de søde Børn, sagde hun. Det var jo grusomt at negte dem den Smule Sødt, som de holde saa meget af.

Og derfor holdt vi saa meget af Tante.

Hun var gammel Frøken, saa langt jeg kan huske tilbage, altid gammel! Hun stod stille i Alderen.

I tidligere Aar led hun meget af Tandpine og talte altid derom, og saa var det, hendes Ven, Brygger Rasmussen, var vittig og kaldte hende Tante Tandpine.

Han bryggede ikke i de sidste Aar, levede af sine Rente-Penge, kom tidt til Tante og var ældre end hun. Han havde slet ingen Tænder, kun nogle sorte Stumper.

Som Lille havde han spiist for meget Sukker, sagde han til os Børn, og saa kom man til at see saaledes ud.

Tante havde vist aldrig i sin Barndom spiist Sukker; hun havde de deiligste hvide Tænder.

Hun sparede ogsaa paa dem, sov ikke med dem om Natten! sagde Brygger Rasmussen.

Det var nu at være ond, vidste vi Børn, men Tante sagde, han meente ikke Noget med det.

En Formiddag ved Frokosten, fortalte hun en fæl Drøm, hun havde om Natten: at een af hendes Tænder var falden ud.

„Det betyder," sagde hun, „at jeg mister en sand Ven eller Veninde!"

„Var det en falsk Tand!" sagde Bryggeren og smaaloe, „saa kan det kun betyde at De mister en falsk Ven!"

„De er en uhøflig gammel Herre!" sagde Tante vred, som jeg aldrig har seet hende før eller siden.

Senere sagde hun, at det kun var Dril af hendes gamle Ven; han var det ædleste Menneske paa Jorden, og naar han en Gang døde, blev han til en lille Guds Engel i Himlen.

Jeg tænkte meget over den Forvandling og om jeg vilde være i Stand til at kjende ham i den nye Skikkelse.

Da Tante var ung og han ogsaa ung, friede han til hende. Hun betænkte sig for længe, blev siddende, blev altfor længe siddende, blev altid gammel Frøken, men altid trofast Veninde.

Og saa døde Brygger Rasmussen.

Han blev kjørt til Graven i den dyreste Liigvogn og havde stort Følge, Folk med Ordener og i Uniform.

Tante stod sørgeklædt ved Vinduet med alle os Børn, paa den lille Broder nær, som Storken havde bragt for en Uge siden.

Nu var Liigvognen og Følget forbi, Gaden tom, Tante vilde gaae, men det vilde jeg ikke, jeg ventede paa Englen, Brygger Rasmussen; han var jo nu bleven et lille vinget Guds Barn, og maatte vise sig.

„Tante!" sagde jeg. „Troer Du ikke, at han kommer nu! eller naar Storken igjen bringer os en lille Broder, han da bringer os Englen Rasmussen."

Tante blev aldeles overvældet af min Phantasi, og sagde: „Det Barn bliver en stor Digter!" og det gjentog hun i hele min Skolegang, ja efter min Confirmation og nu ind i Studenter-Aarene.

Hun var og er mig den meest deeltagende Veninde, baade i Digter-Pine og i Tandpine. Jeg har jo Anfald af begge to.

„Skriv bare alle dine Tanker ned," sagde hun, „og put dem i Bordskuffen; det gjorde Jean Paul; han blev en stor Digter, som jeg rigtignok ikke holder af, han spænder ikke! Du maa spænde! og Du vil spænde!"

Natten efter den Tale laae jeg i Længsel og Vaande, i Trang og Lyst til at blive den store Digter, Tante saae og fornam i mig; jeg laae i Digter-Pine! men der er en værre Pine: Tandpine; den masede og qvasede mig; jeg blev en krympende Orm, med Krydderpose og spansk Flue.

„Det kjender jeg!" sagde Tante.

Der var et Sorgens Smiil om hendes Mund; hendes Tænder skinnede saa hvide.

* *
*

Men jeg maa begynde et nyt Afsnit i min og Tantes Historie.

III.

Jeg var flyttet ind i en ny Huusleilighed og havde boet der en Maaned. Herom talte jeg med Tante.

„Jeg boer hos en stille Familie; den tænker ikke paa mig, selv om jeg ringer tre Gange. Forresten er det et sandt Spectakel=Huus med Lyd og Larm af Veir og Vind og Mennesker. Jeg boer lige over Porten; hver Vogn, som kjører ud eller ind, faaer Skilderierne paa Væggen til at bevæge sig. Porten smælder og rusker i Huset, som var det en Jordrystelse. Ligger jeg i Sengen, gaae Stødene gjennem alle mine Lemmer; men det skal være nervestyrkende. Blæser det, og blæse gjør det altid her til Lands, saa dingle de lange Vindues=Kramper udenfor frem og tilbage og slaae mod Muren. Naboens Portklokke til Gaarden ringer ved hvert Vindstød.

Vore Huusbeboere komme klatviis hjem, sildigt paa Aftenen, heelt ud paa Natten; den Logerende, lige over mig, som om Dagen giver Timer i Basunblæsen, kommer senest hjem og lægger sig ikke, før han først har gaaet en lille Midnatstour, med tunge Trin og jernbeslaaede Støvler.

Dobbelte Vinduer er der ikke, men der er en knækket Rude, den har Vertinden klistret Papir over, Vinden blæser alligevel ind gjennem Sprækken og frembringer en Lyd som af en summende Bremse. Det er Sove=musik. Falder jeg saa endelig i Søvn, da bliver jeg snart vækket af Hanegal. — Hane og Høne melde fra Hønse=Aflukket hos Kjeldermanden, at det vil snart blive Morgen. De smaa Norbakker, de have ikke Stald, de ere tøirede i Sandhullet under Trappen, sparke mod Døren og Panelet for at røre sig.

Dagen dæmrer; Portneren, som med Familie sover paa Qvisten, buldrer ned ad Trappen; Træt øflerne klappre, Porten smælder, Huset ryster, og er det overstaaet, begynder den Logerende oven over at øve sig i Gymnastik, løfter i hver Haand en tung Jernkugle, som

han ikke kan holde paa; den falder og falder igjen, medens paa samme Tid Husets Ungdom, som skal i Skole, kommer styrtende skrigende. Jeg gaaer til Vinduet, aabner det for at faae frisk Luft, og det er vederqvægende, naar jeg kan faae den, og ikke Jomfruen i Baghuset vasker Handsker i Pletvand, det er hendes Levebrød. Forresten er det et rart Huus og jeg boer hos en stille Familie."

Det var det Referat, jeg gav Tante om min Huusleilighed; jeg gav det livligere, det mundtlige Foredrag har friskere Ord-Lyd end det skrevne.

„Du er Digter!" raabte Tante. „Skriv bare din Tale op, saa er Du ligesaa god som Dickens! ja mig interesserer Du nu meget meer! Du maler, naar Du taler! Du beskriver dit Huus, saa man seer det! Det gyser i En! — Digt videre! Læg noget Levende ind i det, Mennesker, yndige Mennesker, helst ulykkelige!"

Huset skrev jeg virkelig ned, som det staaer med Lyd og Lyder, men kun med mig selv, uden Handling. Den kom senere!

IV.

Det var ved Vintertid, ud paa Aftenen, efter Komedie-Tid, et frygteligt Veir, Sneestorm, saa at man næsten ikke kunde trænge sig frem.

Tante var i Theatret, og jeg var der for at følge hende hjem, men man havde Besvær med at gaae selv, end sige følge Andre. Hyrevognene vare alle tagne i Beslag; Tante boede langt ude i Byen, min Bolig var derimod tæt ved Theatret, havde det ikke været Tilfældet, maatte vi have staaet i Skilderhuus indtil videre.

Vi stavrede frem i den dybe Snee, omsuust af de hvirvlende Sneefnokker. Jeg løftede hende, jeg holdt hende, jeg stødte hende frem. Kun to Gange faldt vi, men vi faldt blødt.

Vi naaede min Port, hvor vi rystede os; ogsaa paa Trappen rystede vi os og havde dog endnu Snee nok til at fylde Gulvet med inde i Forstuen.

Vi fik af os Overtøi og Nedertøi, og alt hvad Tøi der kunde kastes. Vertinden laante Tante tørre Strømper og en Morgenkappe; det var nødvendigt, sagde Vertinden og tilføiede, som sandt var, at Tante umuligt kunde komme hjem denne Nat, bad hende tage til Takke med hendes Dagligstue; der vilde hun rede Seng paa Sophaen foran den altid aflaasede Dør ind til mig.

Og det skete.

Ilden brændte i min Kakkelovn, Theemaskinen kom paa Bordet, der blev hyggeligt i den lille Stue, om ikke saa hyggeligt som hos Tante, hvor der ved Vintertid er tykke Gardiner for Døren, tykke Gardiner for Vinduerne, dobbelte Gulvtæpper med tre Lag tykt Papir under; man sidder der som i en veltilproppet Flaske med varm Luft; dog som sagt, der blev ogsaa hyggeligt hjemme hos mig; Vinden susede udenfor.

Tante talte og fortalte; Ungdomstid kom igjen, Bryggeren kom igjen, gamle Minder.

Hun kunde huske, jeg fik den første Tand og Familieglæden herover.

Den første Tand! Uskylds Tand, skinnende som en lille hvid Melkedraabe, Melketanden.

Der kom een, der kom flere, et heelt Geled, Side om Side, oven og neden, de deiligste Barnetænder, og dog kun Fortropperne, ikke de rigtige, som skulde vare ved for hele Livet.

Ogsaa de kom og Viisdoms Tænderne med, Fløimænd i Rækken, fødte under Pine og stor Besvær.

De gaae igjen, hver en eneste! de gaae før Tjenestetiden er omme, selv den sidste Tand gaaer, og det er ingen Festdag, det er en Veemodsdag.

Saa er man gammel, selv om Humeuret er ungt.

Slig Tanke og Tale er ikke fornøielig og dog kom vi til at tale om alt Dette, vi kom tilbage i Barndomsaarene, talte og talte, Klokken blev tolv før Tante gik til Ro i Stuen tæt ved.

„God Nat, mit søde Barn!“ raabte hun, „nu sover jeg, som om jeg laae i min egen Dragkiste!“

Og hun var til Ro; men Ro blev der ikke hverken i Huset eller udenfor. Stormen ruskede i Vinduerne, slog med de lange, dinglende Jernkramper, ringede med Nabоens Dør-Klokke i Baggaarden. Den Logerende ovenpaa var kommen hjem. Han gik endnu en lille Nattetour op og ned; smed Støvlerne, gik saa til Sengs og til Hvile, men han snorker, saa man med gode Øren kan høre det gjennem Loftet.

Jeg fandt ikke Hvile, jeg kom ikke til Ro; Veiret lagde sig heller ikke til Ro; det var umaneerligt livligt. Blæsten susede og sang paa sin Maade, mine Tænder begyndte ogsaa at blive livlige, de susede og sang paa deres Maade. De sloge an til stor Tandpine.

Det trak fra Vinduet. Maanen skinnede ind paa Gulvet. Lysningen kom og gik, som Skyerne kom og gik i Stormveiret. Der var en Uro i Skygge og Lys, men tilsidst saae Skyggen paa Gulvet ud som Noget; jeg saae paa dette Bevægelige og fornam en iisnende kold Blæst.

Paa Gulvet sad en Skikkelse, tynd og lang, som naar et Barn tegner med Griffel paa Tavlen Noget, der skal ligne et Menneske; en eneste tynd Streg er Legemet; en Streg og een til ere Armene; Benene ere ogsaa hver kun en Streg, Hovedet en Mangekant.

Snart blev Skikkelsen tydeligere, den fik et Slags Kjoletøi, meget tyndt, meget fiint, men det viste, at den hørte til Hunkjønnet.

Jeg hørte en Summen. Var det hende eller Vinden, der surrede som Bremse i Rudesprækken.

Nei, det var hende selv, Fru Tandpine! hendes Forfærdelighed Satania infernalis, Gud frie og bevare os fra hendes Besøg.

„Her er godt at være!" summede hun; „her er godt Qvarteer! sumpet Grund, Mosegrund. Her have Myggene summet med Gift i Braaden, nu har jeg Braaden. Den maa hvæsses paa Menneskestænder. De skinne saa hvide paa ham her i Sengen. De have trodset Sødt og Suurt, Hedt og Koldt, Nøddeskal og Blomme-

steen! men jeg skal rokke dem, blokke dem, gjøde Roden med Trækvind, give dem fodkoldt!"

Det var en forfærdelig Tale, en forfærdelig Gjest.

„Naa, saa Du er Digter!" sagde hun, „ja jeg skal digte Dig op i alle Pinens Versemaal! jeg skal give Dig Jern og Staal i Kroppen, saae Traad i alle dine Nervetraade!"

Det var, som gik der en gloende Syl ind i Kindbenet; jeg vred og vendte mig.

„Et udmærket Tandværk!" sagde hun, „et Orgel at spille paa. Mundharpe-Concert, storartet, med Pauker og Trompeter, Fløite piccolo, Basun i Viisdomstanden. Stor Poet, stor Musik!"

Jo hun spillede op og forfærdelig saae hun ud, selv om man ikke saae mere af hende end Haanden, den skyggegraa, iiskolde Haand med de lange syletynde Fingre; hver af dem var et Piinsels-Redskab: Tommeltot og Slikkepot havde Knivtang og Skrue, Langemand endte i en spids Syl, Guldbrand var Vridbor og Lillefinger Sprøite med Myggegift.

„Jeg skal lære Dig Versemaal!" sagde hun. „Stor Digter skal have stor Tandpine, lille Digter lille Tandpine!"

„O lad mig være lille!" bad jeg. „Lad mig slet ikke være! og jeg er ikke Poet, jeg har kun Anfald af at digte, Anfald som af Tandpine! far hen! far hen!"

„Erkjender Du da, at jeg er mægtigere end Poesien, Philosophien, Mathematiken og hele Musiken!" sagde hun. „Mægtigere end alle disse afmalede og i Marmor hugne Fornemmelser! jeg er ældre end dem Allesammen. Jeg blev født tæt ved Paradisets Have, udenfor, hvor Vinden blæste og de vaade Paddehatte groede. Jeg fik Eva til at klæde sig paa i det kolde Veir, og Adam med. Du kan troe, der var Kraft i den første Tandpine!"

„Jeg troer Alt!" sagde jeg. „Far hen! far hen!"

„Ja, vil Du opgive at være Digter, aldrig sætte Vers paa Papir, Tavle eller noget Slags Skrivemate-

riale, saa skal jeg slippe Dig, men jeg kommer igjen, digter Du!"

„Jeg sværger!" sagde jeg. „Lad mig bare aldrig see eller fornemme Dig meer!"

„See mig skal Du, men i en fyldigere, en Dig kjærere Skikkelse, end jeg er det nu! Du skal see mig som Tante Mille; og jeg vil sige: Digt, min søde Dreng! Du er en stor Digter, den største maaskee vi har! men troer Du mig, og begynder at digte, saa sætter jeg dine Vers i Musik, spiller dem paa din Mundharpe! Du søde Barn! — Husk paa mig, naar Du seer Tante Mille!"

Saa forsvandt hun.

Jeg fik til Afsked ligesom et gloende Sylestik op i Kjæbebenet; men det dulmede snart, jeg ligesom gled paa det bløde Vand, saae de hvide Aakander med de grønne, brede Blade bøie sig, sænke sig ned under mig, visne, løse sig op, og jeg sank med dem, løsnedes i Fred og Hvile — —

— „Døe, smelte hen som Sneen!" sang og klang det i Vandet, „dunste hen i Skyen, fare hen som Skyen! — —"

Ned til mig gjennem Vandet skinnede store, lysende Navne, Indskrifter paa vaiende Seiers-Faner, Udødeligheds Patentet — skrevet paa Døgnfluens Vinge.

Søvnen var dyb, Søvn uden Drømme. Jeg hørte ikke den susende Vind, den smældende Port, Naboens ringende Portklokke, eller den Logerendes svære Gymnastik.

Lyksalighed!

Da kom der et Stormkast, saa at den aflaasede Dør ind til Tante sprang op. Tante sprang op, kom i Skoene, kom i Klæderne, kom ind til mig.

Jeg sov som en Guds Engel, sagde hun, og nænte ikke at vække mig.

Jeg vaagnede af mig selv, slog Øinene op, havde reent glemt, at Tante var her i Huset, men snart huskede jeg det, huskede mit Tandpine-Syn. Drøm og Virkelighed gik over i hinanden.

„Du har vel ikke skrevet Noget i Aftes, efter at vi sagde hinanden Godnat?" spurgte hun. „Gid at Du havde! Du er min Digter og det bliver Du!"

Jeg syntes, at hun smilede saa lumskelig. Jeg vidste ikke om det var den skikkelige Tante Mille, som elskede mig, eller den Forfærdelige, jeg i Nat havde givet Løfte.

„Har Du digtet, søde Barn!"

„Nei, nei!" raabte jeg. „Du er jo Tante Mille."

„Hvem Anden!" sagde hun. Og det var Tante Mille.

Hun kyssede mig, kom i Droske og kjørte hjem.

Jeg nedskrev, hvad her staaer skrevet. Det er ikke paa Vers og det skal aldrig blive trykt — —.

Ja her holdt Manuskriptet op.

Min unge Ven, den vordende Urtekræmmersvend, kunde ikke opdrive det Manglende, der var gaaet ud i Verden, som Papir om Spegesild, Smør og grøn Sæbe; det havde opfyldt sin Bestemmelse.

Bryggeren er død, Tante er død, Studenten er død, han fra hvem Tankegnisterne gik i Bøtten: det er Enden paa Historien — — Historien om Tante Tandpine.

I.

Bemærkninger til „Eventyr og Historier".

1862.

I denne Udgave er optagen fra de forskjellige tidligere Samlinger alle de Eventyr og Historier, Lieutenant V. Pedersen har illustreret, og de ere her givne i den Orden, hvori de oprindeligt ere blevne skrevne og trykte.

Man har sagt mig, at et Par Bemærkninger om Eventyrenes Tilbliven og Fremskriden, vilde, for Een og Anden, ikke være uden Interesse, og derfor nedskrives disse.

Ved Juletid 1829 udkom en lille Samling „Digte", der sluttede med et i Prosa meddeelt Eventyr „Dødningen", det jeg som Barn havde hørt og nu fortalte i en Tone, der skulde ligne den hos Musæus, men det slog ikke an, før det flere Aar efter, anderledes fortalt, traadte frem som „Reisekammeraten".

I Harzreisen 1831 klang første Gang ret Eventyr-Tonen, og det var i Historien om den gamle Konge, der troede aldrig at have hørt en Løgn og derfor lovede, at Den, der kunde sige ham en saadan, skulde erholde Prindsessen og det halve Kongerige.

„Eventyr, fortalte for Børn", første Hefte, udkom 1835, lille Format, 61 Sider, indeholdende:

Fyrtøiet,
Lille Claus og store Claus,
Prindsessen paa Ærten,
Den lille Idas Blomster.

Man skulde i Stilen høre Fortælleren, Sproget maatte derfor nærme sig det mundtlige Foredrag; der fortaltes for Børn, men ogsaa den Ældre skulde kunne høre derpaa. De tre førstnævnte Eventyr havde jeg i min Barndom hørt i Spindestuen og ved Humleplukningen; „Lille Idas Blomster" var derimod blevet til, ved at jeg en Dag hos Digteren Thiele fortalte hans lille Datter Ida om

Blomsterne inde i den botaniske Have; et Par af Barnets Bemærkninger beholdt og gjengav jeg, da Eventyret senere blev nedskrevet.

Andet Hefte, paa 60 Sider, udkom 1836 og indeholdt:

Tommelise,
Den uartige Dreng,
Reisekammeraten.

Aaret efter fulgte tredie Hefte, heri de to Eventyr:

Den lille Havfrue,
Keiserens nye Klæder.

Den hele Samling udgjorde nu et lille Bind, og til dette fulgte Titelblad, Indholds-Register og et Par Forord, hvori var en Udtalelse om, hvorlidt disse Digtninger syntes at slaae an, thi det var den Gang Tilfældet; dernæst et Slags Regnskab for, hvorfra Stoffet var hentet. Mine Ord her vare:

„Til danske Folke-Eventyr, jeg som Barn har hørt og nu frit gjengivet, maa regnes „Fyrtøiet", „Lille Claus og store Claus", „Prindsessen paa Ærten", og „Reisekammeraten". I Anacreons Digte findes Fabelen til „Den uartige Dreng". „Keiserens nye Klæder", som slutter Heftet, er af spansk Oprindelse; hele den morsomme Idee skylde vi Prinds Don Manuel, født 1277, død 1347 *). Aldeles egen Ofindelse er „den lille Idas Blomster", „Tommelise" og „Den lille Havfrue" **); disse tre maae saaledes regnes for mine tre første originale Eventyr". Det Sidste af disse vakte nogen Opmærksomhed og gav Lyst til herefter selv at opfinde; et saadant opfundet større Eventyr „Lykkens Kalosker" udkom da 1838. Digteren Hostrup benyttede snart efter, findrigt, „Kaloskerne" i sin ypperlige Studenterkomedie: „Gjenboerne". Samme Aar ved Juletid fulgte første Hefte til en ny Samling, heri:

Gaaseurten,
Den standhaftige Tinsoldat,

hvilke begge to ere egen Opfindelse,

De vilde Svaner,

er derimod givet efter et dansk Folke-Eventyr.

Andet Hefte indeholdt:

Paradisets Have,
Den flyvende Koffert,
Storkene.

Det Første er et af de mange Eventyr, jeg, som Barn, hørte fortælle, og som i Særdeleshed tiltalte mig, saa at jeg ønskede det længere; de fire Verdens Vinde maatte kunne fortælle endnu Mere,

---

*) Samme Idee er ogsaa benyttet af Cervantes, i et af hans mesterlige Mellemspil, «entremesses», oversat paa Tydsk og betitlet „Das Wundertheater".

**) Den lille Havfrues Historie skal senere være bleven dramatiseret og bragt frem paa et af Folketheatrene i Wien.

Paradisets Have vises endnu langt tydeligere; nu forsøgte jeg herpaa. „Den flyvende Koffert“ har sit Motiv fra 1001 Nat; „Storkene“ grunder sig paa Folketroen og de Børnevers, der knytte sig til Storkene.

I Aarene 1840 og 41, efter Reisen til Grækenland og Constantinopel, fulgte: „En Digters Bazar“; fra denne blev „Metalsvinet“, „Venskabs-Pagten“ og „En Rose fra Homers Grav“, optagne i den tydske samlede Udgave „Eventyr“, som V. Pedersen illustrerede; de sættes nu i den danske Udgave paa samme Plads.

Tredie Hefte af „Eventyr, fortalte for Børn“ udkom 1842, indeholdende:

Ole Lukøie,
Rosenalfen,
Svinedrengen,
Boghveden.

Den med Navnet Ole Lukøie forbundne Forestilling om et Væsen, der ved sin Ankomst gjør de Smaa søvnige, er det eneste Givne. Ved Eventyret fik Ole Lukøie Skikkelse, i Eventyr-Komedien bragtes denne personlig paa Scenen, og nu i den sidste Tid har den unge Billedhugger Schierbeck fremstillet i terra cotta vor lille Drømme-Nisse. Ideen til „Rosenalfen“ er hentet fra en italiensk Folkevise; „Svinedrengen“ har et Par Træk fra et gammelt dansk Folke-Eventyr, der, saaledes som det blev fortalt mig som Barn, ikke sømmeligt kunde gjengives. Senere er dette mit Eventyr dramatiseret som Børnekomedie: „Die Prinzessinn von Marzipan und der Schweinehirt von Zuckerland“ og bragt paa Scenen i Berlin. Fortællingen om „Boghveden“ grunder sig paa Folketroen, at Lynilden svier Boghveden sort. Med dette Hefte sluttedes andet Bind og tilegnedes:

Johanne Louise Heiberg.

Man hørte sige: Der er ingen Feer,
At Eventyret kun var Feens Rige;
Du kom — og hvert et Hjerte troer og seer,
At der er Feer i det Virkelige!

Denne første Tilegnelse bragtes Fru Heiberg, ikke blot fordi hun allerede da var den store, feirede Konstnerinde, men som Een af de Faa, der tidligst udtalte sig venlig og med skjønsom Tak om disse, den Gang endnu ikke stort paaagtede Digtninger; hendes velvillige Ord, og særligt H. C. Ørsteds ofte udtalte Glæde over det Humoristiske i Eventyrene, var den første betydelige Opmuntring.

I Aaret 1842 leveredes til „Gæa“ Eventyret „Hyldemo'er“, hvis Frøkorn ligger i det af Thiele fortalte Sagn: „Der boer i Hyldetræet et Væsen, som kaldes Hyldemo'er, eller Hyldeqvind. Hun hevner al Overlast, der tilføies Træet, og i Nyboder veed

man at fortælle, hvorlunde en Mand, der omhuggede et Hyldetræ, pludselig døde kort derefter." Hyldemo'er blev i Eventyret en dansk Dryade, Erindringen selv, og saaledes er hun senere i Eventyr-Komedien bragt paa Scenen.

Samme Aar blev givet til Gersons og Kaalunds Maaneds-skrift Eventyret „Klokken"; dette ligesom nu næsten alle efterfølgende Eventyr og Historier ere egen Opfindelse; de laae i Tanken som et Frøkorn, der behøvedes kun en Strømning, en Solstraale, en Malurtdraabe, og de bleve Blomst.

Hvad der i Eventyret kunde udrettes, blev mig mere og mere klart; Kjendskab til egne Kræfter og disses Begrændsning voxte med Aarene.

Eventyrene havde vundet Læsere, ikke blot Børn, men ogsaa Ældre; da nu 1845 en ny Samling udkom, fik denne det korte Navn: „nye Eventyr"; dette lille Hefte, hvori findes:

Engelen,
Nattergalen,
Kjærestefolkene,
Den grimme Ælling,

tilegnedes Digteren Carl Bagger „som en ringe Tak for de friske Tanker og varme Følelser, hans rige poetiske Digtninger have skjenket mig".

Den første Halvdeel af „den grimme Ælling" er skreven under nogle Dages Sommer-Ophold paa Gisselfeldt, og Slutningen først bragt paa Papiret et halvt Aar efter, hvorimod de tre andre ere fremkomne, som ved een Gydning. Med denne Samling begynder Eventyrenes store Erkjendelse. Til „Engelen" har senere den berømte Maler Kaulbach givet en deilig Tegning, der nu som Kobberstik findes rundt om i Verden.

I Sommeren 1846, ved et længere Besøg paa Nysø, sammen med Thorvaldsen, der glædede sig ved „Kjærestefolkene" og „den grimme Ælling", sagde han en Dag: „Naa, skriv os nu et nyt, morsomt Eventyr! De kan jo skrive selv om en Stoppenaal!" og jeg skrev „Stoppenaalen"; omtrent paa samme Tid fulgte „Bedstemoder"; man gjorde mig opmærksom paa, at denne Skildring havde Lighed med et Digt af Lenau, jeg fandt det Samme, da jeg læste dette, og lod derfor Lenaus lille Digt sætte som Motto, da Historien første Gang blev trykt, jeg troer i „Portefeuillen"; man saae altsaa, at jeg vidste her var Lighed, men dog ikke troede, at burde forkaste mit Skrevne.

Anden Samling, med de to Eventyr:

Grantræet,
Sneedronningen,

tilegnedes Digteren, Professor Ridder Frederik Høegh-Guldberg. „Grantræet" blev indgivet mig en Aften i det Kongelige Theater under Opførelsen af Operaen Don Juan, og nedskrevet

seent ud paa Natten. Det første Capitel af „Sneedronningen“ er digtet i Maxen ved Dresden, Resten herhjemme i Danmark.

Tredie Samling bragtes som Foraarshilsen: Henrik Hertz „en Tak for de Værker, hans dybe, poetiske Sjæl og hans rige Vid og Lune har skjenket os“. Samlingen indeholdt:

Elverhøi,
De røde Skoe,
Springfyrene,
Hyrdinden og Skorsteensfeieren,
Holger Danske.

I „Mit Livs Eventyr“ har jeg fortalt, at til min Confirmation fik jeg første Gang Støvler, „de knirkede, da jeg gik hen over Kirkegulvet, og det frydede mig i mit Inderste, at Menigheden nu kunde høre, at Støvlerne vare nye; men min Andagt var forstyrret, jeg følte det og havde tillige en gruelig Samvittighedsqval over, at Tankerne vare ligesaa meget hos mine Støvler, som hos den gode Gud“. Erindringen herom skabte Eventyret „de røde Skoe“, der i Holland og Amerika synes at have vundet sit største Publicum. „Springfyrene“ blev øieblikkelig til for nogle Smaabørn, der bad mig fortælle dem en Historie. „Holger Danske“ grunder sig paa det danske Folkesagn, der igjen er beslægtet med Sagnet om Friedrich Barbarossa, som i Kyffhäuser-Bjerget sidder med Skjægget voxet fast i Steenbordet.

Andet Binds første Samling kom 1847, tilegnet J. L. Heibergs Moder, „den aandfulde, rigtbegavede Fru Gyllembourg“, og indeholdt:

Den gamle Gadelygte,
Nabofamilierne,
Stoppenaalen,
Lille Tuk,
Skyggen.

Eventyret „Lille Tuk“ blev udtænkt under et Besøg i Oldenborg, et Par Barndoms-Erindringer er lagt ind deri; „Skyggen“ blev digtet under Sommer-Opholdet i Neapel, men først nedskrevet i Kjøbenhavn.

Aaret efter fulgte anden Samling, der indeholdt:

Det gamle Huus,
Vanddraaben,
Den lille Pige med Svovlstikkerne,
Den lykkelige Familie,
Historien om en Moder,
Flipperne.

I flere af Eventyrene findes Enkeltheder, der høre til det Oplevede; jeg har i „Mit Livs Eventyr“ meddeelt et Par Træk, der ere gjemte i „det gamle Huus“, saaledes dette, at Digteren Mosens lille Søn gav mig ved Afreisen fra Oldenborg den ene af sine Tinsoldater, for at jeg ikke skulde være saa skrækkelig ene;

Componisten Hartmanns lille Maria var det, der, som to Aars Barn, altid, naar hun hørte Musik og Sang, maatte dandse til den; da hun ved de ældre Søskendes Psalmesang kom ind i Stuen, begyndte hun sin Dands, men hendes musikalske Sands tillod hende ikke at komme ud af Tact og Tone, og saa blev hun staaende ved hver, saalænge den varede, først paa eet Been og saa paa det andet; det var i complet Psalmetact, hun uvilkaarlig dandsede. For H. C. Ørsted blev Eventyret „Vanddraaben“ til. „Den lille Pige med Svovlstikkerne“ er skrevet paa Slottet Graasteen, hvor jeg paa en Reise til Udlandet opholdt mig nogle Dage og modtog fra Hr. Flinch et Brev om at skrive til eet af tre vedlagte trykte Billeder et Eventyr for hans Almanak; Billedet, jeg valgte, var en lille fattig Pige med Svovlstikker. Paa Glorup i Fyen, hvor jeg ofte tilbragte flere Uger af Sommeren, var den Gang en Deel af Haven overgroet, fra tidligere Tid, med store Skræpper, plantede til Føde for de store, hvide Snegle, der havde været en Delicatesse; Skræpper og Snegle gave Materiale til Eventyret „den lykkelige Familie“, der senere blev digtet under mit første Ophold i London. „Historien om en Moder“, sprang frem uden Anledning; paa Gaden, som jeg gik, kom Tanken, og udfoldede sig til Nedskrivning. Dette Eventyr skal i Oversættelse særligt tiltale Hinduerne, til hvem det er naaet hen. Eventyret „Hørren“ er skrevet 1849 og da trykt i „Fædrelandet“.

Efter en Reise-Udflugt Nordpaa, udkom 1851 „I Sverrig“; af denne Bog blev senere optagen i den tydske Udgave af Historier, som Lieutenant Pedersen illustrerede:

Fugl Phønix,
Bedstemoder,
En Historie,
Den stumme Bog.

Her følge de første Gang med Illustrationerne.

Allerede tidlig var i Tydskland flere af Eventyrene illustrerede ved Hosemann, Grev Pocci, Ludvig Richter og Otto Speckter; den Sidstnævntes høist geniale Billeder ere senere optagne i den engelske Udgave, der betitles: »The shoes of fortune and other tales«; nu bestemte min tydske Forlægger, Consul Lorck i Leipzig, at udgive de samlede Eventyr med Illustrationer, og overdrog mig at finde en dygtig dansk Konstner til at udføre disse, og jeg fandt nu afdøde Marine-Officeer V. Pedersen. Af Hr. Lorck kjøbte senere Boghandler C. A. Reitzel Clicheerne, og saaledes udkom 1849 den danske Udgave med 125 Illustrationer.

Med dette Pragtbind var Eventyr-Samlingen afsluttet, men ikke min Virksomhed i denne Digtart; et nyt betegnende Navn maatte derfor tages til den nye Samling, og den kaldtes „Historier“ — det Navn, jeg i vort Sprog anseer at være det bedst valgte for mine Eventyr i al deres Udstrækning og Natur. Folkesproget stiller den simple Fortælling og den meest dristige Phantasie-

Skildring ind under denne Benævnelse; Ammestuehistorien, Fabelen og Fortællingen, betegnes af Barnet, Bonden og Almuen, ved det korte Navn „Historier“.

Det første lille Hefte i 1852 indeholdt:

Aarets Historie,
Verdens deiligste Rose,
Et Billede fra Kastelsvolden,
Paa den yderste Dag,
Det er ganske vist,
Svanereden,
Et godt Humeur.

I 1853 udkom næste Hefte, indeholdende:

Hjertesorg,
Alt paa sin rette Plads,
Nissen hos Spekhøkeren,
Om Aartusinder,
Under Piletræet.

„Skriv,“ sagde Digteren Thiele, „et Eventyr om en Fløite, der blæser Alt paa sin rette Plads!“ i disse Ord laae allerede en heel Idee og det nævnte Eventyr sprang frem.

„Under Piletræet“. Heri ligger et Par Blade af mit eget Livs Historie.

Da det første Oplag af „Historier“ var udsolgt, bleve C. A. Reitzel og Boghandler Lorck i Leipzig enige om at besørge en forøget Udgave, illustreret ligesom de tidligere Eventyr; V. Pedersen gav Tegningerne, og saaledes udkom hos os 1855 de illustrerede Historier, hvori foruden ovennævnte ogsaa fandtes enkelte nye og alle de senere i „Folkekalender for Danmark“ aftrykte, altsaa forøget med:

„Der er Forskjel“,
Fem fra en Ærtebælg,
Et Blad fra Himlen,
Den gamle Gravsteen,
Klods-Hans,
Fra et Vindue i Vartou,
Ib og lille Christine,
Den sidste Perle,
„Hun duede ikke“,
To Jomfruer,
Ved det yderste Hav,
Pengegrisen.

Eventyret: „Der er Forskjel“ blev til ved et Besøg paa Christinelund ved Præstø; der stod paa Grøften et blomstrende Æbletræ, Billedet af Foraaret selv, Træet skinnede og duftede saaledes ind i min Tanke, at jeg ikke kunde blive det qvit, før jeg plantede det ind i en Digtning. „Fem fra en Ærtebælg“ har sin Rod i Erindring fra Barndomshjemmet, hvor en lille

Trækasse, fyldt med Jord, hvori var plantet Purløg og en enkelt Ært, var min egen blomstrende Have. „Den gamle Gravsteen“ er som et heelt Mosaik af Erindringer, Stedet hvor Tankerne har henlagt denne Historie er Svendborg, der er Ideen til den først opstaaet. En slidt Gravsteen, der laae som Trappetrin udenfor en af Dørene i Collins gamle Gaard i Bredgaden, kom mig med dens halvudslettede Indskrift tidt i Tanken, og som gamle Preben, i Stuen tæt ved, hvor hans Hustru ligger Liig, fortæller om hende i Ungdoms Aar, og om deres Forlovelse, saa at han bliver ung og glad derved, sad Componisten Hartmanns gamle Fader og fortalte, da hans kjærlige Hustru laae med lukkede Øine; alle disse Erindringer ere benyttede. Historien selv blev iøvrigt første Gang trykt paa Tydsk, i en baiersk Kalender, til hvilken jeg var opfordret at give et Bidrag. „Klods-Hans“ er et dansk Folke-Eventyr, frit gjenfortalt, det staaer som een mig givet Historie temmelig ene imellem alle de senere selv opfundne. „Hun duede ikke“ har sin egenlige Kjærne fra et Par Ord, jeg som Lille hørte min Moder sige. Da jeg en Dag paa Gaden havde seet en Dreng skynde sig ned til Toftedet ved Odense-Aa, hvor hans Moder stod ude i Vandet og skyllede Linned, hørte jeg een for sin Strenghed bekjendt Enkemadame raabe fra et Vindue og skjænde paa Drengen: „Skal Du nu igjen ned med Brændeviin til din Moder! det er hæsligt! fy! lad mig see, at Du aldrig bliver saadan En som din Moder! hun duer ikke!“ jeg kom hjem og fortalte hvad jeg havde hørt; Alle der sagde: „ja, Vaskerkonen drikker! hun duer ikke!“ kun min Moder tog hende i Forsvar. „Døm ikke saa haardt!“ sagde hun, „den Stakkel slider og slæber, staaer i det kolde Vand og faaer tidt i flere Dage ikke varm Mad, hun maa have Noget at holde imod med; det er vel ikke det Rette, hun tager, men hun har ikke bedre! Hun har gaaet Meget igjennem! honnet er hun! sin lille Dreng holder hun heel og reen!“ Min Moders milde Tale gjorde et dybt Indtryk paa mig, idet jeg selv med de Andre var ved at dømme ilde om Vaskerkonen. Mange Aar efter, da en anden lille Begivenhed bragte mig til at tænke over, hvor let og haardt tidt Menneskene dømte, der hvor Mildheden kunde see Sagen anderledes, kom hele denne Begivenhed og min Moders Ord mig saa levende i Tanke, at jeg skrev Historien: „Hun duede ikke“.

Da den tydske Udgave blev udsolgt og en ny foranstaltet, forøgedes samme med de tidligere nævnte Historier fra „En Digters Bazar“ og „I Sverrig“, dernæst optoges fra „Folkekalender for Danmark“ de tre: „Ærens Tornevei“ og Historierne „Jødepigen“ i hvilken er gjenfortalt et ungarsk Sagn, og „Flaskehalsen“, alle illustrerede af V. Pedersen; det sidste Eventyr, han tegnede Billeder til, blev „De Vises Steen“, med hvilket vi slutte Samlingen her, uagtet det, ligesom „Flaskehalsen“, hører til de senere i sex Hefter udkomne „nye Eventyr og Historier“.

Kjøbenhavn, Juni 1862.

II.

Bemærkninger til „Eventyr og Historier“.

1874.

Efter V. Pedersens Død var det om at gjøre, at finde en lignende Dygtighed til at illustrere de senere fremkomne nye Eventyr og Historier. Mellem de Mange her hjemme, som for deres egen Fornøielse med Held havde forsøgt, tidligere end V. Pedersen, at tegne Billeder til disse smaa Digtninger, var Hr. Lorenz Frølich, der allerede ved Tegninger til et Par franske Børnebøger, læste af Store og Smaa, ogsaa i denne Retning havde vakt Opmærksomhed. Efter Opfordring udførte han nu Illustrationerne til efterfølgende „Eventyr og Historier“.

Ogsaa her, som tidligere, følge Eventyr og Historier i den Orden, omtrent som de ere skrevne og udkomne.

Den nye Samling begyndte og fortsattes, som alle første Oplag af Eventyrene, uden at have Illustrationer.

Første Hefte, eller som det blev kaldet første Samling, udkom ved Juletid 1857 og oplevede fire Oplag. Samlingen blev tilegnet Fru Serre i Maxen og indeholdt:

Suppe paa en Pølsepind,
Flaskehalsen,
Pebersvendens Nathue,
Noget,
Det gamle Egetræes sidste Drøm,
A. B. C. Bogen.

I vore Ordsprog og Talemaader ligger tidt Frøet til en heel Historie; jeg udtalte dette og gav Beviset ved at skrive Eventyret: „Suppe paa en Pølsepind“. Min Ven, Hr. Etatsraad Thiele, sagde en Dag spøgende: „De skulde skrive os en Flaskes Historie fra dens Oprindelse og til det Moment, da alene Halsen af den er brugbar, som Fugleglas,“ og Eventyret „Flaskehalsen“ blev til.

„Pebersvendens Nathue“ har kun to givne Tilknytnings-Punkter, den historiske Oprindelse til Navnet „Pebersvend“ og Sagnet om „den hellige Elisabeth“.

I Historien „Noget“ er benyttet et givet Sagn. Paa Sles-

vigs Vestkyst hørte jeg om en gammel Kone, som brændte sit Huus af, for at redde de Mange, der vare ude paa Isen, da Sprigfloden kom.

„Det gamle Egetræes sidste Drøm“, ligesom „A. B. C.-Bogen“, ere sprungne frem i Øieblikkets Stemning.

Anden Samling udkom i Foraaret 1858, tilegnet Fru Læssøe, født Abrahamson, og indeholdt:

Dyndkongens Datter,
Hurtigløberne,
Klokkedybet.

Det Første af disse hører til de Eventyr, paa hvilke jeg har anvendt meest Tid og Flid; det kan maaskee for Enkelte have et Slags Interesse at see, ligesom gjennem et mikroskopisk Glas, hvorledes det er groet frem, har udfoldet og omformet sig. Det egenlige Indhold kom som alle Eventyrene øieblikkelig, saaledes som en kjendt Melodi eller Sang kan komme. Jeg fortalte strax for en af mine Venner hele Eventyret, derpaa blev det nedskrevet, atter omskrevet, men selv da det tredie Gang stod paa Papiret maatte jeg erkjende, at endnu hele Partier deri ikke traadte saa klare og farverige frem som de kunde og maatte. Jeg læste i nogle islandske Sagaer, ved disse førtes jeg tilbage i Tiden, og beaandet af den kom det Sandheden nærmere. Jeg læste et Par Nutids Reise-Skildringer fra Afrika, den tropiske Gløden og det eiendommelige Nye fyldte mig, jeg saae Landet og kunde med mere Troværdighed tale om det. Et Par Skrifter om Fuglenes Flugt vare ogsaa af Indvirkning, de vakte nye Ideer, de gave charakteristiske Træk til Fuglelivet, som det rører sig i dette Eventyr, der saaledes i kort Tid blev sex til syv Gange omskrevet, til jeg havde Visheden om, at nu kunde jeg ikke give det bedre.

„Klokkedybet“ er udsprunget af Folketroen om Aamanden i Odense Aa og Sagnet om Kirkeklokken, der svang sig ud fra Albani Kirketaarn.

„Den onde Fyrste“ er et gammelt Sagn og hører til de allertidligste af mine Eventyr; det blev første Gang trykt i Siesbye's „Salonen“ og er senere blevet optaget i de tydske og engelske Udgaver af Eventyr; jeg vil derfor ikke udelade det her.

Tredie Samling udkom i Foraaret 1859, tilegnet Componisten Professor J. P. E. Hartmann, og indeholdt:

Vinden fortæller om Valdemar Daa og hans Døttre,
Pigen, som traadte paa Brødet,
Taarnvægteren Ole,
Anne Lisbeth,
Børnesnak,
Et Stykke Perlesnor.

I danske Folkesagn, ligesom i historiske Efterretninger om den gamle Herregaard Borreby ved Skjelskør, findes Meddelelsen

om „Valdemar Daa og hans Døttre". Det er en af de Historier, jeg oftest har omskrevet og omstilet, for at give Sproget Klang efter den henfarende, susende Vind, som jeg lader fortælle.

Tidligt hørte jeg Historien om „Pigen, som traadte paa Brødet", der blev til en Steen og forsvandt med hende i Dyndet. Jeg satte mig den Opgave, psychologisk at løfte hende igjen til Forsoning og Frelse; saaledes er Digtningen voxet frem.

I „Anne Lisbeth" har jeg villet vise, at alle gode Spirer ligge i Menneskets Bryst og maae, om end ad Omveie, komme til Udvikling; her er det Moderkjærlighed, som gjennem Frygt og Bæven faaer Liv og Styrke.

„Børnesnak" hører til de oplevede Eventyr.

„Et Stykke Perlesnor" giver en Overgangs-Tid, jeg selv har gjennemlevet. I min Barndom var det ikke usædvanligt, at en Reise, i jevn Fart, fra Odense til Kjøbenhavn tog en Tid af hen ved fem Dage, nu behøves kun omtrent ligesaa mange Timer.

Fjerde Samling udkom ved Julen 1859, og indeholdt:

Pen og Blækhuus,
Barnet i Graven,
Gaardhanen og Veirhanen,
Deilig,
En Historie fra Klitterne.

Enhver som har hørt Ernst eller Leonard, vil i Eventyret „Pen og Blækhuus" erindre sig det vidunderlige Violinspil.

„Barnet i Graven" ligesom „Historien om en Moder", have meest af alle mine Digtninger skaffet mig Glæde, idet mangen dybtsørgende Moder i dem have fundet Trøst og Styrke.

I Historien „Deilig" ere saagodt som alle Enkefruens dumnaive, hverdagsferske Udtalelser givne efter Naturen.

„En Historie fra Klitterne" blev til efter et Besøg paa Skagen og Jyllands Vestkyst. Her fandt jeg en Natur og et Folkeliv, der kunde understøtte de Tanker, jeg ønskede at nedlægge i en Digtning, Tanker, som længe havde fyldt mig og som udsprang ved en Samtale med Oehlenschläger. Hans Ord havde gjort et dybt Indtryk paa mit unge Sind, jeg tænkte kun paa Ordene og klarede ikke for mig selv, saaledes som nu, hvorledes de tilvisse vare udsprungne.

Hvo af os kjender ikke den Stemning, i hvilken man tidt udtaler en Tvivl, der hvor man i Grunden slet ikke tvivler, men kun af en Anden vil høre sin egen Forvisning udtalt; maaskee var dette Tilfældet her, eller var det mere for at prøve min Troes Fasthed. Vi talte om det evige Liv, og Oehlenschläger henkastede de Ord: „er De saa vis paa, at der er et Liv efter dette!" Jeg holdt fast paa Forvisningen herom, grundet i Guds Retfærdighed, men brugte i min stærke Udtalelse de uoverveiede Ord: „Mennesket kan forlange det!" — Da vedblev han: „Er det ikke igjen en stor Forfængelighed af Dem, at turde forlange et evigt

Liv. Har ikke Gud givet Dem saa uendeligt Meget i denne Verden. Jeg veed," vedblev han, "hvilken uendelig Fylde af Godhed han forundte mig; naar jeg i Døden lukker mine Øine vil jeg taknemlig prise og velsigne ham; forundes mig da endnu et evigt Liv, da tager jeg det som en ny uendelig Naade."

"Saaledes kan De tale," sagde jeg, "Gud gav Dem saa uendeligt Meget paa Jorden, ogsaa jeg bør sige det, men hvor Mange stilledes ikke ganske anderledes i Verden, de kastedes herind med et syygt Legeme, en knet Aand, førtes ind i de bittreste Forhold til Sorg og Savn, hvorfor skulle de saaledes lide, hvorfor blev det saa ulige fordeelt, det var en Uret, og den kan Gud ikke øve, han vil give Erstatning, løfte og løse Det, vi ikke kunne!" Hvad jeg udtalte, blev Stof til den lille Fortælling "En Historie fra Klitterne". Da den udkom, sagde en Critiker, at det Tvivlens Ord, den formede sig om, havde jeg neppe hørt udtalt, eller selv baaret i mig; der kom saaledes noget Usandt i Fortællingen. Om jeg husker ret var det den Samme eller en Anden lige kyndig, der udtalte, at man vistnok vilde føle sig skuffet, om man efter at have læst Naturskildringen i min Fortælling, eller Meddelelsen om Skagen, den jeg havde leveret til dansk Folkekalender, nu reiste derop og troede at finde en saa poetisk Natur, som den af mig givne. Jeg havde imidlertid den Glæde, at Conferentsraad Brinck Seidelin, den Mand, som bedst kunde dømme om Sandheden, og som selv har givet en fortræffelig Skildring af Skagen i sin Hjørring Amtsbeskrivelse, kom til mig og paa det Varmeste udtalte sin Tak for den Troskab og Sandhed, hvormed jeg havde tegnet hele Naturen deroppe. Fra Skagens Præst fik jeg et Brev, ogsaa han glædede sig for Naturskildringerne og særligt fordi de vare saa sande. Han tilføiede: "vi ville nu ogsaa troe paa og fortælle, naar Fremmede komme paa Høiden af den i Sandflugt begravne Kirke: ""Jørgen ligger derinde!"""

En yngre Beboer deroppe viste mig megen Velvillie, kjørte omkring med mig, ud paa "Grenen", og om til "Gammel Skagen"; paa Veien herhen kom vi forbi Kirken, hvor kun Taarnet endnu rager frem og staaer som Sømærke; han vilde ikke gaae den besværlige Vei, jeg steg af Vognen, gik alene, og har i Fortællingen givet Indtrykket af hvad jeg saae der; da hørte jeg snart, at min ellers elskværdige Ledsager, efter at have læst "en Historie fra Klitterne," fortalte, at jeg aldrig havde været oppe ved Kirken, han vidste det, han havde kjørt om med mig. Det syntes at more Folk, at jeg beskrev hvad jeg ikke havde seet, men mig morede det ikke. En Dag i Kjøbenhavn mødte jeg Manden og spurgte ham strax, om han ikke erindrede vor Fart, og han svarede: "vi kjørte jo neden om Kirken ud til "Gammel Skagen!" "Ja De kjørte," svarede jeg, "De maa kunne erindre, at jeg steg af Vognen og gik derop!" Og nu fortalte jeg ham hvad Særligt jeg havde bemærket deroppe. "Det er aldeles rigtigt!" sagde han,

„ja saa maa De jo have været deroppe, det havde jeg glemt!" jeg erindrede ham om den Sandryg, hvor jeg igjen indhentede ham og kjørte videre. „Jeg husker, at jeg ikke var oppe ved Taarnet!" sagde Manden, „og troede derfor, at De heller ikke havde været det!" Jeg meddeler denne lille Historie for Sandhedens Skyld; maaskee ellers en Gang efter min Død Een eller Anden af dem, der hørte det af „Ledsagerens" egen Mund, kunde gjentage, at jeg ikke havde været der og seet med egne Øine. Hos Bonden og Fiskeren derovre fik jeg mangt et charakteristisk Træk, mangen god Forklaring, som jeg senere har benyttet, men netop om en saadan, givet mig af Sagkyndige, faaer jeg af en Anmelder det venskabelige Raad, at ved slige Skildringer skulde jeg forskaffe mig Sagkundskab hos Folkene paa Stedet, dette var netop Tilfældet her. —

„En Historie fra Klitterne" forskaffede mig Digteren Paludan-Müllers hjertelige Tilnærmelse og Tak, den jeg sætter en saa stor Priis paa, at jeg indskriver den her ved min Digtning.

„De to Brødre" er en lille Phantasi-Vignet til Brødrene Ørsteds Liv.

„Den gamle Kirkeklokke" er digtet paa Opfordring om et Bidrag til „Schillers Album". Jeg ønskede at lægge et dansk Element herind, og man vil, ved at læse den givne Historie, see, hvorledes jeg har skilt mig ved min Opgave.

I Foraaret 1861 udkom Nye Eventyr og Historier, anden Række, der indeholdt:

Tolv med Posten,
Skarnbassen,
Hvad Fatter gjør, er altid det Rigtige,
De Vises Steen,
Sneemanden,
I Andegaarden,
Det nye Aarhundredes Musa.

Dette Hefte var tilegnet den daværende Cultus-Minister D. G. Monrad.

I et Nummer af »Household words« havde Charles Dickens samlet en Deel arabiske Ordsprog og Talemaader, mellem disse fremhævede han: „Da Keiserens Hest fik Guldskoe, stak ogsaa Skarnbassen Benet frem." Vi anbefale, siger Dickens i en Anmærkning Hans Christian Andersen at skrive et Eventyr herover; jeg fik Lyst dertil, men der kom intet Eventyr. Først ni Aar efter, under et Besøg paa det hjemlige Herresæde Basnæs, hvor jeg tilfældig igjen læste Dickens's Ord, sprang pludseligt frem Eventyret: „Skarnbassen".

„Hvad Fatter gjør, er altid det Rigtige", er et af de danske Folke-Eventyr, jeg har hørt som Barn og her paa min Maade fortalt.

I Aarenes Løb har jeg forsøgt mig, saa at sige, i de fleste Radier af Eventyr=Cirkelen, og naar derfor, ikke sjeldent, en Idee eller Stemning opstod, som førte tilbage til hvad jeg allerede havde givet, slap jeg Ideen eller søgte at bringe den frem under en ny Skikkelse; saaledes fik Fortællingen „De Vises Steen“ Noget af den østerlandske Form, og et stort Præg af Allegorien. Man har bebreidet mig, at de senere Eventyr have en philosophisk Retning, der ligger udenfor mit Raaderum, man holder sig vistnok her særligt til denne Fortælling og det i samme Hefte optagne Phantasi=Spil: „Det nye Aarhundredes Musa“. Dette er dog sprunget ud fra Eventyrets Grund. Man har sagt og skrevet, at dette Hefte var det Svageste af hvad jeg havde leveret, og dog findes i dette to af mine bedst fortalte Eventyr: „Hvad Fatter gjør, er altid det Rigtige“ og „Sneemanden“. Dette sidste er skrevet ved Juletid under et Ophold paa det smukke Basnæs og er fremfor mange andre af Eventyrene, ved flere Leiligheder, oftest ved kongelig Skuespiller Mantzius's fortræffelige Foredrag, draget frem til stor Anerkjendelse.

I den senere Tid er blevet sagt af Enkelte, at det især er de allerførste Eventyr, som have Betydning, alle de senere staae tilbage for disse. Dette er dog neppe Tilfældet, men Yttringerne lade sig forklare.

De Mennesker, som i deres Barndom læste mine første Eventyr, ere blevne ældre og have mistet det friske Sind, hvormed de den Gang læste og optog Digtningen. Maaskee har ogsaa Een og Anden fundet, 'at Eventyrene erholdt en saadan Udbredelse og Erkjendelse i Verden, at det maatte for Forfatteren blive altfor megen Glæde i levende Live, og da nu de ældste Eventyr have gaaet deres Ildprøve igjennem, lader man disse i Ro, og tager fat paa de nyere, dadles skal der. Tidt henkaste Folk et Ord uden at gjøre sig Rede for, hvilke Eventyr og Historier, der høre til de nyere eller til de senere. Flere Gange hørte jeg sige: „Ja, jeg holder nu meest af Deres rigtige gamle Eventyr,“ og spurgte jeg da: „hvilke ere de?“ da fik jeg som oftest Svaret: „Sommerfuglen“, „Det er ganske vist“, „Sneemanden“, og just disse høre til de nyere, et Par til de allernyeste.

Var dette sidste Hefte et af de svagere, som jeg nu ikke troer, da var tilvisse det Hefte, som fulgte efter i Julen 1861, et af de bedste; det indeholder:

Iisjomfruen,
Sommerfuglen,
Psychen,
Sneglen og Rosenhækken.

Det blev med et Par Stropher tilegnet Digteren Bjørnstjerne Bjørnson.

Du Norges Træ med Frugt og Blomst og Knop,
Tak for hvad om dit Hjem af Dig jeg lærte;
I Rom, hvor Storheds Minder rulle op,
Der fik jeg Indblik i dit Digterhjerte;
Du blev mig kjær, derfor jeg Dig har bragt,
Hvad Mødets Aar har i min Lyre lagt.

„Iisjomfruen" blev skrevet i Schweiz efter at jeg flere Gange havde besøgt dette Land og nu paa Hjemreisen fra Italien opholdt mig her i længere Tid. Den hele Skildring med Ørnereden er oplevet og fortalt mig af den bayerske Folkedigter Koppel. „Sommerfuglen" blev ligeledes skrevet i Schweiz, paa en Vandring fra Montreux til Chillon. — „Psychen" blev digtet et Par Maaneder tidligere, da jeg endnu var i Rom. En Begivenhed fra mit første Ophold der 1833—34 kom mig i Tanke og gav den første Spire: En ung Nonne skulde jordes, man gravede hendes Grav og fandt i den en prægtig Bacchus-Statue. „Sneglen og Rosenhækken" hører til de oplevede Eventyr.

Siden denne Samling udkom, hengik nu et bittert, tungt Aar, Krigens Aar, Danmark mistede Slesvig og Als, hvo kunde tænke paa Andet. I meer end Aar og Dag blev intet Eventyr skrevet, først ved Julen 1865 udkom et Hefte, som blev tilegnet Balletdigteren August Bournonville; det indeholdt:

Lygtemændene ere i Byen, sagde Mosekonen,
Veirmøllen,
Sølvskillingen,
Bispen paa Børglum og hans Frænde,
I Børnestuen,
Guldskat,
Stormen flytter Skilt.

Eventyret om „Lygtemændene" sprang frem fra den gjennemlevede tunge Stemning i Krigens Aar, der ere Blade til et Tids-Eventyr.

Der staaer ved Veien mellem Sorø og Holsteinborg en Veirmølle, jeg kom tidt forbi den, altid var det, som om den vilde med i et Eventyr, og den kom det, indesluttet i et Stykke Troesbekjendelse. Det er, hvad jeg har at tilføie om „Veirmøllen".

„Sølvskillingen" er skrevet i Livorno. Jeg kom fra Civita Vecchia med Dampskib; ombord vexlede jeg en Scudo for at have Smaamynt, man gav mig en falsk Tofrank; Ingen vilde tage mod den, det ærgrede mig at være bleven narret, men snart kom Ideen til et Eventyr om den, og jeg havde da i dette mine Penge igjen.

„Bispen paa Børglum" er skrevet efter et Ophold paa Børglumkloster. Dette velbekjendte historiske Sagn fra en haard, mørk Tidsalder, den der endnu af Mange omtales som skjøn og

Componisten Hartmanns lille Maria var det, der, som to Aars Barn, altid, naar hun hørte Musik og Sang, maatte dandse til den; da hun ved de ældre Søskendes Psalmesang kom ind i Stuen, begyndte hun sin Dands, men hendes musikalske Sands tillod hende ikke at komme ud af Tact og Tone, og saa blev hun staaende ved hver, saalænge den varede, først paa eet Been og saa paa det andet; det var i complet Psalmetact, hun uvilkaarlig dandsede. For H. C. Ørsted blev Eventyret „Vanddraaben" til. „Den lille Pige med Svovlstikkerne" er skrevet paa Slottet Graasteen, hvor jeg paa en Reise til Udlandet opholdt mig nogle Dage og modtog fra Hr. Flinch et Brev om at skrive til eet af tre vedlagte trykte Billeder et Eventyr for hans Almanak; Billedet, jeg valgte, var en lille fattig Pige med Svovlstikker. Paa Glorup i Fyen, hvor jeg ofte tilbragte flere Uger af Sommeren, var den Gang en Deel af Haven overgroet, fra tidligere Tid, med store Skræpper, plantede til Føde for de store, hvide Snegle, der havde været en Delicatesse; Skræpper og Snegle gave Materiale til Eventyret „den lykkelige Familie", der senere blev digtet under mit første Ophold i London. „Historien om en Moder", sprang frem uden Anledning; paa Gaden, som jeg gik, kom Tanken, og udfoldede sig til Nedskrivning. Dette Eventyr skal i Oversættelse særligt tiltale Hinduerne, til hvem det er naaet hen. Eventyret „Hørren" er skrevet 1849 og da trykt i „Fædrelandet".

Efter en Reise-Udflugt Nordpaa, udkom 1851 „I Sverrig"; af denne Bog blev senere optagen i den tydske Udgave af Historier, som Lieutenant Pedersen illustrerede:

Fugl Phønix,
Bedstemoder,
En Historie,
Den stumme Bog.

Her følge de første Gang med Illustrationerne.

Allerede tidlig var i Tydskland flere af Eventyrene illustrerede ved Hosemann, Grev Pocci, Ludvig Richter og Otto Speckter; den Sidstnævntes høist geniale Billeder ere senere optagne i den engelske Udgave, der betitles: »The shoes of fortune and other tales«; nu bestemte min tydske Forlægger, Consul Lorck i Leipzig, at udgive de samlede Eventyr med Illustrationer, og overdrog mig at finde en dygtig dansk Konstner til at udføre disse, og jeg fandt nu afdøde Marine-Officeer V. Pedersen. Af Hr. Lorck kjøbte senere Boghandler C. A. Reitzel Clicheerne, og saaledes udkom 1849 den danske Udgave med 125 Illustrationer.

Med dette Pragtbind var Eventyr-Samlingen afsluttet, men ikke min Virksomhed i denne Digtart; et nyt betegnende Navn maatte derfor tages til den nye Samling, og den kaldtes „Historier" — det Navn, jeg i vort Sprog anseer at være det bedst valgte for mine Eventyr i al deres Udstrækning og Natur. Folkesproget stiller den simple Fortælling og den meest dristige Phantasie-

Skildring ind under denne Benævnelse; Ammestuehistorien, Fabelen og Fortællingen, betegnes af Barnet, Bonden og Almuen, ved det korte Navn „Historier“.

Det første lille Hefte i 1852 indeholdt:

Aarets Historie,
Verdens deiligste Rose,
Et Billede fra Kastelsvolden,
Paa den yderste Dag,
Det er ganske vist,
Svanereden,
Et godt Humeur.

I 1853 udkom næste Hefte, indeholdende:

Hjertesorg,
Alt paa sin rette Plads,
Nissen hos Spekhøkeren,
Om Aartusinder,
Under Piletræet.

„Skriv,“ sagde Digteren Thiele, „et Eventyr om en Fløite, der blæser Alt paa sin rette Plads!“ i disse Ord laae allerede en heel Idee og det nævnte Eventyr sprang frem.

„Under Piletræet“. Heri ligger et Par Blade af mit eget Livs Historie.

Da det første Oplag af „Historier“ var udsolgt, bleve C. A. Reitzel og Boghandler Lorck i Leipzig enige om at besørge en forøget Udgave, illustreret ligesom de tidligere Eventyr; V. Pedersen gav Tegningerne, og saaledes udkom hos os 1855 de illustrerede Historier, hvori foruden ovennævnte ogsaa fandtes enkelte nye og alle de senere i „Folkekalender for Danmark“ aftrykte, altsaa forøget med:

„Der er Forskjel“,
Fem fra en Ærtebælg,
Et Blad fra Himlen,
Den gamle Gravsteen,
Klods-Hans,
Fra et Vindue i Vartou,
Ib og lille Christine,
Den sidste Perle,
„Hun duede ikke“,
To Jomfruer,
Ved det yderste Hav,
Pengegrisen.

Eventyret: „Der er Forskjel“ blev til ved et Besøg paa Christinelund ved Præstø; der stod paa Grøften et blomstrende Æbletræ, Billedet af Foraaret selv, Træet skinnede og duftede saaledes ind i min Tanke, at jeg ikke kunde blive det qvit, før jeg plantede det ind i en Digtning. „Fem fra en Ærtebælg“ har sin Rod i Erindring fra Barndomshjemmet, hvor en lille

Trækasse, fyldt med Jord, hvori var plantet Purløg og en enkelt Ært, var min egen blomstrende Have. „Den gamle Gravsteen“ er som et heelt Mosaik af Erindringer, Stedet hvor Tankerne har henlagt denne Historie er Svendborg, der er Ideen til den først opstaaet. En slidt Gravsteen, der laae som Trappetrin udenfor en af Dørene i Collins gamle Gaard i Bredgaden, kom mig med dens halvudslettede Indskrift tidt i Tanken, og som gamle Preben, i Stuen tæt ved, hvor hans Hustru ligger Liig, fortæller om hende i Ungdoms Aar, og om deres Forlovelse, saa at han bliver ung og glad derved, sad Componisten Hartmanns gamle Fader og fortalte, da hans kjærlige Hustru laae med lukkede Øine; alle disse Erindringer ere benyttede. Historien selv blev iøvrigt første Gang trykt paa Tydsk, i en baiersk Kalender, til hvilken jeg var opfordret at give et Bidrag. „Klods-Hans“ er et dansk Folke-Eventyr, frit gjenfortalt, det staaer som een mig givet Historie temmelig ene imellem alle de senere selv opfundne. „Hun duede ikke“ har sin egenlige Kjærne fra et Par Ord, jeg som Lille hørte min Moder sige. Da jeg en Dag paa Gaden havde seet en Dreng skynde sig ned til Toftedet ved Odense-Aa, hvor hans Moder stod ude i Vandet og skyllede Linned, hørte jeg een for sin Strenghed bekjendt Enkemadame raabe fra et Vindue og skjænde paa Drengen: „Skal Du nu igjen ned med Brændeviin til din Moder! det er hæsligt! fy! lad mig see, at Du aldrig bliver saadan En som din Moder! hun duer ikke!“ jeg kom hjem og fortalte hvad jeg havde hørt; Alle der sagde: „ja, Vaskerkonen drikker! hun duer ikke!“ kun min Moder tog hende i Forsvar. „Døm ikke saa haardt!“ sagde hun, „den Stakkel slider og slæber, staaer i det kolde Vand og faaer tidt i flere Dage ikke varm Mad, hun maa have Noget at holde imod med; det er vel ikke det Rette, hun tager, men hun har ikke bedre! Hun har gaaet Meget igjennem! honnet er hun! sin lille Dreng holder hun heel og reen!“ Min Moders milde Tale gjorde et dybt Indtryk paa mig, idet jeg selv med de Andre var ved at dømme ilde om Vaskerkonen. Mange Aar efter, da en anden lille Begivenhed bragte mig til at tænke over, hvor let og haardt tidt Menneskene dømte, der hvor Mildheden kunde see Sagen anderledes, kom hele denne Begivenhed og min Moders Ord mig saa levende i Tanke, at jeg skrev Historien: „Hun duede ikke“.

Da den tydske Udgave blev udsolgt og en ny foranstaltet, forøgedes samme med de tidligere nævnte Historier fra „En Digters Bazar“ og „I Sverrig“, dernæst optoges fra „Folkekalender for Danmark“ de tre: „Ærens Tornevei“ og Historierne „Jødepigen“ i hvilken er gjenfortalt et ungarsk Sagn, og „Flaskehalsen“, alle illustrerede af V. Pedersen; det sidste Eventyr, han tegnede Billeder til, blev „De Vises Steen“, med hvilket vi slutte Samlingen her, uagtet det, ligesom „Flaskehalsen“, hører til de senere i sex Hefter udkomne „nye Eventyr og Historier“.

Kjøbenhavn, Juni 1862.

II.

Bemærkninger til „Eventyr og Historier".

1874.

Efter V. Pedersens Død var det om at gjøre, at finde en lignende Dygtighed til at illustrere de senere fremkomne nye Eventyr og Historier. Mellem de Mange her hjemme, som for deres egen Fornøielse med Held havde forsøgt, tidligere end V. Pedersen, at tegne Billeder til disse smaa Digtninger, var Hr. Lorenz Frølich, der allerede ved Tegninger til et Par franske Børnebøger, læste af Store og Smaa, ogsaa i denne Retning havde vakt Opmærksomhed. Efter Opfordring udførte han nu Illustrationerne til efterfølgende „Eventyr og Historier".

Ogsaa her, som tidligere, følge Eventyr og Historier i den Orden, omtrent som de ere skrevne og udkomne.

Den nye Samling begyndte og fortsattes, som alle første Oplag af Eventyrene, uden at have Illustrationer.

Første Hefte, eller som det blev kaldet første Samling, udkom ved Juletid 1857 og oplevede fire Oplag. Samlingen blev tilegnet Fru Serre i Maxen og indeholdt:

Suppe paa en Pølsepind,
Flaskehalsen,
Pebersvendens Nathue,
Noget,
Det gamle Egetræes sidste Drøm,
A. B. C. Bogen.

I vore Ordsprog og Talemaader ligger tidt Frøet til en heel Historie; jeg udtalte dette og gav Beviset ved at skrive Eventyret: „Suppe paa en Pølsepind". Min Ven, Hr. Etatsraad Thiele, sagde en Dag spøgende: „De skulde skrive os en Flaskes Historie fra dens Oprindelse og til det Moment, da alene Halsen af den er brugbar, som Fugleglas," og Eventyret „Flaskehalsen" blev til.

„Pebersvendens Nathue" har kun to givne Tilknytnings-Punkter, den historiske Oprindelse til Navnet „Pebersvend" og Sagnet om „den hellige Elisabeth".

I Historien „Noget" er benyttet et givet Sagn. Paa Sles-

paa flere af samme Slags, da nogle Aar var gaaet, sad han som en holden Mand. Den Begivenhed gav Anledning til Historien: Lykken kan ligge i en Pind.

Som ældre Mand gjensaae jeg den straalende Komet, jeg havde seet som Barn; det var, som havde jeg seet den Aftenen forud, og dog laae der saa mange Aar og Erindringer imellem og jeg skrev „Kometen“.

„Ugedagene“ bleve fortalte paa Opfordring, i Hast at fortælle en Historie om Dagene i Ugen; siden bleve de første Gang trykte i Thorkildsens Kalender.

I „Solskinshistorier“ er, ved Tildelelsen af Lykkegaverne, tænkt paa bestemte betydende Mænd i vort Land.

„Oldefa'er“ blev nedskrevet i Erindringen om en Samtale en Gang med H. C. Ørsted, om „gammel Tid og ny Tid“, hvorom han havde skrevet en Afhandling i Kjøbenhavns Almanak.

„Lysene“ er en lille Historie hentet fra Virkeligheden.

„Det Utroligste“ og „Hvad hele Familien sagde“, høre tildeels ogsaa til det Oplevede.

„Den store Søslange“ er et Nutids Eventyr, som „Dryaden“ er det. Nutidens Opdagelser og Bevægelser give rigt Stof til Digtning, og er mit Øie blevet aabnet derfor, da skylder jeg det H. C. Ørsted.

Ikke tidligere kjendt eller trykt var her i Heftet Historien om „Gartneren og Herskabet“. Ogsaa den, som jeg troer, er skrevet ud af vor Tid, og som saaledes synes den særligt at have slaaet an. Den hører til de Eventyr og Historier, der ved Oplæsning eller Fremsigelse fra Scenen har paa een Gang faaet et større Publikum. I mine yngre Aar var det Sædvane ved Concerter at have Declamations Numere, der altid vare Digte. Den udmærkede Konstnerinde Jomfru Jørgensen ved det kongelige Theater var den Første, som forsøgte at fortælle i Concertsalen et af mine Eventyr; siden med stor dramatisk Virkning fortalte fra Scenen Phister: „Keiserens nye Klæder“. Afdøde gamle Rosenkilde, ligesom Nielsen, have ogsaa forsøgt det; til det ganske Fortræffelige hører Michael Wiehes Fremsigelse af „Det er ganske vist“, „Flipperne“ og „Klods Hans“, ligesom ogsaa Hoedts og Mantzius's Foredrag. Paa Casino maa nævnes Christian Schmidt, Stigaard og Madsen.

Ved Juletid 1872 udkom tredie Række, anden Samling: Nye Eventyr og Historier, med et Tilegnelses Digt „Rolighed“.

Udenfor Kjøbenhavn ved Kalkbrænderiet ligger Landstedet „Rolighed“. I den gamle Deel af Bygningen levede for mange Aaringer siden Generalinde Hegermann-Lindencrone, Forfatterinde til Dramaet Eleonore Ulfeldt og nogle mindre Fortællinger, siden boede her H. C. Ørsted. Den nuværende Eier, Grosserer Moritz Melchior, ombyggede den gamle Gaard til et lille Rosenborg og gav mig her et gjestfrit hyggeligt Hjem i Sommertiden,

her bleve flere af de senere Eventyr og Historier skrevne og særligt de fire, som udgjorde det nye Hefte 1872 med Tilegnelsesdigtet:

Rolighed.

Det gamle Kjøbenhavn groer over Volden,
Det kneiser ungt ud mod de aabne Søer,
Hvor „Rosenvænget“ naaer til Øresund,
Og Konstner-Navne lyse ud i Verden*).

Her trives Roserne. Det vilde Viinløv
Udfolder Efteraarets Farvepragt,
Mens bag Kastanietræer og Hyld og Popler
Et Hjem sig løfter, minderigt fra Fortid.
Her Sangen lød: „Eleonora Ulfeldt“,
Her Tænkeren sad under Poppelpilen
Og lyttede til Aanden i Naturen.

Det Hjem er nu et lille „Rosenborg“,
Med Taarn og med Altaner ud mod Sundet,
Hvor Malmø og Landskrona sees i Solskin
Og Tycho Brahes Ø og Gyldenlund.
I Karavane Skibe gaae forbi,
Slig Svaneflok, saa stor, kun sees i Sundet.

Naar saa i Aftnen Himlens Stjerner blinke,
Og Fyret fra „Trekroner“ lyser vidt om,
Hvert Fartøi ude tænder sin Lanterne,
Troer man at see et festbelyst Venedig,
En svømmende, illumineret By.
Dog skjønnest er her inden fire Vægge,
I Gjestfrihedens lykkelige Hjem.

Johannes Ewald sang udødeligt
Rungsteds Lyksalighed. O, havde han
I vor Tid levet og i dette Hjem,
I dette Hjertelag, hos disse Venner,
Han havde sjunget da en deilig Sang
Om „Rolighed“ og Rosenvængets Roser.

---

*) Da Digtet blev skrevet boede her og tildeels boe endnu: Fru Heiberg, Malerne Skovgaard, Sørensen, Læssøe, Aagaard, Medailleuren Conradsen, Componisten Emil Hartmann, Digterne Bergsøe, Lobedanz, Henriette Brandis etc.

Mit Hjem i Hjemmet, hvor bag Hyldens Hang
Mit Liv fik Solskin og min Harpe Klang,
Dig bringer jeg taknemlig, glad min Sang!

Heftet indeholdt:

Hvad gamle Johanne fortalte,
Portnøglen,
Krøblingen,
Tante Tandpine.

Ogsaa om disse har jeg et Par Bemærkninger og Optegnelser.

I min Barndom saae jeg i Odense en Mand, der lignede et Skelet, guul og gusten, kun Skind og Been; en gammel Kone, der tidt fortalte mig Eventyr og Spøgelsehistorier, gav mig Besked om, hvorfor han saae saa ynkelig ud. Gryden havde været sat paa at koge efter ham, da han var ude i fremmede Lande. Naar en Ungkarl var paa Vandring, om nok saa langt borte, kunde hans Kjæreste, blev Længslen efter ham altfor stor, gaae til den kloge Kone, faae hende til at sætte Gryden over Ilden, putte Djævelskab deri, og saa lade den koge Nat og Dag. I hvor langt ude i Verden Ungersvenden da var, maatte han, uden Rast eller Hvile, afsted hjemad, hvor Gryden kogte efter ham og Kjæresten ventede. Naar han da naaede Hjemstedet, var han kun Skind og Been, saae ynkelig ud og det tidt for hele sin Levetid. Det kunde jeg see paa Manden her, ham havde Gryden kogt efter. Den Fortælling gjorde et dybt Indtryk paa mig og er benyttet i: „Hvad gamle Johanne fortalte“.

I Historien om „Portnøglen“ er ogsaa benyttet et Træk af Overtroens Kløgt. Det er ikke saa mange Aaringer siden, at ogsaa i Kjøbenhavn „Borddandsen“ spillede et Slags Rolle. Mange troede paa den, endogsaa Folk af Begavelse og aandelig Betydning, de kunde troe, at der var en Aand i Borde og andre tømrede Meubler. — I Tydskland, paa en større Herregaard, hos begavede opvakte Mennesker gjorde jeg Bekjendtskab med Nøgle-Aander. Nøglen kunde give Besked om Alt, og Mange troede paa det. Jeg har i Historien „Portnøglen“ udviklet dens Behandling og Betydning, men lagt Tiden nogle Aar længere tilbage, end jeg blev indviet i Nøgle-Klogskaben. — Hvad her fortælles om Kjældermandens Besøg hos Kammerraaden og Lotte-Lenes Opdragelse for Konsten hører til det Oplevede.

Historien om „Krøblingen“, der er en af de allersidste jeg har skrevet og maaskee skriver, troer jeg at høre til en af de heldigste jeg har givet, og som et Slags Forherligelse af Eventyrdigtning kunde den maaskee passende slutte den hele Samling.

Eventyret „Tante Tandpine“ er imidlertid det senest digtede og nedskrevne.

„Eventyr og Historier“ ere blevne saa godt som oversatte

i alle europæiske Sprog*), de ere i mit Fædreland og langt uden for dets Grændser i mange Aar en Læsning for Gamle og Unge. Den høieste Lykke er saaledes blevet mig forundt at opleve en slig Velsignelse, men er man imidlertid, som jeg, naaet op til Menneskenes sædvanlige, høieste Levealder, Bibelens „syv Gange ti", vil denne lykkelige Virksomhed være nær sin Afslutning. I det jeg da ved denne Juletid bringer samlet Resten af hele min Rigdom: hundrede og sex og halvtredsindstyve Eventyr og Historier, være Violinspillerens Ord i Eventyret „Pen og Blækhuus" mit Slutnings Ord, har jeg virket noget Godt, „Gud alene Æren!"

*) Een af de fyldigste og bedst skrevne Afhandlinger om disse Digtninger har Hr. Dr. G. Brandes givet i Illustreret Tidende Nr. 511—13 (Tiende Bind), ligesom ogsaa tidligere Dr. K. A. Mayer i sin Afhandling over „Das Mährchen" anviser disse deres Plads og Betydning.

„Rolighed" den 6 September 1874.

H. C. Andersen.

